SEVAN NİŞANYAN

ŞİRİNCE MEYDAN MUHAREBELERİNİN MUFASSAL TARİHÇESİ

propaganda yayınları

Şirince Meydan Muharebelerinin Mufassal Tarihçesi

Sevan Nişanyan

Ekim 2013 - Propaganda Yayınları Birinci Baskısı

İlk basım: Everest Yayınevi, Mayıs 2011

ISBN No: 978-1-927893-07-4 (ePub), 978-1-927893-08-1 (mobi)

Baskı Öncesi Çalışma: Propaganda Yayınları

Kapak: İç Mihrak Propaganda Tasarım Kolektifi

Propaganda Yayınları
www.propagandayayinlari.net
iletisim@propagandayayinlari.net

Sevan Nişanyan
nisanyan1.blogspot.com
twitter.com/sevannisanyan
sevan@nisanyan.com

Kronoloji

1989 Müjde Tönbekici Şirince'de harap bir ev alır

1992 Sevan Nişanyan Şirince'ye gelir. Eve (ve sahibine) aşık olur. Evlenirler.

1995 Şirince'ye temelli yerleşirler.

1997 Köyde harabe olmuş bir başka evi onarırlar.

1998 Nesin Vakfı'nın aldığı bir harabeyi onarırlar. Nişanyan Evleri açılır.

1999 Şirince'nin en çirkin apartmanını alıp tarihi köşke çevirirler. Davalar başlar.

2000 Nişanyan Evlerinin yıkım kararı çıkar. Kamuoyu tepkileri üzerine uygulanmaz.

2001 Nişanyan Evleri mühürlenir. Bir süre sonra açılır. Sevan Nişanyan izinsiz inşaattan 2 yıla mahkum olur. 10 ay hapis yatar. Şirince'de turizm patlar.

2002 Nişanyan Evleri'nin yıkımı için ihale açılır, sonra iptal edilir.

2000-2003 Sevan Nişanyan köyde başkalarına ait toplam yedi harabe evi onarır.

2004 Nişanyan Evleri mühürlenir. Bir süre sonra açılır.

2005 Köy içinde onarım imkansız hale geldiği için Sevan köy dışındaki İlyastepe arazisinde tek katlı köy evlerden oluşan bir mahalle yapmaya başlar.

2007-2008 Nesin Matematik Köyü yapılır. Defalarca mühürlenir. Yıkım kararı çıkar. Ali Nesin ve Nişanyan 7 ayrı davada yargılanır.

2008 Yanlış Cumhuriyet kitabı çıkar. Sevan ve Müjde olaylı bir şekilde boşanır.

2009 Sevan'ın Taraf gazetesinde çıkan Kelimebaz köşesi şimşekleri çeker. Sevan Şirince'de kaya mezarı yapmaya başlar.

2010 Sevan Nişanyan hakkında 16 ceza davası açılır. İlyastepe bağ evleri ve Sevan'ın oturduğu iki odalı kendi evi için yıkım kararları çıkar.

29 Ekim 2010 Hodri Meydan Kulesi yapılır.

27 Aralık 2010 Şirince İmar Planı bir defa daha iptal edilir.

18 Ocak 2011 Selçuk Kaymakamlığı yıkım sürecini başlatır. Kamuoyu tepkileri üzerine durdurulur.

24 Şubat 2011 Sevan, Nişanyan Evlerinin mülkiyetini Nesin Vakfı'na bağışlar.

19 Şubat 2012 Sevan'ın yaptırdığı kaya mezarı açılır.

Bir Köy Rüyası

Şirince'ye ben 1992'de ayak bastım. Müjde benden birkaç yıl önce köyü keşfetmiş, aşık olmuş, 23 yaşındayken deli bir cüretle gitmiş, köylünün ahır olarak kullandığı yarı yıkık bir evi satın almış, varını yoğunu harcayıp tamir ettirmiş.

O dönemde Müjde turist rehberliği yapıyor. Ben bir İngiliz yayınevi için dünyanın çeşitli ülkeleri hakkında rehber kitaplar yazıyorum. Özgürümsü bir hayat yaşayacak kadar gelirimiz var, ama ay sonunu çıkaracak paramız genellikle yok. İkimiz de turizmin içinde olduğumuzdan turizmin kötü bir sanayi olduğunu gayet iyi biliyoruz. Burası çok güzel bir köy, aman turizm gelmesin, bozulmasın diye içimiz titriyor.

İlk yıllar ahırdan bozma evimizi tamir etmekle geçti. Çocuklar doğdukça oda ekledik. İnşaattan habersiziz, ama mimarlarla ustaların ruh fukarası önerilerine de uymamaya kararlıyız. O yüzden her şeyi deneme yanılmayla, iki defa, üç defa yapmak zorunda kalıyoruz. Taş duvar örmeyi öğreniyoruz. Bağdadi tekniğini çözüyoruz. Marangozluk yapıyoruz. Banyomuzun içinde kayalıklar var. Tavan beş metre olduğundan kışın duş alırken çıkan buhar, kar olarak geri yağıyor. Mutfağın tavanını dev bir kestane gövdesi tutuyor.

Bir de İstanbul'un Kuzguncuk semtinde 40 metrekare üstüne sefertası gibi bir harabe eski İstanbul evimiz vardı. Niyetimiz onu onarıp yerleşmekti. Ama tapuydu, anıtlar kuruluydu, Boğaziçi İmar'dı derken tam yedi yıl onarım izni çıkmadı. Sonunda lanet olsun deyip evi satışa çıkardık. Temelli Şirince'ye yerleştik.

İşler Büyüyor

1997'de Can Yücel'in kızı Güzel'in vesile olmasıyla Şirince'de yarı yıkık iki göz bir ev daha aldık. Biraz tamirat öğrendik ya, amaç bu evi de onarıp satmak, yahut kiralayıp biraz para kazanmak. Bunun izni nereden alınıyor diye muhtara sorunca öğrendik ki meğer bizim köy 1983'ten beri sitmiş, ama imar planını anıtlar kurulu onaylamadığından yasal yoldan hiçbir şey yapmaya imkân yokmuş, fazla göze batmadan yapsak bir şey olmazmış. Ne olur ne olmaz deyip İzmir'deki anıtlar kuruluna başvurduk. Bayındırlıktan imar durumu getir dediler. Bayındırlığa başvurduk, imar planıyla ilgili anıtlar kuruluna yazı yazdılar. Anıtlardan üç ay cevap gelmeyince bir daha oraya gittik. Haftaya gel dediler gene gittik. Haftaya gel dediler gene gittik. Öğrendik ki her başvuranı böyle yapıp aylarca oynatırlarmış. Rica minnet, yeniden bayındırlığa yazı yazıp 'ne oldu imar planı' diye sordular. Bayındırlık cevap yazıp imar planı konusunda anıtlar kurulunun cevabının beklendiğini belirtti.

Bu arada köylü hiç durmadan ev yapıyor, ev yıkıyor, lokanta açıyor, dükkân açıyor, köyün ortasındaki mandalina bahçesini dozerle bir gecede dümdüz edip gözleme salonu yaratıyor, ahşap tavanları söküp lambri yapıyor, kilisenin avlusundaki yüz yıllık papazevini yıkıp yerine betonarme gecekondu yapıyor. Onlar yapıyorsa biz de yaparız dedik. Hem düzgün bir şey yaparız, onlara da örnek olur diye kendimizi avuttuk. Yaptık. Bir şey diyen olmadı.

Ev sonuçta o kadar güzel oldu ki, bunu satmak çocuğunu satmak olur duygusuna kapıldık. Pansiyon yapıp işletmeye karar verdik.

Ali Nesin devreye girdi. Yandaki harabeyi de alıp iki antika ev de oradan çıkardık. Gene anıtlar kuruluna gidip, 'geçen sene izin vermediniz kaçak yaptık, allahaşkına bu sefer bir çözüm bulun' diye yalvardık. Cırtlak sesli bir kadın 'suçunu itiraf ediyor bir de' deyip bizi azarladı. Ertesi gün gelip bitirdiğimiz eve tutanak tuttular. Rica minnet, biraz çorba, sümenaltı edildi.

1998 sonunda üç evle pansiyonculuk dünyasına adım attık. İlk müşterilerimizden biri İsveç başkonsolosu ile eşi. Kör talih, o gece elektrikler kesildi, saatlerce gelmedi. Sabahleyin korka ürke hallerini sorduk. 'Biliyor musun,' dedi, yüzünde gülücükler, 'dün gece on yıldan beri ilk kez karımla gerçekten konuşabildim; elektrik gelmesin diye dua ettik.'

Hasan Dayı'nın Eşeği

Anıtlar Kurulu zulmüne karşı yazacağım yüzlerce yazıdan galiba ilkini 1999'da yazmışım. Burada geçen 'çorba' sözcüğü yüzünden yer yerinden oynadı; Bayındırlık bakanlığında kasırgalar esti, volkanlar patladı. Peki yazının gerisi? Tınmadılar bile

(Temmuz 1999, nisanyan.com sitesi)

'Allah seni Anıtlar Kuruluna düşürsün!' Türkiye'de bir insana yöneltilebilecek en ağır beddualardan biri...
Tarihi bir yapıyı, bir köyü veya kasabayı ölüme mahkum etmenin en kestirme yolu ise o yeri 'sit' ilan etmek.
Devletin zaten ağır işleyen çarkları o noktada bir daha yerinden kıpırdamamak üzere duruyor. Bürokratik korkaklık, tembellik, sorumsuzluk, cehalet, kibir ve önyargıdan oluşan kara bir kâbus, 'sit' ilan edilen yerin üstüne çörekleniyor.

****

Şirince 1983'te kentsel sit ilan edildi. Köyde yapılacak her türlü inşaat, tamirat ve tadilat, İzmir 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu'nun iznine bağlandı.

Kanun gereği çıkarılması gereken Koruma Amaçlı İmar Planı 1984'te yürürlüğe girdi. Ancak Şirince'nin tarihi dokusunu mahvedecek bir rezillikten ibaret olan bu planı Koruma Kurulu - haklı olarak - uygulamadı. 1997'de plan resmen iptal edildi. Yenisi çıkarılamadı. Yakın gelecekte çıkma olasılığı da zayıf.

Sonuç? 1983'ten beri Şirince köyü sit alanı içinde yasal olarak bir tek çivi çakılmasına izin verilmedi. Akan çatısını aktarmak isteyen köylüler bile Koruma Kuruluyla muhatap olmaya zorlandılar. Ve kör, sağır, ahmak ve vicdansız bir duvarla karşılaştılar.

(Şirince'de 'koruma altında' bir ev. Yasal yoldan onarmak imkansız. İzinsiz onarmanın cezası üç yıl hapis.)

Hasan Dayının Ahırı

Diyelim ki Şirince'de Hasan Dayının elli yıllık ahırı bir gün şiddetli yağmurda çöktü. Hasan Dayının izlemesi gereken prosedür şöyle:

Adım 1. Önce bir mimar tutup röleve ve restorasyon projesi hazırlatacak. Selçuk'ta bu işi Koruma Kurulunun istediği evsafta yapabilen mimar pek yok. O yüzden mimarı tercihan İzmir'den bulması gerekiyor. Ortalama süre üç ay. Maliyet, kırk metrekarelik bir ahır için Mimarlar Odası tarifelerine göre bir ila birbuçuk milyar.

Adım 2. Hasan Dayı projeleri alıp İzmir Bayındırlık ve İskan Müdürlüğüne gidecek. Gün belirleyip Bayındırlık memurlarını Şirinceye getirecek. Tesbit yaptıracak. Süre: iki hafta.

Adım 3. Bayındırlık Müdürlüğü, Koruma Kuruluna yazı yazıp Şirince köyünün imar planı bulunup bulunmadığını ve sözkonusu yapının tescilli tarihi eser olup olmadığını soracak. Koruma Kurulu normal şartlarda cevap vermeyecek. İş orada tıkanacak.

Adım 4. Hasan Dayının Kültür Bakanlığında ya da Valilikte hatırlı dostları var diyelim. Onlar aracılığıyla Koruma Kurulundan cevap çıkarttırdı. Ancak ahırı tescilli bir yapı olmadığı için olumlu cevap alması yasal olarak mümkün değil. Proje yatar. Şah ve mat! (Şirince'de varolan yapıların yarıdan çoğu tescilli değil. Çünkü köydeki yapıların çoğu kendi başına bir

tarihi değer ifade etmeyen, ancak köyün bütünlüğü içinde göze hoş gelen yapılar.)

(Şirince’de ‘koruma altında’ bir ev.)

Adım 5. Hasan Dayı şanslı çünkü parası bol. Bayındırlık Müdürlüğündeki memurları yemeğe götürdü, birer çorba içirdi, gönüllerini aldı. Onlar da Kuruldan gelen yazıyı kaybettiler. İmar durumu yazısını verdiler. Hasan Dayı bu yazıyı projelerine ekleyip Kurula başvuracak. Gün alacak. Raportörleri Şirince’ye götürecek. Onların da karnını doyuracak, gönüllerini hoş edecek. Başvuru dosyasını ikmal edecek. Süre: bir ay.

Adım 6. Sıra geldi Koruma Kurulunun toplanıp başvuruyu gündeme almasında. Ortalama bekleme süresi: İKİ YIL. Çok etkili kişileri araya sokup Kurul üyelerini teker teker ikna ederek bu süreyi altı aya kadar düşürmek mümkünmüş deniyor.

Adım 7. Kurul üyeleri o gün tesadüfen iyi günlerinde olduğundan itiraz eden çıkmadı diyelim. Projeyi geçirdiler. Yazısının yazılması için kaleme verecekler. Toplam yarım milyarı bulan harçlar, pul paraları, oda aidatları, vakıf rüşvetleri, eğitime katkı fonları ödenecek. Süre: bir ay. Hasan Dayı artık bayram edebilir: Şirince tarihinde görülmemiş olanı başardı. Ahırının restorasyon projesini Kurula onaylattı.

Adım 8. Geriye kala kala ruhsat kaldı. Bunun için yapılması gereken şey önce bir inşaat mühendisi tutup statik proje çizdirmek. Depremden sonra çıkan yeni yönetmelik gereğince dört tane de TUS (teknik uygulama sorumlusu) bulması gerekiyor. Mühendisler odasının tarifesine göre 40 metrekarelik bir yapı için asgari TUS ücreti bir milyar küsur lira. İnanması

güç ama cari olan mevzuata göre Hasan Dayı'nın ahırını yığma taştan yapmaya hakkı yok. Betonarme proje yaptırmak ve hesaplarını mühendise tutturmak zorunda.
Hikayeyi kısa keselim. Yoksa Hasan Dayının daha geçmesi gereken çok aşama var.
Sonuç: Tüm bağlantılarını ustaca kullanan, bürokrasi batağında kulaç atmayı bilen ve inanılmaz bir şekilde şansı yaver giden Hasan Dayı iki yıl sonunda ahırının tamir ruhsatını alır. Bu iş için beş milyar dolayında para harcar. Yirmi-otuz kez İzmir'e gidip gelir.

Bu arada iki yıldan beri açıkta yatıp kalkan eşeği soğuk kapıp vefat eder. Amcaoğluna ödünç verdiği keçileri ise, amcaoğlu eltisinin kızını kaçırıp kayınçosunun yeğeniyle küs olduğu için bir türlü geri alamaz...

(Şirince'de 'koruma altında' bir ev. Anıtlar Kurulu eserlerinden.)

Suça Teşvik

Tabii normal hayatta ve Türkiye koşullarında bunların hiçbiri olmaz. Hasan Dayı iki usta tutar. Bir gece sabaha karşı bir kamyon briket getirip ahırını onarıverir. Belli olmasın diye üstünü naylonla örter. Köy heyeti olayı anlayışla karşılar. Kaşla göz arası iş kapanır.

Yaptığı iş ağır cezalık suçtur. 2863 sayılı yasanın 65. maddesine göre üç yıla kadar hapis cezası vardır. Ayrıca sekizyüz küsur milyon para cezası ödemesi ve İl İdare Kurulu kararıyla kaçak yapının yıktırılması gerekir.

Şirince’de son ondört yılda bu yöntemle inşa edilmiş 60 dolayında ahır, müştemilat, ev, gecekondu, dükkan ve pansiyon sayabiliyoruz. Hapsi de sakil, ucuz, uyduruk yapılar. Her an yıktırılabileceği endişesiyle ve aceleyle yapıldılar.

Akan damlar naylon ve ondülinle tamir edildi. Yüz yıllık tarihi doğramalar sökülüp yerine pimapen takıldı. Evlerin kenarına briket ve profil demirden gözleme-çöpşiş bahçeleri kuruldu.

Halen Şirince’deki 200’ü aşkın tarihi evin yarısı içinde oturulamayacak kadar harap ve kaderine terkedilmiş durumda. Ötekilerde oturanların çoğu, bir gecekondu bile yaptıramayacak kadar fakir ve yaşlı olan insanlar. Köy nüfusunun büyük bir bölümü eski evinin kenarına yaptırdığı uyduruk müştemilatta yatıp kalkıyor. Eski evini ahır ve samanlık olarak kullanıyor. Lazım oldukça eski evden üç-beş taş söküp gecekondusunu onarıyor.
Her kış şiddetli yağmurlarda eski güzel evlerden üç-dört tanesi çöküp gidiyor.

Şirince, göz göre göre ölüyor.

Ankara’da, İzmir’de, Selçuk’ta kendini Devlet Saraylarına hapsetmiş birtakım kişiler de ‘Kültür varlıkları korumacılık’ oynayıp avunuyorlar...

Bürokratın intikamı. . .

Küçük Oteller Kitabı

O günlerin diğer projesi Küçük Oteller Kitabı. Aklımız fikrimiz köy ortamında medeni bir hayat nasıl kurulur konusuyla meşgul olduğundan, bizden başka bu işi yapan kimler var diye merak ettik. Ürgüp'te Süha'yla, Bozburun'da Sabrina ile, Çıralı'da Ziya'yla, Kalkan'da İpek'le, Amasya'da Ali Kâmil Yalçın'la, Uçhisar'da Jacques Avizou ile, Fethiye'de Öncü Beyle, Bursa'da Dilek'le, Dalyan'da Münir ve İlknur'la tanıştık. Hepsi modern hayatın rutininden kaçıp, 'benim' diyebilecekleri bir toprakta hayallerindeki fiziksel mekânı yaratma sevdasıyla yola çıkan insanlar. Hepsi farklı yerlerden gelip, geçim probleminin çözümünü otelcilikte bulmuş. Hepsi de özgürlük tutkusunun renklendirdiği kişiliklere sahip.

Bir ortak yanları daha var. Hepsi de, 'Koruma' bürokrasisinin kısır ruhlu, dar ufuklu kadrolarının gazabına uğramış. Hemen hepsinin 2863 sayılı yasadan birkaç mahkemesi var.

Küçük Oteller Kitabı'nın ilk baskısı Nisan 1998'de çıktı. Bir ay geçmeden en çok satan kitaplar listesinin başına geçti. On yıl boyunca da oradan çok aşağıya inmedi. Bir tatil rehberi olmaktan çıkıp bir tür yaşam kılavuzu olarak benimsendi. Bu kitaptan ilham alan binlerce insan hayallerinin köyünde, köy olmadı kentin bir uzak mahallesinde bir küçük otel kurma sevdasına düştüler. 'Butik otel' adı verilen bir sektör doğdu. Yıllardan beri dev plaj otellerine endekslenmiş olan Türk turizminde, kendi küçük ama yankısı büyük bir yeni çığır açıldı.
On yıl boyunca ara vermeden tüm Türkiye'yi dolaştık, her yıl beşyüzden fazla oteli ziyaret edip gözden geçirdik, sahipleriyle yarenlik ettik, fikir jimnastiği yaptık. Yılda bir İstanbul'da Küçük Oteller Kurultayı topladık. Dersimizi de çalıştık bu arada. Her otelden bir fikir almak değil verimli yöntem. Her otelde 'burada yanlış olan ne' diye sorup, aynı yanlışı tekrarlamamak!

Turizm Bakanlığı personeli kitabı gıptayla ve kıskançlıkla izledi. Yeni yatırım yapanlara müsteşar yardımcısının bu kitabı önerdiğini işittik. İmarla derdi olan küçük otellere, bakan bu kitabı referans olarak

kullanmalarını tavsiye etti. Kitapta yer alan tüm otellere bakanlık bir şilt vermeyi tasarladı, benden habersiz, ama sonra vazgeçti. Bakanlığın yurt dışındaki tanıtım büroları telefon edip kitaptan bi zahmet birkaç nüsha (ücretsiz) göndermemi rica ettiler. 2003'te çıkardıkları yönetmeliğe, bizim kitaptan çaldıkları cümlelerle bir 'butik otel' tanımı eklediler.

Peki on yıl boyunca Turizm Bakanlığı bir kere, Allah için BİR kere, alo deyip 'Sevan Bey tebrik ederiz, teşekkür ederiz, aferin, maşallah, iyi yoldasın, beğendik, al sana bir kutu Malatya kayısısı' demeyi akıl etti mi? Daha neler! Olur mu öyle şey? Orası Devlet!

Hakkını yememiş olmak için söyleyeyim. Eski bakanlardan Bahattin Yücel 2001'de Selçuk Cezaevi'nde ziyaretime gelerek çok insancıl bir davranış sergiledi. Ama o da bakanlıktan ayrıldıktan, siyaseti bıraktıktan sonra ancak.

Apartmandan Bozma Köşk

Şirince'ye geldiğim sene, yani 1992'de, Ankaralı birtakım kodamanlar köyün tepesine üç katlı çirkin bir apartman dikmişti. Sonra birtakım nedenlerle inşaatı yarım bırakıp gittiler. Yedi yıl boyunca o yapı, kırmızı tuğladan bitmemiş bir heyula olarak Şirince'nin ufkunu kirletti. Tanıtım fotoğrafı lazım oldukça oturup Photoshop'ta o binayı silmek zorunda kaldık.

1998'de sahipleri bitmemiş binayı satışa çıkardılar. Selçuk ve Ankara'dan birtakım resmi ve yarı-resmi şahısların alıcı olduğu işitildi. Siyah plakalı arabalarda takım elbiseli adamlar köye gelip gitmeye başladılar. Selçuk'taki müze müdürünün günde birkaç kez inşaatı gezdiği görüldü.

Bu aşamada görevin bize düştüğünü hissettik. Binayı satın aldık. Belki tesadüf, biz aldıktan bir ay sonra yıkım kararı tebliğ edildi. Önce yıkıp yeniden yapmayı düşündük; hatta Müjde o yönde epeyce ısrarcı oldu. Ama yapı o arada genişletilen sit alanına dahil edildiğinden, yerine yeni bir şey yapmaya yasal imkân olmadığı anlaşıldı. Geriye kalan tek seçeneği kullandık; varolanı estetik ameliyatla düzeltmeye karar verdik.

Önce pencereleri mümkün mertebe Şirince'nin geleneksel disiplinine uydurmaya çalıştık. Sonra, üç katlı 'apartman' görünümünü kırmak için önde taş kemerler inşa ettik. Köyden bakıldığında sadece üst katın görünür olmasına dikkat ettik. Öndeki kayalığı taraçalandırarak ağaçlar diktik. İç mekânı tamamen revize ettik. Binayı eskittik.

'Köşk' adını verdiğimiz yapı 2001 Temmuzunda beş odalı bir küçük otel olarak hizmete girdi. Görenlerin çoğu 'ah mirim, eski zamanda ne güzel konaklar yapılırmış' muhabbeti yapmaktan kendini alamadı. Sanat tarihine vakıf bir konuğumuz 'Roma dönemi altyapısı üzerinde 19. yüzyıl Rum konağı' teşhisini koydu, ciddiyetle.
Köşkten bozma apartmanlarla dolu olan yurdumuzda, galiba ilk kez apartmandan bozma köşk yapmış olmanın gururunu yaşadık.

Selahaddin Haçlılara Karşı

Müze müdürü Selahaddin Beyin bana neden ve hangi aşamada cihat açtığını hiçbir zaman tam olarak öğrenemedim.

Selahaddin Erdemgil arkeolojik kazılarda bakanlık komiserliğinden – yani yasal muhbirlikten – yükselmiş, 25 yıl boyunca Efes'in müdürlüğü yapmış, yüzünde herhangi bir insani ifadenin izini taşımayan, çok vatanperver, çok Atatürkçü bir zattı. Selçuk yöresindeki gayrımenkul piyasasıyla yakından ilgilenir, gerek kendisi gerek bakanlıktaki ve Türk Silahlı Kuvvetlerindeki dostları adına sık sık ev, daire, villa, çiftlik, kooperatif hissesi ve imara müsait arsalar alır ve satardı. Tek tük görüşüp birlikte rakı içmişliğimiz de vardı.

Bana düşmanlığı Köşkü satın almamız vesilesiyle mi başladı? Yoksa ondan bir süre önce, Şirince'nin mezarlığı yanında 40 konutluk site inşa etme projesini Kültür Bakanlığı müsteşarı Emre Kongar nezdinde bir girişimle engellediğime inandı, o yüzden mi diş biledi? Bir gün rakı sofrasında dilimi tutamayıp Atatürk'ün Çanakkale Harbinde düşük rütbeli bir subay olduğu, Türkiye'de asıl Batılılaşma hamlesinin Cumhuriyet değil Tanzimat döneminde yapıldığı gibi zındıkça görüşleri savunduğum için mi tehlikeli bir vatan haini olduğuma kanaat getirdi? Bilemiyorum.

Babasının Sivrihisar'da 'papazın evi' olarak anılan bir Ermeni konağında oturduğunu, sonradan o konağın yıkılıp gittiğini bana sık sık anlatma ihtiyacını duyardı. Bir keresinde dayanamayıp, bunun ne anlama geldiğini bilip bilmediğini sordum. Belki ondan gocundu, dedelerinin başlattığı vatani görevi sürdürme sorumluluğunu hissetti.

Bir de duyduk ki Selahaddin Bey'in memlekette benim hakkımda konuşmadığı insan kalmamış. Selçuk'taki misyonerlik faaliyetlerinin – hem Katoliklerin, hem Protestanların – başı benmişim. Evimde kurukafayla Taşnak ayini yaparmışım. İslam mezarlıklarını soyarmışım. Ülkü Ocakları başkanının Selçuk'ta açacağı kafeye ben engel olmuşum. 2012'de dünyanın sonu gelecek deyip tüm yandaşlarımı Şirince'ye topluyormuşum. Atatürk'e küçük rütbeli subay diyen bir vatan hainiymişim.

Selçuk'ta tanıdığım birçok insan, bir baktık ki beni görünce tuhaf yüz ifadeleri takınıp kaldırım değiştiriyor. Kültür Bakanlığının ağır topları alakasız ortamlarda başlarını sallayıp, 'Nişanyan'ın suyu kaynadı' diye konuşuyor.

(Evimde gerçekten bir kurukafa vardı; Söke'nin Güllübahçe köyündeki tahrip edilmiş Rum mezarlığından bulmuştum. Sonradan Ankara'dan gelen Kültür Bakanlığı müfettişlerinin elindeki dosyada resmini görüp hayretlere düştük. Bahçeme girip benden habersiz fotoğrafını çekmişler.

Bahçemde bir tane de 19. yüzyıl başına ait zarif mezartaşı vardı, eski Türkçe yazılı. Tire'de yol kenarındaki taş yığını içinde bulup, yokolmasına kıyamadığımızdan eve getirdik. Çeşme taşı olarak kullandık. Mezarlık yağmalama hadisesinin aslı da bu.)

Hapis!

Sonunda kaymakam bey baskıya dayanamadı, üç tane ödü kopmuş kaymakamlık memurunu göreve koştu, Nişanyan'ın Zararlı Faaliyetlerini Araştırma Komisyonu kuruldu. Haftalar boyunca o komisyon Şirince'de yaptığımız her şeyi ölçtü, biçti, köylüyü sorguya çekti. Neden şuraya çeşme yaptırdılar? Neden buraya ağaç diktiler (acaba mülklerine mi geçirmeyi

planlıyorlar)? Neden komşunun briket bahçe duvarını yıkıp – bila ücret – taş duvar ördürdüler? Amaç nedir? Hangi şeytani planın parçasıdır?

1999'da Köşkü satın alışımızı izleyen altı ayda kaymakamlık ve müze müdürlüğü marifetiyle hakkımda dokuz tane ceza davası açıldı, hepsi de kaçak inşaattan. Birkaçından beraat ettim, iki tanesi Rahşan affına girdi, bir ikisinden tecilli ceza yedim, birinin dosyası Yargıtayda kayboldu. Nihayet dokuz dava içinde en saçması olan, kendi evimin bahçesine müştemilat inşa etme davasından golü yedim. 2863/65B'den iki yıl hapis cezası aldım. Selçuk Kapalı Cezaevinde, infaz yasası uyarınca 10 ay 20 gün yattım.

Tabii müthiş reklam oldu. Basın haftalar boyunca Şirince'yi mevzu etti. O güne kadar eş dosttan başka çok az kişinin bildiği mütevazı bir işletme olan Nişanyan Evleri aldı başını gitti.

İçeride değerli dostluklar kurdum, sosyal birikimimi artırdım. Öbür türlü daha yıllarca bitme ihtimali olmayan etimoloji sözlüğümü de birinci basıma hazırlama fırsatını buldum.

Ordubozan

Hapishaneden çıktıktan kısa bir süre sonra Milliyet'te Ahmet Tulgar'a verdiğim röportaj o günlerin havasını yansıtır.

Ahmet Tulgar Röportajı

(23 Aralık 2002, Milliyet Pazar)

Solcular, onu 70'lerden beri tanıyor. Marx'ın 'Grundrisse (Anahatlar)' kitabını çevirmek için bir yaz Burgazada'ya [Kınalıada olacak – SN] kapanıp Almanca öğrendiğinden ve başardığından efsane gibi söz edilirdi. Birikim dergisindeki resmi ideolojiyle taban tabana zıt tarih ve felsefe makaleleri mangalda kül bırakmayan solcuları bile şaşırtır, ürkütürdü. 1986 yılına gelindiğinde askerliğini yaparken de rahat durmadığı yolunda imalar yapılıyordu yayın organlarında. Hapse, mahkemeye düştüğü haberleri verilirken. 'Herhalde uslandı' diyenler olmuştur ama birkaç yıl önce de turizm alanındaki sıra dışı faaliyetleriyle adını duyurdu Sevan Nişanyan. 'Küçük Oteller Kitabı' gibi kimsenin politik bir anlam beklemeyeceği çok satan bir kitapta da resmi ideolojiyle mücadele etmeyi başarıyordu o. Koruma altındaki Şirince evlerinde yaptığı restorasyon faaliyetleri yüzünden cezaevine girdi. Ve 'Allah'ın nimeti' dediği bu 10 ay zarfında 30 yıllık projesi olan iki dil kitabı yazdı.
'Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü' alt başlığı ile yayımlanan 'Sözlerin Soyağacı' birincisi. Nişanyan'ın bu kitaptaki iddiası şu: Türkçe başka dillerden rekor düzeyde kelime almıştır, türetmiştir ve dünyanın en kozmopolit dillerinden biridir. İkinci kitap 'Elifin Öküzü ya da Sürprizler Kitabı'. İşte kitaptan bir alıntı: Şampiyon Fenerbahçe (Fransızca, Yunanca, Farsça). *[Bağlam dışında bu espri anlaşılmıyor. Şampiyon Fransızca* champion*'dan, fener Rumca* phanari*'den, bahçe Farsça* bâğça*'dan. – SN]* Şimdi de bu neşeli ama ciddi kitapları tartışılıyor Nişanyan'ın.

Bu kitaplar nereden çıktı? Neden bu iki kitabı yazdınız?

Robert Kolej'deyken de birkaç tahtam eksikti, Latince öğrenmiştim. Latince tabii İngilizce hakkında inanılmaz bir perspektif sağlıyor insana.

Derinliğini kavrıyor insan dilin, iki boyutlu bir nesne olmaktan çıkıp üç boyutlu bir nesne haline geliyor. Opaklığını kaybediyor, derinlik kazanıyor dil.

Birçok İngilizce kelime Latinceden gelmiş çünkü, değil mi; bütün o 'tion' ekli sözcükler mesela?
Tabii. Aynı şekilde üniversitedeyken Arapça öğrenmek fırsatı ve mutluluğunu yakaladım. Bu da Türkçe hakkında bana perspektif kazandırdı. Birden Türkçeyi yeniden öğrendiğim, kavradığım duygusuna kapıldım. Mecburen oturdum, Farsçaya da çalıştım. Yunancaydı, şuydu, buydu derken 12-13 dil öğrendim. İnsan çok sayıda dil bilince, diller arasındaki ilişkileri, alıntıları, kelimelerin başka dillerdeki dallanıp budaklanmalarının farkına varıyor. Bildiğim bazı kelimelerin eğlenceli etimolojilerini yazmaya başladım. Bu bir tutku haline geldi. Gitgide kontrolden çıkan notlar yığınına dönüştü. 'Ben bu kitap üzerinde daha bir 5-10 sene çalışırım, emekliliğimde yayımlarım' diye hesaplarken Allah bir büyük nimet verdi bana, cezaevine gittim. Üniversite ortamında olmayan biri için olup olabilecek en mükemmel çalışma ortamı diyebilirim, herkese tavsiye ederim.

Siz bana hep sistemin, iktidarın asla durduramadığı, bulunduğu her yerde kendine bir eylem alanı açan, muzip, neşeli, biraz da bu küreselleşme karşıtlarına, otonomlara benzeyen bir muhalif aydın olarak görünüyorsunuz. Öyle misiniz?
Aydın olup olmadığımı bilmiyorum ama çocuksu ve neşeli olduğum söyleniyor. Evet, devam edeyim: Cezaevinde 10 ay boyunca yıllardan beri kavuşamamış olduğum bir konsantrasyon düzeyinde günde net 15 saatlik bir tempoda sözlüğümle ilgilenme imkanını buldum. Eski İran dillerinde zayıftım, Aramicede çok zayıftım. Bunları öğrenme değil ama, yüzeyini tırmalama imkanını buldum. Koca koca Arapça, Osmanlıca kitaplarla çalıştığımı gördükçe bana 'Gavur Hoca' diye bir lakap buldular.

Bastırdıkça öterek tekrar kafasını çıkaran yaylı oyuncaklara benziyorsunuz.
'Fırlama' demek istiyorsunuz bana yani, teşekkür ederim. Bunun doğruluk payı olabilir ama ne olur burada ciddi bir çalışmanın olduğu da unutulmasın.

Bu kadar dile vakıfken mensubu olduğunuz Ermeni cemaati, Ermenice için böyle bir etimolojik araştırma yapmak yerine Türkçe için yapmış olmanızdan ötürü size kızmayacak mı?
Evet, Ermeniyim, anadilim Ermenice fakat yıllarca bir Türkçe ortamında yaşadım, evimde artık Türkçe konuşuluyor, 16 yaşından bu yana beş tane Ermenice kitap okuduysam 5 bin tane Türkçe kitap okudum. Türkçe ve İngilizce kitap yazıyorum. Aktif iki dilim İngilizce ve Türkçedir. Ermenice konusunda bir kitap yazamazdım yani.

Peki, diğer taraftan yine Ermeni olduğunuz için şimdi Türkçenin başka dillerden ne kadar çok kelime devşirdiğini yazdığınızda bazı Türklerden tepki görmeyecek misiniz?
'Ermeninin teki çıkmış Türkçeyi bozuyor' diyenler çıkacaktır. Benim çok ilgimi çeken, üzerinde düşündüğüm bir hadise oldu. Türkçenin etimolojik sözlüğünü yapmaya ilk yeltenen kişi 1910'larda 30 seneden beri Hariciye Nezareti Müsteşarı olan Bedros Keresteciyan efendi olmuş. Orta Asya Türkçesi hakkında Sovyetler Birliği'nde çıkan 30 ciltlik sözlüğün editörü Sevortyan. Hâlâ en iyi Türkçe sözlük Pars Tuğlacı'nın, yani Tuğlacıyan'ın Okyanus Sözlüğü'dür.

Nedir peki Ermenilerin Türkçenin etimolojisine bu ilgileri sizce?
'Bu işin içinde bir iş olmalı, nedir bu?' diye peşin değil, inanın sonradan sorduğum bir soru bu. 'Ben niçin ilgileniyorum bu konuyla bu kadar?' diye sorduğumda, ancak bir spekülasyon yapabilirim: Türkçeyi anadili Türkçe olan herhangi biri kadar biliyorum ama anadilim değil. Bunun getirdiği Türkçenin hem içinde hem dışında olmak durumu söz konusu. Dolayısıyla kelimelere biraz daha objektif, biraz daha mesafeli, 'Nedir bu? Bakalım şuna' diye bakıyorum. Bir de Türk olmadığı halde en çok Türkçe bilen ve Türkçe ile yaşayan topluluk Ermenilerdir. Bu da unutulmamalı.

Yaptığınız bu işin bir de politik anlamı olduğu kesin ama: Mesela Türkçenin rekor düzeyde dille ilişkisi, onun ne kadar kozmopolit bir dil olduğunu, Anadolu'nun da çokkültürlü bir yer olduğunu kanıtlıyor.
Muhakkak ki. Türk dili çalışmaları 30'lardan bu yana ne yazık ki belirli bir ideolojik angajmanın içinde olan bir çevrenin tekelinde kalmıştır. Bu insanlar Türkçe deyince bir Orta Asya dili kavramak ihtiyacı içindeler. Bugünkü Türkçenin Türki diller ailesi ile ilişkisini aşırı bir inatla hatta

neredeyse ideolojik bir saplantıyla savunmak ihtiyacını hissetmişlerdir. Oysa 10 kelimelik bir cümle kuruyorsunuz, içinde Asya Türkçesi olan kelime ya bir tane ya hiç olmuyor. Arapçası, İngilizcesi, şusu busu birbirine karışıyor. Bildiğim edebi diller arasında en melez dildir Türkçe. İngilizce, Fransızca, Japonca, Rusça ile kıyaslanmayacak ölçüde melez bir dildir. Bunu Türk Dil Kurumu'nun yörüngesinde olan dilciler 70 seneden beri bir ayıp olarak algıladılar. Oysa bence bariz bir zenginliktir. Türkçe'nin nasıl bir dünya dili olduğunu gösteriyor.

Ama siz eskiden beri resmi ideolojiyi, resmi tarihi deşifre etmeyi ve onunla köşe kapmaca oynamayı seven birisiniz. 12 Eylül döneminde Birikim'de, cumhuriyetin niteliğine ilişkin bir makaleniz ötürü uzun süre yargılandınız. Bu pek bilinmez.
Doğru. 1980'den önce fikir düzeyinde çeşitli sol gruplarla yakınlaşmam oldu. Bir hayli sivri makalelerim yayımlandı sağda solda. Bunlardan ötürü kovuşturmalara uğradım. O zaman rejimin kurumlarınca mimlendim haklı olarak. 1986'da askerliğimi yaparken Ali Nesin'le aynı bölüğe düştük. O zaman şu tesbitte bulundular: 'Sevan Nişanyan'la Ali Nesin bir yerde aynı bölüğe düşerlerse, bu Türk ordusunu bozar.' Dolayısıyla bizi Türk ordusunu bozmaktan mahkemeye çıkardılar. Üç ay Ali Nesin'le keyifli, verimli bir hapis yaşamımız oldu.

Siz bu resmi ideolojiyle mücadele işini turizm kitaplarına bile soktunuz. Hatta yazdığınız Karadeniz turist rehberinde Susurluk'tan, Nataşalar'dan filan bahsettiğiniz için protesto edildiniz.
Evet. 'Sen Trabzon'da Nataşa olduğunu nasıl söylersin?' dediler. Yahu Nataşa'dan başka bir şey bırakmadılar ki orada?

Herhalde siz mahkumlara; koğuşa hediye edilen yeni, büyük ekran bir televizyon gibi gelmişsinizdir. Bu kadar çok anlatacak şeyiniz olduğu için.
Onlara buradan bir selam göndereyim. Koğuştaki dini bütün bir arkadaşımıza Kuran yazısı öğrettim. Birlikte oturup Kuran okuyorduk. Ben cezaevine girdikten birkaç ay sonra Susurluk davasının önde gelen mahkumlarından üçü bizim Selçuk Cezaevi'ne geldiler. Önce biraz birbirimizi kestik ama sonra can ciğer dost olduk.

Siz cezaevine girince çocuklarınız üzülmedi mi?
Son derece olgunlukla karşıladılar. Bizim hayatımızda maceralar boldur.

Şirince halkı ile ilişkiniz nasıl?
Halkla hiçbir sorunumuz bulunmuyor. Çok uğraştılar. Bir müze müdürü, bir kaymakam bir şekilde bizim kötü emellerle bu işe giriştiğimiz, aslında Ermeni olduğumuz, arkamızda uluslararası sermayenin olduğu, hem komünist olduğumuz hem bilmem ne olduğumuz söylentisini yaydılar. Buna kananlar oldu. Oradaki Ülkü Ocakları'nı üstümüze saldırtmaya çalıştılar. Ben hapse girdikten sonra karım Müjde kalktı, Ülkü Ocakları başkanını kahveye davet etti. Ondan sonra can ciğer oldular, 'Ablacığım, sana dokunanı biz burada yaşatmayız' muhabbeti başladı.

80'li yıllarda bizim çevremizde sizin Almancayı, Karl Marx'ın 'Grundrisse' adlı kitabını çevirmek için öğrendiğiniz konuşulurdu. Burgazada'daki evinize kapanıp... Doğru mu bu?
Evet. Ben üniversitede felsefe okudum. Özellikle de 19'uncu yüzyıl Alman felsefesi. Dolayısıyla Almanca bilgim vardır ama çok garip bir bilgidir. Bir hayli zor, akademik metinleri rahat rahat okurum mesela ama 'Otur, sohbet et' deseniz, zorlanırım. Fransızcam, İngilizcem iyidir, Latince rahat okurum, modern Yunancam fena değildir, klasik Yunancam yüzeyseldir. Arapçam iyiydi, Profesör Rosenthal ile iki sene Kuran okudum. Klasik yazı Arapçası konusunda biraz paslanmış olabilirim. Ermenice bilirim, eski Ermenice de etüt ettim. İspanyolca bilirim. Doktora tezi konum Latin Amerika politikasıydı, altı ay Peru'da gazete arşivlerinde geçirdim vaktimi. İspanyolca, Latince, Fransızca bilince insana İtalyanca, Portekizce hava civa geliyor.

Azınlıklar biraz sindirilmişlerdir ama muhalefete geçtiler mi de tam geçerler, değil mi?
Maalesef, Türkiye'de gayrımüslim toplumların mensupları etliye sütlüye karışmamak politikasını yaşam felsefesi olarak benimsemişlerdir. Bir de bazen birileri çıkıyor ki, 'Karışırım' diyor. Ama Türkiye'de gayrımüslim olmanın bir avantajı da oluyor: Türkiye'de insanlar çok dar bir ideolojik çerçeve içinde ve bir çeşit hapishanede gibi yaşıyorlar. Ama gayrımüslimler bu hapishaneyi içselleştiremiyorlar. O zaman da ya bir duvar çekiyorlar ve 'Ben bunun arkasında yaşıyorum' diyorlar, bu getto mentalitesidir; ya da bu

duvarın arkasına çekilmeyi reddediyorlar ve saf saf dolaşıyorlar ortalıkta ‘Allah, Allah, bu insanlar niye hapishanede yaşıyorlar?’ diye.

Ama bu durum etnik ya da cinsel azınlıklar için de söz konusu, değil mi? Çünkü sizin sözünü ettiğiniz ideolojik çerçeve din kaynaklı olmamalı.
Tabii. Bütün azınlıklar için.

Cezaevine girmenize neden olan Şirince’deki restorasyon meselesi ne durumda?
19 sene önce bu köydeki evler koruma altına alınmış ama Türkiye’de koruma denince nezarete atmak anlaşılıyor. Yani nezarete atıyorlar binaları, ‘Yasak kardeşim, dokunamazsın, burası devlet mülkü’ oluyor. Bunlar geleneksel yapılardır, her sene tamirat ister. Köylüler bu işi briketle, plastikle yapıyorlar. Devlet aciz olduğu için, biz insanlara ikna yoluyla ‘Öyle değil, böyle yapın’ deyince bu suça teşvik oldu. Olay bu.

2004 Çatışmaları

Hapisten çıktıktan sonra bir barış dönemi yaşandı. Selçuk hükümet konağında bile 'e canım adamcağız boşuna hapis yattı yazık' görüşü egemen oldu. Öyle bir iyimserlik rüzgârı esti ki sonunda ben bile kandım, otele işletme ruhsatı alabiliriz artık hayallerine kapıldım.

O noktada gene paniğe kapıldılar. Kaymakamlık daha önce görülmemiş bir uygulamayla, işletme ruhsatı vermek için Selçuk Müzesinden olur istedi. Müze 'bizim görevimiz değil, git işine' dedi. Bunun üzerine İzmir'deki Koruma Kurulu'ndan görüş sordular. Koruma Kurulu bu binaların yıkım kararı olduğundan biz onay veremeyiz dedi. Fırsattan istifade, daha önce gözden kaçmış olan bir-iki bahçe duvarıyla sundurmaya da yıkım kararı aldı.

Bizim için hava hoş dedik. Fişimizi faturamızı 'turistik tanıtım hizmetleri' diye kesmeye başladık. Sorduklarında biz otel filan değiliz diyoruz. Konaklama tamamen ücretsizdir, gelen turistlerin hepsi örgütten arkadaşımızdır, onlara ülkemizin güzelliklerini anlatıyoruz, misyonerlik yapıyoruz, çektiğimiz resimleri gösteriyoruz. Sonuçta tanıtım ruhsata tabi değil, istediğin gibi icra edebilirsin. Büyük odada tanıtım hizmeti için 100 lira, küçük odada tanıtım hizmeti 80 lira alıyoruz, peki. Vergisini ödüyor muyuz, tıkır tıkır ödüyoruz. Bitti!
7 Ocak 2004'te birdenbire işler değişti. Canciğer olduğumuz jandarma karakol komutanı geldi, ertesi gün oteli mühürlemeye geleceklerini tebliğ etti, kırk özür dileyerek.

Ertesi gün geldiler, yirmiye yakın televizyon kamerası önünde oteli tahliye ettiler. Ben direnince koltuğumla beraber dışarı taşımak zorunda kaldılar. Sekiz on kişi gözaltına alındık. Gece yarısına kadar jandarmada çay kahve içip sonra salıverildik.

O fotoğraf ertesi gün bütün gazetelerde çıktı. İHD'nin verdiği 2004 yılı Ayşenur Zarakolu Düşünce Özgürlüğü ödülünü galiba o sayede kazandım.

Beş yıl sonra o günleri Agos'taki yazımda şöyle anmışım:

Vatan Kurtaran Kaymakam

(28 Kasım 2008, Agos)

Ben hapse girip çıktıktan sonra Şirince'de iyi kötü bir ateşkes teessüs etti. Müze müdürü kovuldu, esas çıban başı gitmiş oldu. Herkeste benim haksızlığa uğradığıma dair bir kanı oluştu. Kaymakamlığın kapı kulları bile çarşıda beni görünce selam verip hatır sormaya başladılar. Ben içerideyken aleyhime zehir zemberek bildirilere imza vermiş adamlar 'Sevan abi biz aslında seni çok severiz, çocukken arkadaşım vardı, adı Agoptu' muhabbeti yapmaya başladılar.

7 Ocak 2004'te jandarmadan bir astsubay otele geldi. 'Sevan Bey kötü haberim var, mühürleyeceğiz' dedi. Eyvah, başa sardık gene! Kaymakamın kesin talimatı varmış, ruhsatsız olduğu için kapatılacakmış, gerekirse zor kullanacaklarmış.

Peki dedim, şu kanunun şu maddesine göre bana bir gün müsaade. Ertesi gün beş tane televizyon, on tane gazete muhabiri kapıda, köyün en cırtlak sesli kadınları otele doluşmuş, jandarma geldiğinde bir yaygara koptu ki görmeye değer! 'Çıkmıyorum' dedim, 'yasadışı emirdir, tanımıyorum'. Meğer İzmir'deki alaydan takviye kuvvet getirmişler. İki otobüs dolusu silahlı asker, bir yüzbaşı, bilmem kaç tane astsubay, daldılar içeri. Çatır patır flaş yağmuru altında Müjde'yle beni karga tulumba dışarı çıkardılar. Kadınlar çığlık çığlığa bağırıyor. Onları yatıştırmak da bana düştü, yoksa olay kontrolden çıkacak, tehlikeli olabilir.

Ertesi gün köyde ruhsatsız olduğunu bildiğim 42 işletmenin her biri için görevi ihmal ve suiistimalden kaymakam aleyhine 42 tane suç duyurusu yazdım. Birer nüsha savcılığa, birer nüsha da bilgi için kaymakamlık kalemine vedim. Tatil için çıkıp Hindistan'a gittim.

*

Üç hafta sonra döndük ki ortalık karmakarışık. Kaymakam bey emir vermiş, mecbur, ruhsatsız işletmeler kapatılsın diye. Ama jandarma işlem yapmıyor: Danışıklı döğüş!

Yüzbaşıya gittim, derhal hepsini kapatmazsa kendisi hakkında da dilekçe vermek zorunda kalacağımı, bunu yapmak istemediğimi, ama mecbur kalırsam yapacağımı söyledim. İstifini bozmaz göründü, ama Agop masalı anlatma ihtiyacı duydu. Defans hamlesidir, surda çatlak var demektir!

Tanıdık tanımadık herkes kaymakamı dilekçe yağmuruna tuttu. Adam yüzsüzün teki, cevap yazmış, ruhsat işlerine jandarma bakar, onların tasarrufudur, benim hiç alakam yoktur diye. Kritik hamle işte buydu. Tanıdık jandarmalara, hiç önemsemezmiş gibi, kaymakamın yazdığı yazıyı gösterdim. İlla fotokopi istediler, ‘ay vallahi bilmem ki’ diye naz yapıp, verdim. O gün jandarma bölüğü hop oturup hop kalkmış, vay puşt, vay ahlaksız, vay yalancı, olayı bize yıkmaya çalışıyor diye. Yüzbaşı kaymakamla selamı sabahı kesti, aylarca küs oldular. Beni çağırıp işin aslını anlattı. Meğer benim bir sebeple kavga ettiğim biri gitmiş uzun uzun kaymakamı doldurmuş, bu adam şöyle vatan hainidir, şöyle ahlaksızdır diye. Kaymakam da şiştikçe şişmiş, vatanı kurtarmaya karar vermiş. Yılbaşı gecesi aile gazinosunda bölük komutanını çağırıp ‘kapatamadınız şu Ermeni’nin yerini, tüh size’ diye söylenmiş. Onlar da mecbur, işlem yapmışlar. Hadise bundan ibaretmiş.

İşin ardı çorap söküğü gibi geldi. Jandarma, kaymakamlığın emri doğrultusunda Şirince’deki bütün ruhsatsız işletmeleri kapatma kararını uygulamaya başladı. İkinci gün valilikten gelen emirle işlem durduruldu; bütün işletmeler açıldı, bizimki dahil. Şah, mat!

*

Bu seferki dersimiz nedir, görelim.

Soğukkanlılığı elden bırakmayacaksın, bu BİR. Sakin olan kazanır. İKİ: Bunlar korkak, aciz adamlardır. Biraz sıkıştıkları yerde, yanındakini satıp kendini kurtarmaya bakar. ÜÇ: Büyük komplolar, ciddi kararlar aramayacaksın. Kendinde güç vehmeden bir budala kadar tehlikelisi yoktur.

Hrant’ı yakan da, bana sorarsanız, aynı tehlikedir. Diyaloğu neredeyse duyar gibiyim. ‘Paşam, Atatürk’ün manevi kızına dil uzatmış, yaa, maalesef. ‘ ‘Vay hergele! Gereğini yapın!’

Yarın emekli olduğunda gelir senin yanına, bütün sırnaşıklığıyla iş dilenir, Agop muhabbeti yapar.

Ülke Güzel Lakin Devlet Çürük

Kapatma olayının ertesi günü rahmetli Hrant aradı. ‘Oğlum yeter artık yaramazlık yapma’ minvalinde biraz karşılıklı birbirimize takıldıktan sonra sorularını gönderdi. Yazılı cevap verdim. O haftanın Agos’unda çıkan yazı, sağlığında benle yaptığı tek röportajdır.

Hrant Dink Röportajı
(9 Ocak 2004, Agos)

Son zamanlarda basının gündemine mühürlenme olayla gelmiş olsan da, küçük otelciliğin öncülüğünden, kapsamlı sözlük çalışmalarına çok farklı yönleri olan ‘zengin’ bir hayat hikâyen olduğunu biliyoruz. Bize biraz o Sevan Nişanyan’ı anlatır mısın?
İstanbulluyum. Rahmetli babam mimardı. Robert Kolej’den sonra Amerika’ya okumaya gittim. Yale üniversitesinde felsefe, Columbia üniversitesinde siyaset bilimi okudum. Latin Amerika siyasi partileri hakkındaki doktora tezimi bitirmeden Türkiye’ye döndüm. 1988’den beri Türk ve yabancı yayınevlerine gezi kitapları yazıyorum. Türkiye hakkında beş-altı kitabım, ayrıca Prag, Viyana, Yunanistan hakkında kitaplarım var. Daha çoğu İngilizce. Türkçe gezi kitapları yazmaya daha geç, 97-98’de başladım. Eşimle beraber hazırladığımız *Türkiye’nin En Güzel Küçük Otelleri* adlı kitabımız bir hayli sükse yaptı. Yedi yıldır düzenli olarak yayımlanıyor. Her yıl en çok satanlar listesinin tepelerinde kalmayı başarıyor.

Onbir yıl önce eşim Müjde ile birlikte Ege bölgesinin çok güzel bir dağ köyü olan Şirince'ye yerleştik. Bu köyde yaşamaktan dolayı çok mutlu olduk. Biraz bahçemiz, zeytinliğimiz var. Kendi evimiz eskiden eşek ahırıymış. Karakterini çok bozmadan güzel bir eve dönüştürdük. Çoğunu kendi ellerimizle yaptık. Aile büyüdükçe odalar ekledik. Kendi ihtiyaçlarımıza göre organik olarak gelişen bir evde yaşamak güzel bir duygu. Nişanyan Evlerinin amblemini de o yüzden salyangoz yaptık. Salyangozun da çok sade, ama aynı ölçüde mükemmel tasarımı olan organik bir evi var.

Çocukların var. Köy oramında nasıl yetişiyorlar? Eğitim sorununu nasıl çözüyorsunuz?
Üç çocuğumuzdan Arsen 10, İris 7, Tavit 3 yaşında. Bu köyde doğup büyüdüler. Arsen'le İris bizden 8 km uzaklıkta olan ilçe merkezi Selçuk'ta okula gidiyorlar. Her ikisi de 4-5 yaşından beri kendi başlarına minibüsle Selçuk'a gidip gelmeyi bilirler. Büyük şehirde böyle bir rahatlık hayal. Şimdilik eğitimlerinden memnunuz. Daha büyüdüklerinde tabii İzmir'e veya İstanbul'a gitmeleri gerekecek. Yatılı mı olurlar, henüz bilmiyoruz.

Adı seninle birlikte anılan Nişanyan Evleri nasıl ortaya çıktı?
Köyün göz göre göre elden gittiğini görüp kahrolduğumuz için, biraz mecburiyetten, harap eski evleri alıp onarmaya başladık. Asıl amacımız insanlara geleneksel malzemeyle, geleneksel estetiğe uygun olarak, köy dokusunu bozmadan da çok güzel evler yapılabileceğini göstermekti. Bunun kısıtlı bir sermayeyle de kolayca yapılabileceğini kanıtlamaktı. Sonra 'biz bu evleri şimdi ne yapacağız?' diye düşündük. Otel fikri zamanla filizlendi. Bir de, Küçük Oteller Kitabında onca otel hakkında ahkâm kesiyoruz. Bizim de başkasını eleştirmeden önce kendi otelimizi ortaya koymamız gerektiğini düşündük. Üç evle başladık. Sonra köyde bizden önce başka birilerinin yapmış olduğu büyükçe bir binayı alıp adam ettik; beş odalı bir köşke dönüştürdük. Sonra üç ev daha yaptık. Geçen yıl köyden 2 km uzaklıkta bir arkadaşımız için nefis iki bağ evi inşa ettik. Her evle biraz daha öğreniyoruz. Eski zaman ustalarına saygımız biraz daha artıyor. Aynı zamanda daha cesur olmayı da öğreniyoruz. Otelcilik sektöründe kimsenin denemediği şeyleri yapmaya çalışıyoruz. Çok zevkli bir iş. Nişanyan Evlerinde 1999'dan bu yana yaklaşık 9000 kişi konakladı. Türkiye'nin ve dünyanın en kültürlü, kalburüstü insanları geldiler. Dünyayı

gezmiş, en üst düzeyde konforu tanıyan insanlar konuğumuz oldu. Zannediyorum Türkiye'nin en güzel iki-üç küçük otelinden biri olduğumuz konusunda bir fikir birliği var. Amerika'da yayınlanan bir gezi rehberinde bizi 'Türkiye'nin en çok görülmeye değer on yerinden biri' diye tanıtmışlar.

Peki olay nereden çıkıyor?
Şirince köyü sit alanı, yani tarihi özelliklerinden dolayı koruma altına alınmış bir köy. Aslında köyün korumaya alınması için biz epeyce uğraş verdik. Kimsenin haberi yokken, bu köyün korunmaya değer bir yer olduğunu savunduk. Akılsızlık tabii, insan sonradan farkına varıyor. Türkiye'de sit mevzuatı bir felaket. 'Korumaya almak' demek karakola atmak gibi bir şey. Her şey yasak. Köy yıkılıp gidiyor, yokoluyor, kimin umurunda? Prosedür bir kâbus. Bir de, belli bir siyasi görüşe sahip bir müze müdürüyle takıştık. Sonuçta yaptığımız evlerin altısının da 'kaçak' yapıldığına hükmedip yıkımına karar verdiler. Kendi evimizin bahçesine yaptığımız on metrekarelik bir taş duvardan ötürü ağır cezada yargılanıp onbir ay hapis yattım. Beş seneden beri uğraştığımız halde evlere işletme ruhsatı alamadık. Nihayet geçen gün, üç yıl içinde üçüncü kez, evlerimizi mühürlediler. Onlar kapatıyor biz açıyoruz, aç-kapa öyle yuvarlanıp gidiyoruz.

Çözümü bürokratik bir işlem olarak görülen ruhsat sorunun bu denli içinden çıkılmaz bir hal almasını neye bağlıyorsun?
Bağnazlık, çapsızlık, önyargı, haset, kompleks. Kısaca, bürokratik bataklık. Beş yıldan beri bu inanılmaz batakta debelenip duruyoruz. Yok sit kuruluydu, yok imar planıydı, ruhsattı, jandarmaydı, milli emlakti... akıl almaz bir labirent. Beş para etmez bir sürü adam, engel olmayı aklına koydu mu yapabileceğiniz hiçbir şey yok. Hayat boyu uğraşıp durursunuz. Benim böyle şeylere fazla sabrım yok. Doğru bildiğimi yapıyorum, o kadar. Hayat, bu adamlarla muhatap olup ömür tüketmek için fazla değerli. Kaymakam beyle belki oturup yarım saat kahve içsem bazı şeyler daha kolay olur. Ama o yarım saatte benim yapacağım işler var. Kahvemi de değer verdiğim insanlarla içmeyi tercih ederim.

Ermeni olduğun için bu sıkıntıları yaşadığına ilişkin gazetelerde bir beyanın oldu bunu biraz açar mısın?

Asıl sorun o değil tabii. Türkiye'de bürokrasinin dar ufuklarını aşan herhangi bir şey yapan herkesin başına bu tür olaylar gelir. Türk olsun Ermeni olsun Japon olsun farketmez. Ama insanın adı Sevan Nişanyan olunca aleyhte kullanılacak bir koz oluyor. Sonuçta yerel düzeyde kararları verenler pek fazla eğitim görmemiş, dünyaya açılmamış insanlar. Önyargılarının esiri oluyorlar. Başka türlü ifade edemediği nefreti 'o zaten gâvur, kapat gitsin' diliyle dışa vuruyor.

Bundan sonrası için gerek evin gerekse yaşamın için neler yapacaksın?
En büyük hayalim etimolojik sözlüğüme daha çok vakit ayırabilmek. Yapacak o kadar çok iş var ki! Sözlük gerçi geçen yıl çıktı, üç baskı yaptı. Ama tam anlamıyla istediğim kıvama gelmesi için üzerinde daha bir on yıl çalışmam lazım diye düşünüyorum. İnsan öğrendikçe, cehaletinin daha çok farkına varıyor. Bazen gerçekten hapishaneyi özlüyorum. Mükemmel bir çalışma ortamıydı.
Evlerimiz için tabii ki mücadeleyi sürdüreceğiz. Bunca emekle ortaya çıkmış bir eseri kurda kuşa yem etmeyeceğizden emin olun. Şu anda üç yeni köy evini restore etmek için harekete geçmiş durumdayız. Bir de Türk hamamı yapıyoruz, 14cü yüzyıl tarzında, dışı harabe gibi ama içi mükemmel.
Küçük Oteller Kitabı konusunda da ciddi girişimlerimiz var. Bu yıl kitabı çok geliştirdik. Internet sitesine büyük yatırım yaptık. *www.nisanyan.net* adresinden izleyebilirsiniz. 200-250 küçük oteli kapsayan ortak bir tanıtım ve rezervasyon sistemi kurmaya çalışıyoruz. Almanya'da ve Yunanistan'da bu yıl baskılarımız çıkacak. Gelecek sene Japonya ve Amerika'yı hedefliyeceğiz.
Internette bir de Anıtlar Kurulu Mağdurları Dayanışma ve Haberleşme Platformu kurma işi var. Internet ortamında bir STK örgütlemek çok heyecan verici bir fikir. İş çok, ama vakit yetmiyor. Nasıl yetişeceğiz bilmiyorum.

Ermeni kimliğini hangi yönleriyle nasıl yaşıyorsun?
Pek yaşayamıyorum desem doğru olur. Annemden başka Ermenice konuştuğum kimse kalmadı. O da yurt dışında yaşıyor, yıldan yıla bir iki ay görüşüyoruz.
Etimolojik sözlük nedeniyle Ermeniceyle yıllar sonra yeniden haşır neşir olma imkanını buldum. Ne kadar zengin bir dil, ve Yakındoğu

uygarlıklarının tarihi için ne kadar ilginç bir anahtar, bir kez daha onun farkına vardım. Çok esaslı eserler verilmiş, çok enteresan derinliği olan alimler yetişmiş. Üç ay Acaryan'ın *Armadagan Pararan*'ıyla yatıp kalktım. Ne müthiş bir eser! Gurur duymamak elde değil.

Ermeni kimliğinden hareketle ve kendi yaşamının da birikimiyle kimlik kavramını evrensellik, yurttaşlık, etnik ve dinsel aidiyet çerçevesinde nasıl tanımlıyorsun? Birini diğeriyle çatıştırmadan yaşamayı becerebiliyor musun? Bu konuda Ermeni gençlerine ne tavsiyelerin olabilir?

Bence Türkiye'de Ermeni olmanın en ilginç avantajı insana Türk toplumunun aynı anda hem içinde hem dışında olma imkanını vermesi. Bir ayağınla bu toplumun bir parçasısın, bir ayağınla değilsin ve hiç olamayacaksın. Bu dili konuşuyorsun, hem belki herkesten iyi konuşuyorsun ama ana dilin değil. Hem onlardan birisin hem değilsin. Kendine güveni olan insan için bu bence bir handikap değil, aksine büyük bir avantaj. Hatta bir lüks. İnsana bir kere eleştirellik kazandırıyor. Büyük bir manevi özgürlük, iç bağımsızlık kazandırıyor. Sınırları sorgulama yeteneği kazandırıyor.

Türk toplumunun kolay aşamadığı bazı düşünce kalıpları, alışkanlıkları var. İyi eğitilmiş, dünyaya açık Türk arkadaşlarımın bile bazen bu kalıpları aşamadığını görüyorum. Oysa Ermeni olarak siz bazı şeyleri daha kolay sorgulayabiliyorsun. En azından milliyetçilik virüsünden kendinizi daha kolay koruyabiliyorsun.

Bu bağımsızlığın bir başka ilginç yönü de var. Belli bir kültürü paylaştığım Türk arkadaşlarımdan çoğunun, islamiyet, turban, varoş kültürü gibi konularda benden çok daha bağnaz olduklarını düşünüyorum. Belki ben kimlik itibariye daha mesafeli olduğum için, bu toplumun içindeki farklı kültürel ve sınıfsal tezahürlere daha hoşgörüyle bakabiliyorum. Benim ninem başörtüsü takmamış. Ninemin ninesi de takmamış. İbrahim Tatlıses de dinlememiş. O yüzden bunlar bana kişisel bir tehdit gibi gelmiyor. Duygusal bir tepki yaratmıyor. Belki biraz 'turist' kalıyorum diyebilirsiniz. Bu bence iyi bir şey. İnsanın kendine yabancı olan bir kültüre merak duyması, ilgi duyması zihni açar; zekâyı geliştirir. Bizden olsun, Yahudilerden ve diğer azınlık toplumlarından olsun bunca zeki adam çıkmış olması boşuna değil herhalde.

Cemaat kavramına nasıl bakıyorsun, Ermeni cemaati kavramını nasıl değerlendiriyorsun? Ne kadar cemaat içindesin, ne kadar cemaat dışındasın?
Cemaat kavramına olumlu bakamıyorum. İnsanı kısıtlayan ve daraltan yönlerinin, geliştiren ve zenginleştiren yönlerine oranla ağır bastığını düşünüyorum. Belki nüfus 50 bin değil 50 milyon olsaydı daha farklı düşünürdüm, bilmem. Ama sanmıyorum. 72 milyon da bana az geliyor. Dünya vatandaşı olmak daha güzel bir ideal. Daha güzel bir kimlik.

Türkiye'nin bilinmedik köşe ve lezzetlerini kamuya tanıtan yanınla kendi Türkiye gerçeğini, Türkiye hayalini nasıl tanımlarsın?
Türkiye çok güzel bir ülke. Tarihi derinliği olan bir ülke. Keşfedilmesi uzun yıllar süren heyecan verici bir yer. Dinamik bir toplum. Çok çeşitli sorunlara rağmen, ortak bir sağduyuyu, toplumsal vicdanı yitirmemiş insanları çoğunlukta. Ben on yıl ABD'de yaşadım, pek alışamadım. Bir yıl da Almanya'da yaşadım, Allah göstermesin...
Türkiye'de esas sorun bence devlet yapısındadır. Doksan küsur yıldan beri memleketin sırtına binmiş, dar ufuklu, bağnaz bir yapı var. Gerçek bir kamu fikrinin, rasyonel bir kamu yönetiminin ortaya çıkmasını önleyen bir tür toplumsal asalak diyebilirsiniz. Bu handikapı aşabildiği ölçüde Türkiye bugünkünden daha güzel bir yer olacaktır. Buna inanıyorum.

Matematik Köyü Seferberliği

Sadece turizme dayanan bir Şirince'nin sağlıklı olmayacağını ilk günden beri biliyordum. 'Turist döviz getirir, ahlak götürür' sözü öyle yabana atılacak bir söz değildir. Turizmin getirdiği o gözü dönmüş pazarlama ruhunun Şirince'yi kısa zamanda bir Kuşadası çarşısına çevireceğinden kaygılıydım. Çevirdi de nitekim.

Ayrıca turizm gibi oynak bir piyasaya fazla güvenmenin yarın öbür gün köyü yarı yolda bırakması ihtimalini de her zaman gözönüne almak gerektiğini düşündüm.

Turizmi dengeleyecek ikinci ayak ne olabilir? Önceleri şarap üretimi üzerinde durduk. Hayal olduğu kısa zamanda anlaşıldı. Organik tarım? Köylümüzün o taraklarda hiç bezi olmadığını gördük, olsa da o balonun pek uzun ömürlü olmayacağı kanısına vardık.

Alternatif eğitim kurumları fikri sanırım 2004-2005 dolayında şekillendi. Milli Eğitim'in veya YÖK'ün deli gömleğini giymemiş özgür bir ortamda, güzel bir köyde, doğa ile başbaşa kalabilecekleri bir yerde insanlar bir araya gelse, insanoğlu varoldukça modası geçmeyecek birtakım bilgileri – felsefeyi, tarihi, sanatı, müziği, hatta matematiği – paylaşsa ne iyi olur diye düşündük. Talep olur mu? Kesin olur, hatta Türkiye dışında bütün dünyadan katılmak isteyenler olacaktır. İnsanlar işi gücü bırakıp gelebilir mi? Başta belki sadece gençler gelir, ancak yaz tatilinde gelirler, ama zamanla bir cazibe merkezi oluşacağı muhakkaktır. Ekonomik açıdan yürür mü? Zengin etmez belki, ama emeği geçenlerin geçimini sağlayacak, üstüne de her yıl tesisi büyütmeye yetecek kadar para gelir elbette.

Önce Ali Nesin'le paylaştım bu fikirleri. Ali memleketin bir numaralı matematik profesörüdür. Onun zaten matematik enstitüsü hayali vardı, o yüzden matematikle başladık işe. Yoksa ben matematikten anlamam, ilgimi de çok çekmez.

Ali'nin ilk dediği 'aman yasal yapalım, başımızı gene derde sokmayalım' oldu. Peki dedim. Hatta kendimi de inandırdım, yapabiliriz diye.

Oysa bilmeliydim!

Matematik Köyü Nasıl Kuruldu?

Ali'nin kelepir bulup 2004'te satın aldığı, sonra Nesin Vakfı'na bağışladığı bir zeytinlik vardı. Matematik Enstitüsünü oraya kurmaya karar verdik. 2006 başlarında emekli imar müdürü bir tanıdığımızı iş takipçisi olarak görevlendirdik, mevzii imar planı yaptırdık, resmi daireleri dolaşmaya başladık.
Yaşananları üç yıl sonra Agos'ta tefrika edilen bir yazımda şöyle anlatmışım.

(11 ve 18 Mart 2009, Agos)

İdeal eğitim mekânı nasıl olur? Ali Nesin'le yıllar boyu bunu konuştuk, denk geldikçe. Yaşam alanlarıyla ders alanı içiçe olmalı. Sessiz olmalı. Dünyadan kopuk olmalı. Ezici değil sevimli olmalı. Hocalarla öğrenciler bir arada yaşamalı. Mekân yönetimine öğrenciler bilfiil katılmalı. Ürpertici güzellikte köşeleri olmalı. On sene sonra geçecek mimari modalara kulak asmamalı. Küçük grupların toplanmasına uygun kuytu yerleri olmalı. Şehirde olmaz doğada olmalı. Ekmek fırını da olmalı. Bostan da olmalı.

En mükemmeli eski Anadolu medreseleridir dedik. Gittik beşyüz senelik medreseleri, onlarla aynı ruhu taşıyan eski İtalyan manastırlarını etüd ettik. Milet'teki İlyas Bey dergâhına aşık olduk. Taslaklar çizdik. Hoca evleri birinci avluda mı ikinci avluda mı olacak diye saatlerce didiştik.

Aziz Nesin bir Matematik Enstitüsü kurulmasını vasiyet etmiş, vakıf senedine de öyle yazmış, herhalde Ali Amerika'da kalmasın, Türkiye'ye dönsün diye düşünmüş. Ali'nin rüyası o. Benimki biraz farklı: hikâyesi olan şeyler yapmayı seviyorum. Bir de, gelip geçici olanın ötesinde bir Mutlak var mı? Erişilebilir mi? Onu merak ediyorum.

Yıllar geçti, ihtiyarlamaya yüz tuttuk. Hepsi lafta kalacak, hayata geçiremeyeceğiz diye hayıflandık.

İlham Doğu'dan Gelir

2007 Nisanının ilk günlerinde Urfalı yaşlı bir yapı ustası Şirince’de yanıma geldi, iş istedi. Çok para istemezmiş, şantiyede yatarmış. Benim Kürtleri sevdiğimi duymuş, Selçuk’ta bunlara kimse iş vermiyormuş. Git amca dedim başımdan savdım.

O gece uykuya dalarken birden zınk diye kendime geldim: budur! Açtım telefonu Ali’ye, tamam başlıyoruz dedim. Bre dur, aman, ne oluyoruz? Şimdi başlamazsak bir daha olmaz dedim, biraz mantık, biraz mugalata, ikna ettim.

Bundan iki üç yıl önce Vakf’a gelir getirsin diye Ali Şirince’de bir ev almıştı. Satanlar onun yanında eşantiyon diye dağdaki on dönümlük zeytinliği de dayattılar. Mecburen alındı, bir işe yarayacağı yok ama olsun, öyle duruyor. İdeal enstitü yeri!

Oturduk hesap yaptık. Kaça malolur? Üçyüzbin lira diye kafadan attık. Elde ne var? Vakıf’tan ellibin çıkar, bilemedin yüzbin. Bende de bir ellibin var. Gerisi? Allah kerim, elbet bir yerden bulunur.

Çağırdım Urfalı amcayı. Nah şuraya bir istinat duvarı yapmaya başla sen hele dedim, gerisini düşünürüz. Proje? Lazım değil, eskiden proje mi vardı? Bir adet A4 kâğıdına bir şeyler çiziktirdim. Evler taş ve topraktan yapılacak, beşbin senedir yaptıkları gibi. Yan tarafta koca bir kaya kütlesi var, onun taşı yeter. Arazinin toprağı killi, çamur harcı için ideal. Demiryolları idaresinin söküp kilo hesabı sattığı eski traverslerden bin tane aldık mı ağaç işi de tamam.

Üç Ayda Yapılan Köy

Harala gürele giriştik. Bizim Kürt ustalar birken üç, üçken beş, beşken yirmibeş oldu. Ta Muş’a, Şırnak’a kadar ünümüz yayıldı, torbasını kapan geldi. Tam üç ayda kırk yataklı dört koğuş, elli kişilik bir derslik, hamam usulü kubbeli iki banyo, kır kahvesi kılıklı bir sahra yemekhanesi, bir tane de amfi tamamlandı. On onbeş tane de çadır tedarik ettik, ne olur ne olmaz diye.

Ali’nin oniki seneden beri her yaz yaptığı bir matematik yaz okulu var. Önce Bilgi Üniversitesi bünyesinde başlamış, sonra namı yürümüş, her üniversiteden katılanlar oluyor. Her yaz başka bir yerde toplanıp birbuçuk ay sabah akşam matematik çalışıyorlar. Yurt dışından kerli ferli matematikçiler gelip ders veriyor. Denize girmek bile akıllarına gelmiyor. Not yok, para yok, diploma yok, iman gücüyle yürüyen bir acayip konsantrasyon kampı.

2007 yaz okuluna yetiştiririz diye karar verdik. Aklı başında adamlar gelip inşaatı geziyor, ‘güzel hayal ama yetişmez’ deyip gülümsüyorlar. ‘Para lazım’ diye gittik banka sahiplerinin, şirket kodamanlarının kapısını çaldık. Onlar da gülümsediler. Bunun üzerine Ali oturdu, onbin kişiye bir mail yazdı. Kimi bin lira, kimi on lira yolladı, bir ayda tam ikiyüzbin lira bağış birikti. Kağızman’ın köy okulundan ‘kusura bakmayın bu kadar verebiliyorum’ diye özür dileyip maaşının yarısını gönderenler oldu. Dünyanın en ünlü matematikçilerinden biri İngiltere’den çıkardı ellibin lira gönderdi. Mermerciye büyük bir plaka yaptırıp para veren herkesin adını üstüne yazdırdık, duvara koyduk.

Bu arada mali müşavirimiz saçını başını yoluyor, ‘izinsiz bağış toplamak suçtur, hepimizi hapse atacaklar’ diye. Kulak asmadık tabii.

15 Temmuz’da öğrenciler geldi. Sefil koşullarda Nesin Matematik Köyü’nün ilk yaz okulu başladı. Bir hafta sonra jandarma geldi, ‘hop birader burası Türkiye’ diye kibarca anımsattı.

Gerçek dünyayla yüzleşmemiz ondan sonradır.

Köy Kurmak Yasaktır

Altmış küsur üniversite öğrencisi geldi, yaz okulu başladı. Kokuyu alan gazeteciler de çok geçmeden damladı. İki gün sonra Sabah’la Star’da tam sayfa çıktık. Olay cazip, Türkiye’de benzeri yok: tamamen gönüllülük esası üzerinden işleyen bir akademik kamp, dünyaca ünlü profesörler katılyor.

Gazeteyi görünce bizim jandarma bölüğünün aklı başından uçmuş; adamlar kaçak köy yapıyor biz burada uyuyoruz diye dövünmüşler. Kamyon dolusu

askerle geldiler, amfi ile hamamı mühürlediler, 48 saat da mühlet verdiler köyün boşaltılması için. Welcome to Turkey!

Öğrenciler panik içinde: bir kısmı bırakıp gitti, bir kısmı çadırda kalır devam ederiz havasına girdi. Sakin olun dedim, burası Türkiye, buluruz bir çözüm. Jandarmanın uyguladığı mühür teknik açıdan sakat bir işlem, öyle bir yetkileri yok. Savcılığa hitaben kurşun kalemle zehir zemberek bir suç duyurusu yazdım, bölük komutanının usulsüz işlemden şahsen cezalandırılmasını talep ettim. Sonra dilekçeyi alıp komutana gittim, bak sen efendi bir adama benziyorsun, bu dilekçeyi verdirme bana, yazık, diye izah ettim.

Devlet memurunun böyle durumlarda ilk tepkisi kontrataktır. Altı saat toplantı yapmışlar, usulsüz mührü kaldırıp bu sefer 'izinsiz eğitim kurumu işletmek'ten mühürlemeye karar vermişler. Ertesi gün yine bir kamyon asker geldi, eski mührü kaldırıp yeniden mühürlediler. Bu sefer medya tam ayaklandı. Radikal gazetesi, sağolsun, üç gün boyunca Matematik Köyünün kapatılmasını baş sayfadan sekiz sütuna manşet verdi.
Bir Rus matematikçimiz vardı, dünyaca ünlü biri. Tek kare fotoğraf çekmiş: arkada karatahta, üstünde feci karışık bir matematik problemi, önde de jandarmanın mührü. Bunu internete koydu. 24 saat içinde bütün dünya matematik alemi ayağa kalktı, yok artık olmaz böyle şey diye. Binlerce mail yağdı. Olay Devlet meselesi oldu. Başbakanlık devreye girdi. Birkaç gün sonra süklüm püklüm iki astsubay gönderdiler, mühürleri söktüler. Arkalarından törenle teneke çaldırdım: maksat öğrencilerin morali yükselsin, kötü ruhlar kovulsun. Ali buna çok kızdı. Benden daha mülayimdir, barışa yatkındır.

Bürokratik Bataklık

İşin bürokratik detayıyla sizi sıkmayacağım. Aslında olaydan bir sene önce izin mizin için başvurmuşuz. Akılalmaz bir mevzuat batağına saplanıp kalmışız. İzin almak için önce yol lazım. Yol var paşa gibi, ama bunun seksen metrelik bir kısmı kadastro haritasında görünmüyor. O kısmı Orman idaresinden kiralamak için başvurmuşuz. Harita istemişler, yaptırmışız. Otuz-kırk tane evrak istemişler, temin etmişiz. Ankaralara gitmiş, gelmiş, gene gitmiş; bu sefer mevzuat değişti başka evrak isteriz demişler. Komşu parseli de satın almalısınız demişler, almışız. Yolu oradan geçiremeyiz kâğıt üzerinde başka yerden geçireceğiz demişler. Bu sefer teorik olarak yapacağımız yol için teorik olarak birkaç ağaç kesmek lazım, onun iznini almak için gene Ankaralara taşınmışız. Karşında bir sürü miskin adam, her biri topu başka bir kapıya atıyor. Bizde bir avukat, bir mali müşavir, bir iş takipçisi, neredeyse ful taym, kapı kapı dolaşıyor aylar boyu.

Ben uğraşamam, hayat kısa, izin filan almayalım dedim, Ali'yi ikna edemedim. İşin içinde Vakıf var, onu riske etmek istemiyor. Haklı. Ama yola

çıkmışız bir kere, geri dönmek de olmaz.

Matematik Köyü Meydan Muharebesi

2007 yazı kazasız belasız bitti, öğrenciler gitti. Esas inşaat ondan sonra başlıyor. 2008'e 100 kişilik tam teşekküllü kampus yapmamız lazım.

Bölük komutanına gittim, teneke hadisesinden ötürü gönlünü aldım, gene başlıyoruz diye haber verdim. Yaptırmayız dedi. Görüşürüz dedim.

2007 Eylülünden 2008 Mayısına kadar yaklaşık 60 defa inşaatı jandarma bastı. Bizim Kürt ustaları toplayıp götürdüler, yeni usta tuttum. Onları götürdüler, başkasını buldum. Jandarma geldiğinde malayı elden bırakanı kovuyorum diye ilan ettim. Garibanlar zaten Doğu'dan alışıklar iki ateş arasında kalmaya, peki ağam dediler, çalıştılar.

Baktık sabah sekizde jandarma Selçuk çıkışına barikat kurup bizim işçileri geri çeviriyor, biz de altıda işbaşı yaparız dedik, gece karanlığında işe koyulduk. Sekiz-on gün ruhları bile duymadı.

Baktık olmuyor, stratejik tepelere iki gözcü yerleştirdik, yevmiyeli: jandarma göründüğünde sinyal veriyorlar, işçiler ormana kaçıyor. Astsubaylar geldi, dert yandılar, sizin yüzünüzden biz fırça yiyoruz diye. Onlara da acıdık, ama savaştır dedik, olur o kadar zayiat.

En komik olay da şu. Ankara'dan üst düzey jandarma subayları gelmiş olay yerini incelemeye. Gözcüler sinyal verdi, işçiler kaçtı. Baktım gelenler birkaç tane sivil adam, çıktım karşıladım, yahu sizi jandarma zannettik adamlar kaçtı diye izah ettim. Kafa sallayıp kendilerini tanıttılar, albay, yarbay. Ne yapalım, güldük, çay kahve ikram ettik. Şantiyeyi gezdirdim. Hayran olup gittiler.

6 Haziran 2008'de Matematik Köyünü bitirip açılışa hazır hale getirdik. Bir kutu baklava alıp bölük komutanına gittim, centilmence mücadelesinden ötürü kutladım, senin yerinde ben olsam kopartırdım Nişanyan'ın kafasını diye empati yaptım, hatam olduysa affetmesini rica ettim, açılışa davet ettim.

Zirvede Fikir Ayrılığı

Ali'le aramızda biriken gerginlik açılış vesilesiyle kriz noktasına geldi. Benim fikrim, üç gün üç gece sürecek görkemli bir açılış yapmak. Selçuk eşrafını, devlet büyüklerini, basını çağırmak; Hüsnü'ye yahut Fazıl Say'a konser verdirmek. Ali 'açılış yapılmayacak' diye kestirip attı. Burası bir bilim yuvasıymış, tanıtıma gerek yokmuş. Tabii esas hadise başka, Ali çatışmadan yorulmuş, daha fazla meydan okumak istemiyor. Ben ise onca mücadele vermişim, zaferin tadını çıkarma peşindeyim. Sert diyaloglar oldu.

Tam o günlerde canım zaten başka şeyden ötürü sıkkın. Çektim Etiyopya'ya gittim, Allahın kaybettiği bir dağ başında bin yıllık bir manastır buldum, birkaç gün orada kalıp kendi kendimle hesaplaştım.

Ali'yle üç dört ay küs kaldık. Ama geride tam 32 yıllık arkadaşlık var. Hem yetmiş milyon içinde o kadar kaliteli bir deliyi bir daha nereden bulacaksın? Barıştık tabii.

Ali Nesin'in Güncesi

Birinci Matematik Köyü Meydan Muharebesi 26 Temmuz – 12 Ağustos 2007 tarihleri arasında cereyan etti ve idarenin hezimetiyle sonuçlandı. 7, 8 ve 9 Ağustos günleri İsmet Berkan Radikal'in ön sayfasını neredeyse tamamen Ali Nesin'e ve Matematik Köyü mücadelesine ayırdı. Ali çatışmanın en sıcak anlarını günce formunda anlattı.

Birinci günün hikâyesindeki 'mimarımız Sevan Nişanyan' ifadesi üstü kapalı bir hakarettir. O günlerde aramız biraz şeker renkti, o yüzden öyle demiş sanırım.

Kur Bır Matematik Köyü Gör Başına Neler Gelir

(7 Ağustos 2007, Radikal)

İzmir Şirince'deki Matematik Köyü inşaatını mühürleyenler o gün sadece Aziz Nesin'in düşünü engellemekle kalmıyordu. Bulunan trajikomik gerekçeler, aynı zamanda ünlü yazarın hikâyelerini de andırıyordu
Bu kez hikâyeyi kaleme almak hem Matematik Köyü'nü kurmak için öğrencilerle işçi gibi çalışan hem de uluslararası önemde matematikçilerle birlikte gençlere ders veren Ali Nesin'e düştü. Ali Nesin yaşananları yazdı.

15 Temmuz Pazar: Öğrenciler geldi. Eşyalarını odalarına yerleştirenler, ellerinde kazma kürek, çadır kuracakları yeri düzleyenler... Heyecan son haddinde. Açılış töreni yaptık. İşçiler, gönüllüler, öğrenciler, Şirince ve Selçuk ileri gelenleri... Hayırlısıyla açtık. İşçiler kurban istemişler, kurban kestik. Hoşbeşten sonra amfiteatra geçtik. Öğrenciler benden yüksekteyken konuşmaya alışmamışım, yadırgadım. Buranın hepimizin olduğunu vurgulayıp imece usulü bir çalışma umduğumu söyledim. Mimarımız Sevan Nişanyan'a teşekkür ettim. Ardından Vakıf çocuklarından Süleyman'ın tasarladığı simgesel anahtarı sunduk Sevan'a. Sevan oluşumun adının olmadığını, bir adı olması gerektiğini söyledi. Haklı. Sade ve içten bir açılış oldu. İnşaatı bir hafta durdurmaya karar verdik. Birkaç işçiyle devam ederiz ileride. Ama para?

16 Temmuz Pazartesi: Dersler başladı. Mehmet Kıral günde iki saat karmaşık analiz yapıyor. Sasha (Alexander Borovik) İngiltere'den geldi bu akşam, yarın o da derslere başlayacak. Akşam öğrencilerden üçer kişilik çalışma grupları kurduk. Sulama, temizlik, mutfak, inşaat... Bir sürü iş var yapılması gereken.

17 Temmuz Salı: Hava bunaltıcı. Sürekli soğuk suyun altına sokuyoruz başımızı. Sasha ilk dersini verdi. Kampa bayıldı, Sovyetler'de geçen gençliğini anımsatmış. Şirince'ye birlikte yemeğe çıktık akşam. Sevan inşaata devam etmek istiyor. İyi güzel de para yok ki. Sağa sola telefon ettim ama beyhude! Duyurmak gerekiyor, belki bir iyiliksever... Bir PR bulduk. Yarın Star'dan bir gazeteci gelecek.

19 Temmuz Perşembe: Bir öğrencinin tabiriyle 'mutluluk manyak düzeyde!' Hele kapkara gecede öğrencileri masa lambalarının altında kitaplarına gömülmüş görmek çok hoş bir manzara. Herkes mutlu. 40-50 kişi varız. 10 kişi filan çadırlarda kalıyor. Geçenlerde ormanda sakat bir şahin yavrusu bulmuştuk. Köye getirdik. Bakıyoruz. İyileşti ama daha avlanmasını bilmiyordur. Biraz daha büyüsün, salacağız.
Oluşumun adını buldum! Matematik Köyü...
Cuk oturdu, çünkü tam bir köy burası. Yapılar taştan. Çamur ve saman karışımı bir bulamaçla sıvanıyor. Hamamların kubbesi de köy camiini andırıyor, bir minaresi eksik. Öte yandan ders yaptığımız mekân sanki kovboy barı.
Vişne reçelinin dibi tutmuş...

21 Temmuz Cumartesi: Seçimlerde oy kullanmak isteyen öğrencilerin ısrarına dayanamayıp bu hafta sonunu tatil ilan ettim. Otobüs kiraladık, oy kullanmamayı seçenlerle yarın Milli Park'a gideceğiz. Şeftali ve vişne reçeli yaptık. Vişne reçelinin altını yakmışız, yiyemedik. Ama şeftali reçeli çok güzel oldu.

22 Temmuz Pazar: Milli Park bir cennet. Deniz pırıl pırıl. Denizden kıyıyı seyretmesi de müthiş keyifliydi. Parkta bile matematik çalıştık. Akşam Sonat Süer geldi. Dokuz yıl önce birinci sınıfa başlamıştı. O da katılmıştı bu yazokullarına. Çocuktu. Dün gibi. Şimdi hoca oldu! Bu öğrencilerden de

çıkacak elbet geleceğin hocaları. Akşam birkaç öğrenciyle Sevan’lara TV’de seçim sonuçlarını seyretmeye gittik.

23 Temmuz Pazartesi: Dersler nihayet yeniden başladı. Sasha ve Mehmet Kıral dışında Sonat ve bir öğrenci daha (Melek Kılıç) ders veriyor. Böylece benim yüküm oldukça azaldı.
Ama gene de istediğim gibi çalışamıyorum. Çok sıcak ve çok ziyaretçi geliyor. PR geldi. Herkes gibi o da hayran kaldı, özellikle atmosfere. Medyaya dağıtacağımız metni hazırladık. İki-üç işçi tuttuk ufak tefek eksikleri için. Kemeri ve hamamın iç sıvasıyla tuvaletlerini bitirecekler. Hamamın kubbelerini tam bir yarımküre yapamıyorlar ne yazık ki, eğri büğrü oluyor. Olsun, böyle de güzel... Hamamlardan biri bitti gibi, temizliği kaldı. Bu sıcakta nasıl keyfini çıkaracaksak... Bir öğrenci hamama klima önerdi!

25 Temmuz Çarşamba: Sabah 9’dan akşam 8’e kadar ders yapıyoruz. Öğle yemeği için bir saat ara veriyoruz sadece.

26 Temmuz Perşembe: İnanılmaz bir şey! Jandarma köyü bastı. Akşamdı. Sonat ders veriyordu. İnşaat ruhsatı sordular. Yok! Başvurusunu bile yapamadık, çünkü 12 aydır fiziken var olan yolumuzu kadastroya kaydetmeye çalışıyoruz. Tam işler bitecekken yasa değişti, AB yasalarına uyum gereği eski koordinatlar artık geçerli değilmiş, bundan böyle uydu koordinatları gerekiyormuş. Bu ölçümleri yapan aygıt da henüz gelmemiş bu yöreye... Ama 50 bin YTL’ye getirtiliyormuş... Aynı ihtiyaçta başkalarını bulabilirsek bedeli paylaşabilirmişiz... Diğer işlemler için de bir o kadar gerekiyor...

Köylü nasıl izin alıyor? Ruhsatsız inşaat yaparsam ne olur diye sordum bu işten anlayanlara. 5-10 milyar cezası var dediler. Tamam dedim, öğrencilerin öğrenecekleri yanında 5-10 milyar ne ki! Cezayı kabul edip inşaata başladık. Bu sabah bir gazetenin Ege ekinde çıkan Matematik Köyü haberini ihbar kabul edip icabet etmiş jandarma. Haber yapılmasını biz rica etmiştik. Böylece kendi kendimi ihbar etmiş oldum! Haberin sadece Ege ekinde değil, tüm yurtta yayımlanan nüshasında çıkmasını dilemiştim. Ama şanssızlık bu ya, o gün çok tecavüz haberi varmış, bizim habere yer

kalmamış. Sadece Ege ekinde bastılar haberi. Yarım düzine kadardılar ve silahlıydılar. Amma korkutmuşum! Tapu Kadastro Müdürü de vardı.

Öğrenciler kahramanca yazokulunu savundular. Yüzbaşı komutanla atıştılar. Birçoğunun başına ilk kez geliyor böyle bir şey. Ders vermek için Milli Eğitim'den izin almadığım da anlaşılmış! Bu konuda da soruşturma açılmış. Daha neler! Ben üniversite hocası değil miyim? Ne izni! İnşaat alanını mühürlediler. Amfiteatrı ve hamamları kullanamayacağız. Oysa buna yetkilerinin olmaması lazım. Sorup soruşturmuştum inşaata başlamadan önce. Öğrencilerin fotoğraf çekmesini yasakladılar. Nedenini sorduk. Bu bir baskınmış ve baskında fotoğraf çekmek yasakmış... Tutanak tuttular. İmzaladım.

Telefon kesik. Arızanın nedenini bilmiyoruz. Kesmiş olabilirler mi? Sanmam.

27 Temmuz Cuma: Felaket bir gün oldu. Sabah elektrik idaresinden geldiler. Ziirai gerekçeyle aldığımız elektriği meskenlerde kullanıyormuşuz ve bununla yetinmeyip arazi dışındaki çadırlara elektrik vererek yasaları deliyormuşuz... Jandarma ihbar etmiş... Neyse ki elektriği kesmediler. Birkaç gün içinde abonelik koşullarını değiştirmemiz gerekiyor. Akşama daha beteri oldu. Gene geldi jandarma.

Dersteydim. Dersimi bölmemek için bir süre beklemişler sağolsunlar. Selçuk Cumhuriyet Savcısı'nın emriyle pazartesi sabahı saat 8'de meskenleri mühürleyeceklermiş, dolayısıyla evlerden çıkmamız gerekiyormuş!
Hiç beklemiyordum bunu. Mevzuat böyle değil ki... Olsa olsa inşaatı durdurup ceza kesebilirler, onu da savcılık değil İl Özel İdaresi yapabilir. Bana böyle söylenmişti. Tek ruhsatsız ev burda mı var? Hepsini mi mühürlüyorlar? Ne yapacağız çoluk çocuk? Öğrenciler gene jandarmaya itiraz ettiler. Yapmayın etmeyin demenin faydası olmayacağını biliyorum ama gençlik işte, başkaldırıyor, işe yaramasa bile.
Önce Vakıf'ta ya da Bilgi Üniversitesi'nde devam ederiz yazokuluna diye düşündüm ama sonra köyü terk etmenin mağlubiyeti kabul etmek demek olacağını idrak edip, ormanda çadır kurup kuramayacağımızı sordum komutana. Kurabilirmişiz. Öğrencilere dönüp,

- Arkadaşlar, dedim, pes etmece yok! Çadır kurarız, dersleri açık havada yaparız ama yazokuluna ve matematiğe devam... Kabul mü?

Sınır Tanımaz Matematikçiler

Anında kabul ettiler, üstelik sevinç çığlıklarıyla. Sınır tanımaz matematikçiler diyorum onlara. Öğrencilerin kimlik bildirimlerini jandarmaya zamanında vermedim diye 100 lira ceza kestiler... Aklıma gelmedi değil, hatta talimat da verdim bunun için. Hiç zamanımız olmadı ki. 100 lira ne ki? Ama burada beni yaralayan davranış biçimi. Uyarsalar, 24 saat içinde kimlik bildiriminde bulunun deseler, biraz daha yakınlık gösterseler olmaz mı? Bu kadar iyi, güzel ve doğru bir işe biraz anlayış gösterilemez mi?

Buraları yıkılacakmış... Öyle dedi komutan.

Gece yemekten sonra ortak mekânın önünde toplandık. Ruhumuz çökmüştü. Haksızlığı sineye çekmek kolay olmuyor, hele genç yaşta. Bu kadar güzel bir ortam gerekçe ne olursa olsun bozulabilir mi? Bundan daha büyük bir günah olabilir mi? Gece bir-iki şişe Şirince şarabı açtık keyiflenelim diye. Şarkılar, türküler söyledik. Birden hepimizi bir neşe sardı. Gece yarısına doğru kahkahalar ayyuka çıktı.

Öğrencilerden Ali İlik gecenin en büyük numarasını yaptı. Ders veren herkesin taklidini yaptı. Müthişti. Güle güle yerlere yattık.

28 Temmuz Cumartesi: Ders saat 9.30'da başladı. Hiç hoşuma gitmedi bu yarım saatlik gecikme. Söylendim. Bu gibi durumlarda disipline özellikle dikkat etmeliyiz. Dersten sonra Sevan'la ruhsat işimizi yürüten arkadaşa gittik. Olan bitene çok şaşırdı. Savcının böyle bir yetkisinin olduğunu sanmadığını söyledi. Nitekim içinde yaşanan meskenlere mühür vurmak bir infazdır ve infaz için de mantıken mahkeme kararı gerekir. Sorduk soruşturduk, gerçekten de öyleymiş. Keyfi bir uygulamayla karşı karşıyayız. Ama karşımızda silahlı jandarmalar var, kime ne laf anlatacağız? Sonra Sevan'la jandarmaya gittik. Nuh diyorlar peygamber demiyorlar. Pazartesi her yeri mühürleyeceklermiş.

Zamanlamayı da öyle seçtiler ki... Cuma akşamı saat 5’te gelip pazartesi sabahı saat 8’de mühürleyeceklerini söylediler. Hafta sonu her yer kapalıdır, hakkımızı arayamayacağız.

Köylüler Bizi Alkışlıyor

Akşam, Star TV’nin Matematik Köyü’nün açılışını anahaberde vereceğini duyduk. Hepimiz Şirince’deki Çınaraltı kahvesine gittik kendimizi seyretmeye. Bizim köyde televizyon yok. Ekrana çıktığımızda kahvede bir alkış koptu. Sadece biz değil, köylüler de alkışlıyorlardı. Haber bittiğinde aldığımız alkış daha da şiddetliydi. Bir iki gün içinde kapanış haberi çıkar!

Gece, yemekten sonra bir toplantı yaptık. Disiplin üzerinde durdum. Son birkaç gündür yaşadıklarımızdan hareketle ‘iyi insan’ ve ‘emir kulu’ kavramları üzerinde tartıştık biraz. Sonra yarın yapılması gereken işleri belirledik. Sahanın düzlenmesi, yeni çadırların kurulması, elektrik, su, banyo, tuvalet, telefon, mutfak sorunu... İş bölümü yaptık, sorumluları seçtik. Yarın ders yapmayacağız. Herkes çalışacak. Bir de bu gibi zor durumlarda insanların sinirlerinin bozulduğunu, birbirine düştüğünü söyleyip herkesi uyardım. Kardeşlik bağı oluştu aramızda.

29 Temmuz Pazar: Sabah kahvaltıdan sonra hemen çalışmaya koyulduk. Çadır kurmak için ormanı düzledik. En müsait yer, çöp ve at mezarlığı olarak kullanılan ağaçsız bir bölgeydi. Koca bir traktör dolusu çöp attık. Kemikleri üst üste yığdık. Etkileyici bir heykel çıktı ortaya. Ders yapabileceğimiz oldukça geniş bir başka alanı da düzledik. Kız erkek herkes çalıştı. Kan ter içinde kaldık. Sonra kütüphaneyi, mutfağı, yatakları taşıdık. Odalarda hiçbir şey bırakmamamız lazım. Yarından sonra odalara giremeyeceğiz. Korkan ya da ailesinden baskı gören birkaç öğrenci yazokulunu terk etti. Çok üzüldüm. Avukatım tatilini kesip geldi. Ve böylece bu saçmasapan bürokratik iş yüzünden bütün gün matematik yapamadık. Bu gençlerin bugünü bir daha geri gelmez ki... Gitti gider.

Ders Gün Doğmadan Başlıyor

Matematik Köyü haberini duyanların akınına uğradık. Yarın kapanacağımızı söylediğimde çok üzülüyorlar. Bu gece herkesin çadırlarda kalmasını önerdim. Alışalım, eksiklerimizi anlayalım. İlk defa çadırda kalacaklar var. Yorgunluktan ölüyoruz. Yarın sabah saat 6'da kalkıp derslere başlayacağız. Artık açık havada ders yapacağımızdan, güneş yakmaya başlamadan matematik yapma kararı aldık. Tam bir komün hayatı ve dayanışması. Emre Alkan geldi. Yarın analitik sayılar kuramı derslerine başlıyor.

30 Temmuz Pazartesi: Erkenden derslere başladık. Şahin yavrusu meraklı gözlerle bizi izliyor. İyileşti ama salmak için büyümesini bekliyoruz, şimdilik avlanamaz. Bize de çok alıştı. Yemek saati oldu, jandarma gelmedi. Allah Allah... Oysa sabah 8'de geleceklerdi. Avukatımızdan olumlu haberler geliyor. Gelmeyeceklerini sandık. Öğrenciler söylendiler. Hem söz veriyorlar, hem de gelmiyorlar... Yaptığımız o kadar iş boşa mı gidecek? Çok komikler.

Öğleden sonra elektrik işi için Selçuk'a giderken jandarmanın bir saat içinde mekânı mühürleyeceği haberini aldım. Ruhsatsız inşaattan mühürleyemeyeceklerini anlamışlar, izinsiz eğitimden mühürleyeceklermiş...
Elektrik idaresinden sonra savcıyla görüşmeye gittik. Kaçak eğitim veriyormuşum... Bir eğitim kurumu kurulmuş, izni yokmuş... Eğitim kurumu yok ki izin alalım. Kimseden para almıyoruz, kayıt yok, diploma ya da sertifika verilmiyor, sınav yok, not yok. Sadece Nesin Vakfı'nın mekânını kullanıyoruz.

Yemeği, temizliği, bulaşığı ortaklaşa yapıyoruz. İnşaatta bile çalışıyor herkes. Böyle eğitim kurumu mu olurmuş? Üstelik bu yazokulu TÜBİTAK destekli ve dolayısıyla onaylı. TMD, İstanbul Bilgi Üniversitesi de cabası... İzin gerekmediği gibi, izin gerekse bile daha ne izni gerekiyor? Çaresizlik içinde kıvranırken savcıya 'İzne ihtiyaç olmaması gerek, ben Ali Nesin'im, üniversite hocasıyım' diyorum, 'Adınızı duymuştum bir yerlerden... N'apalım yani!' diyor. Ses tonu bayağı yükseldi. Daha fazla konuşmanın anlamı yok. Ayrılırken el sıkışmadık.

Köye geldim. Jandarmalar gelmişler. Sadece ders yaptığımız ortak mekânı mühürlediler. Bir-iki gün sonra gelip yattığımız yerleri de mühürleyeceklermiş, emir zamanında ulaşmamış...
Jandarmalar oradayken ziyaretçiler geliyor köyün açılışını kutlamak için... Çok üzülüyorlar kapanmak üzere olduğunu anlayınca. Onları teskin etmeye çalışıyorum. Akşam ders yaptık.

31 Temmuz Salı: Gene saat 6'da kalktık. Yazokulunun kapandığı haberi yayılmış, TV'ler, radyolar, gazeteler, dostlar, telefon eden edene. Yetişemiyorum. Elektriğimiz kaçakmış... Valilik öyle demiş. Oysa değil. Bizim kendi elektriğimiz. Sadece sulama amaçlı aldığımızın farkında değilmişim. Nereden bileyim elektriğin sulamalısının olduğunu... Adam gibi söyleyemezler miydi? İl Özel İdare'den geldiler. İşte yapılması gereken buydu. Ölçtüler biçtiler, inşaatın durdurulduğuna dair bir mühür vurdular ve gittiler. Yakında Milli Eğitim'den de müfettişler gelecekmiş... Hoş gelirler. Bir de Orman Bakanlığı'ndan geleceklermiş. Ormanda çadır kurduk ya... O da yasakmış. Galiba bizi denize dökmeye niyetli bunlar. PR'a gerek kalmadı. Tüm gazetelerdeyiz. Ümraniye kahvelerinde, 'İnşaat kaçak, eğitim kaçak, elektrik kaçak, hocaları da kaçık' diyorlarmış...
Moralleri ayakta tutmak için yarını tatil ilan ettim. Gene Milli Park'a denize gideceğiz.

Ormandan da Çıkın Emri

1 Ağustos Çarşamba: Milli Park'tayız. Biz yoldayken telefon geldi. Orman Bakanlığı'ndan müfettişler gelmiş. Ormanda çadır kurduğumuzu tespit etmişler... Milliyet'te 'Orman bizim oldu' diye demecim yayımlanmış, hakarete uğramış saymışlar kendilerini... Orman bizim oldu dediysek, arka cebimize koyup evimize götürdük demedik ya... Orman orada duruyor, üstelik eskisiden çok daha temiz ve sağlıklı. Ormana çadır kurmanın cezası altı ay bir yılmış. Ama Milli Park'ta gençlerle o kadar mutluyum ki hiçbir şey umrumda değil. Mutluluğun doruk noktasına ulaştığı anlardan birinde, yoksa ben öldüm de cennete mi geldim diye düşündüm.

2 Ağustos Çarşamba: Yeni çıkacak derginin provaları geldi İstanbul'dan. Akşam, yemekten sonra öğrencilerle tashihleri yaparız. Saat 17 sularında,

yerel tabirle Ormaniye'den geldiler. Jandarma eşliğinde. 24 saat içinde çadırlardan çıkmamız istendi. Biz o ormanı adam ettik, çöplüktü, at mezarıydı, pırıl pırıl yaptık, gerçekten ormana benzettik. Bunu da biliyorlar. Üstelik jandarmaya ormana çadır kurup kuramayacağımızı sormuştuk, izin almıştık.

Çadırlarda kalmasak ama çadırları yerinden oynatmasak... Olmazmış. 24 saat içinde pılımızı pırtımızı toplamamız gerekiyormuş.

Allah Korusun Salgın Çıkar!

Ardından jandarma yüzbaşısı, evlerde kalınamayacağını, dolayısıyla bu arazinin bu kadar kişiyi barındırmak için sağlığa uygun olmadığını, Allah korusun bir salgının çıkabileceğini söyleyip Pamucak'a gitmemizi önerdi. Oysa Şirince'de çeşmeler kupkuru, bir damla su yok, asıl salgın tehlikesi orada var, burada değil. Burada suyumuz gürül gürül akıyor ve akacak da, eğer elektriğimizi kesmezlerse. Hepsi bahane tabii. Gözdağı vermek, moralimizi bozmak, yazokulunu dağıtmak istiyorlar. Sürekli taciz. Ayrıca inşaatın durdurulması neden evlerde kalmamıza engelmiş ki? Bu mantıkla Türkiye'nin yarısı evsiz kaldı demektir!

Bu düşmanca tavrı anlamakta zorluk çekiyoruz. Siyaset yapmıyoruz, ekonomiyle, toplum düzeniyle ilgili bir etkinliğimiz yok. Yalnızca çoluk çocuk matematik yapıyoruz... Şimdi Mehmet Kıral analitik sayılar kuramı yapıyor. Birazdan bir yüksek lisans öğrencisi sonlu elemanlar tarafından gerilmiş abelyen grupların sınırlandırılmasını anlatacak. Bizden ne istiyorlar? Biliyorum, bu saçmalıklar sona erecek, unutulacak hatta ve geriye Matematik Köyü'nün ihtişamı kalacak. Ama gene de rahatsız oluyorum.

Yeryüzünde daha önce olmayan, olmuşsa da gerçekleşmemiş bir düşünce Matematik Köyü. Ne yazık ki herkesin çapı müsait değil bunu görmeye. Öğrenciler çadırları sökeceğimiz için çok üzüldüler. Çok çalışmışlardı, kan ter içinde kalmışlardı. Başkaldırıyorlar duruma. Biz düşman mıyız? Niye görmüyorlar kimseye zarar vermeden matematik yaptığımızı, sadece vatana millete değil, dünyaya da yararlı bir iş yapmaya çalıştığımızı? Evet... Bu kadarı da biraz fazla. Bir şeyler yapmalıyım.

3 Ağustos Perşembe: Öğrencilerden çadırları sökmelerini isteyemedim. Cesaret edemedim. Çok üzüleceklerdi. Ormaniye'den gelselerdi bugün git yarın gel diyecektim ama gelmediler. Ali İlik bir ders verdi akşamüzeri. e'nin kesirli sayı olamayacağını gösterdi. Kırdı geçirdi hepimizi. Müthiş bir komedyen, tam bir stand up, one man show... Meğer mahsus güldürmüyormuş, hiç öyle bir niyeti yokmuş. Heyecandan doğal komikliği ortaya çıkmış!
Yazokuluna tam hız devam ediyoruz. Hiçbir güç bizi matematikten alıkoyamaz.

Fırtınanın Gelişi

2007 yaz okulu şantiye koşullarında yapılmış bir denemeydi. Asıl kapsamlı inşaat 2007 Eylülünde başladı, defalarca jandarma tarafından durduruldu, tekrar tekrar mühürlendi, nihayet 2008 Haziranının ilk günlerinde zaferle sonuçlandı. 6 Haziran 2008'de Nesin Matematik Köyü tam kapasiteyle çalışmaya başladı.
Bugün düşündüğümde, Şirince destanının sonraki raundunun daha o günlerde ilk belirtilerini gösterdiğini anlıyorum. İçinde yaşarken insan farkına varmayabiliyor.

Ama Daha Kahve İçeceğidik

Vatanmillet Laklakı

O günleri hatırlayalım. Matematik Köyü mücadelesinden alnımızın akıyla çıkmışız. 'Yasadışı inşaat yıkılacaktır' diye yerel basına gümbürdeyen vali, 'ehem, eğitime katkı, vatandaş, devlet, hizmet' diye konuşma noktasına gelmiş.

Hemen hemen aynı günlerde Yanlış Cumhuriyet kitabım piyasaya çıkmış. 26 Haziran'da Taraf'ta Neşe Düzel'e Atatürk'le ilgili zehir zemberek bir röportaj vermişim. Cevabı gecikmemiş. Boşanma sürecinde olduğum Müjde'yle aramızda geçen saçma sapan bir olay bahane edilerek medyada bana karşı çökertici bir karalama kampanyası başlatılmış.

Bu vesileyle İzmir'in vatanmillet laklakıyla vakit öldürmeyi seven çevrelerinde sabah akşam Sevan Nişanyan'ın konuşulduğunu duyuyoruz. Koynumuzda yılan besliyoruz! Ermenistan'a gitsin! Kimden alıyor gücünü bu adam! Evleri de kaçakmış üstelik! Gitmiş Şirince'nin en güzel tepesine konmuş gâvur! Devletimiz uyuyor mu? Tayyip yüzünden geliyor bunlar başımıza!

29 Ekim 2008'de Taraf'ta Kelimebaz köşesini yazmaya başladım. İlk başlarda kalemim biraz tutuktu, ama 2009'la beraber bomba yazılar ardarda geldi: Atatürk'e dair 'Vatanı Kurtardı, Halifeyi Kovdu, Daha Ne?' ve 'Örtmenim Bu Konular Kitapta Yazmıyor', Kürt meselesine dair 'İmha Edemedik Açılım Verelim', ordunun varlık nedenlerini sorgulayan 'Türkiye'ye Sahiden Ordu Lazım Mı?', 'büyük devlet' ideolojisini sorgulayan 'Boy Değil İşlev Önemli', ve nihayet insancıl ve özgür bir gençliğin amentüsü olarak tasarlanan 'Gençliğe Hitabe'.

Hakaret ve tehdit mailleri sağanak gibi yağmaya başladı. 'Türk gençliği kükrediğinde saklanacak delik arayacaksın Ermeni tohumu,' vb.

Şeytan Taşlama

Günaşırı gene birtakım memurlar gelip evlerimi ölçüp biçmeye, fotoğraflamaya başladı. Bir gün birini mutfağın arkasında, öbür gün diğerini sarnıcın dibinde bulduk. Beni gördüklerinde şeytan görmüş gibi kaçıyorlar – neme lazım, arkamdan CIA çıkar, çarpar marpar.

Bir tanesi Kayser Kaya'daki anıtmezar şantiyesi görüp nedir diye sordu. Anıt deyince tepesi attı. 'Bu ülkede sadece Mustafa Kemal'in anıtı yapılabilir,' diyerek bizi aydınlattı. Başka bir gün ustalarımı kenara çekip 'sizin patron yakında hapse girecek, siz kendinize iş bulun' muhabbeti yaptılar.

Matematik Köyü bitişiğinde kendime yaptığım evin önce bir odasını, sonra öbür odasını mühürleyip gittiler; ben tınmayınca ikisinden ayrı ayrı mühür bozma davası açtılar. Ağzından tükürük saçan bir hakim ikisine ayrı ayrı ikişer yıl hapis verdi. Peşinden otelin bitişiğinde yaptığım taş hamama dava açıldı, 2,5 yıl da ondan yedim.
Anıtmezarı önce 'kaçak inşaat' diye mühürlediler. Biz çalışmaya devam edince bir mühür fekki davası da oradan açıldı. Yetmedi, orası orman arazisidir diyerek bir de 'ormanda izinsiz tesis kurmak' davası açtılar. Onun cezası hafif, bir sene, iyi halden tenzilatla on ay.

Seri Katil Mantığı

İlyastepe'de bizi tavuk kümesinin kapısına kemer örerken yakaladılar; bir dava da oradan açıldı. Derken 2005-2006'da yaptığım İlyastepe bağevlerinin toptan kaçak olduğuna uyandılar; bir dava da oradan. İlyastepe'ye yeni yaptığım kendi evim ayrı dava konusu oldu. Onun yanındaki ek odaya ayrı dava açılınca 'battı balık yan gider' deyip, onu beş odalı mükellef bir köşke dönüştürmeye karar veridim. Sonuçta o da iki sene, öbürü de iki sene.

Seri katil mantığı: ha üç kişi kesmişsin, ha yüzüç kişi, ne fark eder?

Gide gele savcılarla, adliye çalışanlarıyla, jandarmalarla kanka olduk. Nefis sohbetler oldu; Yanlış Cumhuriyet'i soru soru tartışıp derinleştik. Etimoloji bahislerine girdik. Sonunda bir ayda sekizinci defa sorguya veya

duruşmaya çağrıldığım gün resti çektim. Bir daha ne savcıya, ne duruşmaya çıkmayacağımı bildirdim. Avukatıma da yol verdim. Yallah!

Bu kadar alçakça bir kumpasa göre göre alet olan bir yargının nesini ciddiye alayım?
Ama kahve içmeye muhakkak uğra Sevan Bey, özleyeceğiz dediler.

Vandallar Beni İlgilendirmiyor

Bürokratik süreç yavaş ama emin adımlarla ilerledi. 12 Ağustos 2010'da İzmir İl Encümeninden İlyastepe'deki 12 yapının yıkım kararı çıktı.

İzmir taşra gazeteciliğinin amiral gemisi Yeni Asır iki gün sonra baş sayfada sekiz sütun manşetten müjdeyi verdi.

Haberi dikkatle okursanız, Selçuk Kaymakamlığı üzerinde kurulmaya çalışılan psikolojik baskıyı fark edersiniz.

Nişanyan Uslanmıyor!

(14 Ağustos 2010, Yeni Asır)

Kanunları hiçe sayıp devlete meydan okuyan yazar Sevan Nişanyan'ın, Şirince'de yaptığı 12 kaçak bina için daha yıkım kararı alındı
Son olarak Muğla'nın Dalyan Beldesi'ndeki Kaunos Kaya Mezerları'nın benzerini Selçuk'un Şirince köyündeki Kayserdağı'na yaptırması ve Orman Bakanlığı ile mahkemelik olmasıyla gündeme gelen Yazar Sevan Nişanyan şimdi de ilçede kaçak yaptığı iddia edilen yapılarla gündeme geldi. Geçtiğimiz günlerde toplanan İl Özel İdaresi Encümeni, Nişanyan'ın bu köyde kaçak olarak inşa ettiği çeşitli özelliklerdeki 12 yapıyla ilgili yıkım kararı aldı. İçinde işlettiği pansiyonun da bulunduğu 4 yapıyla ilgili önceki yıllarda alınmış 4 yıkım kararı daha bulunan Nişanyan ise, bu kararı önemsemediğini açıkladı. Nişanyan, 'Devlet kademesinde bulunan Vandal'ların hangi kararları aldığı beni ilgilendirmiyor' diye konuştu. İl Encümen Üyesi Emre Özer ise, 'Nişanyan'ın yaptığı kanunu hiçe sayma ve devlete meydan okumadır' diye konuştu.

1995'te Yerleşti
Nişanyan, 1995'te yerleştiği Şirince'de eski köy evlerini restore ederek kendi pansiyonunu kurdu. 1999 yılında açtığı pansiyonun işletmeciliğini sürdüren Nişanyan, izinsiz restorasyon yaptığı için 2001 yılında 10 ay hapis yattı. Bu arada pansiyonunun yanına yeni kaçak yapılar ekleyen Nişanyan'a bugüne kadar toplam 12 bin lira para cezası kesildi. Ayrıca, ilk olarak

1998’de Nişanyan’ın işlettiği pansiyon, 2000’de kendisine ait 2 konut ve 2008’de de bir müştemilat için İl Encümeni tarafından yıkım kararı alındı. Bu kararlar 2001 ve 2005 yılında Selçuk Kaymakamlığı’na bildirildi. Ancak, sözkonusu yapılar halen yıkılmadı.
İl Encümeni son olarak geçtiğimiz 4 Ağustos 2010 günü Nişanyan’ın kaçak olarak yaptığı 12 yapı için yıkım kararı aldı. 1 Nisan 2009’da mühürlenen ve yıkım kararı alınan 12 yapı, tek katlı konaklama birimleri, havuz, mutfak ve müştemilattan oluşuyor. Alınan son yıkım kararı da İl Özel İdaresi tarafından Selçuk Kaymakamlığı’na bildirildi.

‘Vandallar var’
Son alınan kararla ilgili Sevan Nişanyan ise, ‘Bu memlekette herkes vandal değil (yıkımdan zevk alan insan). Bu bir tür namussuzluktur. Kişilik bozukluğudur. Herkes onlar gibi değil. Vicdan sahibi insanlar da var. Bu İl Encümen Üyesi’ne bu hakikati hatırlatmak gerekir. Devlet kademesinde bulunan vandalların hangi kararları aldığı da beni ilgilendirmiyor’ dedi. Nişanyan, ‘Bu kararları takip etmiyorum ve ilgilenmiyorum’ dedi.

Özer: Kaymakamlığı göreve davet ediyorum
Yıkım kararını alan İl Encümeni’nin Üyesi Emre Özer, ‘Selçuk Kaymakamlığı’nı gereğini yapmaya davet ediyorum’ dedi. Şirince köyü sakinlerinin dedelerinden kalan evlere izinsiz çivi bile çakamadığını, ancak Nişanyan’ın kaçak yapılarının yıkılmamasına anlam veremediğini belirten Özer, şöyle konuştu:
‘Nişanyan’a neden göz yumuluyor? Köylü kanuna saygılı. Ancak, Nişanyan nereden cesaret alıyor anlamış değilim. Kanunları hiçe sayıyor. Bu bir meydan okuma. Selçuk Kaymakamlığı gerekeni yapmalı. Nişanyan Yazar olarak ‘kimse bana dokunamaz’ mantığında olmamalı. Türkiye’de hiç kimse 1’inci, 2’inci ya da 3’üncü sınıf olarak adlandırılamaz. Herkes kanunlara uyacak. Şirince sakinleri, evini onarmaya dahi imtina ederken Nişanyan’a karşı kanunların neden uygulanmadığını sorguluyor. Bize, ‘Kanunlar neden bu kişiye gelince uygulanmıyor? Biz kanunlara uyarak hata mı yapıyoruz’ diye soruyorlar. Şirince sakinlerinin haklarını savunmak görevimiz.’

Hakkında hapis cezası kararı var

Sevan Nişanyan’ın köyde imara aykırı yaptığı inşaatlarla ilgili hakkında açılan çok sayıda dava bulunuyor. Bu davalardan Nişanyan hakkında yaklaşık 10 yıllık hapis cezası bulunduğu da belirtildi. Nişanyan’ın Avukatı Salih Tosya’nın hapis cezasıyla ilgili Yargıtay’a müracaat ettiği ve buradan gelecek kararı beklediği öğrenildi.
Nişanyan’ın Kayserdağı’na yaptırdığı ve Orman Bakanlığı ile mahkemelik olduğu kaya mezarı ile ilgili davanın da devam ettiği belirtildi. Geçtiğimiz günlerde gerçekleşen duruşmanın, Nişanyan’ın Avukatı Salih Tosya’nın katılmaması nedeniyle adli tatil sonrasına ertelendiği kaydedildi.

Vali Kıraç: Yı-ka-ca-ğız

Birkaç gün sonra Yeni Asır'da gene tam sayfa manşetteydim.

(24 Ağustos 2010, Yeni Asır)

Yazar ve turizmci Sevan Nişanyan'ın Selçuk'un tarihi Şirince köyünde işlettiği pansiyonunun da bulunduğu 4 yapıyla ilgili önceki yıllarda 4 yıkım kararı alınmıştı. Sevanyan'ın [sic] yine köyde inşa ettiği 12 yapı hakkında da İl Özel İdaresi Encümeni'nden aynı yönde karar çıkmasının ardından İzmir Valisi Cahit Kıraç, önemli açıklamalarda bulundu. İl Encümeni'nden çıkan son 'yıkım' kararını bürokratlarıyla değerlendirdiğini belirten Kıraç, 'Gereği yapılacak. Herkes görevini yapacak' dedi. Türkiye'nin hukuk devleti olduğunu ve herkesin kurallara uyması gerektiğini ifade eden Kıraç, 'Hukuk her yerde olduğu gibi, burada da işleyecek. Ortada bir yıkım kararı var. Bu kararın infazı gerçekleşecek ve ben de takipçisi olacağım' diye konuştu.

Kurallar işledi
Kuralların işlediğini ve yıkım kararının verildiğini vurgulayan Kıraç, 'Bu aşamadan sonra söylenecek bir şey yok. Kararlar hukuk kuralları çerçevesinde uygulanacaktır' dedi. Öte yandan yıkım kararlarının Yeni Asır tarafından gündeme getirilmesinden sonra İzmir İl Özel İdaresi bürokratlarının toplantı yapma kararı aldığı öğrenildi. Konunun yıkımı gerçekleştirmesi gereken Selçuk Kaymakamlığı ve İl Özel İdaresi bürokratları tarafından önümüzdeki günlerde gerçekleşecek bir toplantıda görüşüleceği ifade edildi.

Nişanyan: Vali Bey'in gücü yetiyorsa, gelip yıksın
Yazar ve turizmci Sevan Nişanyan, Vali Kıraç'ın 'Bu infaz gerçekleşecek' sözlerine ağır ifadelerle karşılık verdi. 'Bu infaz değil, cinayettir' diyen Nişanyan, '**Vali bey kendine yakıştırıyorsa buyursun. Gücü ve cesareti varsa bu cinayeti gerçekleştirsin**' diye konuştu. Şirince'yi insanların yıllar önce terk ettiğini, köyde zeytincilik ve keçi yetiştiriciliğinin dışında bir faaliyet olmadığını belirten Nişanyan, şöyle konuştu:

‘Şirince, eskiden ölmekte olan bir köydü. İnsanların hızla terk ettiği zeytincilik ve keçi besiciliği dışında ciddi bir ekonomik faaliyetin bulunmadığı bir yerdi. Doğal olarak **Vali beyin temsil ettiği anlayış açısından** köyün öyle kalması işlerine gelirdi. **Koyun sürüsü yönetmek insan yönetmekten daha kolaydır.** Valilik onu tercih ederdi herhalde. O hale döndürmek için de çaba harcıyorlar.’

‘Makine gerekliyse veririz’

Yıkım kararlarını gündeme getiren ve Şirince köylülerinin kurallara uymasına rağmen kaçak yapı inşa eden Sevan Nişanyan’ı eleştiren İl Encümen Üyesi Emre Özer, Selçuk Kaymakamlığı’nı göreve davet etti. Kaymakamlığa yıkım için İl Özel İdaresi kanalıyla iş makinesi tahsis edebileceklerini belirten Özer, hukukun herkesi eşit olarak uygulanması gerektiğini söyledi. Özer, İl Encümen üyeleri için ‘Vandal’ benzetmesi yapan Nişanyan’ı İzmirlilerin takdirine bıraktığını kaydetti.

Haberi bir basın bildirisiyle ulusal medyaya duyurdum.

Nişanyan Evleri (Gene) Yıktırılıyor!
(14 Ağustos 2010, basın bildirisi)

Yazar Nişanyan 50 yıl hapis istemiyle yargılanıyor.

Dilbilimci ve yazar Sevan Nişanyan'ın İzmir'in Şirince köyünde otel olarak işlettiği 12 bağ evine yıkım kararı çıktı. Nişanyan'ın daha önce restore ettiği dört tarihi köy evinin yıllardır uygulanmayan yıkım kararları da, İzmir İl Genel Meclisi'nin aldığı karar uyarınca yıktırılacak. Nişanyan, izinsiz olarak inşa ettiği yapılar için toplam 50 yılı aşkın hapis istemiyle yargılanıyor.

Kararların 'sınıfsal nefretten' kaynaklandığını söyleyen Nişanyan, 'Devlet değil Timur ordusu mübarek. Yapmayı bilmezler, ama yıkmaya gelince hepsi aslan' dedi. Yıktırılacak binaları kendi çocuğu gibi gördüğünü belirten Nişanyan, 'cahillik ve kıskançlık yüzünden gelip 16 tane çocuğunuzu dozerle öldürseler ne yapılması gerekirse onu yapacağını' ifade etti.

Yıktırılması kararlaştırılan Nişanyan Evleri Türkiye'de küçük otelcilik sektörünün öncüsü olarak tanınıyor. Kısa bir süre öncesine dek Taraf gazetesinde köşe yazarı olan Nişanyan'ın 'Yanlış Cumhuriyet' adlı bir siyasi tarih kitabı da bulunuyor.

Sorular ve Cevaplar

Ne oldu?
Şirince'de bugüne dek yaptığım toplam 16 evi yıkmaya karar vermişler. Devlet değil Timur ordusu mübarek. Yapmayı bilmezler, ama yıkmaya gelince hepsi aslan.
Bu yetmedi, hepsi imarla ilgili konulardan son iki yılda toplam 16 tane ceza davası açtılar. 50 yıl kadar hapis cezası istiyorlar. Hakim bey sağolsun, her

davada veriyor 3 yıl 5 yıl, gönlünden ne koparsa. Nişanyan belasından temelli kurtulmayı umuyorlar.

Kurtulabilecekler mi?
Hepimiz elbet öleceğiz, ama erken ama geç.

Nedeni nedir?
Sınıfsal nefret. Kıskançlık. Kuyruk acısı. Cumhuriyeti koruma ve kollama içgüdüsü.
Nesin Vakfı için inşa ettiğim Matematik Köyünü durdurmak ve yıkmak için çok uğraştılar, güçleri yetmedi. O da hırslarını kamçıladı.

Yanlış Cumhuriyet kitabınızla, veya Taraf gazetesinde yazdığınız siyasi yazılarla ilgili olabilir mi?
Hem Türkiye'nin kokuşmuş kutsallarına dil uzatıyorsun, hem üstelik Ermenisin. Cezasız kalır mı sizce?
Siyasi nitelikli tek bir dava açmadılar, ona şeyleri yetmedi. Suikast planladılar, onu da beceremediler. Şimdi belden aşağı vuracaklar. Daha temiz, daha kolay; örf ve adetlerine de uygun.

Suikast mi, daha neler!
Balyoz Operasyonunda öldürülecek 16 kişi arasında benim adım da geçiyor, geçen ay mahkeme dosyasından çıktı belge. Bir de Etyen var Mahcupyan. İşi koordine edecek assubayın adıyla, sanıyla, ayrıntısına kadar yazmışlar.

Peki tamamen suçsuz musunuz? Yasalara uyuyor musunuz?
Şirince'deki evleri öylesine bir bürokratik açmaza soktular ki, yasal çerçevede kıpırdamama imkan yok. Bir sürü korkak, içten pazarlıklı adamın elinde oyuncaksın. Dam onarmak istersen on sene süren bir dolambacın içine düşüyorsun. Ya pes edip gideceğim, ya da meydan okuyacağım. Meydan okumayı bir toplumsal sorumluluk olarak görüyorum. Görevdir. Şu topluma en ufak bir sevgisi olan insan pes etmez, benim yaptığımı yapar.

Yıkarlarsa ne yapacaksınız?
O binalar benim çocuklarımdır. Her birinde sonsuz emek vardır, yaratıcılık vardır, içtenlik vardır, fedakârlık vardır. Topluma sunulmuş bir güzellik vardır. Sırf cahillik ve kıskançlık yüzünden biri gelip sizin 16 tane

çocuğunuzu dozerle öldürse siz olsanız ne yapardınız? Ne yapılması gerekirse ben de onu yapacağım, kuşkunuz olmasın.

Güzellik, İsyandır

Birkaç gün sonra durumu daha etraflıca özetleyen bir yazı yazdım.

Şirince'de Neler Oluyor
(26 Ağustos 2010, Nişanyan blog)

Olayın özü, tahmin edemeyeceğiniz kadar feci boyutta bürokratik ahmaklık, kibir, beceriksizlik vs. İdeolojik ve etnik önyargı onun üstüne pastanın kreması olarak ekleniyor.

Bir yeri sit ilan edince kanun gereği bir yıl içinde oranın imar planının yapılması lazım. Bu gerizekalılar Şirince'de tam 26 yıl boyu bunu beceremediler. Önce Bayındırlıkla Anıtlar Kurulu kavga etti, sonra sitin statüsünü değiştirdiler, teknik hatalar yüzünden statü kesinleşmedi, sonra imar planı yaptıracak adam bulamadılar, sonra planı mahkeme iptal etti, sonra mahkemenin iptal kararının ne anlama geldiğini yorumlamak için bir sene Yargıtay beklendi, uzadıkça uzadı.

Normal olarak bu süreçte köylü 'anam hasta, oğlum asker, vıy vıy' yöntemiyle ufak tefek inşaatlarını yaptı, göz yumuldu, on yılda 15 pansiyon, 25 gözlemeci, 100 dükkân öyle öyle inşa edildi. Ama sıra bana gelince 'sen dur' dediler. Belki ağam-bacım muhabbeti yapmayı beceremediğim için, belki başka nedenle.

Marangoz ve Misyoner

Köyün mimari dokusunun korunması için bir dönem çok büyük emek harcadım. Ekonomik açıdan rantabl bir koruma modeli oluşturdum, herkesle paylaştım (korunsun! demek yetmiyor, yeni işleve göre mimari dokunun uyarlanması lazım ve bunun kalıcı ekonomik getirisi olması lazım). Eski evleri aslına uygun olarak yeniden inşa etme yöntemlerini araştırdım, marangozluk ve taş işçiliği dahil her işi bilfiil kendim çalışarak öğrendim, bir sürü usta yetiştirdim, ustalar için 40 sayfalık restorasyon el kitabı yazdım, isteyene ücretsiz dağıttım. Şimdi Şirince'de benden icazetli ustalar diğerlerine oranla iki misli ücret alıyor.

1996-2000 döneminde sekiz tane ev onardım. Herkes gibi kaçak-kuçuk, saklı gizli, bir şekilde tamamladık. 1999'da o zamanki müze müdürü olan şahıs bana savaş açtı. Sebepler bildik, bu adam Ermeni, vatan haini, köyü ele geçirmeye çalışıyor, misyonerlik yapıyor, kitap yazmış Çanakkale'de Atatürk ufak rütbeli bir subaydı diyerek Atamıza dil uzatmış, vb. vb. Bütün evlerime yıkım emri çıktı. Dokuz tane ceza davası açtılar. Birinden golü yedim, on ay yattım.

O dönemde muazzam kamuoyu desteği geldi. Müze Müdürü ile kaymakam rezil oldular, işlerinden atıldılar. O vesileyle Şirince'nin de müthiş reklamı oldu. Bir yılda turizm kapasitesi dörde, beşe katlandı.

Hapisten çıktıktan sonra bir süre ateşkes oldu. Ama hiçbir şey çözülmedi. Yıkım kararları uygulanmadı ama kaldırılmadı. İmar Planını yapan ODTÜ ekibi planın aynı zamanda koşullu bir imar affı olarak uygulanmasını istedi, ama valilik ve anıtlar kurulu pis bir gerilla savaşı verip özellikle benim evlerimin yıkım kararının kaldırılmasını önlediler.

Sahip olduğum her şeyin yıkım kararı olduğundan hukuken bu evler yoklar. Dolayısıyla yasal olarak herhangi bir işlem yapmam mümkün değil. Evin damını onarmam yasak, çünkü hukuken adamın izin verebileceği bir yapı yok ortada.

İmar Kirliliği

2002'de, 2003'te yapmış olduğumuz yeni yapı başvuruları var. Yedi-sekiz yıl oyaladılar, imar planı çıkmadan izin veremeyiz diyerek. Bu yıl nihayet imar planı yürürlüğe girdi, ama çıka çıka ortaya bir ahmaklık abidesi çıktı. Her detayına ayrı bir budalanın parmak attığı bir ucube plan, Şirince'yi Kumburgaz'a çevirmekten başka bir sonuç vermesi imkansız.

Esas köprülerin atıldığı nokta 2007-2008 Matematik Köyü inşaatı oldu. Yasal başvurularımızı yaptık, iki seneye yakın bekledik, belli oldu ki adamların izin vermeye niyeti yok, niyeti olsa da cesareti yok. Ben yapıyorum dedim başladım. Tam teşekküllü bir meydan muharebesi yaşadık. Yenildiler. Onu hazmedemediler. Şimdi onun intikamını alıyorlar.

Beş yıldan beri İlyastepe adını verdiğim arazide hayallerimin köyünü kuruyorum. Başta niyetim hiç elektrik getirmemekti; akil adamlar zor bela beni ondan vazgeçirdiler. Evleri taş ve topraktan yapıyorum. Hiç plan proje kullanmıyorum. En ince detayına kadar insanlara huzur ve güzellik nasıl verilir onu keşfetmeye çalışıyorum. Evin yarısına kadar inşa ettikten sonra gözüme iyi görünmezse yıkıp yeniden başlıyorum. Beşyüze yakın ağaç diktim. Beş sene uğraşıp altı ayrı kaynaktan su getirdim, bir kilometreye yakın dere yaptım. İşin güzeli herkes doğal dere sanıyor, insan eliyle yapılmış olduğuna ihtimal vermiyor.

Şimdi yıkmaya niyetlendikleri yer budur. Sırf İlyastepe için üç tane 'sit alanında izinsiz inşaat', iki tane mühür bozma, bir tane de 'imar kirliliğine neden olma' davası açtılar, toplamı 13,5 ila 21 yıl eder.

Masum Değilim Hakim Bey

'Ben masumum, kötüler yıkmaya çalışıyor' savında değilim. Bilerek ve isteyerek bu savaşı açtım. Karşımdaki şeyin bir şer örgütü olduğuna inanıyorum. Bu örgütü hırpalamayı, acze düşürmeyi, otoritesini yıpratmayı yurttaşlık ve insanlık görevi sayıyorum. Elimdeki en güçlü silah alay silahıdır; onu kullanıyorum. Ortadaki insanları vicdanlarıyla korkaklıkları arasında bir seçim yapmaya zorlamak istiyorum. Bunun için de her yaptığım işin eleştirilemeyecek kadar mükemmel olmasına çaba gösteriyorum. 'Eh güzel ama o kadar da değil, hataları var' diyebildikleri anda yenilirim; çünkü insanlara korkaklıklarına sığınmaları için bahane vermiş olurum. O yüzden kusursuz olmak zorundayım. O yüzden nefes almadan çalışıyorum; kılına tüyüne, taş duvarın dokusuna, pervaz detayına, tavan süsüne kadar her şeyle mücadele ediyorum. Ustalarımın posasını çıkarıyorum. Yine de beni severler sanırım.

Efsaneleşen çatışmalarımız oldu. Otuz tane jandarmayla şantiyeyi bastılar, işi durdurmamızı emrettiler. Malayı elden bırakan ustaları oracıkta işten kovdum, devam ettim. Jandarma komutanı, savcı, hakim geldiler; gelin göstereyim deyip inşaatları gezdirdim, yapacağım yerleri de söyledim. Dün vali beyin demeci üzerine ne zamandır hayal ettiğim kule inşaatına başladım. 8-10 metre yükseklikte, taştan, ortaçağ usulü bir kule yapıyorum.

Bir-birbuçuk aya biter herhalde. ‘Parmak göstermek’ olarak yorumlayacaklar; haklıdırlar sanırım.

Bir de gerçekten heyecan verici bir başka proje var. Gençlerden oluşan müthiş yaratıcı bir tiyatro grubu var, belki adını da duymuşsunuzdur. Onlar geldi, eski medreseler şeklinde kare avlulu, iç revaklı bir tiyatro okulu ve gösteri sahnesi yapmak isterlermiş. Yaparım dedim. Arsa bulur bulmaz başlıyoruz. Nefis bir iş olacak, sanırım memleket çapında ses getirecek. İzinsiz yapacağız, doğal olarak. Boyun eğmeyi bugüne dek yaptığım her şeye ihanet olarak görürüm. Onlar boyun eğecek, başka çaresi yok.

Asi, Mütayit, Şişman, Ermeni

Zaman'da Ahmet Turan Alkan hemen konuyu ele aldı. Önceden tanışmıyorduk; bu vesileyle yazıştık, tanıştık.

(22 Ağustos 2010, Zaman)

Haberin başlığı o kadar kışkırtıcı ki, 'Aman şunu bir an evvel okuyayım' diye hırs basıyor insanı,
- Nişanyan uslanmıyor!..
Ve ardından izahatı: 'Kanunları hiçe sayıp devlete meydan okuyan yazar Sevan Nişanyan'ın, Şirince'de yaptığı 12 kaçak bina için daha yıkım kararı alındı.'

Breh breh… İdamlık ithamlar bunlar; hatta ithamdan da öte kesinleşmiş, eski tâbirle sübût bulmuş cürümler; hem kaçak bina yapıyor, hem kanunları hiçe sayıyor, hem devlete meydan okuyor, hem de uslanmıyor. Üstelik adı da bir tuhaf, Ermeni olmasın? Evet evet, üstelik bir de Ermeni! Peki, fiziki durumu nasıl acaba? Şişman olabilir mi; fotoğraflarından anladığımız kadarıyla, evet, şişman denilmese de 'toplu' sayabiliriz.
Bak bak bak! Üstelik bir de şişman ha!
- Bostancı, tiz götür şu uğursuzu!
… Demek vardı ama artık denilemiyor; artık monarşi devrinde değiliz; elhamdüllilah devr-i dilârâ-yı cumhuriyetteyiz; böylelerini bostancıyı çağırıp cellada teslim etmiyoruz…

Daha beterini yapıyoruz, gazetelere veriyoruz; netekim yukardaki haber o cümledendir!

Ne olup ne bitiyor, biraz bilgi verelim: Sevan Nişanyan ismini hatırlarsınız; yakın zamanlara kadar Taraf gazetesinde 'Kelimebaz' köşesinde etimolojiye dair çok renkli ve okunası yazılar kaleme alıyordu; Nişanyan'ın kaçak bina yapmak gibi bir zevki, hatta zevk ne kelime bir meşgalesi olduğunu bilmiyordum. Wikipedia'da Nişanyan'ın artık tehlikeli boyutlara ulaştığı anlaşılan 'korsan mütayitlik' hobisi hakkında şu bilgilere rastladım: 'Çeşitli yayınevleri için seyahat kitapları kaleme aldı. 1998′de Küçük Oteller Kitabı'nı, ilk kez yayımladı. Türk turizmine kitle turizmi dışında

yeni bir yön kazandırma çabası olarak görülebilecek Küçük Oteller Kitabı'nı her sene yenileyerek bir referans kitabı haline geldi. 1995 yılında eşiyle birlikte İzmir'in Selçuk ilçesinin Şirince köyüne yerleşen Nişanyan, bu köyde geleneksel mimari dokuyu korumak ve canlandırmak için yaptığı çalışmalarla tanındı. Eski köy evlerini geleneksel tarzda onararak oluşturduğu Nişanyan Evleri adlı otel 1999′da işletmeye girdi. Şirince'de yıkılmakta olan evleri resmi izin olmadan restore ettiği gerekçesiyle 2001 yılında 2863 sayılı yasa kapsamında 10 ay hapis yattı.'

Şaka gibi bir şey ama gerçek; eski köy evlerini geleneğe uyarak onarıp (Butik otel mi diyorlar şimdi böyle şeylere?) yeniden içine insan girecek hale getirdiğiniz zaman iki şey yapmış oluyorsunuz:

a- Bir taşın üstüne taş koyuyorsunuz; yapıcı tarafınızın yıkıcı yanınızdan daha baskın olduğunu gösteriyorsunuz; ecdad yadigârına hürmet ediyorsunuz, insanları tabii hayata, sakin, yumuşak ve yeni bir hayata çağıran çok aklıbaşında bir faaliyette bulunuyorsunuz.

b- Kanunları çiğniyorsunuz; ruhsatsız inşaat yapıyorsunuz. Falan kanunun filan yönetmeliği mucibince korunmaya değer tarih ve tabiat varlıklarının canına okuyorsunuz!…

Şimdi soruyorum sizlere: Kırk katır mı ister canınız, kırk satır mı?
- Niçin kırk katırla kırk satır arasında tercih yapmaya zorluyorsunuz a efendim, bu memlekette kanuna uygun iş yapmak imkânsızmış gibi konuşuyorsunuz diye kızanlarınız olacaktır. Bu gibi iyimser arkadaşlara Nasreddin Hoca'nın damdan düşme hikâyesini bir daha okumalarını tavsiye ederim kısaca, hani sonunda hocanın inleyerek, 'Siz gidin, bana da bir damdan düşen bulun ki, derdimi anlasın' diye hikâye hani…

...

Ne demeye getiriyorum?

Şunu söylüyorum; Sevan Nişanyan gibi adamlara Ağa Han mimarlık ödülü de verilebilir bu ülkede, kaçak yapıda ısrar ediyorsun diye hapse de atılabilir; üstelik aynı eylemden dolayı.

Ölçüsü yoktur, endazeye gelmez, öngörülemez. Kırk adımdan iğneyi atıp ipliğe geçirmeye benzer; hem ceza gerektirir hem mükâfat!

Fakat bu Nişanyan ters adam; öyle aşağıdan alıp, ‘Ben ettim siz etmeyin, şu ‘hörmeti’ kabul buyurun; düzelir bu işler, sakin olalım, yeniden düşünelim’ diyerek meseleyi usûletle çözmek taraftarı değil. Bakınız yaptığı binalar hakkında yıkım kararı verenlere gösterdiği tepkiye,

- Bu memlekette herkes vandal değil (yıkımdan zevk alan insan). Bu bir tür kişilik bozukluğudur. Vicdan sahibi insanlar da var. Devlet kademesinde bulunan vandalların hangi kararları aldığı da beni ilgilendirmiyor…
Aslında daha ters şeyler de söylemiş ama ben bir kısmını sansürledim; ne olur ne olmaz…

Kasabanın 'Yabancısı'

Liberal İslami düşüncenin etkili mecralarından olan Derin Düşünce sitesinde Özlem Abacı'nın konuya ilişkin yazısı çıktı. Özlem'le tanışıklığımız İslamiyete ilişkin bazı çıkışlarım dolayısıyla (o meşhur olanlar değil, daha önce) beni online azarlamasıyla başlamıştı. Üç yılı aşan yazışmamızda beni din konusunda daha esnek düşünmeye çağırmaktan vazgeçmedi. Fikrimi değiştiremediyse de uslubumu yumuşatmayı başardı sanırım.

Yazar Sevan Nişanyan 50 Yıl Hapis İstemiyle Yargılanıyor!!

(23 Ağustos 2010, derindusunce.org)

Hukukçu değilim. Ama çoğu zaman otoriter devletin bol miktar yasaya sahip olan devlet olduğunu düşünürüm. Ve yasaların modernizmin insan zihnini, hayallerini, yaratıcılığını kısıtlayan yanına hizmet ettiğine. En çarpıcı örneğini imar alanında görülebilir mesela bu vahşetin. Eğer İmar ve İskan izni almak istiyorsanız imar kanunları ve belediye arsanızın yüzde kaçını ne şekilde kullanacağınızdan, evinizin yola göre konumuna, yatak odasının kapısının nereye açıldığından, tuvaleti nereye yerleştirdiğinize, odaların genişliğinden, sokağa bakan pencerenizin yüksekliğine kadar her şeye karışır.

İmar kanunları ve belediye mevzuatı bir nevi ilgili birimdeki yetkili, mimar ve mühendisin ego tatmin aracı gibidir. Kanun böyle der karşınızdaki insan çıkar işin içinden. Kanun da öyle demektedir gerçekten. Yahu kanun benim tuvaletime yatak odama niye karışmaktadır diyemezsiniz. Kanuna uygun olduktan sonra çirkinmiş, berbatmış her türlü garabet olağan hale gelir. Kimi zaman çürümüşlük sıkça gözlediğimiz kadar yayılmışsa kanun uygulayıcı adamına göre o binada demir yerine eser miktarda tel, beton yerine kabuklu deniz hayvanlarından mürekkep bir tür malzemesi olsa bile durumu görmeye de bilir. Hiç abartısız Haliç kıyısındaki tarihi surlar üzerine apartman bile dikmeniz mümkündür. Haliç kıyısındaki surların üzerine apartman dikebilirsiniz, on binlerce hiçbir statik hesabı olmayan, sessiz sedasız depremde kaderini bekleyen kaçak yapıyı imar ruhsatı ile

idare edebilirsiniz ama bugün İstanbul'daki sayısız ahşap tarihi binayı restore ve yeniden inşa etmek deveye hendek atlatmaktan daha zordur. Her sene üç beş ahşap köşk, ya bakımsızlıktan çöker ya bir gece vakti bir yangında yok olup gider.

Öte yandan kanunlar bir şekilde güçlüden yana uydurulabilir de. Yeter ki devletin makbul vatandaşı olun.. Yaklaşık 15 yıldır ne zaman Kabataş tarafına gitsem Gümüşsuyu ve Taşkışla gibi tarihi binaların önüne dikilmiş Dolmabahçe'nin yanı başına bıçak gibi saplanmış o iğrenç Gökkafesi görür sessizce ağzımı bozarım.

İstanbul'un en büyük en modern gecekondusudur Gökkafes. Oraya dikilmesi için ne kanunlar ne alicengiz oyunları icat edilmemiştir ki. Belediye'de çalıştığım dönemlerde Kemerburgaz'daki, Sarıyer'deki güzelim orman arazilerinin zenginlere peşkeş çekilmesi için yetkinin Büyükşehir belediyesinden bir çırpıda alınıp bir tane mimarın, mühendisin bile olmadığı belde belediyelerine verildiğini bugün gördüğümüz o zengin villaların yapıldığı arazilerin yasal bir şekilde yağmalanışını gördüm.

Geçen sene uzun yıllardan sonra gittiğim Altınkum, Fethiye sahillerinin tanınmaz hale geldiğini beton mezarlıklara döndüğünü hayretle izledim. Hepsi yasal bir çirkinliğin meyvesi binlerce apartman. Çocukluğumda gittiğim Didim sahillerini hayatımda gördüğüm en ucube beş yıldızlı otel binaları kaplamıştı. Caprice Otel de buna dahil.

Bu ülkede birkaç yıldır bir şey daha gördüm. Deli dolu, meydan okuyan, resmi ideolojiye, yasalara, teamüllere, geleneklere pervasızca başkaldıran bir insan. Kasabamızın kuşku verici 'yabancısıydı' o benim gibi itidalli yaşayan insanlar için. Diğerlerinin tedirginlikle izlediği, hayatını bildiği gibi sürdüren bir insan. Ama yıkıcı değil yapıcı bir şekilde:

Sevan Nişanyan, onbeş yıl önce yolunun düştüğü eski bir Rum köyüne hayran kalmış, o köyde terk edilmiş köy evlerini aslına uygun bir şekilde restore etmiş ve bazılarını da diğerlerini model alarak inşa etmeye başlamış. Yetmemiş bir de köyün yakınına Ali Nesin için bir matematik köyü kurmuş. O da yetmemiş bir de dağlarına orijinal halinin tıpkısı bir İyon tapınağı inşa etmekte. Derdi gücü nedir bilinmez bir adam. Amerika'daki hayatını

bırakıp geliyor burada bir köye yerleşiyor ve böyle şeyler yapıyor. Tabi mevzuat hazretleri her aşamada karşısına çıkmış. Olmaz hemşerim yassah demişler. Dinlememiş, inat etmiş. Kavga kıyamet Matematik Köyü'nü bitirmiş, evleri tamamlamış tapınak da sanırım bitmek üzere. Devlet ise bir türlü durduramadığı bu zata şimdi güzelce ders vermeye karar vermiş görünüyor. 16 davadan 50 yıl hapis cezası istemi ile yargılanırken elleriyle bu şekilde yaptığı 16 bağ evine yıkım kararı çıkartmış. Belki matematik köyü de sırada. Tapınak inşaatı buna henüz dahil değil.

Maddi getirisi nedir bilmem ama kendisi manen yaptığı işten o kadar mutlu ki binlerce kişilik bir mail grubuna dahi köyünün ayrıntılı adresini verip gelin misafirim olun diye davet edebiliyor. Eh 'çocuklarını' gösterecek. Çünkü o yaptığı evlere böyle diyor. Onlar benim çocuklarım onları öldürmeye kalkarlarsa bir baba ne yaparsa ben de onu yapacağım.

Yeni Asır gazetesi Nişanyan uslanmıyor başlığı ile haberi muştulamış. Alt başlık yazar Nişanyan devleti ve kanunları hiçe sayıyor. Haberde yıkım kararını alan il encümeni üyesi bilmem kim bey şöyle buyurmuş; Şirinceliler evlerini onarmaya bile imtina ederken (ne büyük başarı, övünülecek şey doğrusu) Nişanyan kanunları (özellikle de encümen beyimizi) hiçe sayıyor devlete meydan okuyormuş. Kaymakamlık derhal yıkımları gerçekleştirip görevini yapmalıymış. İl encümen üyemiz devletin 87 yıllık mantığını çok da güzel anlamış aslında. Yok ederek daim kalacaksın!

Ben çıkamadım işin içinden. Şirincelilerin kümes inşasına kadar karışan mevzuat ve bürokratlar mı sorumludur bu saçmalıktan, 15 yıl boyunca kendince orada bir küçük cennet yaratmaya çalıştığı için şimdilik 10 senesi karara bağlanmış 50 sene F tipi istenen isyankar yazar mı, yoksa Didim'den, Fethiye'ye, Erdek'ten, Marmaris'e aklımıza neresi gelirse devasa çirkin beton mezarlıklara çevirmeyi başarmış ortak yasal aklımız mı?
Yıkın beyler, hatta Türkçe'ye bir etimoloji sözlüğü dahil bir çok kitap kazandırmış bu adamı bir de 50 sene hapse atın. Türkiye'nin şeref hanesine bir yıldız daha çakın böylece.

Benim zaten aklım ermiyor yasaların emriyle bunca çirkin bir dünya kurmayı nasıl başardığımıza. Anlayan da beri gelsin.

Militarist Milliyetçilik Ocak Kurutuyor

'Muhafazakâr' adı verilen çevreden gelen insancıl mesajlara, Ragıp Zarakolu sol cenahtan destek verdi.

(14 Eylül 2010, Evrensel)

(…)

Kırsal alandaki militarist milliyetçilik, ocağına incir dikilen ocakların yeşermemesi için içmiş olduğu andı devam ettirmeye kararlı görünüyor.

İzmir Selçuk'taki Şirince köyündeki evlerin yıkım kararı onaylandı.

Anlaşıldı, idare ve yargı içindeki 'elemanlar' Şirince'yi, Fethiye yakınlarındaki Kayaköy'e çevirmeye kararlı.
Ne demek eski bir Rum köyünü canlandırmaya çalışmak. Büyük bir ulusal güvenlik tehdidi!
Hele evleri yapan, yaman bir resmi ideoloji eleştiricisi ise…

Bakalım darbecilerle mücadele şampiyonu Erdoğan Hükümetinin gücü, Şirince evlerinin yıkımını engellemeye yetecek mi?

En önemlisi Kültür ve Turizm Bakanımız, eski arkadaşım Ertuğrul Günay elini taşın altına koyacak mı?
İşte hem kültür, hem de turizm işi.

Sevan Nişanyan, Türkiye'de alternatif konaklamanın öncüsü. Şirince evleri bütün Türkiye'ye model oldu.
Siz adama ödül vereceğinize, önce hapse atın, sonra da evini başına yıkmaya kalkın!

Kimse bana, yasa dışı inşaattan bahsetmesin.

Yahu sizin İstanbul'unuzun yarısı kaçak be yahu!

Hodri Meydan!

24 Ağustos'ta vali beyin Yı-ka-ca-ğız demeci çıkınca tepem attı. Ustaları topladım, şuraya bir kule dikeceğiz dedim. Espri midir, değil midir kestiremediler, hı deyip kafa salladılar.

İki gün kapanıp kulenin taslağını çizdim. Daha önce bizde çalışmış, iyi duvar ören Kürt ustaları arattım. Bir de bizim köyde ne zamandır ortalıkta görünmeyen Yaşar Ustayı buldurdum. Birbuçuk ay vakit verdim. İzin mizin yapmadan haftada yedi gün çalışacaklarına söz aldım.

2 Eylül'de temeli attık. 29 Ekim'e yetiştirmeye çalıştık. Hatta o gün 250 kişilik masa kurup, dört tane kuzu çevirtip, kazanlarla pilav kaynatıp, İzmir operasından ses sanatçılarını, İstanbul'dan Sayat Nova korosunu çağırıp, Mardin usulü ağa sofrası kurmayı hayal ettim. Ama yetiştiremedim. Ayrıca Mardin usulü ağalığın bizim organizasyon kapasitemizi de, bütçemizi de aştığı anlaşıldı.

Kulemiz Oldu!

6 Kasım'da daha mütevazı bir resepsiyonla kuleyi açtık. Göndere törenle salyangozlu bayrağı çektik. Bir gün önceden haberi bir basın bildirisiyle eşe dosta duyurduk.

(5 Kasım 2010, Nişanyan blog)

Bir kulesi olsun kim istemez? Öteden beri benim kule hayalim vardı. Bir ara Matematik Köyüne yapmayı tasarladım, olmadı. İki ay önce İzmir Valisi 'Nişanyan Evlerini yı-ka-ca-ğız' diye heceleye heceleye demeç verince zamanının geldiğine hükmettim. 2 Eylülde işe başladık. 29 Ekim'de resmen bitirip açmayı planladım. Ama çatının kiremidiydi, iskeleydi, kapıydı derken süre altı yedi gün uzadı. Bugüne nasip oldu.

Kulemiz 3.90'a 3.90 bir kare, 9.60 yüksekliğinde. İçeride minare gibi helezoni 44 basamaklı bir merdiven, tepede 15-20 kişinin sığacağı terası var. Manzarası muhteşem. Tüm Şirince'yi, etraftaki üç vadiyi, Matematik Köyünü, benim kaya mezarını, uzaktan Keçi Kalesini görüyor.

(Hodri Meydan Kulesi)

Taş üstüne bir yazıt oyduk. Oyma işi zaten başlı başına bir maceraydı. Profesyonellerden hayır gelmeyince iş başa düştü, havalı matkap alındı, kompresör alındı, Halis'le Aynur epey uğraştılar.

HODRİ MEYDAN
KULESİ
zalimin·aczini·görmek
ve·göstermek·için·inşa·edildi
29 Ekim 2010

Dün geldiler, biz iskeleleri sökerken inşaatı mühürlediler. İki aya kalmaz yıkım kararı da gelir tahminimce.
Yıkarlar mı? Yıkarlar belki. Hırsları, hayalleri o. Yıkarlarsa ne olur? TC bürokrasisinin hainliğini, tükenmişliğini bir kez daha kanıtlamış olurlar. Memlekete faydası olur. Yıkmazlarsa da böyle bir yenilginin altından nasıl kalkarlar, bilemiyorum.

HODRİ MEYDAN
KULESİ

Bundan Açığı Müstehcene Girer

Aynı gün Turkish Daily News'ten Vercihan Ziflioğlu'na bir röportaj vererek mevzuyu tırmandırdım.

Nişanyan Meydan Okuyor

(5 Kasım 2010, Hürriyet Turkish Daily News)

Neden kuleyi 'hodri meydan' olarak adlandırıdınız? Üstü kapalı bir mesaj mı bu?
Üstü kapalı olur mu? Daha bundan açığı müstehcene girer. Adamlar diyor ki turizm alanında, mimari yenilenme alanında Türkiye'de yapılmış en düzgün işlerden biri de olsa bu evleri yıkacağız. Neden yıkacağız? Çünkü bürokratik oligarşiye biat etmiyor, o yüzden yıkacağız.
Ben de diyorum ki: Nah yıkarsın!

Sevan Nişanyan neden meydan okuyor? Siz ne anlatmak istiyorsunuz kamuoyuna?
Bürokratik oligarşi çürümüştür. Türkiye'yi ve hepimizi de çürütmektedir. Bununla mücadele etmek bir vatandaşlık görevidir, insanlık görevidir, onur görevidir, vicdan görevidir. Topluma ve kendi çocuklarımıza karşı sorumluluğumuzdur.

Mücadele her alanda verilmelidir. Yalnız Genelkurmay'da, Ergenekon'da, HSYK'da, Beşiktaş adliyesinde değil. İmar terörü de aynı zorba zihniyetin eseridir. Çöken Sovyetler Birliği kadar zalim ve ahmak bir yapının yansımasıdır.

Buna meydan okumaktan daha kıymetli siz ne yaptınız ki hayatınızda?

Şirincelilerden destek görüyor musunuz?
Tabii, çok içten destek görüyorum. Onlar da aynı çürümüş yapıdan mağdurlar. Birinin çıkıp 'yetti gayrı' demesinden gurur duyuyorlar.

İnşallah zamanla onlar da aynı cesareti gösterecekler.

Görünen o ki Sevan Nişanyan kendisinden sonraya Şirince'de bir iz bırakmak istiyor.
Biliyorsunuz seyahate meraklıyım. İnsanlar yüzyıllar boyunca dünyanın her köşesine ne güzel eserler bırakmışlar, gör gör bitmiyor. İnsanın gözünü okşayan, ruhunu büyüten, ufkunu açan eserler bunlar. Göreni şu küçük hayattan koparıp daha yüksek yerlere taşıyan izler.
Bana bu hizmeti yapan insanlara karşı benim de bir borcum var diye düşünüyorum. Turist gibi bu dünyanın tadını çıkarmak yetmez. Sen de bir eser ortaya koymalısın ki yarınki kuşaklar görüp 'Allah razı olsun' desinler.

Kule hakkında biraz bilgi?
Taş beden 9.60 metre, çatıyla beraber 12 metre. 2 Eylül'de temeli kazdık, 5 Kasım'da (bugün) bitirdik. Şirince köyünün üst ucunda, Nişanyan Evleri arazisi içinde. Tepesinde manzara terası var. Herkesin ziyaretine açık, ücretsiz. Meşrubat da satmıyoruz; ticari amacımız yok.

Oligarşi Yıkılır, Kule Yıkılmaz

Yeni Asır doğal olarak habere balıklama atladı, birinci sayfasının tamamını iki gün üstüste Hodri Meydan Kulesi'ne ayırdı.

(6 Kasım 2010, Yeni Asır)

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun yasaklarını dinlemeyen, mahkeme kararlarına aldırış etmeyen Nişanyan, Şirince'den meydan okudu

İzmir'in Selçuk ilçesinde SİT kapsamındaki Şirince köyünde inşa ettiği 16 yapı hakkında İl Özel İdare Encümeni tarafından yıkım kararı çıkan yazar Sevan Nişanyan, şimdi de İzmir Valisi Cahit Kıraç'ın, 'Kanunu yerine getirip bu binaları yıkacağız' sözlerine tepki olarak Şirince'de işlettiği pansiyonun yanına 12.5 metre yüksekliğinde bir kule inşa etti; adını da 'Hodri Meydan' koydu.

Bugün törenle açılışını yapmayı planladığı kuleyle ilgili olarak Yeni Asır'a açıklamalarda bulunan Sevan Nişanyan, kulenin yapımına 2 Eylül tarihinde başladıklarını belirterek, '29 Ekim'de tamamlamayı planlamıştım. Yetişmedi, üzgünüm. 1 hafta gecikmeyle açıyoruz' diye konuştu.

Örnekleri Var
Türkiye'nin Doğu Akdeniz Bölgesi'nde, Gürcistan'da ve Yunanistan'ın güneyinde bu kulenin benzerlerini gördüğünü ifade eden Nişanyan, 'Kuleyi yapmaktaki amacım güzellik. Bunun dışıda bir amacı yok' diye konuştu. Kulenin girişindeki 'Zalimin aczini görmek ve göstermek için inşa edildi' şeklindeki yazıtı da değerlendiren Nişanyan, sözlerini şöyle sürdürdü: 'Kulenin girişine bir yazıt koyduk. İsteyen istediği gibi yorumlar. Zalimin aczini, yani çaresizliği görmek ve göstermek gibi bir amacımız vardı. Bunun için yazıt yaptırdık. Güzel oldu. Zalim sözüyle de genelde tüm zalimleri kast ediyorum. Kişilerle alakam yok' dedi.
İl Özel İdaresi Encümeni tarafından alınan yıkım kararları ile ilgili 'paçavra değerindedir' yorumunda bulunan Nişanyan, 'Bu kararların kıymeti yoktur ve ciddiye alınacak şeyler değildir. Uygulanabileceği ile ilgili ise, bu memlekette deli çok, katil de çok. Ne yaparlar, ne yapmazlar bilmem. Buna göre davranışlarımı yönlendirecek değilim' diye konuştu. Şirince'ye 15 yıldır katkı sağladığını, faydalı işler yaptığını belirten Nişanyan, şöyle konuştu:

'Debeleniyorlar'
'Kimsenin yapmadığı faydalı işler yapıyorum. Bu köyün güzelleşmesi, kalkınması ve Türkiye'ye örnek oması için mücadele veriyorum. O açıdan içim rahat. Mimari yönüyle sürdürülebilir kalkınma modeli açısından, eğitim kurumları inşa etme açısından dünyaya örnek olabilecek eserlerdir. Korumaya yönelik imar mevzuatının ruhuna ve amacına bu kadar uygun çok az örnek vardır. Ancak İzmir Valiliği'ne bağlı bürokratik birimlerin bunu kavrayabilecek kapasitesi, zekâ düzeyi ve kültür düzeyi mevcut değil. Dolayısıyla kendi kendilerine debeleniyorlar.'

Nişanyan evleri ile ilgili alınan yıkım kararlarının gerçekleşeceğine inanmadığını belirten Nişanyan, bundan kuşku duymadığını ifade etti. Nişanyan, 'Nişanyan evleri yıkılmayacak. Buna karşı bürokratik oligarşi yıkılacak. Bundan kuşkumuz yok. Türkiye iyi günlere gidiyor. Türkiye'de yönetim ve siyaset anlayışı değişiyor. Bu çağdışı, miadını doldurmuş, son kullanım tarihi çoktan geçmiş olan devlet yönetim anlayışı son günlerini yaşıyor. İnşallah onların yıkıldığını göreceğiz.'

‘Yı-ka-ca-ğız’a Cevap Yazıtı

Nişanyan kulenin önüne yerleştirdiği yazıtın üzerine de, ‘Zalimin aczini görmek ve göstermek için inşa edildi’ yazdırdı. Kuleyi ‘güzellik olsun’ diye yaptırdığını belirten Nişanyan, bugün saat 14.00’te açılış töreni düzenleyeceğini söyledi. ‘Kuleyi neden inşa ettiniz’ sorusuna, ‘Gazeteniz vesile oldu’ yanıtını veren Nişanyan, ‘Yeni Asır Gazetesi’nde Vali Kıraç’ın söylediği, ‘yık-tı-ra-ca-ğız’ şeklinde hecelenerek söylenmiş manşeti görünce böyle bir kuleyi yapmanın tam da doğru cevap olacağını düşündüm’ dedi.

Sayın Valimizi Kandırmışlar

(7 Kasım 2010, Yeni Asır)

Yine meydan okudu

İşadamı ve yazar Sevan Nişanyan, Selçuk'un Şirince köyünde inşa ettiği 16 yapı hakkında İl Özel İdaresi Encümeni tarafından yıkım kararı verilmesinin ardından yaptırdığı 'Hodri Meydan Kulesi'ni dün törenle açtı. Kulenin girişine de üzerinde 'Zalimin aczini görmek ve göstermek için inşa edildi' yazdıran Nişanyan, meydan okumayı sürdürdü. Kulenin yapımı için de izin almadığını vurgulayan Nişanyan, 'Avuç kadar köyün imar planını yapmaktan aciz kaldılar. Çıkardıkları imar planı kelimenin tam anlamıyla bir kepazelikti, 'Yeter' dedim. Bu insanların iznini de ruhsatını da istemiyorum. Bu adamların yasağına da kulak asmıyorum' diye konuştu.

Herkes Lanetler

Söz konusu yapıyı yıkmaya kimsenin cesaret edemeyeceğini öne süren Nişanyan, 'Eğer yarın yıkmaya kalkarlarsa, cinayete karşı ne yaparlarsa onu yapmayı planlıyorum. Bu yaptıkları cinayet olur. Türkiye'de malesef cani ruhlu insanlar var. Bürokrası içinde de var. Dolayısı ile ne yapacaklarını kestiremeyiz tabii. Fakat pek fazla ihtimal vermiyorum. Böyle bir cesaretleri olacağını zannetmiyorum. Yıkmaları halinde tükürük denizinde boğulurlar. Bütün dünya, bütün Türkiye böyle birşey yaptıkları takdirde onları lanetler' diye konuştu.

Şirince halkı ile hiçbir sorunu bulunmadığını, halkın kendisini içten desteklediğini düşündüğünü belirten Nişanyan, 'Burada bir terörizm vardır. Terör yanlızca Türkiye'de, Doğu'da yok. Türkiye'de terörün büyüğü Batı'da var. Bu köyde 27 yıldan bu yana bir imar bürokrasisi terörü mevcuttur. Bu teröristlere karşı dik durmayı başardığım için herkesten sadece tebrik ve teşekkür aldım. Umuyorum ki, zamanla bu köyün ahalisi de aynı cesareti, aynı dik duruşu sergileyebilecektir. O zaman görülecektir ki bu imar oligarşisinin, bu bürokratik oligarşinin bir üfürüklük canı vardır. Güçleri blöften ibarettir, başka birşey değil' diye konuştu.

Oligarşi Yıkılır

Nişanyan konuşmasını şöyle sürdürdü: ‘Sayın valimizi de kandırmışlar. Sayın Vali makul bir insan. Burada yapılanların İzmir ve Şirince için kazanç olduğunun bilincinde. Kalıcı bir eser ortaya konduğunun farkında. Bürokratik oligarşi yıkılır, bunlar yıkılmaz, yıkamayacaklardır. Rezil oldukları ile kalacaklardır. Şirince halkından 4-5 kişi daha belli disiplin, güzellik içinde bunu yaparlarsa bu sistemin ömrü 48 saat içinde sona erer. Bu cesareti gösterebilmemiz gerekiyor.’ Konuşmasının ardından açılış kurdelasını kesen Nişanyan, sayıları 30-40 civarındaki davetlilere lokma ve tavuklu pilav ikram etti.

İçöz’den tepki

İl Özel İdaresi Genel Sekreteri İrfan İçöz, Nişanyan’ın dün Yeni Asır’da yayınlanan açıklamalarına ve yaptırdığı kulenin yazıtında kullandığı ifadelere tepki gösterdi. İçöz, ‘Bizim ne zalimliğimiz, ne zulmümüz olabilir. Nereler yıkılması gerekiyorsa, oralar yıkılacak. Hukuk ne diyorsa, o yapılacak. Diyecek başka bir şeyimiz yok’ dedi. Konuyla ilgili soruları cevapsız bırakan Vali Cahit Kıraç da, ‘O konuda konuşacak bir şey yok. Devlet icraatlarını yapar’ diye konuştu.

Azınlık Azgınlığı

Birkaç gün sonra Atatürkçü Düşünce'nin merkez organı Cumhuriyet gazetesinin Ege eki de Yeni Asır'ın kervanına katıldı. Hangi zihniyetle mücadele ettiğimizin anlaşılması açısından değerli bir yazı.

Hukuka Nişan Aldı!

(12 Kasım, Cumhuriyet)

Doğal ve kentsel SİT alanı kapsamında yer alan Şirince'de, yasadışı yapılaşmaya giden Sevan Nişanyan'ın, İzmir İl Özel İdaresi Encümeni tarafından verilen yıkım kararlarını ciddiye almadığını belirtmesi, hukuka meydan okuma olarak değerlendiriliyor. 'Yıkım kararlarının kıymeti yoktur' diyen Nişanyan'ın, SİT alanına izinsiz biçimde inşaat yapmasi nedeniyle ağır cezada yargılanması gerektiği vurgulanıyor.

Meydan Okuma

Sevan Nişanyan'ın, Selçuk'a bağlı Şirince Köyü'nde inşa ettiği 12 yapı hakkında, İzmir İl Özel İdaresi Encümeni, yasadışı olduğu gerekçesiyle yıkım kararı verdi. İzmir Valisi Cahit Kıraç, gelişmeler üzerine 'Kanunun gereğini yerine getirerek, anılan yapıları yıkacağız' dedi. Nişanyan, Vali Kıraç'ın bu açıklaması üzerine Şirince'de işlettiği pansiyonun yanına 12.5 metre yüksekliğinde bir kule yaptırarak, adını da 'Hodri Meydan' olarak belirledi. Nişanyan, yerel basına yaptığı açıklamada, yıkım kararlarını 'paçavra' olarak niteleyerek, 'Bu kararların kıymeti yoktur ve ciddiye alınacak şeyler değildir' dedi.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun yasaklarını dinlemeyen Nişanyan, 'Nişanyan evleri yıkılmayacak. Buna karşı bürokratik oligarşi yıkılacak' yönünde açıklama da yaptı.

Edinilen bilgiye göre SİT alanlarında izinsiz biçimde yapı inşa etmek, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası'na aykırı davranma kapsamına giriyor. Hukukçular, söz konusu yasa ihlalinin ağır ceza

mahkemesinin kapsamına girdiğini belirtiyorlar. Anılan yasanın ihlalini yapan kişi hakkında 2 yıldan başlayan hapis cezasının öngörüldüğü vurgulanıyor.
İzmir İl Genel Meclis Başkanı Serdar Değirmenci, Türkiye'nin hukuk devleti olduğunu ve bu ilkeye tüm kesimlerin uyması gerektiğini söylüyor. Değirmenci, 'Hukuk, Nişanyan'a başka diğer bireylere başka biçimde uygulanmaz' diyor. Değirmenci, mücavir alan dışındaki yerleşimlerde imar yetkisinin il özel idaresinde olduğunu anımsatarak, 'Sorumluluk sahamızdaki tüm yerleşimlerde yasaya aykırı uygulamalara karşı hukukun gereğini yerine getiriyoruz. İşimizi hiçbir birey ayırmaksızın yapıyoruz' diyor.

İzmir İl Özel İdaresi Encümen Üyesi Hüseyin Emre Özer de Nişanyan'ın, 'Azınlık azgınlığı' içerisinde olduğunu savunarak, 'Şirince SİT alanı ve bu tür yerlerde yapılacak her türlü uygulama, koruma kurullarından izin alınarak gerçekleştirilebilir. Ancak Nişanyan, kurulları tanımadığı gibi bir de yaptığı yasa dışı işlemler karşısında meydan okuyor. Biz il özel idaresi encümeni olarak Şirince'deki Nişanyan'ın hukuk dışı uygulamaları karşısında yasaların uygulanması için kararlar alıyoruz' diye konuşuyor. Özer, kararlarının Nişanyan'a özel olmadığını söyleyerek, 'Kendisini cımbızla seçmedik. Yasadışı uygulamalarına karşı, hukukun gücünü hatırlatıyoruz. Buna karşın son derece çirkin, düzeysiz ve saldırgan bir tavır sergiliyor. Bu yöndeki yaklaşımlarının temelinde ne olduğuna ilişkin açıkçası tam olarak bir şey diyemiyorum çünkü uzmanlık alanım psikoloji değil. Ancak şu kadarını söyleyebilirim ki Nişanyan, azınlık azgınlığı içerisinde. Arkasına bazı odakları alarak hareket ediyor. Demokratlık kisvesi altında, hukuksuzluk yapıyor. Ancak şunu unutmamalı ki, Türkiye bir hukuk devletidir' görüşlerine yer veriyor.

Evraklar Savcılıkta

Özer, Nişanyan'ın, Şirince'de yaptığı 12 yapı hakkında yıkım kararı verildiğini ve bunlardan 4'ünün yıkımı için ihale sürecinin başlatıldığını söyleyerek, 'Diğer yapıların yıkım işlemi için ihale süreci de en kısa süre içerisinde başlatılacak. Kaçak yapıların yıkımının gerçekleştirileceği yönündeki kararlılığımız sonrasında, kalktı, bir de oraya, adına 'Hodri

Meydan’ dediği kule inşa etti. Açık biçimde meydan okuyor. Bu kule de mühürlendi ve savcılığa gerekli evraklar teslim edildi’ dedi.
Mimarlar Odası İzmir Şube Başkanı Hasan Topal, Şirince’nin, SİT alanı olduğunu anımsatarak, yasaların yerine getirilmesi çağrısı yaptı.
İzmir Valisi Cahit Kıraç ise konuyla ilgili açıklama yapmak istemediğini söyledi.

Şirince'de Heyecanlı Günler

Açılış töreninden birkaç gün sonra İzmir'e gidip İl Özel İdaresi yetkilileriyle görüştüm. Kulenin açıldığı gün kesin ve ağır bir yenilgiye uğradıklarını açıkladım. Bu noktadan sonra artık inatlaşmanın manası kalmadığını, Şirince'nin adamakıllı korunabilmesi için kendilerine dostluk eli uzattığımı, köyde bir dernek kuracağımızı, imar işlerini bundan böyle dernekle birlikte yürütürlerse herkes için daha hayırlı olacağını, kesin ama gülümseyen bir dille anlattım. Şaşkınlıktan küçük dillerini yutayazdılar. 'Ama mevzuattt…' diye ancak kekeleyebildiler.

Köyde birkaç genel toplantı yaptık. Köyün aklıevvellerinin önderliğinde Köy Konseyi adıyla bir dernek kurmaya karar verdik. Tüzük hazırlandı. Şirince'nin imar esasları üzerinde ısınma turlarına başladık.

Devletlu takımı her zaman kibirden kaybediyor. Biraz tevazu ve sağduyuyla kolayca kazanacakları maçları, genlerine işlemiş hot zot merakı yüzünden berbat ediyorlar. Bu sefer de öyle oldu. 16 Aralıkta kaymakam bey köylülerin bir kısmını makamına çağırıp bir süre kapısında bekletti, sonra teker teker içeri alıp yıkım kararlarını tebliğ etmeye başladı. O an isyan çıktı. Akşama köy halkı oy birliğiyle Köy Konseyine katılma kararı aldı.

(17 Aralık 2010, Nişanyan blog)

14 Aralık Salı, Şirince Köy Konseyini kurduk. 7 kurucu üye Selçuk kaymakamını makamında ziyaret ederek Şirince'de imar denetim işlerini bundan böyle Köy Konseyinin ele alacağını bildirdi.

16 Aralık Perşembe, İzmir Valisinin talimatıyla kaymakam bey Şirince köylülerini toplayıp 'yıkım mıkım' bir şeyler geveledi.

Aynı günün akşamı Şirince halkının büyük çoğunluğu köy meydanında toplanarak oybirliğiyle Konseye üye oldu. Aşağıdaki bildiri alkışlarla kabul edildi.

Şirince Halkı Yeter Diyor

Şirince halkı sit kanunu yüzünden 27 yıl mağdur edildi.

Damımız aktı, ‘tamir edemezsin yasak’ dediler.

Çocuğumuz evlendi, ‘oda yapamazsın yasak’ dediler.

Evimiz çöktü, ‘onaramazsın yasak’ dediler.

Avlumuza çardak yaptık diye, işitmediğimiz hakaret, yemediğimiz ceza kalmadı.

Canla başla çalışıp bu köyü el birliğiyle Ege’nin turizm incisi haline getirdik. Her yaptığımızın kanuna aykırı, her ettiğimizin yasak olduğunu söylediler. Bütün dünyanın beğendiği tesislerimize yıkım emirleri çıkardılar. Mahkemelerde süründürdüler.

Bugün en sonunda Kaymakam Aziz İnci’nin talimatıyla kurbanlık koyunlar gibi hükümet konağına toplatıldık. Kendi idam fermanımızı imzalamamız bize emredildi.

ARTIK YETER!

Bundan böyle bu eziyete boyun eğmeyi reddediyoruz.

Devlete saygımız vardır, ama biz vatandaşız. Vatandaşlık haklarımıza sahip çıkacağız.

27 yıldır çözülemeyen sit hikâyesinin sonuna geldik. Şirince halkı olarak, ŞİRİNCENİN SİT STATÜSÜNÜ REDDEDİYORUZ. Bundan böyle sit kararlarını tanımayacağımızı bütün dünyaya ilan ediyoruz.

İki yıl önce ilan edilen imar planı köyümüze hayır getirmemiştir. İMAR PLANINI REDDEDİYORUZ. Bundan böyle imar planını tanımadığımızı herkese açıkça ilan ediyoruz.

Zorbalıkla alınmış olan yıkım kararlarının istisnasız hepsini lanetliyoruz. Uygulamaya kalkacak olanları halk düşmanı ilan ediyoruz. Tüm gücümüzle ve her imkânımızla yıkımlara direneceğimize ant içiyoruz.

Bizi köleler gibi makamına toplayarak aşağılayan kaymakam Aziz İnci'ye teessüf ediyoruz.

Şirince hepimizin ortak mirasıdır. Doğaya uygun, tarihe saygılı bir şekilde yapılanması en büyük dileğimizdir.

Resmi görevlilerin 27 yıldır çıkmaza soktuğu bu işi bundan böyle Şirince Köy Konseyimiz aracılığıyla BİZ takip edeceğiz. Engel olmaya kalkanları unutmayacağız.

Allah yardımcımız olsun.

Âkil Fikirler

Olayların kızışması üzerine Ali Nesin'le birlikte payitahta bir çıkartma yapma zamanının geldiğine hükmettik. Başbakanlıktaki değerli bir dostumuzu ziyaret ederek kısa bir durum raporu sunduk.

Şirince'de Durum Özeti

Prof. Dr. Ali Nesin & Sevan Nişanyan

(17 Aralık 2010)

Bürokratik acz

Şirince 1983'te kentsel sit ilan edildi. Yasaya göre 1 yılda çıkarılması gereken Koruma amaçlı imar planı 26 yılda güç bela hazırlanabildi, 2009'da yürürülüğe girdi. Plan bir çelişkiler yumağıdır. Betonarme inşaatı yasaklamak amacıyla yola çıkıldığı halde müdahaleler sonucu SADECE betonarme yapıya izin veren bir sonuca varılmıştır. Planı uygulamakla yükümlü olan İzmir İl Özel İdaresi, konudan habersiz, köy mimarisi veya tarihi mimari veya restorasyon alanlarında duyarsız ve tecrübesiz bir kadroya sahiptir.

Köyün yakın çevresi 1997'de 3. Derece Doğal Sit statüsüne alındı. Yasa gereği hazırlanması gereken imar esasları henüz mevcut değildir ve yakın gelecekte hazırlanacağına dair bir belirti yoktur.

Köyde ve yakın çevresinde yapılaşmaya yönelik çok kuvvetli bir sosyal ve ekonomik baskı vardır. Mevcut idari yapı bu baskıyla başa çıkabilecek esnekliğe, otoriteye ve tecrübeye sahip değildir. Kaçak yapılaşmanın kontrolden çıkması an meselesidir.

2. Yıkım kararları

2000-2001'den itibaren Şirince'nin kamuoyunda duyularak 'hassasiyet' kazanması sonucunda Valilik, imar yasaklarını çok katı bir şekilde

uygulama gayreti içine girdi. Sonuçta halen kesinleşmiş olan 39, kesinleşmek üzere olan 100'e yakın yıkım kararı alındı ve toplamı birkaç yüzbin TL'yi bulan para cezaları tahakkuk etti.
Yıkım kararı bulunan yapılar arasında köyevi restorasyonu alanında bütün Türkiye'ye örnek gösterilebilecek yapılar, sürdürülebilir turizm alanında büyük başarılar kazanmış, ödüller almış, dünya basınına konu olmuş işletmeler vardır.

Bu yapıların yıkılması, haksızlık ve mantıksızlık doğurması bir yana, köyde direniş ve kargaşaya yol açacaktır. Köyün büyük çabalarla on-onbeş yılda inşa edilen turistik potansiyelini mahv edecektir.

Buna karşılık yapıların yıkılmaması, İzmir valiliğinin 'yangına körükle giden' basiretsiz yaklaşımı nedeniyle, idarenin zaten yıpranmış olan otoritesini çökertecek ve kontrolsüz yapılanmaya kapı açacaktır.

3. Çözüm neyi hedeflemeli

Bulunacak çözümün şu şartları karşılaması lazımdır:

'Yeni bir başlangıç' umudu aşılayarak tüm taraflara taze adım atma imkânı tanımalı.

Yıkım kararlarının (kısmen haklı sayılabilecek olanlar dahil) TÜMÜNDEN vazgeçmeli.

- Düzeltilemeyecek kadar kötü olan mevcut imar planını yok saymalı (belki sessizce).

- Köy çevresinin imar durumuna açıklık getirmeli.

İşi yarın yine tıkanmaya mütemayil olacak bir başka bürokratik yapıya havale etmeden, yerel istişare yoluyla kolaylaştırmaya açık olmalı.

Bir başka deyimle, SADECE mevcut yıkım kararlarını erteleyen veya kaldıran bir çözüm yerinde değildir; çok kısa bir süre sonra aynı sorunların ağırlaşarak yeniden ortaya çıkmasına sebep olur.

SADECE varolan bürokratik mekanizmayı değiştiren veya başka bir yere havale eden bir çözüm de yeterli değildir; bu yöntem bugüne dek üç-dört defa denenmiş ve sonuç alınamamıştır.

SADECE Nişanyan Evlerini kurtarıp durumu ‘eski hamam eski tas’ bırakan bir çözüm de uygun değildir. Problemin özüne inmediği gibi, köyde infiale yol açabilir.

(Raporun bundan sonraki kısmı mevzuatın teknik ayrıntılarıyla ilgili olduğundan aktarılmadı.)

Hakkımdaki suikast planlarından ilk kez 2008 Mayısında resmen haberdar edilmiştim. O dönemde bir süre etrafımda bir polis ve jandarma halesiyle dolaştım. İstanbul Atatürk Havaalanında bir keresinde koruma ordusunu atlatıp taksiye bindiğim için neredeyse bütün İstanbul Emniyeti seferber edildi. Televizyon programı yaptığım stüdyoyu, ders verdiğim üniversiteyi paniğe kapılmış polis ekipleri bastı.

Olayın içyüzü 2010 başlarında biraz daha aydınlandı. Kahraman Türk Silahlı Kuvvetleri içinde, kapsamı ve yaygınlığı hakkında net bir fikir sahibi olamadığımız bir zümrenin, benim de dahil olduğum bazı muhalif yazarları ortadan kaldırmayı bir vatan görevi olarak algıladığı anlaşıldı.

O dönemde üstü kapalı olarak basına yansıyan mevzu, 20 Ocak 2011'de Taraf'ın yayımladığı adliye kaynaklı bir haberle 'patladı'.

Silahlı Kuvvetler Nöbette

Balyoz'un Ölüm Listesi Gölcük'te Bulundu

(20 Ocak 2011, Taraf)

Gölcük'teki Donanma Komutanlığı'nda bulunan belgeler 'Balyoz Darbesi'nin suikast planlarını ortaya koydu: Dink, Mahçupyan, Bartholomeos, Nişanyan, Mutafyan hedefteydi...

Şantaj ve askerî casusluk iddialarına ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında Deniz Kuvvetleri Gölcük Donanma Komutanlığı'nda yapılan aramada ele geçirilen çuvalların içinde yer alan ve Balyoz Darbe Planı davasının ek delilleri olarak değerlendirilen 43 klasör, sanıkların avukatlarına dağıtıldı.

DVD ortamında dağıtılan 43 klasördeki yeni bilgi ve belgeler Balyoz Darbe Planı'nı pekiştirirken, cuntanın hazırladığı korkunç ölüm listesi de ele geçirildi. 2003 yılına ait Balyoz Planı'nın devamı niteliğinde belgelerde aralarında dört yıl önce öldürülen Agos Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink'in de bulunduğu 19 kişinin öldürülmesi hedefleniyor. Belgelere göre suikast için bir ekip bomba eğitimi aldı.

Üç Jandarma Personeli

Altı nolu çuvaldan çıkan belgelerde 2007'de silahlı saldırı sonucu öldürülen Hrant Dink'in 2003 yılından beri 'hedef şahıs' olduğu belirlendi. Azınlıkların fişlendiği ORAK Planı'nda tahrip ve bomba imha kursu alan üç jandarma personelinin hedefinde iki Ermeni gazeteci daha var: Etyen Mahçupyan ve Sevan Nişanyan.
Hedefte olmalarının nedeni ise 'Darbe Karşıtı Ermeni Basını' olarak gösteriliyor.

Kadı Ola Davacı

Haberin çıktığı gün Hrant Dink anısına bir konferans vermek üzere Paris'teydim. Telefonla arayan gazetecilere hazırlıksız olarak ayaküstü verdiğim demeç kast ettiğimden daha sert – hatta kabadayıca – çıktı.

(20 Ocak 2011, gazeteler)

Sevan Nişanyan: Balyoz Darbe Planı'nı Yapanlar, Yıllarca Ülkeyi Yönetti

Balyoz Darbe Planı'nda ölüm listesinde adı geçen Sevan Nişanyan, Taraf gazetesinde yazarken günde yüzlerce ölüm tehdidi aldığını söyledi. Kendisine koruma vermek isteyen Jandarma'ya, 'kimi kimden koruyorsunuz' diyerek tepki gösterdiğini belirten Nişanyan, adının ölüm listesine konmasını 'Caniyane bir anlayışla, onların hedeflerine, amaçlarına tam anlamıyla uyan bir isim olduğumu düşünüyorlar.' diyerek değerlendirdi.

Millete komplo kuranların yıllardır ülkeyi yönettiklerini belirten Nişanyan, 'Bu namussuzlar, uzun yıllardır iktidardalar. 2002 yılına kadar tek başlarına iktidardılar. O zamandan beri halâ iktidarın büyük bir dilimine sahipler. Yani ben olayın bir darbe meselesi olduğuna inanmıyorum. Olay zaten ellerinde olan iktidarı koruma çabasında ibarettir. Bu insanlar hani iktidarda değilmiş de, bir darbeyle iktidarı ele geçireceklermiş gibi bir durum yok. Bunlar zaten memleketi yönetiyorlardı.' dedi.

Bu kötü niyetli kişilerin istedikleri insanları, istedikleri zaman yok edebildiklerini belirten Nişanyan, 'Kesmek, öldürmek, vurmak, yakmak, yıkmak zaten ellerindeydi. Bu imkana zaten sahipler. Bizim mücadelemiz, bu insanları, bu iktidardan uzaklaştırmak mücadelesidir, yoksa darbeyi önleme mücadelesi değildir. Öyle umuyoruz ki, bu işin sonu geliyor. Eğer hükümet biraz daha kararlı olursa, biraz daha net hedeflere doğru yürürse umuyorum ki sonuçta Türkiye bugünün dünyasının bir parçası olarak ve en güzel bir şekilde dünyada yerini alacaktır.' diye konuştu.

Ölüm listesinde olmasını ve koruma talep etmemesini de değerlendiren Sevan Nişanyan, koruma isteyip istememesine de açıklık getirerek şunları söyledi: ‘Taraf gazetesinde yazarken günde 100’ü aşkın ölüm tehdidi aldığım oluyordu. Bunların hepsini savcılığa bildirdim. Ama sonuç hep aynı. Savcılığa bildirince ne oluyor ki sonuçta kimi kime şikayet ediyorsun. Adamlar hem kadı, hem davalı. Koruma vermeyi teklif ettiler, ben kesin bir dile reddettim. Jandarma’ya kimi kimden koruyorsunuz’ dedim.’

Selçuk ilçesi Şirince Köyü’ndeki evlerinin ve Hodri Meydan Kulesi’nin yıkılmak istenmesini de aynı zihniyetin devamı olarak gören Nişanyan, sözlerini şöyle sürdürdü: ‘Olayın içyüzünü yeterince biliyorum. ADD gibi kanallar aracılığıyla örgütlenmiş bir zümre var. Canice bir anlayışla, hedeflerine amaçlarına tam anlamıyla uyan bir isim olduğumu düşünüyorlar. Bu yıkım konusu aynı zihniyetin ürünüdür. Binaları yıkmak isteyenlerle beni öldürmeyi hayal edenler aynı kişilerdir. Tabancayla öldürmek artık aptalca. Hrant Dink hadisesinden sonra artık salakça bir hareket olur. Onun yerine zekice ve daha yıkıcı bir yöntemle beni yok etmeye çalışıyorlar. O da binalarımı yıkmak suretiyledir. Onda da başarılı olamayacaklar çünkü, bunlar çağı geçmiş ve yenilmiş bir anlayışın temsilcileridir. Umuyorum ki bu değişen ve medenileşen bir Türkiye’de artık bu tür insanlara ve bu tür zihniyetlere yer yoktur.’

Savaş İlanı

Suikast haberinden bir gün önce yine telefonla haber geldi ki Selçuk Kaymakamlığı Şirince'de 22 evin yıkımını ihaleyle müteahhide vermiş.Top bürokrasiden çıktığı için artık geri adım atmaları imkânsız gibi bir şeymiş. Uslubumun keskinliğinde bu haberin verdiği sıkıntının da etkisi vardı elbette.

Aynı gün Paris'te bir taksiden telefonla Yeni Asır'a verdiğim demeçte de saldırgan bir dil kullandığım görülüyor:

Nişanyan, Devlete Bir Kez Daha Meydan Okudu

(20 Ocak 2011, Yeni Asır)

'Bu işi kan dökülmeden yapabileceklerini zannediyorlarsa çok yanılıyorlar!'
Yazar Sevan Nişanyan, bölgedeki kaçak binaların yıkımlarını yapacak kişileri, 'Gelecekleri varsa görecekleri de var' diye tehdit etti.

Aralarında Yazar Sevan Nişanyan'ın imara aykırı ve kaçak olarak inşa ettiği pansiyon ve hodri meydan kulesinin de bulunduğu Şirince köyündeki yaklaşık 100 yapı ile ilgili yıkım ihalesi, Selçuk Kaymakamlığı'nda gerçekleştirildi. Yetkililer, bir kişinin ihaleyi almak için yeterli bulunduğunu ve yıkımla ilgili sürecin başladığını belirtirken Yazar Sevan Nişanyan, yine devlete meydan okudu. Devletin bürokratlarının hayal kurduğunu belirten Nişanyan, 'Cahil bu insanlar. Hayal kuruyorlar. Gelecekleri varsa görecekleri de var. Kan dökülmeden bu işin yapılabileceğini zannediyorlarsa çok yanılıyorlar' dedi.

Paris’te Durum Muhakemesi

Çifte sıkıntıya rağmen aynı gün Ermeni Kültür Merkezi’nde alabildiğine iyimser bir nutuk söylemeyi başardım, barış ve dostluk mesajları verdim. Cahit Koytak’ın o enfes ‘Hepimiz Hrant’ız’ bence ne demektir?’ şiirini okudum, yorumladım, bir de üstelik irticalen Fransızcaya çevirdim. Merak eden konuşmanın metnini nisanyan1.blogspot.com’da bulabilir.

*

Paris’te geçirdiğim bir hafta esnasında ilk kez gerçekten kaygıya kapıldım. Karşımızdaki insanlar sonuç olarak emir kulu adamlar; ‘babanı as’ diye emir verilse tereddüt etmeden gidip asar. Asıl kararı verme pozisyonunda olanlar kendilerini yeterince kamufle etmeyi başardıktan sonra işi kaymakamla valiye yıkıp aradan kaybolabilirler.

Restleşme çıtasını o kadar yükseltmişim ki geri adım atmam da mümkün değil. Atsam kepaze olurum, çocuklarımın yüzüne bakamam. Bu işin sonunda ölüm olabileceğini ilk kez o günlerde derinden hissettim.
Bir mutfak-banyo tadilatından dolayı 2 yıl hapis cezası almıştım. Yargıtay’ın bozduğu kararı yerel mahkeme ben Paris’teyken 1 yıl 8 ay olarak yenilemiş. Ocak’ın son günlerinde aynı mahkeme İlyastepe bağevlerinden dolayı 2,5 yıl hapse karar verdi. Bir hafta sonra Sulh Ceza Mahkemesi benim kayamezarına ‘ormanda izinsiz tesis inşa etmek’ suçundan 10 ay daha hapis verdi.

Düşündüm. Ben onların yerinde olsam ne yapardım? Yıkımdan birkaç gün önce bir punduna getirip beni tutuklardım ki yıkımda direniş filan olmasın, olsa da şaşaasız olsun. Punt istedikten sonra punt bulmak kolay.

‘Önce Hapse Atacaklar, Sonra Yıkacaklar’

O günlerdeydi, Radikal’den Ezgi Başaran geldi. Tam güne yayılan bir sohbetten aşağıdaki röportaj çıktı.

(6 Şubat 2011, Radikal)

Şirince’de neler oluyor?
Bir buçuk yıldır bir linç kampanyasıyla karşı karşıyayım.

Siz mi yoksa bütün Şirince halkı mı?
Ben. Kampanyanın iki ayağı var. Bir yandan tam 18 tane ceza davası açtılar hakkımda. Birkaçı sonuçlandı, toplamı 14 yıl kadar hapis cezası verdiler kesinleşmeyi bekliyor. Mahkeme mahkeme sürünüyorum.

İzinsiz binalar yaptığınız için mi?
Hepsi eften püften davalar. İzinsiz kümes yapma, izinsiz tadilat, izinsiz fiziki müdahale, mühür bozma, bilmemne evrakı eksik, öyle şeyler. İkişer sene, üçer sene, toplasan müebbet eder. Öbür yandan, İzmir İl Özel İdaresi Ağustos’tan bu yana 17 yapım için yıkım kararı aldı. Ta on yıl önceden kalma kalma, uygulanmamış beş tane yıkım kararı vardı, onları da gene

canlandırdılar. Etti 22. Onbeş yılda alnımızın teriyle, uğraşa didine yaptığımız her şeyin, ama her şeyin yıkım kararı var.

Daha önce hapse de girmiştiniz bu yüzden. Bunca yıl bir çözüm bulunamadı mı?
Bugünkü olay artık kaçak yapı meselesi değil. O on yıl öncesinde kaldı. Kaçak yapı işin bahanesi. Şirince'de kaçak olmayan yapı yok. Benim bildiğim en az 200 kaçak tadilat ve inşaat var bu köyde. Mesele o değil. Mesele Sevan Nişanyan'ı kapana kıstıracak bir bahane gerekiyordu. Baktılar on sene önceden, doğru dürüst çözülmemiş böyle bir mevzu var, kamuoyunun zihnini karıştırmaya da müsait, oradan vurmaya karar verdiler. Mısır Çarşısı'na bomba koydu da diyebilirlerdi, aynı şey.

Ama sadece sizin evleriniz değil. Köylülere ait ruhsatsız binalar için de yıkım kararı yok mu?
Bu köyde 200 tane kaçak inşaat oldu sırf benim bildiğim. 20 pansiyon, 30 lokanta, 100 dükkan, hepsi kaçak yapıldı. Köy okulu kaçak, ruhsatı yok. Önceki sene jandarma karakolu yapıldı kaçak, ruhsatı yok. Dekor olsun diye birkaç tane daha yıkım kararı aldılar, birinin bir çardak, birinin yarım bırakılmış tuğla duvarı, birinin bahçeye yapılmış briketten müştemilat gibi. Esas dava Nişanyan davasıdır, gerisi hikaye. Öbürlerinin hepsi, kepazeliğin kokusu ayyuka çıkmasın diye, göz boyama.

Niye öyle söylüyorsunuz?
Köy içinde şu an uygulama sürecine soktukları birkaç tane yıkım kararı var. Bunlardan 4 tanesi Nişanyan evleridir, toplam değeri 1 milyon kadar. Diğer 20 tanesinin toplam değeri zannetmiyorum ki 20 bin lirayı aşsın. Oran bu. Memur zulmüne karşı dik duranın belini bükmek dışında bir amacı yoktur bu yıkım kararların.

Siz hep aynı insansınız, ne değişti de bir anda bu yıkım kararları gündeme geldi?
O dönemde Taraf gazetesinde yazdığım yazılar birilerinin damarına bastı. Atatürkçülüğü sorguladım, bunların sözde milliyetçiliğiyle alay ettim. Paşalarına laf soktum. Birdenbire özellikle İzmir'de CHP mahfillerinde kudurmuş gibi linç çığlıkları başladı. Hemen hemen her toplantıda İzmir

ilinin favori konuşma konusu oldum. Bu adam vatan hainidir, onun bunun ajanıdır, misyonerdir, filan. Bildiğin ahmak propaganda.

Hangi yazılarınızın buna sebep olduğunu düşünüyorsunuz?
Görünürde 'Gençliğe Hitabe' yazım. Paşanın gençliğe hitabesine bir nazire yazdım, insan olmayı ve insani değerleri vurgulayan. Ama benim tahminim esas düğmeye bastıran o değil. Hrant Dink cinayetinin failleriyle ilgili birtakım komutanların adını vererek bazı şeyler söylediğim 28 Ekim 2009 tarihli yazıydı. Bu yazıyı izleyen günlerde 400'den fazla ölüm tehdidi aldım. Tehditlerin azmasıyla, yıkım sürecinin başlaması birbirine çok yakın tarihlerdir. Kasım Aralık 2009.

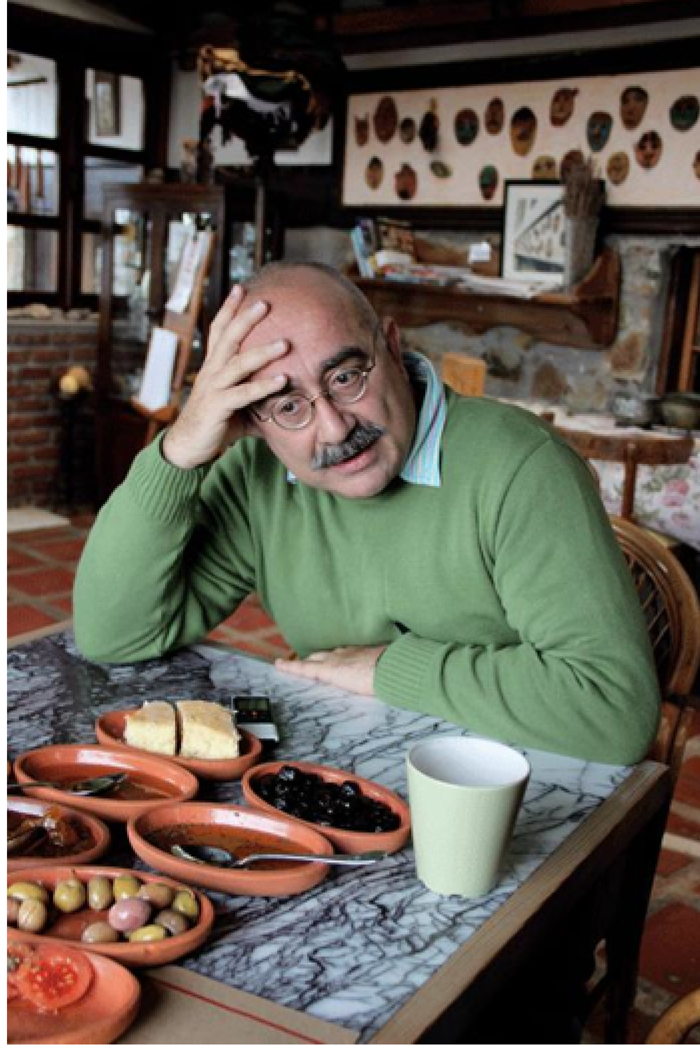
Size 'Nişanyan evleri kaçaktır, yıkacağız' diye bir tebligat mı geldi o tarihte?
Hayır her Allahın günü evime memurlar gelip ölçüp biçmeye, her gün savcılıktan celpler başladı gelmeye başladı. Peşpeşe davalar geldi. Mesela 2005'te yaptığım evler için 2010'da dava açtılar. Bunlar köy evdir, her gün tamirat yapılır, yapmazsan çürür gider. Örneğin tavuk kümesimiz vardı, onun bozuk kapısının üstüne taştan bir kemer ördük diye tutanak tutup ondan bile dava açtılar. Bayağı tavuk kümesi davasından 2 yıl hapis cezası alacağım herhalde. Birileri sürekli olarak bu işi gündemde tuttu, pompaladı. Sonuç bu.

Kim o 'birileri'?
Yeni Asır gazetesi, İzmir İl Encümeninin CHP'li bazı üyeleri, adam kalkıp gazetelere demeç verdi 'Nişanyan azınlık azgınlığı içindedir, ya devlet başa ya kuzgun leşe' diye. İzmir valisini de bir şekilde alet ettiler.

Sıkıntılarınızı üst makamlara ilettiniz mi?
Ankara'da verimli görüşmelerimiz oldu. Türkiye Cumhuriyet tarihinde ilk kez azınlıklara karşı dürüst ve açık yürekli olan bir hükümetimiz var, bunu teslim etmek lazım. Üst düzey siyasi görevliler arasında problemi çözmeye yönelik bir irade sezdim. Mevzuat araştırılıp çözüm yolları arandı. Ama edindiğim izlenim onların da aşamadığı bir takım bariyerler olduğu yönünde. Son aylarda çok net olarak görüyorum bunu.

Nasıl yani?

Hrant Dink davasında nasıl hükümet aslında çözüm istediği halde adım atamıyorsa, burada da aynı mekanizmalarla karşı karşıyayız. Görünürde yargı, bürokrasi. Onun arkasında kim bilir kim.

Kimi kastediyorsunuz?
TSK içindeki bir takım unsurlar. Biliyorsunuz Balyoz davasının kilit noktalarından biri üç tane isme yönelik suikast teşebbüsü: Hrant Dink, Etyen Mahçupyan, Sevan Nişanyan.

Liste biraz daha uzun ama neyse…
Olabilir de bu üç kişilik paketin ötekilerden daha ciddi bir şekilde tartışıldığını, 1. Ordu bünyesinde bununla ilgili görevlendirmeler yapıldığını biliyoruz.

Siz Balyoz planlarının hazırlandığı öne sürülen 2002-2003'te ne yapıyordunuz?
Çoktan devletimizin kara listesine girmiştim. İlk büyük linç kampanyasına 2000'de Karadeniz kitabım vesilesiyle maruz kaldım. Giresun ve Trabzon kaynaklı müthiş bir medya saldırısına uğradım, en pespayesinden ırkçı hakaretler, ulusal televizyonda misyonerlik suçlamaları. Onu bir şekilde atlattık, o günden beri sürekli namlunun ucunda olduğumu defalarca ihtar ettiler.

Siz kesin olarak evlerinizin yıkılacağını mı düşünüyorsunuz?
İlk başlarda bu kadar ahmakça bir iş yapamazlar diye düşündüm, ama son bir aydır evet olabilir, bu adamların niyeti bozuk diyorum. Yıkacaklar ve beni hapse atacaklar. Mantığı yok ama Hrant Dink'i vurmanın mantığı var mıydı sizce?

Dink cinayetiyle Nişanyan evlerinin yıkım kararı arasında nasıl bir bağ var?
Ben Dink cinayetinin arkasında da büyük bir zeka veya ciddi bir hesap olduğuna inanmıyorum. Yazılarıyla veya varlığıyla birilerinin damarına bastı, amcanın biri çağırdı emirerini yahut kurmayını, her neyse, dürün bu adamın defterini dedi. Bana da mantık çerçevesinde değil, hesapsızca saldırıyorlar. Hani kötülüğün banalliği denir bilirsiniz. Cehalet ve acizlikten beslenen bir kötülük.

Size göre amaç nedir peki?
Bir kere devlet fetişizmi. Devlet otoritesini ciddiye almayan birini kendi varlıklarına yönelik bir tehdit olarak algılıyorlar. Üstelik bunu yapan da Ermeninin teki!

Asıl bunlara batan şudur: Vatan-millet-sakarya edebiyatına, Atatürkçülüğe, Türk ırkçılığına karşı olan bir adamın onlardan daha fazla bu ülkeye hizmet etmesine, bu ülkeyi sevmesine tahammül edemiyorlar. Hadise budur. Ben bugüne kadar turizm alanında yaptığım çalışmalarla, bu köyde yaptıklarımla, sözlüğümle, dil yazılarımla, cumhuriyet tarihine ilişkin yazdıklarımla bu topluma bir şeyler vermeye çalıştım. Aldığımdan fazlasını vermeye çalıştım. Vatanmilletçilerin katlanamadığı budur.

Vatanmilletçilerden kasıt kim?
Sıradan Türk faşizmi, Atatürkçüler. MHP'liler bile bunlardan iyidir, topluyken bağırır çağırırlar da oturup bire bir konuşsan karşında insan bulursun. Kemalistlerde o yok. Gözleri dönmüş.

2010'da çıkan imar planına göre burada Nişanyan evleri olmaması mı gerekiyor?
Aynen öyle. Halbuki koruma amaçlı yapılan imar planları adı üstünde varolan yapıları korumak içindir. Şöyle ince bir hesap yapmışlar: Diyorlar ki örneğin 90 m2 üzerine oturan bu bina 87 m2 olmalıdır. E buna uymak için binayı yıkmak lazım.

Bu yeni imar planına uysanız?
Uymak istemiyorum çünkü o plan çerçevesinde burası Kuşadası veya Kumburgaz'a döner. Bu plana uyan şu ana kadar dört bina yapıldı, dördü de betonarme ucubelerdir. 'Anıtlar Kurulu'nun denetiminde ama köyün ileri gelenlerini de kapsayan, köy derneğini de sürece katan bir gövde kuralım. Gelin Şirince'yi pilot bölge ilan edelim. Hazır burada Ali Nesin ve Sevan Nişanyan gibi iki eksantrik adam da varken' diye teklif götürdüm. Başarılı olursa belki Türkiye için bir model oluşturur. Bunu anlattığım zaman çok makul, cazip diyorlar. Fakat iş bürokrasiye devredildiği zaman yolunu kaybediyorsun.

Yıkıma ne zaman başlanacağı belli mi?
Her an olabilir. 18 Ocak'ta yıkım işini ihale ettiler. İhaleyi alanı da açıklamadılar. Türkiye'de biliyorsunuz yıkım ihaleleri danışıklı döğüştür, aslında rüşvet tezgâhıdır. Ama sanırım bu sefer işi ciddi tuttukları için isim açıklamıyorlar.

Siz haklı olduğunuzu düşünüyorsunuz, niçin hakkınızı hukuki yollarla aramıyorsunuz?
Türkiye'de hukuk mukuk yoktur, onu geçelim. Gidip bunlarla muhatap olmak, avukatla, savunmayla uğraşmak abesle iştigaldir. Kendini yıprattığınla kalırsın. Yüzüncü defa adliyeyi ziyaret ettikten sonra bir yer geliyor 'Yeter' diyorsun. Eğer çözümü varsa bu işin hukuk düzleminde değildir.

Ne düzleminde olabilir?
Bilmiyorum, karanlıktayım. Avukatlarıma yol verdim çünkü avukat tutmak onların sahasında bu oynu oynamaya razı olmak demek. Oynamıyorum kardeşim. Kendimi sizin bulaşığınızla kirletmeyeceğim. Duruşmalara da gitmiyorum, jandarma zoruyla götürüyorlar. Duruşmaya gideceğime kule diktim.

Ne kulesi?
Hodri Meydan Kulesi. Ağustos'ta vali bey çıkıp bir şeyler söyledi, yok yasalara meydan okunmazmış da, yok hukukun gereğini yapacaklarmış da. Ben de madem öyle işte böyle deyip 12 metrelik bir taş kule diktim Şirince'nin tepesine. Geceleri çok hoş bir sarı ışıkla aydınlatıyorum, 20 km uzaktan görülüyor. Taşa da bir yazıt yazdırdım, şöyle: 'Zalimin aczini görmek ve göstermek için inşa edildi, 29 Ekim 2010'. Zalimden kasıt burada bürokrasi içine çöreklenmiş ahmak ve bencil çete.

Avukatınız yok, yerine kule diktim diyorsunuz. 8 aylık küçük bir kızınız var üstelik…
Çocuklarım olmasa o kadar kolay olur ki bu mücadele. O zaman hiç bir şeyden korkmam.
Her yaptığım işte bu iş iyi mi, doğru mu, güzel mi diye soruyorum. Kimsenin hakkını yiyor muyum? Topluma faydalı bir iş yapıyor muyum? Önemli olan budur. En büyük güç budur.

Sizinki oturup buldozerleri beklemek değil mi?
Buldozerlerden önce gelip beni tutuklarlar sanırım. Çünkü yıkıma geldiklerinde çıkaracağım yaygaradan çekinirler. Ben bekliyorum işte.

Sizin için Nişanyan Evlerinin anlamı nedir?
Unutulmaya yüz tutmuş bir yaşam tarzını hatırlatmaya çalışıyorum. Bir bakıma bu toplumun geçmişine bir ayna tutuyorum. İnsani ihtiyaçlara göre şekillenen bir mimari dilini yeniden bulmak istiyorum. Modaya aldırmıyorum; markaya hiç aldırmıyorum. Bu evler bir denemedir. Başardım diyemem. Ama yerlisi de, yabancısı da çok etkileniyor. Kendilerinden bir şeyler buluyorlar sanırım. 'Bu evler hayata bakışımı

değiştirdi’ diyenler var, oturup ağlayanlar var. Elin Amerikalısı bile, düşünün.

Şirince’ye ne kadar turist geliyor?
Şirince bundan 15 sene önce insanların zeytincilik ve keçi ile geçindikleri bir köydü. Turizm burada 1995-96’da sıfırdan başladı, şu anda yılda 1.5 milyon turist ağırlıyoruz. Yıllık turizm geliri 25 milyon lirayı bulur sanırım. Bunun 1.5 milyonu Nişanyan’a, geri kalanı da 100’den fazla işletme paylaşıyor. Nişanyan evleri Şirince’nin amiral gemisidir, yurt içinde ve dışında nam salmış olan yer burasıdır. Şirince’nin diğer turistik işletmeler önemli ölçüde buranın açtığı yoldan kalkındılar. Amiral gemisini batırdıklarında bu filonun kendini toparlaması 10 sene sürer.

E-de-mez-sin!

Radikal'deki röportajdan sonra mesaj yağdı. Tanımadığım bir arkadaş da bu maili atmış. Hayatım boyunca aile yakınlarından böyle şeyler dinlemişimdir, ama yazanın Türk olması bana çarpıcı geldi. Facebook'ta paylaştım.
(7 Şubat 2011, gelen email)

Sevan Abi,

Bu manyaklarla mücadele e-de-mez-sin. Sonunda seni de yok etmek için her şeyi yapacaklar.

Çoluğu çoçuğu topla Kanada ya gel Abi, burada da 'bed and breakfast' krallığı kurarsın billahi, hem de Şirince usulu. Yazılarından anladığım kadarıyla, yakın akrabaların da var Toronto'da. Devir zaten iletişim ve ulaşım devri.

Son on yılda olusan gelişmelere rağmen, benim hiç umudum yok Türkiyelilerin fikren tekamül edeceğinden. Ancak küçük gruplar olabilir o kadar. Bizim nesiller, gerçek anlamda demokratik bir ortamı, mümkünü yok göremez.

Kaç nesil bu ülkede, 'varlığım Türk varlığına armağan olsun' rezilligiyle beyni yıkanarak büyüdü. Lazlardan, Kürtlerden dahi süper kafatasçı Türk milliyetçileri yetiştirmeyi becermiş bir toplum mühendisliğinin eseridir bu ülke.

O yüzden, bırakın inadı. Artık canınızı bu kadar ortaya koymayın. Bu salaklara bir şey öğ-re-te-mez-si-niz. Kendinize, ailenize ve sevenlerinize bir iyilik yapıp gelin temelli buralara.

Gözlerinizden öperim. Tanrıya inanmasanız da, umarım o vardır ve sizi korur.

Ordular İlk Hedefiniz

Yıkım ihalesini alan müteahhidi açıklamadılar. Bu başlı başına kuşku çekiciydi. Normalde işi alan Selçuk'un tüy siklet inşaatçılarından biridir; muhtemelen tanıdıktır; gidip konuşur çözüm yolu bulursun. Saklı adamı nereden bulacaksın? Ali'yle Devlet İhale Kurumu'nun sitesine girip ihalenin dosyasını bulduk. Firmanın adı da, adresi de, telefonu da sahte çıktı. Yılmadım, detektif gibi peşine düştüm. Bornova'nın bir arka sokağında adamı buldum. Tek masadan ibaret bir büroda, katil kılıklı bir herif çıktı. Emekli gardiyanmış. 'Devlet emretse babamı da asarım' dedi, kelimesi kelimesine. O noktada ümitsizliğe kapıldım.

Yıkımların 21-22 Şubatta gerçekleştirileceği Şirince halkına tebliğ edildi. Köyde panik ve ümitsizlik havası esti. Birkaç toplantı yaptık. Sair zamanda mangalda kül bırakmayan arkadaşların, dozerler geldiğinde kaçacak delik arayacağı anlaşıldı. Yolu bloke etmek için sen traktörünü getirecek misin? 'Ehem, Sevan abi, bizim traktör tamirde ama ben bir enişteme sorayım.'

Seferberlik ilan ettik. Oteli 9 Marta kadar ticari işletmeye kapattık. Bütün Türkiye'yi Şirince'de direnişe çağırmaya karar verdik. Hem bizde hem Matematik Köyünde lojistik tahkimat yaptık. Yıllık izindeki personeli geri çağırdık. Tanıdık TIRcıları, iş makinası operatörlerini seferber ettik. Köyün tek giriş noktasındaki çirkin alanı gerekirse kimseden izin almadan iş makinalarıyla kazıp elbirliğiyle güzel bir meydancık inşa etmeye ve adını Tahrir Meydanı koymaya karar verdik.

Unutan varsa hatırlatayım. Tam o günlerde Mısır'da devrim olmuş, Tahrir Meydanında toplanan ahali Hüsnü Mübarek'in 25 yıllık diktatörlüğünü devirmişti.

Tahrir'de Davet

(13 Şubat 2011, Nişanyan blog)

Şirince'deki Nişanyan Evleri Selçuk Kaymakamlığının emriyle bugünle 9 Mart arasında belirsiz bir tarihte yıktırılacak. 9 Mart'tan önce Şirince'ye

gelin, varlığınızla bize güç verin, bu zor ve güzel günlerde yanımızda olun.

Banalliğin Zaferi

Son anda beklenmedik bir gelişme olmazsa Nişanyan Evleri önümüzdeki on-onbeş gün içinde yıkılacak. Selçuk Kaymakamlığı 18 Ocakta yıkım işini ihale etmiş. İşi alan müteahhidi gidip bulduk. Eski bir gardiyanmış; konuşulabilecek biri izlenimini vermedi.

İlk partide ana binamız olan Köşk'ü, ilk göz ağrımız Kerevetli Ev'i, bir de Nesin Vakfı'nın malı olan Hamamlı Ev'i yıkacaklarmış. İl Özel İdaresi ihale şartnamesine bilhassa not düşmüş, bunlar tamamen yıkılacak, yarım iş yapılmayacak, molozu da kaldırılacak diye. Yanısıra köyde başkalarına ait birkaç çardak, müştemilat vs. yıkılacakmış. Bunlar ilk raunt. Daha sırada İlyastepe'deki bağevleri, mermer havuz, kule, kümesler, personel evi ve kendi evim var. Yaza kalmaz onlara da sıra gelir.

'Yok canım daha neler' diyor insan tabii. Biz de hep öyle dedik. Bu kadar manasız vahşet olmaz, bunlar BİLE bu kadar mantıksız iş yapamaz diye kendimizi inandırdık. Ortada başkasının hakkına tecavüz yok. Bu evler bana zarar verdi diyen kimse yok. Yıkacakları apartman filan değil; yüzlerce yıllık usullerle yapılmış mütevazı, sevimli köy evleri. Bugüne dek yerli yabancı binlerce kişiye mutluluk vermişler. Sit alanını bozdu deseniz, zaten Şirince'nin tarihi dokusu denen şey bunun gibi birkaç evden ibaret; 'tarihi Şirince' diye zaten gelip bizim evlerin fotoğrafını çekiyorlar. İmar planına aykırı deseniz, imar planı her tarafından dökülen bir fiyasko; bugün olmasa yarın iptal edileceği kesin.

Görebildiğim kadarıyla işin içinde bir ekonomik çıkar, bir rant beklentisi de yok.

Peki ne var? Söyleyeyim ne olduğunu: Bu evler Devletten izin alınmadan yapıldı! Suç budur. Yıllar önce ilk evleri yaparken izin istedim, yalvardım, kapılarında bekledim, pis pis hakaretlerini sineye çektim, dünyanın parasını ve zamanını harcadım. Sonra yetti gayrı deyip yoluma gittim. Bir daha da kapılarını çalmadım.

Makamı dışında bir var oluş nedeni olmayan kapı kulları için bundan daha büyük suç yoktur. Mevcudiyetlerinin yegâne temeli olan ‘mevzuatın’ namusunu korumak için gözlerini kırpmadan cinayet işlerler. İşliyorlar.

Bir Rüyanın Sonu

Yıkarlarsa oniki yıllık bir rüyanın sonu gelmiş olacak. Bu devirde, bu memlekette, modern şehir hayatının dışında DA uygar, güzel ve üretken bir yaşam kurulabilir mi? Kurmaya çalıştım. Kurulabileceğini insanlara göstermeye çalıştım. Görüldü ki kolay değilmiş.

Haset, ırkçılık, cehalet ve zorbalık, cehennemin dört atlısı gibi insanın üstüne çullanırmış.

‘Yıksınlar daha güzelini yaparsın’ diyenler oluyor, moral vermek için. Yok, kazın ayağı öyle değil. 12 yılda kazandığım her kuruşu bu evlere yatırdım. Birikmiş param yok, altından kalkamam. Şevkim de kalmadı. Yaşım da artık müsait değil.

Olsa da zaten mesele o değil. İşin özü, böyle bir hezimetin utancını kaldıramam. ‘Bu memlekette sana Hodri Meydan Kulesi diktirmezler’ deyip beni akıl yoluna çağıran insanlara hep kulak tıkadım; onların yüzüne bir daha bakamam. Devlet yönetmekle alçaklığın eş anlamlı sayıldığı bir ülkeye yatırım yapılmaz, çocuklarının rızkını burada çarçur etme diye yirmi seneden beri başımın etini yiyenlere karşı boynum bükük kalırım. Daha geçen ay Paris’te ‘Türkiye’de güzel şeyler oluyor, iyimser olmak lazım’ diye nutuk attığımda hayretle yüzüme bakanların gülmesine tahammül edemem.

Böyle bir şeyin ardından nasıl ve hangi hakla yaşamaya devam ederim, bilmiyorum.
Üzgün müyüm, depresyonlara mı düştüm? Hiç değil. Uzun zamandır kendimi bu kadar zinde ve neşeli hissetmemiştim desem belki şaşarsınız ama durum bu. Doğru olanı yaptım. Bir daha baştan başlasam gene aynısını değil, fazlasını yapardım. Sonuna kadar mücadele edeceğim. Kaybedersem de gereğini yapacağım. O kadar. Netlik güzel şey. İnsana şevk geliyor.

‘Güvercin tedirginliği’ filan beklemeyin benden. Bendeki, olsa olsa, devekuşu inadı.

Şirince’ye Davet

Desteğinize ihtiyacım var. Hem de çok.

Ama ona buna mail atmakla, protesto yazıları yazmakla, bakanlara telefon etmekle bir yere varılacağını sanmıyorum. Onu geçin. Daha etkili bir şey yapalım. Buyurun Şirince’ye gelin. Varlığınızla bize güç verin. Bu zor ve güzel günlerde yanımızda olun.

Bugünden 9 Mart’a kadar Nişanyan Evleri’nin ve Nesin Matematik Köyü’nün kapılarını herkese açıyoruz. Buyurun misafirimiz olun. Yüz kişiye kadar yerimiz var, yetmezse elbet bir çare buluruz. Müzik ya da tiyatroyla uğraşan eşiniz dostunuz varsa onları da çağırın, bir şeyler organize edip eğleniriz. Hep beraber bu alçaklara meydan okuruz.

Kimbilir, belki Şirince’de el birliğiyle bir ufak Tahrir Meydanı da inşa ederiz.

Tanıdığınız HERKESİ davet edin lütfen. Bu mektubu tanıdıklarınıza iletebilirsiniz; dilediğiniz yerde yayımlayabilirsiniz.

Burada badem ağaçları çiçek açtı bile. Gelin, baharı beraber karşılayalım.

Yeterince Yaşadım, Güzel Yaşadım

Aynı gün Hürriyet Daily News'un sorularını cevaplandırdım. Soru soran sevdiğim biri olunca daha bir coşuyorum, rahat konuşuyorum sanki.

(13 Şubat 2011, Hürriyet Daily News)

Yıkıldı yıkılacak derken en sonunda karar çıktı... Üstelik yıkım kararı yalnız sizin için değil Şirinceliler için de çıktı. Şirince'de neler yaşanıyor? Karara karşı nasıl bir tutum sergileyeceksiniz?
Şirince'de devlet gücünü ele geçirmiş bürokrasinin çılgınlığı yaşanıyor. Şirince'nin tarihi dokusunu 'korumak' amacıyla çıkarılmış bir yasal düzenleme, Şirince'yi (ve beni) yoketmek için kullanılıyor. Neden? Çünkü bürokratik gücün ahmaklığına 'artık yeter' dedik. 27 yılda içinden çıkılmaz bir kördüğüme çevirdikleri bir köyde, yaşamın ve aklın gereğini yaptık.

Bir yanda Kars'taki Başbakan'ın 'ucube' anıtının yıkımı kararı bir yanda Nişanyan Evleri'nin yıkım kararı. İki karar neredeyse eşzamanlı, siz bu konuda neler söylemek istersiniz?
İkisi arasında benzerlik görmüyorum. Kars'taki heykel bence de ucubedir, burada tüm Türkiye'ye örnek olacak bir güzellik var. Orada kamu parasıyla kamu arazisine dikilmiş bir anıt var, burada insanların mütevazı birikimleriyle özel mülkte yaptıkları evler var; hukuki durum aynı değil yani. Oradaki 14 katlı apartman yüksekliğinde bir beton yığını, buradaki bin yıllık usullerle yapılmış bağ evleri. Orada küstahlık, burada alçakgönüllülük ve güzellik.

Türkiye'de butik otelciliğin önünü açtınız, yaşadıklarınızı bize nasıl yorumluyorsunuz?
Bürokratik zorbalığın çığırından çıktığı bir ülkede, ırkçı önyargıları kolayca kışkırtabildiği bir ülkede yatırım yapmak akılsızlıkmış. Öğrendik.

Kimi kesimler sizin 'agresif' tavırlarınızının bu duruma sebebiyet verdiğini söylüyor, kimileri ait olduğunuz etnik kimliğin... Sizce asıl gerekçe nedir? Başta böylesine sorunlarla karşı karşıya kalcağınızı tahmin ediyor muydunuz?

Her ikisi de faktördür. ‘Agresif’ dedikleri şey haksızlığa ve ahmaklığa karşı dik durma kararlılığının bürokratik dile tercümesidir. Size de tavsiye ederim: Hak yolunda daima agresif olun, boyun eğmeyin, eğilip bükülmeyin.

Kültür Bakanlığı’yla konu hakkında temasınız oldu mu?
Hayır.

Yıkım için geldiklerinde izin vermem demiştiniz önceki röpörtajlarınızda, karara karşı koymak için neler yapmayı düşünüyorsunuz? Yıkım gerçekleşirse tavrınız ne olacak? Hodri Meydan kulesi bile diktiniz....
Yeterince yaşadım, güzel yaşadım. Başkalarının on hayat boyu yapamadıkları kadar eser koydum ortaya. Kitaplarımla, yazılarımla, küçük otelcilik alanındaki öncülüğümle, bu köyde yaptıklarımla. Topluma ve insanlara karşı borcumu fazlasıyla ödediğimi düşünüyorum. Yıkmaya çalıştıkları şey birtakım evlerden ibaret eğildir. Yaşamımı yıkmaya kararlılar. Benim için hava hoş. Ölmekten korkan adam benim giriştiğim işlere girişmez.

Sevan Nişanyan’la ilgili her türlü gelişme uluslararası kamuoyunun yanısıra Ermenistan ve diasporadan da yakından takip ediliyor. Nişanyan Evlerinin yıkılması durumunda faturası sizce Türkiye’ye nasıl yansıyacak?
Umurumda değil.

Neyi Yıkıyorlar?

Soranlar olunca, neyin yıkılmak üzere olduğunu resimlerle anlatma ihtiyacını duydum.

(14 Şubat 2011, Nişanyan blog)

Kerevetli Ev'i 1997'de satın aldığımızda yarısı yıkık bir harabeydi. Sağlam kalan tek odasında doğudan gelen bekâr işçiler barınırdı. O günün parasıyla 10.000 dolar gibi komik bir paraya aldık. Onarım için izin almaya çalıştık; altı ay git gelden sonra imkânsız olduğu anlaşıldı. Şirince'nin 'koruma amaçlı imar planını' Anıtlar Kurulu iptal ettiğinden, yerine de yenisi yapılmadığından yasal bir yol yokmuş. Beş parasız olduğumuz bir dönemdi. Bir ustayla ben ellerimizle giriştik, sekiz ayda evi toparladık. Yıkım emri 2001'de geldi. Bahçe duvarına ayrı dava açtılar, onun da yıkım emri geldi. Ağırceza davası Rahşan affıyla düştü.

(Kerevetli ev, yıkım emri var.)

1998’de Kerevetli Ev inşaat halindeyken Ali Nesin geldi, hayatta gördüğü en güzel ev olduğuna karar verdi. Bitişikteki moloz yığınını Nesin Vakfı adına satın aldı. O yığından bitişik nizamda iki Şirince evi çıkardık. Gene izin için başvurduk, gene imkânsız olduğu görüldü. İmar planı çıkıncaya kadar beklemeliymişiz. Beklemedik,

Hamamlı Ev’i 1999’da bitirdik. İki yıl sonra yıkım emri geldi. İki yıl hapis aldım, bu da affa girdi. (Bir-iki yıla çıkar dedikleri plan on yıl sonra, 2008’de çıktı. Mahkeme derhal iptal etti. 2010’da gene çıktı. Geçen ay gene iptal edildi.)

Köşk’ün inşaatına Ankaralı bir kodaman 1992’de başlamıştı. Şirince’nin ilk betornarme apartmanıydı. Biz dahil herkes isyan etti, protesto ettik. Sonunda uyduruk bir bahaneyle inşaatı mühürlediler. Senelerce öyle kaldı.

1999’da birtakım yamuk adamların orayı alması ihtimaline karşı, mecburen biz satın almak zorunda kaldık. Yıkıp yeniden yapmayı düşündük, ama ne yasal imkân ne ekonomik mantık görebildik. Mecburen makyajla yetindik. Dışını tamamen kırıp Şirince düzenine uydurduk. Önüne taştan kemerler örüp yüksekliğini kamufle ettik. Etrafı ağaçlandırdık. Daha işimizi bitirmeden yıkım emri geldi. 2 yıl hapse mahkûm edildim, ama sabıkam olmadığından tecil edildi.

Şimdi yıkılacak olanlar bu üçüdür. Onbir yıl beklediler. Bilinmez neden, şimdi vurmaya karar verdiler.

Köşkün hemen sırtındaki saklı vadide 2005’te hayallerimdeki köy evlerini inşa etmeye başladım. Sadece kerpiç, taş ve kereste kullandım. Şirince’nin bahçelerindeki Rum’dan kalma yazlık bağ evlerine eskiden beri aşıktım. Onların ruhunu yakalamaya çalıştım. Beş yılda yedi ev, bir mutfak evi, bir personel evi, bir tavuk evi, tuvaletler vs. derken ufak bir köy olmasa da mezra oluştu. İlyastepe adını verdik. 2009 Kasımında hepsine tutanak tutup dava açtılar. 2010’da yıkım emirleri geldi. Geçen ay hepsine toptan 2,5 yıl hapis verdiler. Yargıtay’da şimdilik.
Selçuk’ta Aydınoğlu Beyliği devrinden kalma 6-7 tane harabe hamam vardır, bakmaya doyamazsın. Geçen sene Köşk’ün bahçesinde öyle bir hamam yapmaya başladım. 4 metreye 4 metre gibi ufacık bir şey. Kubbesini ot bürüsün diye toprak harçla yaptım. Parasızlıktan ancak bu ay bitirebildim. Daha bitmeden yıkım emri geldi. 2,5 yıl da hapis cezası aldım.

(İlyastepe'de bir bağ evi, yıkım emri var.)

2008’de boşanınca bir süre evsiz kaldım. Personelimizin kaldığı pansiyonun üst katında birbuçuk yıl yalnız başıma oturdum. O ara Matematik Köyü yanında kendime düzayak, iki odalı bir ev yapmaya başladım. Sonra birtakım nedenlerle o evi Ali Nesin’e devrettim. O bölge sit alanında olmadığı için başka maddeden yargıladılar. İki odası için ayrı ikişer yıl mühür fekki cezası verdiler. Söylemeye hacet yok, yıkım emri de var.

*

2009 sonunda bağevlerimizin olduğu İlyastepe arazisinde, eski eşek ahırımızın üst katına iki oda ekleyip kendime bir bekâr evi yaptım. Derhal yıkım kararı çıktı. Mahkemesi sürüyor, ama sonuç aşağı yukarı belli. Hakimin insafına göre 2,5 ila 3 yıl gelecek.

Derken evlendim, geçen Mayısta bebeğim doğdu, birken iki, ikiyken üç kişi olduk. Ev dediğin 75 metrekare, onun da yarısı benim çalışma odam. Hadi dedik yanıbaşına adam gibi bir ev yapalım. Kolları sıvadık.

Adamakıllı bir Şirince konağı çıktı ortaya. O kadar güzel oldu ki kendime alıkoymaya kıyamadım, onu da konukevi yapmaya karar verdim. Aynur (eşim) bozuldu bu işe, epeyce başımı ağrıttı.

Geçen ay onun da yıkım kararı geldi. Mahkemesi sürüyor. 2,5 yıl garanti, 3 yıl banko.

Yazın İzmir Valisi olan beyefendi çıktı, Nişanyan Evlerini yıkacağız, biz devletiz, asarız, keseriz diye konuştu. Ona kızdım, gel bunu da yık o zaman diye evin yanıbaşına bir kule inşa ettim. Adını Hodri Meydan Kulesi koydum. 29 Ekim'den birkaç gün sonra açtım. Henüz yıkım emri gelmedi, ama eli kulağındadır. İlk duruşması geçen ay yapıldı. Kendimi savunmaya gerek dahi görmedim.

Kasımpaşa kafiyeli bir deyim vardır, onu bilir misiniz?

Ömür Boyu Bedava Tatil!

Baskın Oran 13 Şubat'ta Radikal Pazar'da çıkan yazısında Şirince'deki yıkımları 'insanlık ayıbı' olarak nitelendirdi. 'Tüm Türkiye kaçak inşaatla dolup taşarken, sırf bir Ermeni girişimci restore ettirdi diye Şirince'deki o enfes köy evlerini' yıkmanın mantığını sorguladı. İzleyen günlerde Amberin Zaman, Cihan Aktaş, Ferhat Kentel, Serdar Kaya ve daha birçok başkaları köşe yazılarında Şirince rezaletini ele aldı. Taraf'ın mütesettir yazarlarından Hilal Kaplan, yardım çığlığımızı gazetedeki köşesinden şöyle duyurdu.

(Taraf, 17 Şubat 2011)

'Dertsiz başın dertleri' deyimi bana nedense hep Sevan Nişanyan'ı hatırlatır. Sen git yıkık dökük bir yeri onarmayı kafaya koy, devletten izin iste, hatta yalvar, kapılarında bekle, pis pis hakaretleri sineye çek, dünyanın parasını ve zamanını harca, sonra 'yetti' deyip işe koyul, her eyi göze al ve adım adım, bina bina uğraşarak küçük, adı gibi 'şirince' bir mekân ortaya çıkar. Sonra bürokratik tembellikler yüzünden yıllar boyunca bir onarım izni bile vermeyenler 'paşa paşa' yıkım emri çıkartsın. Bizim devletin güzelliğe tahammülü de işte bir yere kadar kardeşim! Sen izin aldın mı bakalım? Ne hakla harabeden bir harikalar diyarı çıkarıyorsun? Üstelik bi de Ermeni'sin! Tiz yıkıla!

Evet, biraz karikatürize oldu ama bizim devletin hali pür melali genelde bundan çok farklı değil zaten. İzmir Valiliği kafaya koymuş, Nişanyan Evleri başta olmak üzere 22 yapıyı yıktıracak. Adam yıkıntıdan dünya kurmuş, turizm gelirleri fırlamış; yok, onlara dert değil. Diyorum ya 'dertsiz başın dertleri'ni sahiplenen biri var zaten. Uzatmayayım, Sevan'ın çağrısını ben de buradan duyurmuş olayım:

'Bu vahşete dur demeliyiz. Gelin bize el verin, moral verin. 9 marta kadar Şirince'de misafirimiz olun. Gece kalamasanız da pikniğe gelin. Ben de varım deyin! Eğer bu savaşı kazanırsak, hayat boyu misafirimizsiniz. Nişanyan Evleri'ne dilediğiniz zaman gelir, kalır, yer içersiniz. Hesabı 2011'de ödemiştik dersiniz. Minnet borcumuz tükenmeyecektir.'

Ama Bu Haksızlık!

Aynı gün yine Taraf'ta Yıldıray Oğur, babasının kaçak inşaatını ihbar etti.

(17 Şubat 2011, Taraf)

(…) Bu vesileyle kanunlara bağlı bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak aynı suçu 34 yıl önce işleyen babamı da ihbar etmek isterim: Rize Taşlık Köyü'ndeki Köy Camii'nin hemen yanındaki beyaz ev. Kaçaktır. Onun yanındaki ev de, hatta cami de...

Dozerlerin bizim köye değil de Şirince'ye gitmesinin nedeni, tabii ki Nişanyan'ın diğer büyük suçları:
Bu eski Rum köyüne unutturulan, yok edilen tarihsel dokusunu yeniden kazandırarak Lozan'ı delik deşik etmek...

Köyün estetiğini bozan çirkin bir apartmanı satın alıp, kendi elleriyle şimdi önünde tarihî eser diye fotoğraf çektirilen bir köşke çevirerek Modern Türk Şehircilik Kültürü'ne alenen hakaret...

Bir de bir Ermeni olduğunu unutarak Yanlış Cumhuriyet gibi bir kitap yazıp Yanlış Cumhuriyet'in tüm yalan yanlış kanunlarını kızdırmak...

Gökkafes'e bir kılıf bulan Türk hukuku, metruk bir köyden bir turizm ve tarih cenneti yaratan Nişanyan'a dozerlerini yolluyor.

İnsanın bağırası geliyor: Ama haksızlık bu, öyle değil mi?

Parti Değil Başbelâsı

Star'da Yağmur Atsız kendine has belagatle olaya teşhisi koydu. Nihal Atsız'ın oğlu ve 'hayrülhalefi'nden böyle bir iltifat yağmuru az şey değil!

(18 Şubat 2011, Star)

Sevan Nişanyan'a bu vahşeti revâ görenler CHP adlı ucûbenin İzmir'deki ırkçı uzantılarıdır! Aziz Ahbâbıma revâ görülen bu eziyet SÂDECE ve SÂDECE onun Ermeni olmasından kaynaklanıyor! Onu Şirince'deki o hârikulâde evleri bağlamında'azınlık azgınlığı' ile suçlayan (!) zihniyet de aynı marîz beyinlerin ürünüdür!

Aziz Nesin'ın Oğlu ve 'Hayrülhalefi' olan Ali Nesin'e revâ görülen ev yıkma vahşeti ise onun etnik kökeninden değil, aynı ucûbenin bu memleketdeki her iyi işe 'hayır'demek fikr-i musallatıyla mâlûl olan bir başka hastalıklı karakter özelliğinden kaynaklanır! Birinci Köprü'ye 'hayır' İkinci Köprü'ye 'hayır' Üçüncü Köprü'ye 'hayır' AKM'nin moderleştirilmesine 'hayır' yargı reformuna 'hayır' demokratik anayasaya 'hayır' askerin darbe rezâletlerinden elini çekmesine 'hayır' ve daha sayısız olumlu gelişmeye 'hayır' çeken o mel'un ve menhûs karakter özelliğinden!

Yâni bir taşla iki kuş vurmuş oluyor ve hem azınlıklara hem de hayır sâhiblerine hadlerini bildirip onları analarından doğduğuna pişmân ederek tatmîn oluyorlar!

Bu arada aynı köydeki yoksul köylülerin 'kaçak' (!) evlerinin de güme gitmesi ve bu binâları yıllardır o durumda tutanların da bizzat kendilerinin olması, ayrıca o köydeki yine'kaçak' konumdaki jandarma karakoluna dokunulmaması tabii ki zevât-ı devletlerini hiç rahatsız etmiyor!

Ali Nesin o evden elde etdiği gelirle yoksul ve kimsesiz çocukları barındırıp okutuyor ve babasının başladığı fevkalâde bir işi devâm etdiriyor. Şimdi varsın o çocuklar aç kalsın ve okul masrafları karşılanamadığı için

öğrenimlerini de kesmek zorunda kalsınlar! Önemli olan kendi çocuklarınızın okuması ve o kahrolasıca egolarınızın doyması!

Ama ileride kendi çocuklarınızdan bile bedduâ alırsanız hiç şaşmam!

Bana kalırsa sizin yatacak yeriniz yok, yatacak yeriniz!!!

Sevan Nişanyan'a gelince o bu memleketin hâlihazırda yetiştirip sâhib olduğu en parlak zekâlardan ve kültür hazînelerinden biridir. Onun gibilerine Almanlar 'Querdenker' (çapraz düşünür) derler. Yâni herkes 'anacadde'den tıpış tıpış giderken o kalabalığın arasından çaprazlama yolu kateden kimse anlamında. O bu hasletleriyle zâten Ermeni olmasaydı bile nasıl olsa sizin gibilerin düşmanlığını kazanırdı! Çünki sizler o canımın içi 'Türk Aydınlanması'nın çocukları olarak tünelin ucundaki günışığını lokomotif farı ve lokomotif farını da günışığı zannetmekde pek mâhirsinizdir! Onun için ister Ermeni ister Rum (Herkül Millas!!!) ister Kürd (Saîd-i Nursî!!!) ister Türk (Kemâl Tâhir ve niceleri!!!) olsun fardan gözüm kamaşıyor diye günışığı taşlamaya bayılırsınız! Reçeteyle peçeteyi ayırdedemezsiniz ama 'teşhis' koymakda üstünüze yokdur!
Hâzâ cümleniz birer Lokman Hekimdir!

Şimdiye kadar da aslâ ve kat'â tam anlamıyla bir politik parti kimliğine bürünemememiştiniz ama artık Rubicon'u dahî aştınız ve tam bir başbelâsı hâline geldiniz!

Yüce Tanrım! Eğer varsanız bana âtıfeten sabırlar ihsân eyleyiniz ki şu 12 Hazîran akşamını dünyâ gözüyle idrâk edebileyim! Ve çehre-i bî-behrelerini seyredeyim!

Devletin Şirince'yi Yok Etme Planı

Ex-baldızım Mutlu Tönbekici, adımı anmaktan dikkatle kaçınarak Şirince sorununu güzelce özetledi. Bakalım bu yazıyı kendisine sormadan burada iktibas ettiğim için bana korsan yayıncı davası açacak mı.

(16 Şubat 2011, Vatan)

Siz bu yazıyı okurken, buldozerler Şirince'ye varmış ve kanun namına toplam 22 evi yıkmış olacak.
Bilmeyenlere Şirince'yi kısaca tanıtayım. İzmir'in Selçuk ilçesine bağlı, deniz seviyesinden 450 metre yukarıda, geleneksel Anadolu Rum mimarisi hiç bozulmamış, koca Türkiye'de ancak bir iki benzeri daha olan, yeşillikler içinde nefis bir köy.

Ama bildiğiniz gibi Türkiye'de güzel olan hiçbir şey cezasız kalmaz.

***

Meseleyi aydınlatalım:
Devlet, 27 yıl önce Şirince'yi SİT alanı ilan ediyor. Yani burası bozulmasın, mimari dokusu böyle kalsın, yapılacak binalar belli kurallar çerçevesinde yapılsın diyor.
Çok güzel. Buna aklı başında kimsenin itirazı olamaz. Zaten de yok.
Fakat SİT alanı ilan ettiği yerde devletin ikinci bir vazifesi daha var. SİT ilan ettiği yerde koruma amaçlı imar planı yapmak!

Nedir koruma amaçlı imar planı?
Kafana göre bina yapma diyor. Arsanın ölçülerine göre bizim belirlediğimiz büyüklükte, bizim belirlediğimiz dört nokta arasında, bizim belirlediğimiz yükseklikte, bizim belirlediğimiz kapı, pencere boyutlarında yapacaksın diyor. Restorasyonun da böyle olacak yeni yaptığın bina da.
Amenna. Başımın üstünde yeri var. Zaten sen demesen de ben öyle yapacağım.
Peki bir yeri sit ilan ettikten sonra devletin ne kadar zamanda o yere ait koruma amaçlı imar planı hazırlaması gerekiyor?

Bir yıl içinde.
Devlet bunu yaptı mı?
Hayır.
Şirince'yi SİT alanı ilan ediyor ama koruma amaçlı imar planı çıkarmıyor.
Ne yapıyor vatandaş?
Basit onarım izni almaya çalışıyor, çatısını, damını aktarmaya çalışıyor. O da öyle çat diye verilen bir şey değil.
Uğraşacaksın.
Ama es kaza doğramalarını da mı değiştirdin?
Es kaza bir kümes de mi yaptın?
Es kaza oğlana bir oda mı yaptın?
İmar yasasına muhalefetten al sana mahkeme..
Mahkemeler kümes davalarıyla meşgul.

***

Peki Şirince'de sadece binası olanlar mı mağdur?
Hayır. Diyelim babanızdan veya ananızdan bir yer kalıyor. Veya üç beş kuruşunuzla bir yer satın alıyorsunuz.
Aldığınız arazide daha önce bina varmış. Tapunuzda bile yazıyor. Ama çok zaman geçmiş, binanın sadece temelinden bir iki sıra taş var. Veya yok.
Şart değil.
İmara açık olan bir yerde arsası olan herkesin kanunen bir ev yapmaya HAKKI var. Bu bir anayasal haktır.
Malını kullanma hakkı kimsenin elinden alınamaz.
Devlet burada ev yapamazsın demiyor. Vatandaş olarak, koy kuralları da yapayım. Seni bekliyorum. Projeyi ona göre çizdireceğim.
Devletin cevabı şu: Çok beklersin!
Gözünün içine baka baka 'havada bulut, sen bunu unut, git bir bardak su iç' diyor.
27 yıldır koruma amaçlı imar planı yapmayarak insanların anayasal hakkını gasp ediyor.
Bir takım göstermelik girişimler olmadı değil. 2008'de yürürlüğe giren imar planı 6 ay sonra iptal ediliyor. 2010'da tekrar yürürlüğe giren imar planı bu sefer 'ay biz ama kadastroyu zamanında sayısal almamışız meğer.. Şimdi de canımız sayısal çekti, yarın analog çeker, öbür gün başka bir şey' diyerek yeniden askıya alınıyor.

Devlet, vatandaşının 500 yıl yaşayacağını sanıyor.
Bunun şundan hiçbir farkı yok: Evinize arsanıza eşkıya girmiş, işgal etmiş, orayı kullanmanıza izin vermiyor. 27 yıl boyunca malınıza uzaktan bakıp bakıp içleniyorsunuz. Ne bir ağaç dikebiliyorsunuz ne bir kulübe.

***

Bu topyekun bir Şirince meselesidir.
Şirince'de insanlar ikiye ayrılıyor. Ya kaçak göçek bir yaşam yaratanlar ki Allah için köylüsü de şehirlisi de güzel işler yaptılar... Ya da yasal olmak isteyip de 27 yıldır mülklerine bakıp bakıp üst üste iki taş koyamayanlar.
Devlet ikisini eşitlemek istedi.
Ama refahta değil, sefillikte!
Sana izin vermiyorum, seninkini de başına yıkıyorum!
Şimdi yıkıntılar içinde yaşayın.
Çünkü derin veya sığ devlet, Şirince'den nefret ediyor ve o köye ciddi bir kastı var.
Gayet net. Bir gün bir Ergenekon davası parçası olarak karşımıza çıkar.

Zulüm Düzeninin Ayarını Bozdu

Memleketin dört tarafındaki yerel basında Şirince hadisesi büyük yankı buldu. Bursa'da, Sakarya'da, Yozgat'ta, Bitlis'te, Samsun'da eli kalem tutanlar, bu vesileyle bütün ülkenin baş belası olan bürokratik oligarşi hakkındaki duygularını dışa vurma fırsatı buldular. Buyurun Sakarya Yenihaber gazetesinden Beytullah Önce'nin yorumu. Emsali yüzlerce yazı arasından tesadüfen seçildi.

(20 Şubat 2011, Sakarya Yenihaber)

1998'de Sevan Nişanyan, İzmir Şirince'de eski bir Rum evini restore ediyor.
Bu eşsiz güzelliğe bayılan Ali Nesin de, Nesin Vakfı için eski bir harabeyi satın alıyor.
Tabi onarabilmek için önce izin almaya çalışıyorlar.
Fakat arkeolojik SİT alanı olduğu söyleniyor ve izin verilmiyor.
Devletin yapması gereken nedir?
600 haneli köyü de kapsayan bir imar planı hazırlamak.
Fakat üç haftalık iş 27 yıldır yapılamamış.
Peki, bu hantallığa ve umursamazlığa karşı Sevan Nişanyan ne yapmış?
Kendi malına çaktığı çivinin kimseye zararı dokunmayacağını bildiği için, yıkılmak üzere olan eski evlere o doğal ortamın güzelliğine güzellik katacak şekilde yeniden hayat vermiş.
Kimisini butik otel olarak işletmeye açarken kimisini de Nesin Vakfı'yla birlikte değerlendirmişler.
Dünyanın hızla kirlendiği, doğanın ifsad edildiği ve tarihin yağmalandığı bir çağda, Sevan Nişanyan'ın giriştiği işin değeri maliyetinin çok üstündedir.
Fotoğraflarına bakınca orada yeniden hayat bulmuş eski evlere paradan daha çok emek ve alın teri harcandığını, sevgi ve değer yatırıldığını rahatlıkla anlayabiliyorsunuz.
Sevan Nişanyan'ın o evleri çocukları gibi görmesi boşuna değil yani…
Lakin gelin görün ki, bu ülkede halktan ayrı bir de bürokratik egemenlik vardır.

İnsanı baştan aşağı tanımlayan, onun hayatına yukardan ayar çekmeye çalışan bir düzen…
Bu düzenin de birçok kulu vardır, ayrıcalıklı ya da sadece kapıkulu…
İşte Nişanyan'ın asıl suçu da belki tam bu noktada başlıyor.
O, hem Agos ve Taraf'taki yazılarıyla, hem de Yanlış Cumhuriyet kitabıyla, mezkûr düzenin kutsallarına dokundu.
Yıkılmakta olanı kurtaracak kadar azimli olan Nişanyan, yıkılması gerektiği halde kurtarılmak istenen zulüm düzeninin ayarını bozdu, keyfini kaçırdı.
Ve bürokratik egemenlik, intikam alarak kendini tatmin etmek için tüm yıkıcılığıyla ortaya çıktı.
Buldukları ilk açık da Nişanyan'ın yaptığı güzelliklerin kanuna uymaması oldu.
O kanunların ne kadar haklı, adil ya da meşru olduğunu sorgulamamızı bekleyen hazretler, karşılarındaki adamın kendilerine boyun eğmek ya da avuç açmak yerine 'hodri meydan' dediğini görünce iyice öfkelendi.
Ve şimdi o öfkeyle tam bir bürokratik Vandalizm sergilemeye kararlılar.
Şirince'yi, o güzelim evleri, yanına kış günü sokakta bırakacakları köylülerin evlerini de katarak yıkmaya hazırlanıyorlar.
Buna karşı çıkmak gerek.
Yoksa halkın menfaatlerini gözetmesi gerekenlerin kafalarına göre uydurdukları kurallara karşı sustuğumuz an, bu dalganın yarın kimin kıyısına vuracağını kestiremeyiz.
Yıkılma tehdidi altındaki Şirince yaşamalıdır.
Onun yok edilmesine göz yummayalım.
Sevan Nişanyan'ı ve Şirince halkını yalnız koymayalım.
İmkânı olan 9 Mart'a kadar köye gitsin.
Olmayan sirinceyokolmasin.blogspot.com adresinden bir imza versin.
Birlikte direnirsek, bu bürokratik egemenliğin şansı yok!

Deli mi, Dahi mi?

Eyüp Can Radikal'deki başyazısında benim akıl sağlığımı tartışmaya açtı.

Doğrusunu isterseniz 'deli' diye nitelendirilmek hoşuma gitmiyor. Eyüp Can'ın da gerçekten deli olduğuma inandığını sanmıyorum. Belki Radikal okuru olan büyükşehir orta sınıflarına beni başka türlü 'kabul edilebilir' kılamayacağını hesaplamış olabilir.

(18 Şubat 2011, Radikal)

Deli ile dâhi arasında ince bir çizgi var' derler…
Bu yüzden olsa gerek Dali ve Picasso gibi sanatçılara 'deli dâhi' sıfatı uygun görülmüş…
Türkiye'de de bu ince çizgide dolaşan sanatçılar var…
Sanat dünyası dışında bana bir kişi söyle deseniz hiç tereddütsüz 'Sevan Nişanyan' derim…
Çünkü Nişanyan tam anlamıyla bir kaçık…
55 yaşında, hem bilge hem de haylaz bir çocuk…

***

Kafayı bir konuya takmayagörsün…
Kendisi bile önünde duramaz!
O kadar çok ki örneği…
Kamuoyuna da yansıyan karısıyla yaşadığı 'boktan' boşanma mesela…
Tam anlamıyla bir kendi kendisine engel olamama hali…
Cinnetle dehanın tatsız dansı…
Picasso'nun hayatını anlatan en güzel kitaplardan birini Marie-Laure Bernadac ve Paule Du Bouchet yazdı.
Picasso: Dâhi ve Deli.
Çalışırken adeta hayvani iç güdülerle nasıl kendinden geçtiğini, sevdiği kadınları bilerek ya da bilmeyerek nasıl incittiğini okudukça hep şu soruyu sorarsınız kendi kendinize:
Bir insan hem bu kadar olağanüstü yetenekli hem de bu derece berbat nasıl olabilir?

Sevan'ı Picasso ya da Dali ile karşılaştırıyor değilim…
Ama inanın o da aynı genetik karışımın çocuğu…
Dâhi olduğu için 'saygıdeğer' deli olduğu için 'tenzilatlı' dinlenmesi gerekenlerden.

***

Yale ve Columbia'da tarih ve felsefe eğitimi gördü.
Latin Amerika siyasal tarihi üzerine de çalıştı, uluslararası şirketlerde yöneticilik de yaptı.
Huysuzdur, inatçıdır…
Ama bir o kadar ehli keyif ve hoş sohbettir…
Dahası tam bir dil ve seyahat manyağı…
Küçük Oteller kitabı da Sözcüklerin Soyağacı da alanlarında çığır açtı.
Derdi para olsa çoktan köşeyi dönmüş, akademik unvan olsa çoktan ordinaryüs mertebesine erişmişti.
Fakat o yıllar önce hayatını İzmir'in Selçuk ilçesinde adı gibi kendisi de şirin olan eski yıkık bir Rum köyüne Şirince'ye adadı.

***

Kuş uçmaz kervan geçmez Şirince'de bir türlü imar planı çıkmadığı için biraz da bürokrasiye duyduğu öfkeyle imarsız-iskânsız başladı harap haldeki evleri restore etmeye…
Hapis yattı, tehdit aldı yılmadı.
Başka bir 'deli dâhi' olan Ali Nesin ve Şirincelilerle Ege'nin en çok ziyaretçi alan köyünü yarattı.
10 yıl önce 1000 kişinin ziyaret etmediği Şirince'ye şimdi 1 milyon kişi gidiyor.
Ama bir süredir Nişanyan Şirince'de 'yıkım nöbeti' tutuyor.
15 yılda delice bir tutkuyla yeniden yarattığı evlerin yıkılmaması için kelle koltukta mücadele ediyor.
Önceki gün yıkım ekipleri hazırlık halindeydi.
Allah'tan Kültür Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı son anda bir müdahale ile yıkımı erteledi.

***

Şirince’nin koruma amaçlı imar planına karşı açılmış bir temyiz davası var. Bakanlık, Danıştay karar verene kadar ertelemeden yana…
Bu arada mevcut yapılarla mevzuatın uyumlu hale getirilmesi için teknik bir çalışma yapılacak…
Mümkün mü?
Zor ama imkânsız değil…
Yeter ki Şirince’yi Şirince yapan köyün delisinin ‘deha ile cinnet arasındaki ince çizgide’ yürüdüğü unutulmasın.

Ali Nesin: Evlerimiz Yıkılıyor

Şubat 15'inde direniş için tek tük gelenler oldu. Duyuldu ki hafta sonu (19-20 Şubat) epey şenlikli olacak. İstanbul'dan Nesin Vakfı, Genç Siviller, genç Ak Partililer otobüs kaldıracak. İzmir'de Eşitlik ve Demokrasi Partisi, peşinden Mazlum-Der direnişe katılma kararı verdiler.

O günün akşamı jandarma haber verdi. Yıkım tarihi öne alınmış, 17 Şubat sabahı geleceklermiş. İşin rengi birden değişiverdi. Doğru dürüst organizasyon için vaktimiz yok. Gün bugündür, arabaya atlayan gelsin!

Ali Nesin'in Nesin Vakfı dostlarına yazdığı dönemsel mektuplar edebi eser lezzetindedir; o yüzden çok takipçisi vardır. Ali 15'i akşamına kadar işin ciddiyetine inanmadı. O yüzden çağrısını son güne kadar erteledi. O günün akşamı CNNTürk ekranından bütün Türkiye'yi Şirince'deki çılgınlığa dair uyardı. Aynı gece oturup bu metni kaleme aldı.

Ali Nesin'den Nesin Vakfı Dostlarına

(16 Şubat 2011, sabah erken)

Sevgili Dostlar,

Hayatın bir mücadele olduğunu biliyordum da, doğrusu böylesine yoğun bir mücadeleden habersizdim.
Sel, deprem, bora, tufan ve her turlu afet, hepsi vız gelir, ama aptallık karşısında acz içinde kalıyorum, ne yapacağımı, ne söyleyeceğimi, nasıl davranacağımı bilemiyorum. Bu yüzden sizleri bilgilendirmekte geciktim. Son ana kadar, 'olmaz, bu kadarı da olmaz' dedim.

Yanılmışım. Olabilirmiş. Bugün yarın Nesin Vakfı'nın Şirince'deki iki evinden birini yıkacaklar. Aldığımız duyumlara göre yarın (yani perşembe günü) sabahın köründe yıkıma geleceklermiş.

Bu evler Nesin Vakfı'na ayda 1500 lira kira getiriyordu. O parayla çocuklarımızı besliyor, ısıtıyor, giydiriyor, okutuyorduk.

Ev deyip geçmeyin. Bunlar bildiğiniz evlerden değil. Nakış gibi işlenmiş olağanüstü güzellikte iki Rum evi. Sadece gelir değil, ayni zamanda gurur kaynağımızdı bu evler. Ve sadece Türkiye'ye değil, dünyaya kazandırdığımız zenginliklerdi.

Turistlerin 'tipik Rum evleri' diye fotoğraflarını çektikleri üç beş Şirince evinden ikisiydi, Şirince'nin alametifarikalarıydı.

Çocuklar kazanıyor, Şirince kazanıyor, Türk turizmi kazanıyor, insanlık kazanıyor, üstüne üstlük kimse kaybetmiyor... Daha ne!

Kazın ayağı öyle değil işte...

Anlatmaya ta en baştan başlayayım:

1998'de Şirince'ye Sevan Nişanyan dostumu ziyarete gittim. Eski bir Rum evini restore etmiş. Mütevazi kalmaya çalışarak bana gösterdi. Gördüğümü şöyle anlatmayı deneyeyim: Muhteşem bir ev, ne evi, olağanüstü bir başyapıt, baş döndürücü bir güzellik, kelimelerle ifade edilemeyecek bir şey. Siz hiç okşama ve ibadet karışımı bir istek veren bir ev gördünüz mü bugüne kadar? Ben gördüm! Bundan ben de isterim diye tutturdum. Nesin Vakfı icin eski bir harabe satın aldık. İskeletin yarısından çoğu gitmişti, sadece bayıra dayalı kısmı kalmıştı, ikinci katin yerinde de yeller esiyordu.

Her uygar insan gibi önce izin almaya çalıştık. Türkiye'ye yeni gelmiştim, saf ve temizdim o zamanlar! Meğer izin almak mümkün değilmiş.

Şöyle bir sahne canlandıran gözünüzde: Bir sabah uyandığınızda, doğup büyüdüğünüz dededen kalma evinizin tarihi eser olduğuna karar verildiği, dolayısıyla bir sonraki emre kadar çivi çakamayacağınız söyleniyor. Sen kimsin, ne hakla, ne tarihi gibi sorular soramıyorsunuz.

Sonuç mu? Sonuç şu: Damınız akıyor, aktaramıyorsunuz. Ahırınız yıkılıyor, onaramıyorsunuz. Evladıniz evleniyor, oda ekleyemiyorsunuz. Sıcak basıyor, çardak dikemiyorsunuz. Keçiler bahçenize giriyor, bahçe duvarı yapamıyorsunuz... Şirince yaşanmaz bir yer oluyor.

Ve kaç yıl boyunca? Sıkı durun: Tam 27 yıl boyunca! Yani bir kuşak boyunca! El insaf! Buna zulüm denir. Devletin vatandaşına yaptığı zulümdur bu. Başka da adi yoktur. Buyuk Z ile zulüm.

Güzelim Rum evleri teker teker yok oluyor, Şirince boşalıyor, bir tarih yok oluyor ve acısını köylü çekiyor. Ama devlet erkanının umurunda değil. Neden olsun ki, onların damı akmıyor ki!

Bu arada cesur bir adam çıkıyor ve bu yok oluşa izin vermiyor. Seversiniz sevmezsiniz, Sevan Nişanyan bir fenomendir. Sanki elinde sihirli değnek, neye el atsa ortaya güzellikler saçılır. Tartışın, kavga edin, ama bu yeteneğini de lütfen teslim edin.

Sevan da (ve ayıptır söylemesi) ben de iyiyi, doğruyu, güzeli gördük mu dayanamayız. Sonunda ölüm olsa o yolda gideriz. Dostluğumuzu da biraz yarım aklımıza ama daha çok bu inadımıza borçluyuz. Öyle yaptık. Aptallık yerine iyiyi, doğruyu, güzeli tercih ettik. Aynen Matematik Köyü'nde yaptığımız gibi.

Arsa dahil toplam 70.000 dolara iki göz kamaştırıcı yapıt daha ortaya çıktı. Bu iki evden biri yarin yıkılacak. Bugün birini, yarin diğerini, bir sonraki gün de Matematik Köyü'nü yıkarlar.

Sadece Nesin Vakfı'nın değil, Nişanyan evlerinin ikisi de dahil olmak üzere toplam 22 koy evi yıkılacak. Köylüler infial halindeler. Devletle halk karşı karşıya.

Dokuz nüfuslu yoksul bir ailenin iki göz evi yıkılacak örneğin. Hem de bu kış kıyamette.

İnsanların kimseye zarar vermeden, kıyıda köşede biriktirebildikleri üç beş kuruşla, alınteriyle, emekle yaptıkları evler yıkılacak.

Aptallığı yeterince yazdım sanırım, yazmaktan ben sıkıldım. İşin özüne geleyim: Gelin Şirince'de konuğumuz olun. Yarattığımız güzellikleri son bir

defa görün. Vahşete ve tarihe tanık olun. Başka imkanı olmayanlar için yarin akşam saat 9'da Taksim'den, AKM'nin önünden Şirince'ye otobüs kalkacak.

İşin özünün özü: Bir iki gün içinde gerçekleşecek bu vahşetin sorumlularını herhalde merak ediyorsunuzdur. Söyleyeceğim. Ama içim kan ağlaya ağlaya söyleyeceğim: İzmir İl Özel İdaresi ve Cumhuriyet Halk Partisi'nin egemenliği altındaki İzmir İl Genel Meclisi.

CHP artık kime şikayet edilir bilmiyorum; son merci öleli 70 kusur yıl olmuş.

Sayın Kılıçdaroğlu: Ne yap ne et, bu halkı bu halk partisinden kurtar! Şirince gibi on koy, Nesin Vakfı gibi on vakıf feda olsun, yeter ki bizi bu halk partisinden kurtar.

Muhtaç olduğun kudret halk partisinde değil, bu halkın kendisinde mevcuttur!

Kanımızın Son Damlasına Kadar

(16 Şubat 2011, Radikal)

(…) Sevan Nişanyan radikal.com.tr'ye yaptığı açıklamada şöyle dedi: 'Yarın yıkım için gelecekler. Şimdi de Jandarma elektrikleri kestiler. Gelecekleri varsa, görecekleri de var. Kanımızın son damlasına kadar burayı savunacağız.'

Köyde hazırlıklar sürerken yıkılacak binaların arasında 16'sının sahibi olan ve yıkımlara karşı direnen yazar Sevan Nişanyan, dha'ya yaptığı açıklamada da 'Beni vurmadan bir şey yapamazlar' dedi. Öğlen saatlerinde kendisine jandarma tarafından getirilen yıkım tebligatını imzalamayan Nişanyan bürokrasiye olan ağır eleştirilerini sürdürdü. Bürokrasinin yıkım ile 'kendi kendini tatmin etmeye çalıştığını' söyleyen Nişanyan, 'Yarın burada yapılan yıkım aslında kaçak binaların yıkımı değil, Sevan Nişanyan'a haddini bildirmek, Nişanyan Evleri'nin yıkmaktır. Bürokratik güç çığırından çıktı. Bürokratik çirkef herkese bulaştı. Bunu süslemek, vitrin yapmak için de

başka çaresi olmadığı için evine ek yapmış köylülerin evlerini yıkacaklar. Yarın burada yıkım kararı 1999 yılında alınmış olan oteli yıktıktan sonra ‘Öğlen oldu’ deyip çekip gidecekler. Ancak ne olursa olsun yarın burada beni vurmadan bir şey yapamayacaklar. Onlar kan istiyorlarsa kan akacak. Bürokrasi yarınki muharebeyi kazanabilir ancak savaşı asla kazanamayacak. Çünkü halka karşı mücadele ediyorlar’ diye konuştu.

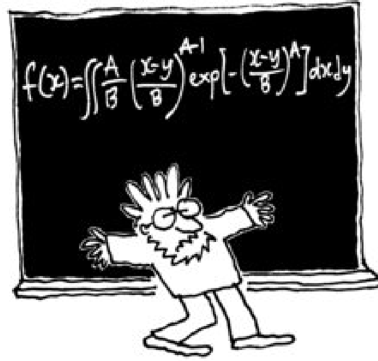
Şirince’nin yaklaşık 27 yıl önce kentsel SİT alanı olarak ilan edildiğini ancak o zamandan bu yana bir imar planının hazırlanamadığını anlatan Nişanyan, ‘Köylünün çocuğu evleniyor bırakın ev yapmayı oda yapamıyor, iki eşek alıyor ahır yapamıyor, tavuk alıyor kümes yapamıyor, çatısı akıyor onaramıyor. 600 haneli köyün imar planı üç hafta içinde yapılabilecekken, 27 yıldır yapılamadı. Yapılan uyduruk bir plan oldu o da mahkemelik, iptal edilecek. Burada güzel şeyler yapmak istedik. Bunu da bürokrasiye karşı durarak, meydan okuyarak yapabildik. Çünkü başka çaremiz yoktu. Onlardan her izin istediğimizde bize beklememizi söylediler’ diye konuştu.

(Sarkis Paçacı’nın Agos’ta çıkan karikatürü)

Ali Nesin: Felaketin eşiğinden dönüldü
(17 Şubat 2011)

Sevgili Dostlar,
Felaketin esiginden donuldu.
Elektrikleri kesmisler, evleri bosaltma emri vermislerdi.
12 saat sonra yikima geleceklerdi.
Cogunda panik, korku, gozyasi...
Kiminde de saf adrenalin...
Son anda sagduyu kazandi ve yikimlar durduruldu.
Koydeki sevinci, rahatlamayi gormeliydiniz.
Bes gundur kimsenin gozune uyku girmiyormus.
Herkes icin bir felaket olacakti yikim, ama en buyuk felaket sanirim devlet ve erkani icin olacakti.
Bir koyun 22 evini yikmak ne demek? Sorumlu bir kurul nasil boyle bir karar alabilir?
Her neyse. Yanlislik sonuna kadar goturulmedi.
Yogun desteginiz icin Nesin Vakfi cocuklari ve Sirinceliler adina cok tesekkur ederiz.
Sagolun, varolun.

(Tayfun Akgül karikatürü)

En Uzun Gün

17 Şubat uzun bir gündü. Hikâyesini sıcağı sıcağına şöyle anlatabildim.

(18 Şubat 2011, Nişanyan blog)

Dün sabah Selçuk kaymakamlık binasında İl Jandarma Alay Komutanı, Çevik Kuvvet Müdürü, Emniyet Müdürü toplanmışlar. İzmir’den askeri birlik sevkine karar vermişler. Bir iş için Selçuk’a indim. Anında etrafımda yedi-sekiz tane sivil polis beliriverdi. ‘Nişanyan Selçuk’ta dolaşıyormuş’ diye herkese sormuşlar. Ya da uyarmışlar, tam anlamadım.

Köydeki jandarma karakolu takviye edildi. Her zaman konuşup şakalaştığımız askerlerde bir tedirginlik. ‘Yarın beni vurmak zorunda kalacaksınız’ dedim. ‘Allah göstermesin’ dediler, ama gözlerini de kaçırdılar.
Öğleden sonra destek için gelen arkadaşlar yağmaya başladı. Otelin etrafı anababa günü oldu. Duyuldu ki polis tedbir almış, otobüsle gelenleri Şirince’ye sokmayacakmış.

(17 Şubat - Elektriği kesmeye geliyorlar)

İstanbul ve İzmir'den Genç Siviller, Nesin Vakfı, EDP, Mazlum-Der ve daha başkaları otobüsle yola çıkacaklarını haber verdi. BDP'den aradılar, yarın topluca Şirince'de olacaklarmış.

Arada telefonum hiç durmuyor. Galiba Türkiye'de aklı ve vicdanı olan HERKES bu felaketi önlemek için seferber olmuş. Tanıdığım ve tanımadığım insanlar İzmir Valisini, Kültür Bakanını, İçişleri Bakanını, iktidar partisi ileri gelenlerini ablukaya almış.

Günün esprisi: Cumhuriyet gazetesinden çömez bir muhabir göndermişler. Otelin etrafında biriken arkadaşlara sormuş, 'yıkımı protesto etmek için mi desteklemek için mi buradasınız' diye.

Arada TIR'lar ve iş makinaları geldi. Şirince yolunu üç noktada kesmek için tertibat aldık. Bizim ustalardan Halis'i istihkâm işleriyle görevlendirdim. Köşke erzak ve mühimmat yığıldı. Zincirler geldi. Rahmetli Salvador Allende gibi bir kask bulsam mı diye düşündüm ama gerek olmadığına karar verdim.

Saat dört sularında askeri müfreze eşliğinde TEDAŞ ekibi geldi. Özür dileyerek elektriğimizi kestiler. Yıkım yapılacak binaları boşaltmamızı tebliğ ettiler.

İnternetimiz de gittiğinden Aynur'la Kenan uyduruk bir cep telefonu bağlantısıyla facebook'a haber yetiştirmeye çalışıyorlar.

Saat beşe doğru TEDAŞ'çılar yüzlerinde gülücüklerle geri döndü. Şimdilik durdurulmuş. Elektriği gene bağlayacaklarmış.

Herkes bayram etti. Birer bira içelim bari dedik. Bir bardak biranın bu kadar çarptığını hiç hatırlamıyorum. İki saat kendime gelemedim.

Kalkan'dan Alper Görmüş, Ayvalık'tan Serdar Ateşer, Ankara'dan sevgili Sait Çetinoğlu ve eşi, İzmir'den Taraf Gazetesinin avukatı Yelda Bilal ve başkaları arabaya atladıkları gibi gelmişler. Akşam köylülerle beraber köy

meydanında büyük bir toplantı yaptık. Daha sonra İzmir Mazlum-Der'in ekibi geldi. Geç saate kadar sohbetler ettik.

*

Bize söylendiği kadarıyla Kültür Bakanı Ertuğrul Günay İzmir Valisine bir yazı yazıp, Şirince'de imar planı değişikliği yapılıncaya kadar her türlü işlemin durdurulmasını talep etmiş. Vali Bey ayak diretince İçişleri Bakanı Beşir Atalay devreye girerek yıkımın ertelenmesini istemiş.

Yapılan şey durdurma değil, erteleme. Yasal olarak galiba 15 gün gibi bir süresi var. İnşallah yanılıyorumdur, ama Mart'ın 4'ü 5'i gibi bir tarihte gene aynı şeyleri yaşayacağız gibi bir his var içimde.

Döne dolaşa gelip aynı şeyleri söylüyorlar: Ama bu evler KAÇAKmış, ayyy, olur mu öyle şey? Biz de diyoruz ki sen kafana estiği için 27 sene boyunca koca bir köyde çivi çakmayı yasaklarsan tabii kaçak olacak. Sana RAĞMEN yapabildiğimiz için mutluyuz, gururluyuz, kendimizi tebrik ediyoruz. 'Kaçak' ne demek? Devletin mühürlü kâğıdı olmadan yapılmış demek. Kitap yazdığımızda da senden izinsiz yazıyoruz, çocuk yaptığımızda da senden izinsiz yapıyoruz. Bari onları da 'kaçak' ilan et!

Bu iki zihniyetin bağdaşmasına imkân yoktur. 27 senedir anlatıyoruz, anlamadılar. Bundan sonra da anlayacaklarına dair en ufak bir belirti görmüyorum. Pek umutlu değilim. Dilerim yanılmış olayım.

*

Memlekette aklı ve vicdanı olan herkes, ama herkes, dünden beri Ali Nesin'le beni sevgi seline boğdu. Bu sularda yüzmeye ben pek alışık değilim, o yüzden hatalarım olduysa affoluna.

Birkaç isim sayayım. Çok eksik var eminim, ama bunlar günün gerçekten parlayan yıldızlarıydı. TBMM'de Ufuk Uras olağanüstü bir çaba gösterdi. İçişleri Bakanını galiba o ikna etti. Bugün de Başbakanla konuşacakmış. Baskın Oran kırk kollu Hızır gibi yetişti. Bizi bir an için yalnız bırakmadı. Bir zamanlar dini kavramlar yüzünden kavga ettiğim Hilal Kaplan bütün

yüreğini ortaya koydu, Ak Parti ileri gelenlerini seferber etti. Özlem Abacı internette müthiş bir imza kampanyası örgütledi. Sabancı Üniversitesi'nden sevgili Kemal İnan ile İzmir milletvekilimiz Erdal Kalkan Kültür Bakanını akıl yoluna davet ettiler. EDP İzmir İl Başkanı Arif Cangı, benim 'sol' hakkındaki duygularımı bile bile, İzmir'in sol kesimlerini seferber etti. Genç Siviller bir otobüs dolusu insanı İstanbul'dan yola çıkardılar. Mazlum-Der ilk andan itibaren son derece net bir tavır sergiledi. Olayın mahiyetini A'dan Z'ye doğru tahlil etti; yürekten desteğini verdi; gecenin ortasında kalkıp Şirince'ye bizi yüreklendirmeye geldiler. Daha pek çokları var. Kusura bakmayın, hepsini anmaya yetişemeyeceğim.

Minnet borcumu nasıl ödeyeceğim bilmiyorum. Ama bir şey kafamda netleşmeye başladı. Bunca zamandır 'otel işletmecisi' kimliğimle yazar ve fikir adamcığı kimliğimi birbirinden çok uzak tutmuşum galiba. O konuda bir şeyler yapmam lazım.

İlk yıllarda bu otelde biz 'müşteri' değil 'misafir' ağırlardık. Öylesi daha güzeldi gerçekten diye hatırlama fırsatını buldum bu vesileyle.

‘Kaçak’ Ne Demek?

Basından ve internetten taşan sevgi seli içerisinde cılız da olsa rahatsız edici iki itiraz duyuluyordu. Bir, ama bu evler ‘kaçak’mış, kaçak olunca yıkılması doğal değil mi? İki, ama Nişanyan Ermeni meselesini istismar ediyor, güzel yurdumuzda ırkçılık duyulmuş şey mi? Cevap yazma ihtiyacı duydum.

Sıkça Sorulan Sorular

(18 Şubat 2011, Nişanyan blog)

Yıkacakları evler sahiden kaçak mı?
Evet kaçak. O sayede güzeller. Bürokratik çapsızlığa boyun eğsek, bildiğiniz Türkiye vasatından bir adım öteye gidebilir miydik?

Kaldı ki boyun eğsek de çıkış yolu yoktu. Adamlar köyü 1983’te sit ilan ediyor, sonra tam 27 sene – dile kolay, 27 sene – bir tane götü boklu imar planı yapamıyorlar. İmar planı yoksa hiçbir şey yapamazsın. Ancak tescilli tarihi eserse (köyde birkaç tane var onlardan) Anıtlar Kurulunun mıymıntı memurlarının isteği doğrultusunda eskisinin sahte kopyasını yapabilirsin. Tescilli değilse ne damını onarabilirsin, ne pencere takabilirsin, ne mutfak ekleyebilirsin, ne bahçenin duvarını değiştirebilirsin. Yasaxtır. Yakasına Atatürk rozeti takmış yamuk suratlı bir memure bayan gelir, tutanak tutar, evinin yıkım kararını verirler, on bin lira ceza yazarlar, mahkemesi beş yıl sürer, ikibuçuk yıl hapse mahkûm olursun.

‘Kaçak’ ne demek, düşünün bir dakika. Devletin izni olmadan yapılmış demek, hepsi o. Kitap yazarken Devletin iznini alıyor musun? Çocuk yaparken izin alıyor musun? Kendi arsanda köy evi yaparken niye izin alacaksın ki? Kitap yazmak mı toplum için daha büyük potansiyel risk, ev yapmak mı? Çocuk yapmak mı daha tehlikeli ev yapmak mı? Eee o zaman? Nereden alıyor bu adamlar bu yetkiyi?

Ermeniliğin bununla alakası var mı?
Olmaz olur mu?

Adam bir köyü ihya ediyor. Bütün bir ‘butik otel’ sektörünün, alternatif turizm sektörünün öncüsü olan bir yer
yapıyor. Bütün dünyanın hayran olduğu mekânlar yaratıyor. Fakir bir köyde sıfırdan başlayarak 25-30 milyonluk bir gelir kaynağı yaratıyor. Üstelik bunu bir kuruş kredi veya teşvik almadan yapıyor. Yirmi vilayette binlerce kişiye konferanslar verip bu işin püf noktalarını anlatıyor. Zanneder misiniz ki onbeş yılda BİR TANE devlet görevlisi gelip teşekkür etsin, omuzuna vurup helal olsun sana desin, ödüllendirsin? Kaç tane iktidar değişti, kaç vali kaymakam değişti. Yanlışlıkla yahu, BİR TANESİNİN bile aklına gelmez mi?
Var mıdır bunun ırkçılıktan, topyekün namussuzluktan başka açıklaması?

Bir tanesinin aklına gelseydi acaba o aşağıdaki memurlar cüret eder miydi, ‘ama efendim mevzuat yönetmelik’ diye ötmeye?

Birinci günden sonuncu güne kadar sadece düşman muamelesi ettiler. Elli kişinin aynı anda inşaat-tadilat yaptığı köyde gelip sadece bana tutanak üstüne tutanak tuttular. Sonra rezalet ayyuka çıkınca gidip herkese tutanak tutmaya başladılar. ‘Benim yüzümden’ gariban Türk köylüsüne de eziyet etmek zorunda kaldıkları için bana daha beter diş bilediler.

Bir yer geldi (galiba 2001’de hapse girmem benim için dönüm noktasıydı) hodri meydan dedim. Açıkça meydan okudum. Tutanaklarını yırtıp suratlarına attım. Bir daha bunlardan inşaat izni almayacağımı ilan ettim. ‘Koruma Kurulu üyelerine yasaktır’ diye otelin kapısına tabela astım. Yasaktan korkup işi durduran elemanlarımı işten kovdum.

Osmanlı isyanla baş etmeyi bilir. Küçükse başını ezersin, büyükse paşalık verirsin. Ama Ermeni olursa paşalık da veremezsin. İşte işin çıkmaz noktası budur. O yüzden Ermeninin isyan etmemesi gerekir. Çünkü ederse çözümü yoktur. Başını ezmen gerekir.

Edeceklerdir hiç kuşkunuz olmasın. Başka çözüm bilmezler.

Devlet Ucuz Kurtuldu

Ertesi gün Ali bir gazeteye verdiği demeçte olayı devlet açısından yorumladı.

(19 Şubat 2011, Ali Nesin'in demeci)

İnşaatların yapımından bugüne kadar gelen süreçte aslında yaşanan nedir ve ne yapılmak istenmektedir?
Sevan'ın ve benim ne yapmak istedigimiz açık: Kimseye zarar vermeden, iyi, doğru ve güzel işler yaparak amacımıza ulaşmak. Devletin ne yapmak istediği ise pek belli değil. Vatandaşı kale almadığı, halkı insan yerine koymadığı için, 27 yıl boyunca bir köye imar veremeyebileceğini düşünüyor devlet.
Sevan'la ben bu yanlışa, ne yanlışı bu hakarete açık açık karşı çıktık. Saklanıp gizlenmedik. 'Aman sessiz sedasız, kimseye göstermeden yapalım yapacagimizi da evlerimiz, köylerimiz yıkılmasın, yatırımlarımız heba olmasın' diye düşünerek hareket etmedik. Tam tersine devrimci bir tavır takınarak ve meydan okuyarak her şeyi alenen ve göstere göstere yaptık, 'madem öyle işte böyle' dedik. Kendimi de ortak ediyorum ama bunun öncüsü herkesin bildiği gibi elbette Sevan'dır. Seksen yıllık Cumhuriyet tarihimizde pek az insan haksızlığa böylesine bir inat ve hırsla karşı çıkmıştır. Bu kisinin de bir Ermeni olması rahatsız edici elbette. Bunu çok iyi anlıyorum.

İptal davasına başvurulacak... Yargıdan yıkımların iptaline ilişkin bir karar bekliyor musunuz?
Bütün patırtıyı Sevan'la ben koparıyoruz ama asıl facia köylü için olacak. Şimdilik 22 ev ama yarın öbürgün bu 100 eve çıkacak. Bir köyün 100 hanesinin yerle bir edilmesi ne demek? Böyle şeyler ancak Doğu'da olur diye bilirdik!

Asıl daha büyük facia devlet için olacak. Devlet, devletliğini yapamadığını tescil etmiş olacak. Eğer bir köyün 100 evinin yasal sorunu varsa, suç köylüde olamaz. Suç, devletliğini yapamayan devletindir. Yani aleyhte bir karar çıkar ve 22 ev yıkılırsa, bu sadece 22 evin çökmesi değil, devletin de

çökmesi anlamına gelecektir. Dün Sevan'la kaymakamı ziyarete gittik. Toplantının sonunda ayağa kalktığımızda kaymakama 'Gerçekten 22 evi yıkacak mıydınız?' diye sordum. 'Kuşkunuz mu vardı?' diye cevap verdi. 'O zaman bu sefer ucuz kurtulmuşsunuz!' diye yanıt verdim. Espriden anlayan bir kaymakam olduğu için kahkaha attı ama gerçek bu! İki gün önceki yıkımları engelleyerek devlet ucuz kurtuldu!

Ankara'ya Kafa Tutan Ermeni

Olaylardan bir ay kadar önce yapılmış olan bu röportajı Fransa'nın en saygın iki gazetesinden biri olan Le Figaro sıcağı sıcağına 18 Şubatta yayımladı. Yazı, doğal olarak, Fransız kamuoyunun bakış açısını benimsemiş ve işin Ermeni yönünü ön plana çıkarmıştı. Laure Marchand'ın edebi dili maalesef Türkçe tercümede çok şey kaybediyor.

(Le Figaro, 18 Şubat 2011)

Contre cet intellectuel, retranché dans son village de Sirince, dans l'ouest de la Turquie, quatorze procès sont en cours.
À Sirince
Dans l'ouest de la Turquie, près de l'antique Éphèse, Sevan Nisanyan est retranché dans son village de Sirince. Cet intellectuel arménien sait que son bras de fer contre les autorités turques peut pencher à tout instant d'un côté ou de l'autre. Mercredi, des gendarmes ont coupé l'électricité de ses dix maisons d'hôtes construites sans permis et exigé l'évacuation des lieux. Les bulldozers, encadrés par un contingent militaire, devaient entrer en action à l'aube, hier. L'ordre de démolition a été suspendu in extremis. «Mais nous nous attendons à un nouvel assaut imminent», dit-il. La rébellion de Sirince, soutenue par les cercles libéraux, dépasse largement le contentieux immobilier. C'est une bataille d'une guerre plus large, totale, que Sevan Nisanyan mène contre l'État turc, «dernier régime fasciste», selon lui, édifié sur le génocide de son peuple en 1915.

«J'ai rompu le contrat»
À son actif, il a actuellement quatorze procès en cours pour construction illégale et une condamnation à dix ans de prison en première instance… «À ce compte-là, c'est toute la Turquie qui est illégale et qu'il faut raser! tonne-t-il. Les Arméniens ne sont tolérés dans ce pays que s'ils courbent l'échine et ont un portrait d'Atatürk. En contestant, j'ai rompu le contrat.» Sevan Nisanyan a fait de Sirince et de ses bâtisses blanches l'une des destinations les plus courues du pays. Le tout-Istanbul se presse dans les pensions qu'il a conçues, de l'arrière-cuisine à la cheminée. Affichée dans la réception de l'hôtel, une photo résume le personnage: Nisanyan, tel un monarque sur son

trône, affiche un sourire goguenard alors que des gendarmes le portent sur son fauteuil. C’était en 2004 et, déjà, les gendarmes tentaient de le déloger. Rien ne le flatte plus que de lui dire qu’il est fou.

Il faut l’être pour, comme l’an dernier, porter la contradiction sur un plateau télé à l’historien Yusuf Halaçoglu, cerbère du négationnisme d’État. Et il faut être un peu kamikaze pour écrire dans le quotidien Taraf, autre poil à gratter de l’idéologie kémaliste, un édito parodiant le Discours à la jeunesse d’Atatürk, placardé dans toutes les classes du pays. Outrage ultime dans un pays où le culte du père de la nation a remplacé celui de Dieu.

Les lettres de menaces ont plu contre ce provocateur né: «Nous t’obligerons à reprendre le texte original avec ton sang, nous te tuerons comme le chien Hrant Dink (journaliste arménien assassiné à Istanbul le 19 janvier 2007, NDLR).» Nisanyan établit une relation de cause à effet entre le zèle des juges à Sirince et ses pamphlets. Ce surdoué, qui partit étudier la philosophie à Yale à 17 ans puis les sciences politiques à Columbia, boulimique de savoir, polyglotte et qui, enfant, se distrayait en mémorisant le Petit Larousse illustré, a acquis précocement un sens politique aigu: «Dès le collège, j’ai détesté tout ce qui avait trait au nationalisme, au kémalisme et au militarisme, bref j’ai développé un profond mépris pour ce système politique qui prône la supériorité de la race turque.» Chez lui, dans le quartier bourgeois de Nisantasi, à Istanbul - son père est architecte -, on ne dit mot sur les atrocités de la Première Guerre mondiale. Sa famille proche a été épargnée. Mais le garçon ressent au quotidien l’hostilité de la République envers les minorités. Et lorsqu’aux États-Unis, étudiant, il prend conscience du génocide, sa découverte le conforte dans son «obsession de détruire l’État turc; j’étais alors marxiste».

Si, à 54 ans, il ne l’est plus depuis longtemps, cet universitaire a en revanche fait de sa révolte de collégien sa boussole intellectuelle. «Mes livres ont un seul but: déconstruire l’idéologie raciste.» C’est en entendant 100.000 de ses concitoyens crier «Nous sommes tous des Arméniens» lors des funérailles de Hrant Dink, qu’il décide de publier La République faussée, une attaque en règle des fondements de la République d’Atatürk, qui dormait, par précaution, dans ses tiroirs. «Cette manifestation spontanée n’a pas été réprimée. J’ai compris que, en tuant un Arménien, le régime était tombé.» L’étau qui se resserre contre Sirince montre qu’il remue tout de même encore.

Travail de Titan
Détail savoureux, Sevan Nisanyan est sans doute le meilleur connaisseur de la langue turque. Il vient de publier Le Pays qui a oublié son nom, une somme sur la «turquification» de l'Anatolie destinée à faire remonter à la surface son identité multiculturelle. Depuis son village, il poursuit un autre travail de Titan: il a créé *Index Anatolicus*, site Internet interactif pour recenser les anciens noms arméniens, syriaques, ottomans, kurdes ou grecs des villages débaptisés au XXe siècle. C'est donc un Arménien qui fait «découvrir aux Turcs leur pays et leur histoire».

Yasal Başka Şey, Meşru Başka Şey

Krizin en sıcak saatlerini Şirince'de bizimle geçiren Alper Görmüş, Taraf'taki yazısında hadisenin püf noktasına kendine has sakin ve metodik üslupla teşhis koydu.

Şirince, Yasallık, Meşruiyet..

(22 Şubat 2011, Taraf)

Eski Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel 'kanun devleti' kavramını çok sever, sık sık kullanırdı. Orta yerde vicdanlara sığmayan bir hâl olduğunda ve birileri o hâle itiraz ettiğinde, Demirel itiraz edilen şeyin bir kanunla düzenlendiğini söyler, buna dayanarak itirazcıların itirazlarını geri almalarını isterdi.

Oysa bir uygulamanın kanunla düzenlenmiş olması ne onun evrensel hukuka uygun olduğunu garantiler ne de kamu vicdanına (meşruiyet) uygun olduğunu garantiler.

Mesela Süleyman Demirel de bir kanunla siyasetten men edilmişti 12 Eylül'den sonra... Fakat bu yasak ne hukukiydi ne de meşrudu.

Keza herşeyi 'yasallık' çerçevesinde değerlendirdiğimizde, söz gelimi her biri birer 'kanun devleti' olan diktatörlüklere de söyleyecek lafımız olmaz.

'Bu evler Devletten izin almadan yapıldı! Suç budur!'

Bu cümleyi, Şirince'de yaptığı evlerin yıkım kararının kesinleşmesinden hemen sonra Sevan Nişanyan'ın yazdığı metinden aldım. Gördüğünüz üzere Nişanyan, Demirel gibi bir 'kanuncu'yu çıldırtacak tarzda konuşuyor. Demirel için 'Devletten izin alınmadan' cümlesi, sözün bittiği noktadır. Çünkü devletin iznine tâbi olan bir işlemde devletten izinsiz bir şey yapılmışsa, bir 'kanuncu' başka hiçbir şeye bakmaz, o işlemin failinin en büyük gazaplara lâyık olduğuna kanaat getirir.

Oysa Nişanyan, görüyorsunuz, bunu suç olarak bile kabul etmiyor. Tam tersine, cümlenin önünü arkasını da okuduğumuzda, çok büyük bir haklılık duygusuna sahip olduğunu anlıyoruz... Okuyalım:

'İlk partide ana binamız olan Köşk'ü, ilk göz ağrımız Kerevetli Ev'i, bir de Nesin Vakfı'nın malı olan Hamamlı Ev'i yıkacaklarmış. İl Özel İdaresi ihale şartnamesine bilhassa not düşmüş, bunlar tamamen yıkılacak, yarım iş yapılmayacak, molozu da kaldırılacak diye. Yanısıra köyde başkalarına ait birkaç çardak, müştemilat vs. yıkılacakmış. Bunlar ilk raunt. Daha sırada İlyastepe'deki bağevleri, mermer havuz, kule, kümesler, personel evi ve kendi evim var. Yaza kalmaz onlara da sıra gelir.

'Yok canım daha neler diyor insan tabii. Biz de hep öyle dedik. Bu kadar manasız vahşet olmaz, bunlar BİLE bu kadar mantıksız iş yapamaz diye kendimizi inandırdık. Ortada başkasının hakkına tecavüz yok. Bu evler bana zarar verdi diyen kimse yok. Yıkacakları apartman filan değil; yüzlerce yıllık usullerle yapılmış mütevazı, sevimli köy evleri. (...) Görebildiğim kadarıyla işin içinde bir ekonomik çıkar, bir rant beklentisi de yok. Peki, ne var? Söyleyeyim ne olduğunu: Bu evler Devletten izin alınmadan yapıldı! Suç budur. Yıllar önce ilk evleri yaparken izin istedim, yalvardım, kapılarında bekledim, pis pis hakaretlerini sineye çektim, dünyanın parasını ve zamanını harcadım. Sonra yetti gayrı deyip yoluma gittim. Bir daha da kapılarını çalmadım.'

Bir daha kapılarını çalmadı ve işe girişti Sevan Nişanyan... O girişince başkaları da girişti ve bu girişimler olmasaydı bugün harabe haline gelecek olan birçok eski Rum evi asıllarına uygun olarak restore edildi.
Daha önce defalarca yazılıp çizildi, mutlaka okumuşsunuzdur, bu köy 27 yıl önce SİT alanı ilan edildi ve devlet o tarihten itibaren köyde kelimenin tam manasıyla tek bir çivi bile çakılmasını yasakladı. Bu, orada yaşayan köylüler için tam bir yıkım oldu. Çünkü o andan itibaren ne tel tel dökülen evlerini onarmalarına izin verildi ne de evlenen çocuklarına yeni ev yapmalarına...

Şirince gibi gerçekten de özenle korunması gereken muhteşem güzellikteki bir köyün SİT alanı ilan edilmesi yanlış bir karar değildi. Fakat yetkililer

hızla hareket edip köy için bir imar planı çıkarmalı, köylüler de buradaki kriterlere uygun olarak evlerini onarıp gerektiğinde yeni ev yapabilmeliydi.

Ne var ki devlet 27 yıl boyunca beceremedi bu işi... İşte bu sürecin ortalarında bir yerde Sevan Nişanyan şehirden köye indi ve ‘Bu devirde, bu memlekette, modern şehir hayatının dışında DA uygar, güzel ve üretken bir yaşam kurulabileceğinin’ hayalini geliştirmeye başladı. Dediği gibi, önce ‘yalvardı’ yetkililere, ne yapmak istediğini anlattı. Fakat karşısında kör bir duvardan başka şey bulamadı. O da, meşruiyetin yasallıktan daha önemli, daha değerli, daha güçlü olduğunu düşünüp girişti hayalini gerçekleştirmeye... İnanıyordu ki, evlerin harabe haline gelmesi alternatifiyle (yasallık), onların ‘devletten izinsiz’ olarak kurtarılması (meşruiyet) seçenekleri karşı karşıya geldiğinde, meşruiyet kazanacaktır!

Buna hep inandı Sevan, ta ki devletin yıkım kararını uygulama kararlılığını gösterdiği geçen haftaya kadar...
Yıkıma artık saatler kalmıştı ki araya hükümetten birileri girdi ve süreç geçici olarak durduruldu, bir başka deyişle meşruiyet geçici bir zafer kazandı.

Bundan sonrası için ben şunun merakında olacağım: Acaba devlet Demirel gibi ‘kanuncu’ bir çizgide mi verecek nihai kararını, yoksa ‘meşruiyetçi’ bir çizgiyi mi benimseyecek.

Dünyada ne zamandır ‘kanun böyle, ne yapalım’ diyen devletler değil, kanunlarını toplumsal vicdana uygun hale getiren devletler saygı görüyor.

Karar, devletin...

Amaç Cezalandırma, Hukuk Bahane

Radikal'de Dilek Kurban da benzer şeyler söyledi.

(19 Şubat 2011, Radikal)

Türkiye'de devletin vatandaşıyla hukuk üzerinden kurduğu ilişkilenme biçiminin temelinde, cezalandırıcı bir anlayış yatıyor. Devlet, vatandaşlık ilişkisini ve bu ilişkiden doğan hak ve yükümlülükleri, gerektiği zaman, uygun gördüğü kişi veya gruplara karşı koz olarak kullanmak üzere bir köşede saklı tutuyor adeta. Burada hukuka biçilen rol, vatandaş aleyhine işletilen ve bizatihi hukuksuzluğu ve adaletsizliği meşrulaştırıp yasallaştıran bir araç olmaktan öteye gitmiyor.

Devletin ihlal ettiği en belli başlı vatandaşlık hakkı, mülkiyet olagelmiştir. Kimi zaman, Gayrimüslim vatandaşlara altından kalkılamayacak ağırlıkta gelir vergisi ödeme yükümlülüğü getiren Varlık Vergisi örneğinde olduğu gibi, ayrımcı yasalarla yapılmıştır bu hak ihlalleri. Kimi zamansa, devletin Gayrimüslim cemaat vakıflarına ait mallara el koymasını sağlayan 1936 Beyannamesi'nde olduğu gibi, bürokrasinin icat ettiği hukuksuzlukların daha sonra mahkemelerce onanarak 'yasal' hale gelmesiyle.

Zorla göç, sınır dışı etme, aşırı vergilendirme, vatandaşlıktan çıkarma ve mallarına el koyma gibi, aynı amaca hizmet eden farklı politikalarla gerçekleştirilen bu mülksüzleştirme politikalarının ortak noktası, sadece haksız ve adaletsiz değil, ayrımcı da olmalarıdır. Her defasında hedef alınan sadece belirli bir kesim olmuş; bu kesimler ise, devletin o anda hangi vatandaşlarını tehdit olarak algıladığına göre konjonktürel olarak değişmekle birlikte, büyük ölçüde etnik ve dini azınlıklar olmuştur.

İletişim teknolojisinin dünyanın her köşesinde olan biteni görünür kıldığı günümüz dünyasında, mülkiyet hakkı ihlalleri ve mülksüzleştirme politikaları bir ölçüde biçim değiştirdi kuşkusuz. Artık, Varlık Vergisi gibi alenen ayrımcı bir yasa çıkarmak pek mümkün değil. Buna karşılık devlet, ilk bakışta meşru görünen hukuki yaptırımlar yoluyla son derece seçici ve ayrımcı mülkiyet politikaları izlemeye devam edebiliyor.

İzmir Şirince'de Sevan Nişanyan'a, Nesin Vakfı'na ve köylülere ait evlerin yıkılması kararı, hükümetin araya girmesiyle şimdilik ertelenmiş görünüyor. Muhalif duruşu ve etnik kimliği devletin nezdinde bir sır olmayan Nişanyan'ı hedef aldığı anlaşılan kararın gerekçesi, evlerin SİT alanına inşa edilmiş olması. İlk bakışta, bu haklı bir neden tabii. Ancak, resmi gerekçenin meşru ve hukuki olabilmesi için, devletin, vatandaşıyla mülkiyet hakkı ilişkisinin kendi üzerine düşen payını yerine getirmiş olması gerekirdi. Şirince örneğinde, 1983'te SİT alanı ilan ettiği bir bölgede tam 27 senedir imar planı geliştirmemiş, yani devlet olmanın gereğini yerine getirmemiş olan bir devlet, tek taraflı kurduğu mülkiyet ilişkisinin hesabını sorabiliyor vatandaşından. Üstelik, bu evler için yıllar boyunca emlak vergisi tahsil ettikten sonra.

Yıkarız Abi N'olcak, Ayıpsın

Basında çıkanların bir yana, internet sitemize ve facebook grubumuza tanımadığımız dostlarımızdan harikulade yazılar düşmeye devam etti. Onlardan biri, Mustafa Noyan Arat'tan:

(22 Şubat 2011)

Bu nasıl iştir arkadaş... adam yıllarını, parasını, emeğini, gönlünü vermiş; şu ölümlü dünyada naçizane güzel anılacak bir izim kalsın demiş, uğraşmış didinmiş, uğrunda hapis dahi yatmış; dövletin ne kadar uğraşsa edinemeyeceği mimari zeka ve özveriyle(yok çünkü sanat duygusu da, güzellik algısı da...varsa yoksa TOKİ) 'şaheserler' koymuş ortaya; sen gel, dozerleri hazırla 'yav biz bu adamın yıllarca uğraşıp yaptığı yerleri bi darbeyle yıkar mıyız ?', 'yıkarız abi nolcak, ayıpsın' mantığıyla insanları tehdit et, sanat eserlerinin kökünü kazı.

Bu yıkım kararı ne kazandıracak çok büyük merak içerisindeyim.

'Ya bu adam kendini bişey zannediyor galiba, yazılarına falan bak, küstah küstah laflar etmiş. Sanki, dövlet hakkında 'aptal, gerizekalı, beyinsiz' kelimelerini kullandığı, daha önce kimsenin dövlet hakkında yazmaya bu derece açıkça cesaret edemediği şeyleri yazdığı için kendini bişey sanıyor. Sen merak etme Sevancım, biz o lafları nasıl yedirteceğini biliriz adama.' düşüncesiyle yola çıkıldığı çok açık yani.

'Evet Ermenilere zulüm edildiğini kabul ediyorum ben de ama işte....' ile devam eden 'AMA' bağlacı ile bağlanmış cümlelerle konuştuğunda kendini Ermenilerin acısını paylaştığını sanan. Aynı zamanda da 'ya tamam bu iş olmuş bitmiş, artık bu topraklarda başka milletler yaşıyor, kendi kültürleri var, sen de üsteleme artık, gel bizim kültürümüz altında, bizim insanlarımızla kardeş kardeş yaşa' alt metniyle inanılmaz bir KÜLTÜR KÜSTAHLIĞI sergileyen, kafa olarak birbirinin tıpatıp aynısı, bürokrasinin gri takım elbiseli insanlarının zulmüne direnmek zorundayız ne yazık ki beraberce.

İnsan hiç mi anlamaz arkadaş sanattan, 'yeni' olan birşeyden, güzellikten, mimariden, naiflikten. Bu nasıl bir kibirdir?

Şöyle bir bakarsak, 'Bu evleri yıkmaya yeterli teçhizatımız varmış yahu, vay be bize bak, ne kadar da büyük bir dövletiz, neler neler yaşatabiliyoruz bize karşı duranlara. Küstahlık yaparsın ha Sevan bey, evleri yıkayım da gör. Akıllıysan akıllığını bileceksin! Öyle,'Ben Sevan Nişanyan, kimsenin yapamadığını yaptım, kimse benim kadar net, lafı gediğine koyan ve bunları yaparken akıllı bir alay dili kullanan yazılar yazamıyor dövlete karşı,hım hım hım, ne kadar da zekiyim' ayaklarıyla gidersen söndürürüz balonunu.' düşünceleri, yıkım için yeterli olur demiş olalım şimdilik... Peki, güzel, anladık.. da, şimdi bu niyetlere göre o evler yıkıldığında, oradaki arazi devletin eline geçirildiğinde daha güzel eserler konulacak mı yerlerine acaba? Devlet daha mı çok güçlenecek, insanlar daha mı çok güvenecek devletine, 'Ermenilere karşı hala sözümüz geçiyormuş' diye düşünecekler mi ? Peki ya insanî durum ne olacak allahınızı severseniz? Sevan bey yıllarca yaşamış oradaki halkla, can yoldaşlığı etmişler birbirlerine; komşu olmuşlar, beraber yemiş beraber içmişler, arkadaş olmuşlar birbirleriyle. Bu arkadaşlığı da mı yıkabileceğinizi, zedeleyebileceğinizi düşünüyorsunuz ?

BU KÜLTÜR YIKIMI İÇİN TEK AMA TEK SEBEBİNİZ SEVAN NİŞANYAN'IN KÜSTAH TAVIRLARINI ALT ETMEYE ÇALIŞMAK MI? Size şu kadar söyleyeyim ki, Sevan Nişanyan'ın tarzından birşeyler kapabildiysem çok şanslı sayacağım kendimi. Bu derece akıllı ve alaycı-komik diliyle yazdığı yazılarıyla yüzlerde hınzır bir tebessüm yaratan, 'zekice bir eylem nasıl olmalı?' sorusu sorulursa 'işte bu adamın yaptığı gibi!' dedirten tarzı ile çoktan bir dövletin bir vatandaşına katabileceği şeylerden daha fazla şey katmıştır bence eylemlerini tanıyanlara. *Dövletin* 'aynılaştırma' politikalarından zekice kaçmış, boyun eğmemiş; hayatta bir iz bırakmak, güzel işlerle anılmak istemiş ve bunu başarmıştır bence.

Yok ama yani olmayınca olmuyor işte; ne yapmasını ne yıkmasını becerebiliyor dövlet ne yazık ki; en ufak bir 'sense of humour' görünmüyor, görünemiyor... acınası resmen...50 tane kule daha yıksan, 4 köyü daha yerle bir etsen, 6 Ermeni'ye, 7 Kürt'e, kendi aklınca haddini bildirdiğini düşünse nolacak, nasıl 'iyi' hissetmeye çalışacak kendini daha fazla, anlamıyorum..

bildiğimiz emekli memur gibi takımını giyip evde oturur hale gelmiş bütün gün, ÇOK SIKICI ÇOOOK....

Uzatmadan diyelim ki, bu yıkma hamlesiyle hiçbir şey ama hiçbir şey katamadı kendine; ancak kendi ego tatmini için sanata zarar verdi, komşuları ayırdı, orda yaşayan insanları evsiz bıraktı, kendi kültür ve turizm imkanlarının dibini kazdı. Ne mimariden anladı, ne sanattan, ne mizahtan; aynı tas aynı hamam devam etti yaşamına. Yapıcılıkta hiçbir şey kazanamadan, sonsuz yıkıcılıkla tarihi geriye doğru çevirmeyi özenle iş edindi kendine. Sonumuz hayrola..

Son olarak, yapıcılık demişken.. Bence gün gelip de aranırsa Şirince'deki tarih, akla gelecek kişi Sevan Nişanyan'dır, onu belirteyim. 'Yapan' o dur çünkü.'Yıkan' ise pek önemli değildir, yıkıcı olmak tarihe yapıcılık kadar geçememiştir hiçbir zaman...ya da geçtiyse bile, yapan kadar 'iyi' anılmamıştır. En fazla hikayenin sonunda '...falanca da geldi yıktı geçti buraları, ocağımıza incir ağacı dikti, allahından bulsun' denir.
Kendi adıma düşünüyorum da, pek istemezdim herhalde böyle anılmayı. Aklımda bulunsun.

Ne Günahı Var Garibin?

Neredeyse bütün Türkiye tek yürek olmuş bizi savunurken, Yeni Asır bile pısmış susarken, Atatürkçü Düşüncenin İzmirli temsilcileri şaşkın bir inatla saldırıyı sürdürdüler. O kesimin politbüro sözcüsü olan gazete, herhalde parti merkezinden gelen 'sus' talimatı İzmir'e geç vardığı için, tam gaz yoluna devam etti.

CHP Haksız Yere Suçlanıyor

(22 Şubat 2011, Nişanyan blog)

Buyurun CHP'nin yarı resmi yayın organı Cumhuriyet gazetesinin tavrı:

'Doğal ve kentsel SİT alanı kapsamında yer alan Şirince'de, yasadışı yapılaşmaya giden Sevan Nişanyan'ın, İzmir İl Özel İdaresi Encümeni tarafından verilen yıkım kararlarını ciddiye almadığını belirtmesi, hukuka meydan okuma olarak değerlendiriliyor. 'Yıkım kararlarının kıymeti yoktur' diyen Nişanyan'ın, SİT alanına izinsiz biçimde inşaat yapması nedeniyle ağır cezada yargılanması gerektiği vurgulanıyor. İzmir İl Özel İdaresi Encümen Üyesi Hüseyin Emre Özer de Nişanyan'ın, 'Azınlık azgınlığı' içerisinde olduğunu savunarak, 'Şirince SİT alanı ve bu tür yerlerde yapılacak her türlü uygulama, koruma kurullarından izin alınarak gerçekleştirilebilir. Ancak Nişanyan, kurulları tanımadığı gibi bir de yaptığı yasa dışı işlemler karşısında meydan okuyor. Biz il özel idaresi encümeni olarak Şirince'deki Nişanyan'ın hukuk dışı uygulamaları karşısında yasaların uygulanması için kararlar alıyoruz' diye konuşuyor.'

Dikkat edin, dediği tek şey 'bu adam devlete meydan okudu demek ki başı ezilmelidir.' Bu kadar yalın.

Hatırlarsınız 16. Louis de aynen böyle demişti. Çar Nikola da. Vahdettin de. Klasik 'sağ' düşüncedir. Hatta siyasette 'sağ' kavramının neredeyse tanımı budur. Otorite emrediyorsa boyun eğeceksin. Düz. Basit. Yasalar öyle, değil mi?

Bir de bizim eskiden ‘sol’ diye bildiğimiz tavır vardır. Zulüm ve haksızlık gördüğün yerde baban olsa karşı çıkacaksın. Padişah da olsa, Dövlet de olsa karşı çıkacaksın. Yasalar emretse de dinlemeyeceksin. Şimdilerde bu güzel yaklaşımı daha çok dindar Müslümanlarda görüyoruz, üzerimize afiyet. Dünya mı tersine döndü, ‘sol’ mu acaba?

Hüseyin Emre Özer Bey kim? İl encümeninin CHP’li üyesi. Güzelbahçe Atatürkçü Düşünce Derneği eski başkanı. Bu işi birbuçuk yıldan beri doğal sayılamayacak bir ısrarla karıştıran kişi.

ADD nasıl bir dernek, biliyorsunuz. Bunun kurucusu ve başı olan Orgeneral Şener Eruygur şimdilerde tutuklu. Cinayet ve katliam planlamakla suçlanıyor. Eminim Emre Beyin o taraklarda bezi yoktur. Ama ‘azınlık azgınlığı’ tabirini kimden almış, merak ettim doğrusu.

***Cumhuriyet* Tehlikenin Farkında**

Aynı gün Cumhuriyet'te çıkan haberi blogumda 'CHP: Yıkın, Ezin, Yıkamazsanız Yakarız' başlığıyla paylaştım.

Şirince'de Çirkin Ayrıcalık!

(23 Şubat 2011, Cumhuriyet)

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 16'sı Nişanyan'a ait 22 kaçak binanın yıkımını durdurması, 'imar ayrıcalığı' olarak nitelendiriliyor. 2003'te çıkarılan bir genelge kaçak yapılar için yeni imar planı yapılmasını yasaklıyor.

İzmir İl Özel İdaresi Encümeni'nin, aralarında Sevan Nişanyan'a ait 16 tesisin de olduğu Şirince'deki 22 kaçak binayla ilgili aldığı yıkım kararının, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından durdurulması tartışılıyor. Bakanlık, kaçak yapıları yasalaştırmak amacıyla yeni imar planı hazırlanacağını bildirirken, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın 2003 yılındaki 'kaçak yapıların olduğu alanların yeni imar planlarıyla yasalaştırılmasını yasaklayan' genelgesi ise görmezden geliniyor.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Şirince'deki yıkımları durdurmak için, yıkımdan bir gün önce İzmir Valiliği'ne, 'koruma amaçlı imar planı hazırlandığı' yönünde yazı göndermişti. Bunun üzerine uygulamaya 15 gün ara verilmişti.

İzmir Valisi Mustafa Cahit Kıraç, kendilerinin de bakanlığa karşı yazı gönderdiklerini bildirerek, 'Aksilik çıkmasın diye yazı yazdık. Daha önce verilmiş kararlarla ilgili nasıl bir bağ var ona bakacağız. Gelecek sonuca göre hareket edeceğiz. Şu an yıkımı erteleme kararı aldık. Çalışmayı yapacak olan bakanlık. İl özel idare de işin içinde tabi. Teknik çalışma ile bu yıkım arasında nasıl bir bağ var ona bakacağız' dedi.

2007'de koruma amaçlı imar planı oluşturulan alanda yapılmak istenen imar düzenlemesi, 'af' olarak değerlendirildi. Şehir Plancıları Odası İzmir

Şube Başkanı Gökhan Erkan, Nişanyan'ın 'aydın' vasfını kullanarak kamuoyunu yanlış yönlendirdiğini söyledi. Konunun Nişanyan'ın Ermeni olmasıyla ilgisi bulunmadığına dikkat çekti. Yıkımın gerçekleşmemesinin idari suç olduğunu vurgulayarak, 'Toplumun çıkarı bir yana bırakılarak, kişisel rant yaratma çabası açıkça Şirince'ye saygısızlıktır. İmar ayrıcalığı talebi de kişinin 'aydın' vasfını sömürmesi demektir. Yıkımın ertelenmesi açıkça suçtur. Yeni yapılacak planlama 'af' niteliği taşımaktadır. Yaklaşan seçimler için yatırım yapılmaktadır' diye konuştu.

Mimarlar Odası İzmir Şube Başkanı Hasan Topal da, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın 2003 tarihli genelgesine göre, kaçak, ruhsatsız yapıların olduğu alanların yeni bir planla yasalaştırılamayacağını vurguladı.

İzmir İl Genel Meclis Başkanı Serdar Değirmenci de, sorunun çözüm yerinin İzmir değil, Ankara olduğunu söyledi. Değirmenci, 'Yıkım, tam gerçekleşecekken, Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan gelen yazı ile durduruldu. Ama yazıda 'yıkın ya da yıkmayın' demiyor. Biz de açık ifadelerin kullanılmasını istediğimiz bir yazı gönderdik. Eğer yıkım duracaksa Kültür ve Turizm Bakanlığı bize, buna ilişkin yazı göndersin. Topu bize atmasın. Bundan sonra kararı Ankara verecek. Sorunun çözüm adresi İzmir değil, Ankara'dır' dedi. (*Haber: Emre Döker)*

Barış Teklifi

Bir yandan kamuoyu önünde ölüm kalım mücadelesi yaşanırken, bir yandan çözüm için araya giren akil insanlara mevzuat zemininde çözüm yolu önermek de bize düştü. Gelen telkinler doğrultusunda 18 Şubat'ta kaymakam beyi makamında ziyaret ederek şaşırtıcı derecede samimi, esprili bir görüşme yaptık. İki gün sonra İzmir valisi Cahit Kıraç'la makamında bir toplantı yaptık. Selçuk kaymakamı, İl Özel İdaresi Genel Sekreteri ve ilgili bürokratlar da toplantıya katıldı. Ali'yle beraber aşağıdaki çözüm paketini masaya koyduk.

Şirince'deki Çıkmaz Nasıl Aşılır?

Sevan Nişanyan & Ali Nesin

(21 Şubat 2011)

1. Kentsel sit alanının imar planı acilen yenilenmeli, onunla birlikte kentsel sit dışındaki köy alanlarının imar durumu açıklığa kavuşturulmalıdır.

Köy içini kapsayan *Kentsel Sit*, köy çevresini ilgilendiren 3. Derece *Doğal Sit* ve Nesin Matematik Köyünün de içinde bulunduğu *sit dışı köy alanı* üç ayrı statüye tabidir. Her üçünün imar statüsü (ayrı ayrı veya beraberce) çok kısa zamanda düzenlenmelidir.

İmarda gözetilecek hususlara ilişkin ekte bazı öneriler getirilmiştir. Bu ilkelere uygun bir plan, bürokratik engellere takılmadığı sürece kanımızca birkaç ayda hazırlanabilir.

Kentsel sit alanı için Kültür ve Turizm Bakanlığınca hazırlanan Koruma Amaçlı İmar Planı halen çıkmaza girmiş ve yürürlüğü durdurulmuştur. Bakanlık bu planı hızlı ve radikal bir şekilde yenilerken, İl Özel İdaresi'nin köy çevresi için 1/25.000'lik plan hazırlığına hız vermesi gereklidir.

2. Yeni imar planları fiilî durumu koruma noktasından hareket etmelidir.

Köyde ‘ucube’ niteliğinde birçok yapı ve eklenti vardır; bunların bir kısmının kaldırılması gereği aşikârdır. Ancak mevcut durumun ana nedeni idarenin 27 yıldan beri imar planı yapamamasıdır. İdarenin kusurundan doğan bir durumdan ötürü, birçoğu yoksul köylü olan mal sahiplerinin cezalandırılması adil değildir.

Köyde kesinleşmiş veya kesinleşmeye yakın 100’e yakın yıkım kararı alınmıştır. Ayrıca henüz ihbar edilmediği ya da dikkat çekmediği ya da müsamaha gösterildiği için işlem konusu olmayan 100 civarında kaçak inşaat ve tadilat da zamanla gündeme gelebilir. Bunlardan herhangi birinin yıkılması, emsal yoluyla hepsinin yıkılması yönünde baskı doğuracaktır ve bunun Şirince halkı açısından olumlu bir sonuç doğurma ihtimali yoktur. Bu nedenlerden dolayı imar planının fiilen imar affı niteliğinde olmasının pratik, ahlaki ve hukuki bir zorunluluk olduğu düşüncesindeyiz.

3. İmar planının detay uygulamasında yerel bir heyet yetkilendirilmelidir.

İmar planı kusursuz dahi olsa uygulamada bürokratik zorluklar ve/veya kadro yetersizliği nedeniyle aşılması güç darboğazlar oluşmaktadır, en masum isteğin onaylanması yıllar almaktadır.

Proje gerektirmeyen tamirat ve tadilat, bahçe duvarı, ahır, çardak, dükkan düzenlemesi gibi basit konularda yerel bir heyete kısa yoldan karar alma yetkisi tanınmalıdır. Proje gerektiren işlerde dahi yerel heyetin ön onay yetkisi bulunmalıdır. İl Özel İdaresi ve Koruma Kurulu, denetim, teftiş ve ikinci kademe onay organları konumuna yükselmelidir.

Adı geçen yerel heyet köyde oluşturulacak ‘Köy Konseyi’ gibi bir oluşum, ya da Köy Konseyi veya muhtarlık bünyesinde kurulacak bir teknik danışma heyeti olabilir.

4. Varolan olumsuzlukların düzeltilmesinde zorlama yerine uzlaşma yoluna gidilmelidir.

Yeni imar düzeni kurulduktan sonra köyde geleneksel dokuya uygun olmayan eklentilerin giderilmesi için mal sahiplerine makul öneriler getirilmelidir. Bunun için kısmi veya tam maddi yardım ile birlikte, zarar gören işletme sahiplerine dükkan yeri gösterme vs. gibi teşvik edici yaklaşımlar daha etkili olacaktır.
Mal sahipleriyle yapılan bu pazarlık sürecinde de Köy Konseyi’nin yararlı işlevi olabilir.

Planını Sevdiğim Şehir Plancıları

22 Şubat'ta Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Şirince'ye dair bir 'açıklama' yayımladı. Şirince'deki durumla ilgili yoğun eleştirilere maruz kalan şehir plancılarının bir yandan can havliyle kendilerini ve mesleklerini korumaya çalışırken, bir yandan da İzmir'in taşra siyasetine özgü kâbus mantığı içinde kendilerince pozisyon almaya çalıştığı gözden kaçmıyordu.

Bu bildiriden sonra İzmir ŞPO karıştı. Bildiriyi 'haksız ve yersiz' bulan bir yönetim kurulu üyesi istifa etti. Toplu istifalar zorlukla önlendi.

Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Açıklaması

(22 Şubat 2011)

'İzmir'in Selçuk ilçesine bağlı Şirince köyünde kaçak olarak inşa edilen yapıların yıkımına ilişkin haberler son dönemde bölgemizin önemli gündem maddelerinden biri olmuştur. İzmir İl Encümeni tarafından defalarca alınan yıkım kararları Selçuk Kaymakamlığı'na bildirilmişse de bu zamana kadar yıkımlar gerçekleştirilmemiş, üstelik yıkımın ertelendiği haberi de geçen hafta basında geniş yer tutmuştur.

Basından izleyebildiğimiz kadarıyla konu Bakanlık, hatta Başbakanlık gündemine girmiş durumdadır. Yıkım günü olan 17.02.2011'de Valilik emriyle yıkımın durdurulması da bu gelişme üzerinedir. Ancak burada haklı olan yıkım kararı, eğer siyasetin baskısı nedeniyle iptal edilecek olursa; bu, yaklaşan genel seçimler için bir strateji anlamına gelmekte olup, açıkça seçim yatırımıdır.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca belirlenen sit alanlarında, alanın etkileşim geçiş sahasını da göz önünde bulundurarak, kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunması amacıyla arkeolojik, tarihi, doğal, mimari, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olarak; hâlihazır haritalar üzerine, koruma alanı içinde yaşayan hane

halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri, koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlıklaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımını, altyapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan, hedefler, araçlar, stratejiler ile planlama kararları tutumları, plan notları ve açıklama raporu ile bir bütün olan koruma amaçlı imar planlarının hazırlanması ve onaylanması süreci uzun ve emek isteyen bir süreçtir.

Şirince Koruma Amaçlı İmar Planı süreci gerçekten de gereğinden uzun sürmüş ve bu süre, Şirince için önemli sorunlar yaratmıştır. Buna karşın 2007 yılında söz konusu plan onaylanmıştır.

Öte yandan koruma amaçlı imar planı yapılıncaya kadar Koruma Kurulu tarafından 2001 yılında belirlenen geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları belirlenip yürürlüğe girmiştir. Şirince'de bu koşullara uygun olarak tamamlanmış uygulamalar da mevcuttur. Yıkıma konu olan 22 yapı, Koruma Kurulu'ndan koşullara uygun olmadığı için onay almayan, buna rağmen fiilen kaçak olarak inşa edilmiş yapılardır. Dolayısıyla kaçak yapıların affına ilişkin talep kişiye özel ve ayrıcalıklı imar hakkı niteliğinde olup, kabul edilemezdir.
Kaçak eklentiler, yapılaşma izni olmayan alanda yapılan ahşap dükkân, kapalı sundurma, wc, seyir terası, pergole, projesi olup da ölçülerine uygun olmayan yapılar, izinsiz duvarlar, müştemilat yapıları, havuz, dokuya uygun olmayan kaplama gibi izinsiz uygulamalar Şirince'nin özgün dokusuna aykırı yapılar olarak belirlenmiştir.

Kurumsal yapıya ilişkin itiraz ve sivil itaatsizlik bir düzeye kadar anlaşılabilir ancak Şirince'nin dokusuna uygun olmayan, kaçak yapıların yasa kapsamında yıkılması yönündeki karara ilişkin itirazlar Şirince'ye saygısızlıktır.

TMMOB Şehir Plancıları Odası, ortak değerlerimizin korunmasında bilimsel ve toplumsal sorumluluğu gereği kamuoyunu bu anlamda

bilgilendirmeyi görev bilmektedir. Değerli basınımız aracılığıyla kamuoyuna önemle duyurulur.’

Planını Sevdiğim Şehir Plancıları

(23 Şubat 2011, Nişanyan blog)

Şehir Plancıları Odası Şirince ile ilgili zehir gibi bir bildirgeç çıkarmış. ‘Bilimsellikten,’ ‘toplumsal sorumluluktan’ dem vurmuş. Klasik yalanları ardarda sıralamışlar. Yüzleri kızarmamış.

Önce bir okuyun. Sonra sıkılmazsanız beş dakika beni dinleyin.

(link)

Söylediklerinin hemen hemen her cümlesi kandırmacadır. Riyakârlıktır.

Hepsine birden girsek laf uzar. Onun için seçmece gidelim.

Yalan Rüzgârı

‘2007 yılından beri imar planı var’ demişler. Dememişler de onu ima etmişler. Nah vardır! İmar planı 2007’de onaylandı, üç ay gibi yürürlükte kaldı, mahkeme kararıyla iptal edildi. Mahkemesi temyizi iki sene sürdü. Bir daha 2009 sonunda yürürlüğe girdi. Köyde doğru dürüst kadastro yokken imar planı yapmak gibi absürd ötesi bir işe girişildiği için her şey çorba oldu. İki üç ay önce doğru dürüst kadastro yapılıncaya kadar (tercümesi: çıkmaz ayın son çarşambasına kadar) uygulaması gene durduruldu.

‘İmar planı süreci gerçekten gereğinden uzun sürmüş’müş. İtirafını yesinler! Sit ilan ediliyor sene 1983. İmar planı yüzsekseninci bürokrasi kapısından geçip onbir aylığına devreye girer gibi oluyor, sene 2010. 27 senecik sadece. Kadı kızında bile bulunur o kadarcık kusur değil mi? Beklesin evde 27 sene, güzelliği mi eskir?

‘2001’de geçiş dönemi yapılaşma koşulları ilan edilmiş’miş. Vatandaş cahil ya, salla gitsin! Bunlar bilmez mi ki geçiş dönemi yapılaşma koşulları 2863/17 uyarınca sadece iki sene için geçerlidir, 2001’de dostlar alışverişte görsün diye ilan ettikleri geçiş dönemi koşulları 26.9.2003’te kadük olmuştur? Yenisi çıkarılmamıştır. Üstelik şu an yıkılması öngörülen yapılar arasında 2001-2003 arasında yapılmış olan hiçbir şey yoktur?

Şirince’yi Siteleştirme Planı

Yaptıkları imar planı nasıl bir şey ben size söyleyeyim. O imar planı çerçevesinde 2007 ve 2010’da Şirince’de dört veya beş tane inşaat izni verildi. Hangileri olduğunu anlamak kolaydır. Gelin Şirince’ye, bakın etrafa, en çirkin, en görgüsüz, en kibirli, en ‘Kuşadası tipi villa’ kılıklı betonarme binalar hangisi diye bakın. İşte onlardır.
Şirince’de betonarmenin yasak olması lazım. Plan betonarmeye izin vermekle kalmıyor. Uygulamada betonarmeden başka herhangi bir şey yapılmasını imkânsızlaştırıyor.

Şirince’de eski evler yerin eğimine göre iki veya üç katlıdır, çatı hattı o yüzden ahenklidir. Plan 6,5 metre kot verdiği için bütün evler asker gibi 6,5 metre yapılıyor.

Şirince evleri bitişik nizamdadır. Plancı takımı toplu konut kooperatifinden başka yapılaşma modeli bilmediğinden, plan bütün köyü villa tipi konut misali tek örnek evlerle dolduruyor.

Şirince evlerinin çatısı dört akarlıdır. Plan bitişik parsele saçak taşmasını yasakladığı için üç akarlı, yarım çatılı ucubeler yaratıyor.

Şirince’de evlerin alt katı taş, üst katı bağdadidir. Biraz yamuk olurlar. Güzelliği de oradadır. Plan betonarmeden başka şey görmemişler tarafından yapıldığı için 50 metrekarelik buz gibi sıvalı kör beton duvarlara bana mısın demiyor. Bilmiyorlar çünkü. Öyle bir duyarlıkları yok. Ruhları öleli yıllar olmuş.

En fecisi, Şirince’de doğru dürüst kadastro yapılmadığından kadastro haritasıyla fiili durum arasında uçurumlar var. O yüzden ne yapmak istersen iste, önce varolan yapıyı yıkman lazım ki projen kadastro haritasına uysun. ‘Aaa’ diyorlar, ‘200 senelik Rum evi ama tapudan bir metre taşmış görünüyor.’ E, kadastro kutsal çünkü altında Devletin mühürü var. Hakikat ise nedir ki? Yık gitsin, evin Devletin çizdiğine uygun olsun.

Evet Yıkılsın, Ama Sen Ne Cüretle Konuşursun?

Şirince’de çirkin yapılaşma yok mu? İbadullah var. Düzeltilmesi lazım mı? Kesinlikle lazım. Hatta birçoğunun, evet, yıkılması lazım. Şirince’nin çarşısından aklı başında olan herkes nefret ediyor. Ben de nefret ediyorum. Biz 20 sene önce bu köye geldiğimizde burası dünya güzeli sakin sessiz bir yerdi. Şimdi çarşıya hiç inmemeye çalışıyorum. Üstüme fenalık geliyor.

Peki kimdir bu durumun müsebbibi? Görmemek için hakikaten kör ve ahmak olmak lazım. Adamlar 27 senedir hiçbir iş yapmamış, ‘ben devletim, teknokratım, bürokratım, var mı bana yan bakan’ diye hindi gibi şişinmekle yetinmiş. Sadece kâğıt üretip birbirine paslamış. Köyün sokaklarını sökmüş, altı ayda kapatıp döşemekten aciz kalmış. ‘Aydınlatacağım’ diye getirip Allahın dağ köyüne otoban ışıkları takmış. Sonra da vatandaş niye çerden çöpten tezgâh yapıp tarihî köyde dantel satıyor diye efeleniyor. Var mı böyle kabadayılık yahu? Sen kimsin? Kıçı kırık bir okulda dört sene toplu konut planı yapmayı öğrendin diye milletin evini dükkânını yıkma fetvası verme cüretini nereden buluyorsun?

Yoksa millet kendi köyünü kendi yapmaya başlarsa ne olur acep benim çorbam diye mi telaştasın?

Kaçak Helâ, Ahşap Tezgâh

Gelelim işin asıl ahlaksızlık kısmına.

Efendim neymiş, ‘Kaçak eklentiler, yapılaşma izni olmayan alanda yapılan ahşap dükkân, kapalı sundurma, wc, seyir terası, pergole, izinsiz duvarlar, müştemilat yapıları, havuz, dokuya uygun olmayan kaplama gibi izinsiz uygulamalar’mış yıkılacak olanlar. İkiyüzlülüğe bakar mısınız?

Bunlar iki senedir Nişanyan'ın evlerini yıktıracağız da yıktıracağız diye isterik oldular. Peki Nişanyan'ın evleri kaçak eklenti miymiş? Ahşap dükkân mıymış? Kapalı sundurma mıymış? WC miymiş? Pergole miymiş? Yoksa izinsiz duvarlar mıymış? Hangisiymiş?

Hayatta görmedikleri, beton apartmanlarında dört duvara karşı otururken tahayyül bile edemedikleri güzellikte bir mahalle ve iki tane köy yapılmış, evleriyle, konaklarıyla, kuleleriyle, hamamlarıyla, bağlarıyla, bostanlarıyla. Efendim dokuya aykırıymış mış. Dokusuna aykırıysa ittiğimin dokusunu buna uydur değil mi? Hayır, kudurdular ki bize danışmadan yaptı diye. Yıkılsın diye orgazmlara girdiler. Sonra da baktılar ayıp oluyor, Ahmet'in sundurmasını, Mehmet'in tahta tezgâhını, Hasan'ın briketten helâsını da yıkılacaklar listesine eklediler ki yaptıkları eşeklik 'bilimsel' gözüksün. 'Toplumsal sorumluluk' havaları atabilsinler. Ne kadar ahlaksız adamlar oldukları hemen belli olmasın.

'Bilimsel'miş. Bilimselini seveyim. Bildiğin çapulcu Timur ordusu bunlar. Kıskançlıktan, önyargıdan bir yerleri şişmiş. O kadar.

Sıkça Sorulan Sorular - 2

Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay hem basına verdiği demeçlerde, hem dolaylı olarak bana ilettiği mesajlarında 'ortayolcu' bir tutum takınmaya özen gösterdi. Sevan'ın 'hatalarını' kabul edip düzeltme yoluna gitmesi halinde çözüm bulunacağını ihsas etti. Neymiş bu hatalar? 'Korumacılık' açısından (mahiyeti belirsiz) hatalarımız varmış. Orman alanında köy kurmuşuz. Bazı binalarda komşu parsele taşmışız. Zaten Şirince'de çok berbat bir yapılaşma varmış, bunların yıkılması en doğal şeymiş.

Burada söylenenler üstü örtülü olarak bakana cevaptır. Yazının sert dili bakana değil, kendisine sözde 'çözüm' üreten bürokratlarına.

(26 Şubat 2011, Nişanyan blog)

Şirince'de Çözüm Nedir?

Bir, Kültür Bakanlığı Şirince kentsel sit alanının imar planını ACİLEN yenileyecek. Varolan her şey plana işlenerek yasallaştırılacak. Kötü ve çirkin olanlar da buna dahil olacak. Onları daha sonra akılla, mantıkla, dostlukla çözeceğiz.

İki, İzmir İl Özel İdaresi Şirince ÇEVRESİNİN imar planını 14 yıl gecikmeden sonra acilen hazırlayacak. Varolan her şey plana işlenerek yasallaştırılacak. Çevrede çirkin bir şey pek yok, o yüzden orada sorun olmaz.
Üç, her iki imar planında betonarme inşaat kökten yasaklanacak. Prefabrik ve hazır ahşap yapılar yasaklanacak. Köy içinde geleneksel düzene uygun bitişik nizam yapılaşma norm haline getirilecek. Bodrum katı yasaklanacak. Yapı yükseklikleri, çıkmalar, çatılar geleneksel düzene uygun olarak tanımlanacak. Çevrede %5 yapılaşma izni verilecek. Sadece Matematik Köyü gibi doğaya ve tarihi dokuya uygun eğitim ve sağlık kurumları için istisna yapılacak.

Dört, çıldırtıcı bürokratik süreci baypas etmek için hızlı karar almaya yetkili bir yerel karar organı oluşturulacak.

Beş, CHP kontrolündeki İl Genel Meclisi bu planları mesele çıkarmadan kabul edecek.

Altı, Şirince çarşı içi mıntıkasındaki kaçak ve çirkin mezbelelikleri, kimseyi incitmeden nasıl düzelteceğimizi oturup konuşacağız.

Mümkün mü?

Akıl ve sağduyunun egemen olduğu bir ülkede bir ayda biter. Türkiye'de zor! İmkânsız hatta. 27 yıl debelendik, bir 27 yıl daha devam eder bence.

Sevan'ın Yapıları 'Korumacılık Hatası' mı?

Yaptığımız TEK bir işin geleneksel Şirince mimarisinin tarzına, şekline, dokusuna, ruhuna, ölçüsüne aykırı olduğunu, köyün ahengini ya da görüntüsünü bozduğunu, doğaya zarar verdiğini, ağaç kesildiğini, suyu kirlettiğini, birinin manzarasını kestiğini, ne bileyim, köstebeklerin doğal ekosistemini zedelediğini söylesinler.

Bir tane yahu, bir tanecik! Gözümü kırpmam yıkarım.

Ben size söyleyeyim mi 'korumacılık hatası' nedir?

Yeni imar planı çerçevesinde 2008-2010 arasında köyde dört veya beş tane betonarme konut yapıldı, hem de A'dan Z'ye yasal olarak. Gelin görün.

Kusarsınız!

Matematik Köyü Orman Alanına mı Yapıldı?

Ne münasebet? Ormanın bitişiğindeki – yani dışındaki – tapulu arsamıza yapıldı. BİR TANE ağaç kesilmedi.

Toplam üç tane zeytin ağacı olduğu yerden kaldırılıp biraz öteye taşındı. 500'den fazla yeni ağaç dikildi. Bir yerde iki üç tane kelek pırnal çalısını kökledim diye de Ali Nesin'den fırça yedim.

Yaz aylarında öğrenciler orman içine çadır kurduğu için bir ara orman idaresinden uyarı geldi. Konuşuldu, ona da çözüm bulundu.

Orman arazisine bina yapmak şaka mı? Asarlar adamı alimallah.

Sevan'ın Yapıları Tapu Dışına mı Taşmış?

Bu da bir başka sahtekârlıktır. Anlatayım.

Bir, bu köyün kadastrosu 1950'lerde yapılmış. Rumdan kalan eski evleri aynen tapuya işlemişler, ama onların etrafında Türklerin sonradan yaptığı avluları, ağılları, kümesleri, helaları, müştemilatları işlememişler. O yüzden haritada köy boşluğu veya sokak görünen yerlerin çoğu gerçekte 70-80 yıldan beri özel mülktür, köylünün yaşam alanıdır, müştemilat yapılmıştır, oda yapılmıştır, lokanta yapılmıştır. Teorik olarak tapu dışına taşmamış hane yok gibi bir şeydir.

Bizim Kerevetli Evi 1997'de aldığımızda da öyleydi. Evin üç yanı tahminen 1920'lerde örülmüş taş duvarlı avlu ile çevriliydi. Biz bunu aynen koruduk. Hatta sokağa çirkin bir çıkıntı yapan avlu duvarını indirip biraz geri çektik, güzel olsun diye. Bahçedeki müstakil helâyı da yıkıp evin kendisine ekledik, 80 santime 2,90 ebadında bir çıkıntı oluştu. Müzeciler derhal gelip tutanak tuttu. O çıkıntının mahkemesi beş sene sürdü. Hasbelkader beraat ettim. Şimdi yık diyorlar. Ben de memnuniyetle yıkarım, ama köydeki 400'e yakın emsaliyle beraber diyorum.

İkinci bir sorun var o daha büyük rezalet. 2002'de uydu bilmemnesiyle ölçünce ortaya çıktı ki köyün güneydoğu kesiminin kadastro paftası 7 derecelik bir açıyla kayıkmış. Bunun sonucunda, 200 senelik Rum evleri bir metreye varan pasta dilimi gibi bir açıyla tapu dışına taşık görünüyorlarmış. Vaktiyle bizden önceki sahipleri zamanında ruhsatlı projeli inşa edilen, kırk defa kadastro ölçümünden geçen bizim Köşk de aynen 7 derece taşıkmış!

Dediler, ya yıkacaksın, ya da o yedi derecelik dilimi hazineden satın alacaksın. Mimar tuttuk, çizimler yaptırdık, Anıtlar Kurulu'na başvurduk, Milli Emlak'e sevkedildik, Yüksek Kurula yazılar yazıldı, oradan Alçak Kurula havale edildi, 20-30 bin lira gibi bir para gitti. Sonunda o kıymetli dosyayı tuttuğum gibi sobaya attım, kurtuldum.

Şimdi – dokuzuncu zafer senesinin sonunda – sayın Kültür Bakanlığı durumun vahametine uyanmış, köyün kadastrosunu yeniden yaptıracakmış!

Kendilerine bonjur diyoruz. İşte Etkin Devlet! Yıldırım Bayezid maşallah! diyerek tebrik ve teşci ediyoruz. Beş on senede çözerler inşallah.

Şirince'de Yıkılması Gereken Ucube Yapılar Var mı?

Var. Hem de çok var. Çarşı içi bir felaket. Kaçak katlar, briketten müştemilatlar, görgüsüz eklentiler her yerde. Evet köy göz göre göre elden gidiyor. Hatta gitti.

27 yıl boyunca Devlet bunları 'asarım keserim yıkarım' tehdidiyle önlemeye çalıştı. Yapamadı. Yapamadığı tekrar tekrar görüldü. Fos çıkan her tehditte itibarı, inandırıcılığı biraz daha zedelendi. Zedelendikçe daha beter köpürdü, 'asarım keserim yıkarım' diye haykırmaya devam etti.

Tıpkı 29 sene boyunca 'dağdaki son terörist temizleninceye kadar' cart curt edip fos çıkan başka birileri gibi.
Oysa azıcık aklı olan insan durur düşünür, farklı bir yöntem dener değil mi?

O Ucubeleri Yapanlar Sevan'ın Kanun-tanımazlığından mı Cüret Aldılar?

El insaf!

Köyde çirkin yapılaşma furyası 1990'ların başında başladı. Ayda bir birileri dozeri dayayıp eski evini yıktı, yerine garabet bir gecekondu, kümesten bozma gözleme bahçesi, rant manyağı bir dükkân inşa etti. Güzelim ahşap tavanları söküp lambri yaptı. Şiir gibi bahçe duvarlarını indirip yerine

ferforje çit çevirdi. O güzelim Rum okulunu sözde ‘restora’ edip, Kültür Bakanlığına satış mağazası yaptılar, neon ışıkları taktılar.

Sevan bundan kahrolduğu için, daha önce hayatta inşaat yapmamışken 1998’de restorasyonculuğa soyundu. Devletmemuru genlerine sahip olmadığından ‘yasaklansın, yıkılsın’ demenin çözüm olmadığını kolayca kavradı. Adabıyla ev onarmanın hem mümkün, hem kolay, hem ekonomik anlamda yapılabilir olduğunu, hem üstelik daha iyi gelir getirdiğini köylülere ispat etmeye çalıştı. Aylarca kafa patlatıp köyün eski mimarisini inceledi; yapı ustaları için restorasyon el kitapçığı yazdı. Sırf köye iyi örnek olsun diye dertsiz başına dert alıp turizmciliğe başladı. Boktan işler yapan komşularını azarlayıp kötü adam olmayı göze aldı. Doldur-boşalt turizmciliği yapan acentelere savaş açtı. ‘Yolu genişletelim daha çok otobüs gelsin’ diyerek köye iyilik yaptığını zanneden cahil memur ve politikacılara karşı tek kişilik mücadele verdi.

Yetmedi, Türkiye’nin dört bir yanında bu işi doğru yapan kimler vardır acaba diye merak edip Küçük Oteller Kitabı’nı çıkardı.

Daha yetmedi, dünyada bu işin iyi örnekleri nasıl oluyor öğrenmek için gitti Yunanistan’ı, Kıbrıs’ı, İtalya’yı dolaştı, belediye başkanlarıyla, turizm plancılarıyla konuştu. İnsana saygılı, girişimciyi teşvik eden bir koruma modeli bulmaya çalıştı.

Türkiye’nin dört köşesinden insanlar yaptığı işi takdir ettiler, gel bize de anlat dediler. Üşenmeyip gitti, Karaburun’da, Çanakkale’de, Bolu’da, Trabzon’da, Mardin’de, Antalya’da, Çeşme’de, Bursa’da, Kars’ta konferanslar verdi. İnsani boyutlu turizmi, toprağın sesine kulak vermeyi, geleneğe saygı göstermeyi, eski evlerin ruhunu, alçakgönüllülüğün erdemini, ölmekte olan köylerin nasıl canlandırılacağını, Türk kültüründe neden konukseverliğin profesyonellikten daha başarılı sonuç verdiğini anlattı. Bu yönde en ufak bir istidadı görülen insanları buldu, teşvik etti, fikir verdi, ayaküstü plan çizdi, malzeme önerdi, usta buldu, yöntem öğretti, tanıttı, reklamını yaptı.

Peki yüce Devletimiz ne yaptı buna karşı?

Size anlatayım. Sözde Kültür Bakanlığının kokuşmuş birtakım memurları linç kampanyası açtılar, ‘bu adam Şirince’de Ermeni köyü kuruyor, misyonerlik yapıyor, arkasında Amerika var’ diye. Alçakça dedikodular yaydılar ‘rant peşindedir, köyü ele geçirecek’ diye. Üç ayda 9 tane ceza davası açtılar. 1999-2002 arasında onardığı beş tane evin yıkım kararını aldılar. (Anlattığım eski hikâye, son dönemdekiler ayrı.)

Şu kadarını söyleyeyim yetsin. Bu köyde yıkım kararlarının İLK BEŞİ Sevan Nişanyan’ın evlerine aittir. ‘Çökertiriz Ermeniyi’ diye hesap yaptılar. Hesap tutmadı. Ellerinde patladı. Şimdi köyün yarısını yıkmak zorundalar sırf Ermeniyi çökertmek için.

Bir de utanmadan taviz istiyorlar. Hadi birkaç şeyi yık da seni affedelim diyorlar.

Avuçlarını yalarlar.

TC Tarihi

İlk günlerin telaşı biraz soğuyunca olayları biraz daha geniş perspektiften değerlendiren birkaç söz söyleme ihtiyacı duydum. Bu yazı aslında 2006'da yayımlanan Ankara'nın Doğusundaki Türkiye adlı gezi kitabımda çıkmıştı. İskenderun'un Soğukoluk köyünden söz ediliyor.

Yazı başlığı 'Türkiye Cumhuriyeti Tarihi – I' olabilirdi pekala.

Hotel Ayvazyan

(25 Şubat 2011, Nişanyan blog)

1930'larda Fransız yönetimi zamanında Jozef Ayvazyan adlı vatandaş Soğukoluk'ta Ayvazyan Oteli yapmış. Suriye'nin ve Ortadoğu'nun en güzel otel ve restoranı olarak ün kazanmış.

1938'de Ermeniler Hatay'dan gittiğinde Ayvazyan – beş-on aile ile beraber – vatanında kalmayı tercih etmiş. Yıldırmak için ellerinden geleni yapmışlar. Savaş sırasında 'Alman casusu' suçlamasıyla hapis yatmış. Bir süre Hatay iline girmesi yasaklanmış. Yılmamış. Yollar yaptırmış, ağaçlar dikmiş. Halep ve İskenderun'un seçkinlerini köye getirmiş. Sekiz dil bilirmiş. 1969'da vefat etmiş.

Arada Ayvazyan'a rakip 10-15 otel, 'motel,' vb. açılmış. 1960'larda Soğukoluk Ortadoğu'nun önde gelen fuhuş merkezi olarak üne kavuşmuş. 70'lerde işin içine kumar ve mafya girmiş; silahlar patlamış.

12 Eylül'den sonra Uğur Dündar'la Kenan Evren elele verip bu gidişe dur demeye karar vermişler. Tesislerin hepsi kapatılmış; fuhşun kökü kurutulmuş. Boşaltılan binalara filanca bakanlığın dinlenme tesisleri, falanca kurumun miskinler yurdu yerleşmiş. Bahçeleri ot, sokakları çöp bürümüş. Ayvazyan Otel birkaç kez el değiştirdikten sonra kapatılıp mühürlenmiş. Kapısı penceresi kırık, duruyor.

Köyün adını da değiştirip Güzelyayla etmişler. Şimdi kahvede pinekleyen yaşlılara sorunca, ‘Ayvazyan çok kıymetli adamdı, Soğukoluk’u Soğukoluk yapan odur’ diye anlatıyorlar.

Hodri Meydan Kulesi Nedir?

O günlerden yine bir felsefi yazı. Bakmayın siz kulelerden, gezilerden söz ettiğine. Hayatın anlam ve önemine dair bir yazıdır, anlayanın anlayacağı dilde.

(24 Şubat 2011, Nişanyan blog)

İnsanlar tarihin en eski çağlarından beri kule dikmeyi sever. Kule 'ben buradayım' demektir. 'Yıkılmam' demektir. 'Buradan öteye geçemezsin' demektir. 'Beni kale almak zorundasın' demektir.

Kule dosta sevinç, düşmana keder verir. Bir tür turnusol kâğıdıdır. 'Seni severiz ama kulen olmasa' diyenler, hiç şüpheniz olmasın, düşmandır. İçinden diş gıcırdatmaktadır. 'Sana hoşgörü yapalım, ama sakın HAKKINDAN söz etme' diye düşünenlerdendir.

Milleti sadıka ol seni affedelim diyenlerdendir. Onlarla işimiz olmaz.

Kuleye bayrak çekmek nedir bilir misiniz? Onurunu ortaya koymaktır. O bayrağı indirmek, onurundan vaz geçmek anlamına gelir. Bir zamanlar Bayezid Kulesine kızıl bayrak çekenler bunu bilmez mi? Bilir tabii. Unutmamışlardır diye ummak lazım.

Hodri Meydan Kulesi inecek diye üstüme varıyorlar. Kendin indir tatsızlık olmasın diyorlar. Onur dediğin ne ki, Yeşilköy'de bir gazino diyorlar.

Çok beklerler.

Rum'un Kulesi Olmaz

Bir de daha ince taarruz var sol cenahtan. Efendim, diyorlar, güzel müzel ama köyün 'dokusuna aykırı'. Nerede görülmüş tarihi Rum köyünde taştan kule?

Güney Yunanistan'ı hiç gezmemişler, ondandır belki. 1989'da oraları hakkında kitap yazmıştım. Şöyle şeyler gördüm:

Orası bize uymaz, gâvuristandır deseniz, buyurun, Bodrum'un Müsgebi'sinde de aynısı yok mu?

Nazilli Arpaz'daki daha uçuktur, Rum değil Türk işi, ama Rodoslu ustalara yaptırmışlar.

Gürcü Kuleleri

En güzelleri batı komşumuzda değil doğudakinde ama. Gürcistan'da Kafkasların yukarılarında Svaneti diye bir memleket var. Her köyüne sıra sıra taş kuleleri dikmişler ortaçağın bir döneminde. İlla o kuleleri göreceğim diye 1992'de kalkıp Svaneti'ye gitmiştim. Bir günde üç silahlı soygun, bir iç savaş yaşamış, kanun kaçağı dağcıların kampında gecelemiştik. Başka yerde anlattım.

Gördüğünüz gibi oradan kopya çekmişim. Kendimi ele vermiş oldum mu?

İtalyanlarınki Daha Büyük

İtalya deseniz bambaşka. Orası Avrupa, bize benzemez. San Gimignano kasabasının 13. yüzyıldan kalma kuleleri bizim gücümüzü de, boyumuzu da

aşar.

Hayali Cihan Değer

Güzel olmaz mı Şirince'de dört beş tane daha Hodri Meydan Kulesi yapsak? O zaman belki 'dokuya uyar,' ne dersiniz? Sen dokuya uymazsan doku sana uyar belki.

Hatta bütün Türkiye'yi Hodri Meydan Kuleleriyle donatsak, daha yaşamaya değer bir ülke olmaz mı burası sizce?

Mütareke

Çatışmanın gerilimi düştükten sonra, bir yandan resmi makamlarla bir orta yol bulma görüşmelerine başlarken, bir yandan da olaylara ve yaşama daha sakin bir gözle bakmaya çalıştım. İki yıldan beri ertelediğim bazı kararları alma vaktinin geldiğine hükmettim.

Savaş, Barış, Mal ve Mülke Dair

(22 Şubat 2011, Nişanyan blog)

Mücadele güzel şey. Barış daha karmaşık. Hikâyesini anlatmak kolay değil. Üç günden beri bir türlü toparlayamadım.

Öncelikle kaymakam ve vali beylerle barışmamızı tavsiye ettiler. Cuma günü Ali Nesin'le kaymakamı, dün valiyi makamlarında ziyaret ettik. Herkes çok olgun davrandı. Gözle görülür bir rahatlama oldu. Hatta kaymakam beyle o kadar kaynaştık ki dün valilikte tekrar karşılaşınca eski bir dostu görmüş gibi sevindik.
Kuvvetle ihsas ettiler ki biz bir şeyleri yıkmadan çözüm zordur. Anlaşılan Hodri Meydan Kulesi fena kızdırmış; onun kavgası kolay bitmeyecek. 'Hodri Meydan Kulesi 12 yıllık mücadelemizin simgesi ve zafer tacıdır,' dedim. 'Ayrıca Şirince'nin en güzel yapısıdır. Dokunulması sözkonusu olamaz. Ancak onun doğurduğu duyarlıkları bir biçimde yumuşatmak veya telafi etmek mümkünse elimden geleni yaparım.' Kültür Bakanlığına mı hibe etsek? Adını mı değiştirsek? Bilmiyorum.

Endişe etmeyin. Şirince'yi savunmak için canla başla seferber olan insanlara karşı minnet borcum, yıkımı kerhen önledik şimdi taviz ver diyenlere olan borcumdan büyüktür. Onları hayal kırıklığına uğratmayacağım.
Mevzuat çerçevesinde olabilecek makul çözüm belli. Zaten ölü doğmuş olan imar planı düzeltilecek, köyde varolan tüm yapılar plana işlenecek. Hepsi ruhsatlandırılacak. İsterlerse onbeş günde olur biter. Hatta onlarca yıllık hapis cezasının bir kısmı da düşer. Bu kadar basit aslında.

Ama sonrası kolay değil. 27 yıldır köyü ölüme mahkûm eden bürokratik kafanın değişeceğine dair en ufak bir umudum yok. İmar yetkisinin tamamını olmasa bile bir bölümünü Köy Konseyine aktarın, siz de rahat edin biz de edelim dedik. Anında mevzuat duvarı örüldü önümüze. Henüz orada bir çıkış yolu görünmüyor.
Oysa şu kavgadan bir güzellik çıkarmanın tek yolu bu. Bürokratik tıkanma yerine, yerel inisiyatif öneriyoruz. Katılımcı ve demokratik bir yerel yapı kurulsa, bütün memleket için bir umut ışığı olmaz mı? Diyarbakır'dan Edirne'ye kadar hepimizin temel mücadelesi bu değil mi?

Başarabilirsek belki 'Şirince yıkılmasın' yerine 'Şirinceler çoğalsın' diyeceğiz yarın öbür gün.

Biraz da Şahsiyat

Bu vesileyle kendi kafamda bazı konuları netleştirme fırsatı buldum.

Bir kere anlaşıldı ki mal mülk bana iyi gelmiyor. Orta yaştan sonra kavuştum, daha da alışamadım. Bu yüzden köyde sahip olduğum her şeyi Nesin Vakfı'na bağışlamaya karar verdim. Bugün yarın tapu işlemi biter.

Daha bir müddet buradaki beyliğim devam eder elbette. Ama beni cezbeden şey otel işletmek değil ki. Ev yapmak, köy kurmak, kule dikmek, taş oymak, tapınak tasarlamak, öyle şeyler. Onları yapabilmek için de para, güç ve personel lazım, mecburen bir hengâmenin içine düşüyorsun. Ama onları yapamayacaksam, 'Sevan Efendi seni affettik ama bundan böyle memur zümresinin sözünden dışarı çıkmayacaksın, uslanacaksın, onların istediği gibi yapacaksın' diyeceklerse parayla pulla işim ne? Oturur kitap yazarım, yahut piyano çalmayı öğrenirim. Nerede olsa olur. Selçuk cezaevinin nesi eksik?

Bir yandan çocuklarımın sağlığını da düşünüyorum. Servet kazanmak zevkli iş ama servetin kendisi güzel değil, insanın ruhunu tembelleştirir. Hele kendi alın terinle kazanmadığın servetin üzerine oturmak hiç iyi değil. Çocuklarım iyi bir eğitim görsünler yeter. Ondan sonra kendi beyliklerini mi kurarlar, berduş mu olurlar, kendi bilecekleri iş.

Teşekkür Borcu Nasıl Ödenir?

Şu krizde insanların gösterdiği özveri, itiraf edeyim, beni şaşırttı. On dakika içinde işi gücü bırakıp, memleketin öbür ucundan yola çıkanlar oldu. Ak Parti gençlik kollarından arayıp, gerekirse partiden istifa edip orada seninle mücadele edeceğiz diyenler oldu. Abi sen hiç merak etme, benzin bidonu hazır, kendimizi yakarız diye şakayla da olsa desteklerini gösteren Mardinli dostlarımız oldu. Böyle şeylere ben alışık değilim, biraz ezildim.

Nereden, nasıl teşekkür etmeye başlayacağımı bilmiyorum. Çam sakızı çoban armağanı şimdilik ufak bir şey olsun, daha anlamlı adımlara da sıra gelir elbet diye düşündüm. Şuna karar verdim: Bu olayda bize destek olan, moral veren herkese Nişanyan Evleri bundan böyle yarı yarıya indirimli olacak.

Facebook grubuna üye olanlara, mail ve telefonla bize şevk verenlere, basında ve internette yazı yazanlara, Genç Sivillere, Mazlum-Der üyelerine, Ak Parti Gençlik kolları üyelerine, EDP, DSİP ve BDP üyelerine, Taraf okurlarına (ama yöneticilerine değil), Agos mensuplarına ve okurlarına, Özgür Üniversite mensuplarına ve şu anda aklıma gelmeyen tüm emsallerine bu otel ben yaşadığım müddetçe yüzde elli iskonto uygulayacak. ‘O günlerde ben senin yanında durmuştum’ demeniz yeter. Anlarız.

Direnmek için bilfiil kalkıp gelenlerin yeri ayrı. Burası artık onların evidir. Ne zaman gelseler soframız da, kapımız da onların emrindedir.

Bağış

Bağış kararı Ali Nesin için de sürpriz oldu. Konu 2008'den beri zaman zaman konuşulmuştu, ama bu kadar hızlı davranacağımı tahmin etmemişti sanırım. Ertesi gün hummalı bir faaliyetle geçti. Tapu dairesiyle konuşuldu, evraklar hazırlandı, İstanbul'dan vakıf yetkilileri apar topar Selçuk'a geldi. Yönetim Kurulu kararı lazımmış; geceyarısı yönetim kurulu üyeleri evlerinden bulunup imzaları alındı. İki günde işlem imzaya hazır hale geldi. 24 Şubat'ta bağış işlemini bir basın bildirisiyle kamuoyuna duyurduk.

Nişanyan Evleri'ni Nesin Vakfı'na Bağışladı

(Basın bildirisi, 24.02.2011 saat 14:00)

Yazar ve dilbilimci Sevan Nişanyan, Şirince köyünün simgesi haline gelen Nişanyan Evlerinin kendisine ait olan paylarını bugün Selçuk tapu dairesinde düzenlenen bir törenle Nesin Vakfı'na bağışladı.

Basına bir açıklama yapan Nişanyan, 'Bu evler insanlara güzelliği ve özgürlüğü hatırlatmak amacıyla yapıldı. Benim malım değildir. Köyün malıdır. Ülkenin malıdır. İnsanlığın malıdır. Kalıcı olmaları açısından Nesin Vakfı'nın daha uygun bir el olacağını düşündüm. Bağış fikri zaten uzun zamandan beri vardı. Son günlerde yaşadığımız acı olaylar, sürecin hızlanmasını sağladı,' dedi.

Nesin Vakfı adına bağışı kabul eden Prof. Dr. Ali Nesin, ‘Zenginliğimize zenginlik, güzelliğimize güzellik katıldı. Nesin Vakfı’nda yetişen çocukların bu güzelliğin seviyesine yükselmeleri ve bu güzelliği haketmeleri için elimizden geleni yapacağız. Her bağış gibi bu bağış da bize görev ve sorumluluk yüklüyor,’ dedi.

Bağışın yıkım kararlarına etkisi olup olmayacağını soran bir gazeteciye Nişanyan şu cevabı verdi: ‘Öyle de yıkamazlar, böyle de yıkamazlar. Yıksalar o enkazın altında Devlet kalır. Bu hakikati kavrayamayanları gaflet uykusundan uyandırmak açısından bu attığımız adım belki öğretici olur.’

Bağışlanan mülkler Nişanyan Oteli, bir tarihi ev, bir hamam, bir arsa ile çok sayıda bağevi, bir konak, çiftlik ve Hodri Meydan Kulesini içeren İlyastepe arazisinden oluşuyor. Nişanyan’ın kendi evi de bağışlanan mülkler arasında bulunuyor. Nişanyan Evleri otel tesislerini Nişanyan işletmeye devam edecek.

Sevan Nişanyan bağışla ilgili radikal.com.tr’ye şu açıklamayı yaptı: ‘Şirince’de neyim var neyim yoksa Nesin Vakfı’na bağışladım. Bu yıkım kararları ve yıllardır Şirince’de verdiğim mücadele kendi içime dönüp düşünmeme sebep oldu. Bir vicdan muhasebesi yaptım. Mal sahibi olmanın bir insanın özgürlüğünü nasıl kısıtladığını gözler önünde yaşadım. Özgürlüğüme daha düşkünüm, o yüzden mallarımı devrettim. Daha bir müddet daha otel ve bağevlerinin işletmesini yapacağım. Sonra ne olur, bilemem. Bakacağız.’

‘Madem ki Ermeniyim’ Dedi, Verdi

Birkaç gün sonra Agos gazetesine verdiğim mülakâtta bağış kararını yorumladım. Kullanığım ifadeler diasporadaki dostlarım arasında tahmin ettiğimden büyük üzüntü ve tepkilere yol açtı.

(3 Mart 2011, Agos)

Mal varlığınızı Nesin Vakfı’na bağışlama kararınız nasıl gelişti? Nasıl karar verdiniz buna?
‘Madem ki Ermeniyim, istemeden vermeliyim’ diye düşündüm, verdim. Fikir yaklaşık ikibuçuk yıldan beri gündemdeydi. Ali’yle birkaç kez konuştuk. Birincisi, çocuklarımın alınteriyle çalışıp kazanmadıkları bir servete konması fikri beni rahatsız ediyordu. Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti koşullarında bir Ermeniye ait mülkün, hele bu kadar tartışma konusu olduktan ve düşmanlığa hedef olduktan sonra uzun süre korunmasının mümkün olamayacağını gördüm. Bugün olmazsa yarın, öyle olmazsa böyle, mutlaka yamyamlara yem olacaktı. O ihtimali minimize etmek istedim. Sağlam, kalıcı, itibarlı ve üstelik insanlık adına yüz ağartıcı işler yapan bir vakfın en uygun çözüm olacağına karar verdim.

Bu bağış neleri kapsıyor?
Toplam beş tapu üzerinde iki katlı bir tarihî ev, ‘Köşk’ adını verdiğimiz beş odalı otel, inşaatı yeni biten beş odalı konak, bir hamam, imar izinli bir arsa, yedi bağ evi, kendi evim, bir personel evi, 20 dönüm meyve bahçesi ve bostan, taş sarnıç, kuşhane, mermer yüzme havuzu, Hodri Meydan Kulesi. Tapuların bir kısmı eski eşim Müjde ile hisselidir. Bana ait olan kısmını bağışladım.

Neden Nesin Vakfını tercih ettiniz?
Ali Nesin yakın arkadaşımdır. Zaten (yukarıda sayılanlardan başka) iki evimiz Nesin Vakfı’nın mülkü idi. Ayrıca Nesin Vakfı’nın özgür ve sağlıklı çocuklar yetiştirme konusunda gerçekten göz yaşartıcı güzellikte işler yaptığına inanıyorum.

Duyulmasının ardından başka vakıflardan da talep geldi mi?

Neden Ermeni vakıflarını düşünmedin diye sitem edenler oldu. Güldüm. Sevan'dan alıp Agop'a vermek çok akıllıca bir hareket olmazdı herhalde.

Şirince'den ayrılacak mısınız?
Ne münasebet! Tesisi ben yönetmeye devam ediyorum. Şirince'de daha çok işim var. Önümüzdeki aylarda Tiyatro Medresesi projesine yoğunlaşacağım inşallah. Ayrıca kaya mezarım da bitmedi, en az iki yıllık işi var daha.

Bir gazeteye verdiğiniz demeçte 'mülkiyet özgürlüğü kısıtlar; özgürlüğüme daha düşkünüm, o yüzden mallarımı devrettim,' demişsiniz. Şimdi özgür müsünüz?
Kuşlar kadar. Mülkiyet yüktür. Hele hukukun henüz ilkelliği aşamamış olduğu bir ülkede sonsuz sıkıntı kaynağıdır. Kıskançlığı, düşmanlığı, kem gözleri, çirkefi mıknatıs gibi çeker. Maşallah o işlerden epey nasibimi aldım. Yetsin bu kadarı.

Etnik kimliğiniz ve siyasi gorüşlerinizin başınıza gelenlerde ne kadar payı var sizce?
Tokatlıyan Otel'in başına gelenleri biliyorsunuz. Dinmeyen bir kinle batırdılar, mühürlediler, yıktılar, peşkeş çektiler, lanetlediler. Van'daki Vartan Otel'i de hatırlarsınız. Bence daha trajik olanı İskenderun'daki Ayvazyan Otel'dir; geçenlerde hikâyesini blogumda paylaştım. Adam otuz yıl uğraştı, didindi, Soğukoluk'u dünyanın cenneti haline getirdi. Şantaj yaptılar, kerhaneye çevirdiler, karaladılar, halk düşmanı ilan ettiler, mühürlediler, sonunda da yıktılar. Tesadüf mü bunlar zannediyorsunuz?

Somut olarak şahsınıza yönelik bir kötü niyet mı var, yoksa normal sayılabilecek bir bürokratik tıkanma mı?
Köyde parasız, zararsız bir genç çift olduğumuz sürece pek sorun yoktu. 13-14 yıl oldu biraz parlayıp ortaya çıkmam. O günden beri zift gibi, balçık gibi yapış yapış bir düşmanlık halesiyle boğuşuyorum. Melek olsan, ağzınla kuş tutsan o düşmanlık çemberini yaramıyorsun. Yüzüne gülüp arkandan vuruyorlar. 15 yıldan beri herkesin güle oynaya 'kaçak' inşaat yaptığı köyde ilk önce gelip benim evlerime yıkım kararı çıkardılar. Sırf benim evlerin yıkım kararları ortadan kalkmasın diye senelerce imar planını acımasızca sabote ettiler, geciktirdiler. Sonunda çıkardıkları imar planı neredeyse bütün köyü legalize ederken benim yerlerimin tümünün yıkılmasını öngördü.

Ön planda görünen bir sürü korkak, içten pazarlıklı bürokrat. Kimdir bunlara fikir veren, teşvik eden diye bakıyorsunuz. Arkadan mutlaka askeriye bağlantılı, Atatürkçü Düşünce Derneği bağlantılı karanlık tipler çıkıyor.

Buyurun, Balyozcu generaller 2003'te ölümüme ferman çıkarmışlar, plan program yapmışlar. Onların derneğinin İzmir şube başkanları da burada 'azınlık azgınlığı' içinde olduğumu ilan ediyor, linç kampanyaları düzenliyor, Nişanyan davasını usulca çözmeye çalışan hükümet yetkililerine karşı meclis önergesi verdiriyor, hukuk yoluyla şantaj yapıyor. Buyurun, Cumhuriyet gazetesinin attığı linç çığlıklarına bakın. Daha ne olup bittiğini anlamamak için kör olmak lazım.

Geçtiğimiz hafta yayımlanan yazımızda Mete Tapan sürecin işleyişinin sabır gerektirdiğini söylüyordu. Siz bu sabrı fazlasıyla göstermiş biri olarak cevaben bir şeyler söylemek ister misiniz?
Koruma bürokrasisi Türkiye'de çürümüş, amacından sapmış, bir iktidar ve menfaat tezgâhına dönüşmüştür. Belli bir zümrenin çıkarından başka makul bir amaca hizmet etmemektedir. Dar bir sözde 'aydın' zümre dışında bütün toplumun nefretini kazanmıştır.

Mete Bey şüphesiz birey olarak değerli bir insan, ama sonuçta o teşkilatın demirbaş isimlerinden biri ve teorisyenidir. Doğal olarak teşkilatının itibarını ve yasallığını savunacak. Söylediklerinde cevap vermeye değer bir şey görmedim. 'Yasalara uymalı, yoksa cezalandırılır' demekle 'bize boyun eğmeli yoksa ezeriz' arasındaki fark kıl kadardır.

Şu an oradaki durum nedir? İdareyle bir uzlaşma mümkün mü?
Gelişmeleri facebook sayfamda günü gününe paylaşıyorum. Oradan izleyebilirsiniz. Uzlaşma önerilerimiz de orada var. Sonucu zaman gösterecek.

Ali Nesin’in Kaleminden Sevan Nişanyan

Ali gene bir mektup yazıp bana ‘deli’ dedi.

(1 Mart 2011, Ali, Nesin’den Nesin Vakfı dostlarına)

Sevgili Dostlar,

Sevan Nişanyan’ın tüm malvarlığını Nesin Vakfı’na bağışladığını herhalde duymuşsunuzdur.
Bu teşekkür mektubu vesilesiyle size biraz Sevan’ı anlatmak istiyorum. Gazetelere yansıyanlarla anlaşılması mümkün değildir çünkü.

Robert Kolejli Sevan’ın adını ilk gençliğimde duymuştum. İstanbul’un bazı camialarında zekasından ve engin kültüründen efsane gibi bahsedilirdi. İlk kez 35 yıl önce Paris’te yüz yüze geldik. O zamanlar başımı kitaptan pek kaldırmadığımdan üstümde bir etki bırakmamıştı, ama 10 yıl sonra, aynı bölüğe düştüğümüzde, eşi benzeri olmayan biriyle karşı karşıya olduğumu hemen anladım. Birlikte ‘orduyu isyana teşvik’ten yargılandık. Gözünü kan bürümüş bir savcı 20 yıl hapsimizi istedi. İnsafsız bir hakim istenen cezayı güle oynaya vermeye hazırdı. Gençtik. Göz göre göre ve durduk yerde hayatımız kararacaktı. Zor günlerdi doğrusu. Ama birbirimizi hiç yalnız bırakmadık. O gün bugün dostuz. En çetin sınavlardan geçmiş bir dostluktur bizimkisi.

Cezaevinden kaçma planlarını anlatırdı bana... Makinalı tüfekli askerlerle çepeçevre çevrilmişiz... 20 yıl kodeste çürüyemezdik, belli ki ceza alacaktık, duruşmaların seyri belliydi, kaçmalıydık, anca beraber kanca beraber, nöbetçilerin bir anlık dalgınlığını fırsat bilip pırrr... İçimden ‘deli mi ne’, dışımdan da ‘olur’ derdim; hatta mükemmel kaçma planına katkıda bile bulunurdum kuşkulanmasın diye... Olmaz desem o akşam kaçmaya kalkışabilirdi...

Form kazanmak için 2,5 metre uzunluğundaki hücrede her gün saatlerce döne döne koştu. Ben ranzama uzanmış, hayretle kan ter içindeki bu kararlı adamı izlerdim. Para biriktirmek ve nefesini açmak için günde üç paket

içtiği sigarayı cezaevinde bıraktı. Ciddiydi yani. Neyse ki aklandık, kolay olmadı ama aklandık. Yoksa bugün delik deşik olmuş cesedimiz kimbilir hangi servinin altinda yatıyor olacaktı, çünkü, adım gibi biliyorum, bir geceyarısı beni dürterek uyandırıp ‘hadi’ diyecek ve kaçmaya ikna edecekti.

Bu, Sevan’ın beni ilk öldürme çabasıdır. Son olmadı, daha sonra sık sık denedi!

Hakkari’nin mayın döşenmiş yollarına sürükledi peşinden. Uçurumlarla sona eren ıssız yollara girdik. Girilmesi tehlikeli ve yasak bölgelerde kim vurduya gideceğiz, son sözlerim ‘ah yandım!’ olacak diye kaç kez yüreğim ağzıma geldi. Ama yiğitliğe krem sürdürmedim. Ne o? Sevan taş üstünde taş bırakılmamış bir kilise görecek...
Bir başka gün iki çocuğumu birden alip Ege dağlarında küçük bir kır gezintisine çıktı. Şafağın sökmesine az kalmıştı çocuklarımı yeniden bağrıma bastığımda... Devasa kayayı aşamayan külüstür Kartal’ı kayanın tepesinde bırakıp dağın öbür tarafına yürüyerek inmişler... Hangi güzergâhı seçmişlerse...

En kötü mevsimde Kaçkar dağlarını ayağımızda mokasenlerle aşmaya kalktık. Keçilerin bile ‘anneee’ diye bağırıp kaçacakları daracık patikalardan geçtik, derinlikten gökyüzü mavisine çalan yarları tırnak gücüyle aştık. Tam bir çılgınlık! İlk kez orada onu yalnız bıraktım. İkna etmesine fırsat tanımadan, görünürde yokken sıvıştım. Hala daha utanırım, ama el insaf, bir günde bir insan kaç kez ölüm tehlikesi atlatmaya tahammül edebilir ki? O ise anlaşılan Azrail’le benden daha samimiydi.

Gürcistan iç savaşının tam göbeğinde bulmuştur kendini. Bu maceradan birkaç yıl önce Sri Lanka hapishanelerinde yatmışlığı vardır. Peru dağlarındaki akıllara durgunluk veren maceraları başlı başına bir hikayedir. Daha neler neler... Allah’ın sevgili kulu olmalı ki hala hayatta.

Ancak çizgi roman kahramanlarının böyle bir yaşamı olabilir; o da ancak üçü beşi bir araya gelirse!
Acaba bu satırlar nasıl bir vakayla karşı karşıya olduğumuzu yeterince anlatabildi mi? Sevan değerlendirilirken ya da yargılanırken harcıalem kriterler bir yana bırakılmalı.

Dostluğumuzun kavgasız gürültüsüz geçtiği sanılmasın. Birbirimizin gözünü oymamıza ramak kaldığı anlar oldu!

Bu arada, kavgada acımasızdır, söyleyeyim. Haklı olduğuna inanmayagörsün, karşılaştığı her türlü direnç onu daha da azdırır. Bu gibi durumlarda hiç ses çıkarmayın, ortalıkta görünmeyin, tepki göstermeyin. Bir zaman sonra yelkenleri suya indirecek ve cüssesine tezat bir zerafetle yanıbaşınızda beliriverecektir. Yaramaz bakışlarına dayanamayıp kucaklaşırsınız.

Tanıştığımızda siyasi düşüncelerimiz birbirine zıttı. Beni etkilemediğini söylemek yalanların en büyüğü olur. Ama bugüne dek ne o benim düşüncelerimi temelden değiştirebildi ne de ben onun. Tam tersine her ikimiz de daha uç noktalara vardık. Düşünce ayrılığından düşmanlık değil, zenginlikler doğdu. Şu ironiye bakın ki varımızı yoğumuzu Nesin Vakfı'na verdiğimizden şu an itibariyla ikimiz de züğürtüz!

Tüyler ürpertici düşüncelerini duyduğumda hiç karşı çıkmam, en iyi yaptığım işi yaparım: Dinlemek. Bakalım nasıl savunacak, işin içinden nasıl sıyrılacak diye merakla beklerim. Neyi savunduğundan çok, neyi nasıl savunduğu önemlidir.

Şunu da ekleyeyim, gün gelir gerekir: Sevan'a karşı haklı çıkmanın tek bir yolu vardır, baktığı bakış açısını reddetmek. Çünkü Sevan, yakaladığı bakış açısının sonuçlarına acımasızca katlanır ve tek bir mantık hatası yapmadan, eşsiz bir belagatla sizi peşinden sürükler. Çocukluğunuzdan beri inandığınız değerlerin gözünüzün önünde lime lime edildiğine tanık olursunuz. Sessiz sedasız yol alırken kayalarda parçalanan bir dalgaya benzersiniz, daha Türkçesiyle eşek tepmişe dönersiniz.

Olumsuz her türlü durumu lehine çevirme konusunda üstüne yoktur. Örnek: Jandarmalar eşliğinde hapse giderken yolda beni aradı. Durumu anlattı. Çok üzüldüm tabii. 'Merak etme, dedi, hapisten çıktığımda iyi ki hapse girmişim diyeceğim'. Aynen dediği gibi oldu. Türkçenin etimolojisi üzerine muhteşem bir eser ortaya çıktı.

Sevan’ın şu anda Nesin Vakfı’na ait olan Şirince’deki eserleri üzerine bir iki satır illa ki gerekiyor.
Şirince günün birinde sit alanı ilan edildi ve akabindeki 27 yıl boyunca köyün imar planı yapılamadı. Çivi çakılmıyordu. Mecazi anlamda değil, gerçek anlamda çivi çakılmıyordu. Kimileri yasaların yaşama değil, tam tersine yaşamın yasalara uyacağını sanıyor! Akılsızlığın dik alası, halkı yok saymanın had safhası. Herkes gizli saklı ve korka çekine tadilat ve kaçak inşaat yaparken, Sevan bunu alenen, göstere göstere yaptı. Vatandaşa zulmeden bir yönetimi tanımıyorum ve bunu da cümle aleme ilan ediyorum dedi. Üstüne üstlük bir de ‘Hodri Meydan Kulesi’ dikti!

Ta ilk gençliklerinden beri bozuk düzeni yıkmaya çalışanların istisnasız hepsinin Sevan’ı kutlayacağını ve hatta kahraman mertebesine yükselteceğini zannedersiniz değil mi? Hayır, öyle olmadı. Meğer bozuk düzeni yıkmak bazıları için soyut bir kavrammış; bir tür hobi diyelim! Bozuk düzen bugüne dek yıkılmadığından bunun böyle olduğunu tahmin etmeliydik!

Sevan’ın yarattığı yerler, ‘öldüm de cennete mi geldim’ dedirtecek güzelliktedir. Meleklerle huriler nerde kaldı diye sağınıza solunuza baktırır. Oysa yaptığı şey son derece basittir: Doğanın eksiklerini tamamlar! Aklınız başınıza geldiğinde, ben niye bunu düşünemedim, benim neyim eksik diye kendi kendinizi yersiniz.

Şu an itibariyla Nesin Vakfı dünya çapında eşsiz bir güzelligin sahibidir. Bu yükün altından nasıl kalkacağız bilmiyorum. Sevan’ın özgürlüğü anlaşılan bizim esaretimiz!

Keşke bu güzelliğe bu kadar kolay konmasaydık, keşke bizim de bir katkımız olsaydı...

Borcumuz olsun. Nesin Vakfı çocukları bu güzelliği idrak edecek ve yaratacak kapasitede yetiştirilecektir.

Sadece Nesin Vakfı’nın şimdiki ve gelecek nesilleri adına değil, (bu hakkı kimseye sormadan alarak) insanlık adına da Sevan’a teşekkür ederim.

Aman Nişanyan, Değneği Elden Bırakma

Kürt siyasi hareketinin Almanya'da yayımlanan resmi yayın organı Yeni Özgür Politika gazetesinde 3 Mart'ta Rahmi Batur'un enfes bir köşe yazısı yayımlandı. Sitemde paylaştığım için beni PKK yandaşlığıyla suçlayanlara gülüp geçtim.

(3 Mart 2011, Yeni Özgür Politika)

Rüzgar eken, fırtına biçmeye hazırlıklı olmalı değil mi? Hiç değilse, fırtınayı biçerken, şaşırmamalı, hele 'Bu fırtına da nerden çıktı?!' diye, hayretle sormamalı... Ama öyle olmuyor. Şaşırıyorlar. Hayretten hayrete gark oluyorlar… Nitekim Hrant Dink'i vuranlar karşılarında Sevan Nişanyan'ı bulunca, şaşırmakla kalmadılar, kafayı sıyırdılar…

Ne kadar farkındasınız bilmiyorum, Türk devletinin ana akımı, toplarimhaeder damarı Kemalizmin bir de Sevan Nişanyan meselesi var artık. Onu bitirmek, susturmak istiyorlar. Yapamıyor olmaları (ki bu ilktir, vurmak isteyip de vuramadıkları olmamıştı şimdiye kadar) çıldırmalarına neden oluyor.

Sevan Nişanyan bu memleketin en donanımlı entelektüellerinden biri olsa da (entelektüellerden biri de, lafın gelişi ha… en donanımlısı demekte, hiçbir beis görmüyorum gerçekte) turizm işleriyle uğraşan, kendi halinde ve işleri de tıkırında giderken, Hrant Dink'i vurmaları üzerine, öfkesine ve vicdanına yenik düştü… Kendi deyimiyle, bu memlekette öyle güvercin tedirginliği ile yaşanamazdı, nerede bir köpek görsen, değneği alıp üzerine gitmen gerekiyordu.

Öyle de yaptı… Bütün ince hesapları bir kenara fırlattı ve ilk elden, zaten arkadaş çevresiyle yaptığı tartışmalar sırasında, Kemalizmin kaygan bir zeminde buz patinajı yaptığını, fark ederek, onları kaçamayacakları bir köşeye sıkıştırmak için, sorulardan müteşekkil 'Yanlış Cumhuriyet' kitabını yayınladı.

Oysa bu kitabı yazmaya başladığında, bu kadar radikal bir kitap murad etmemiş, daha orta yoldan bir şey düşünmüş, ama gerçekler onu daha radikal bir noktaya sürüklemiş. Arkadaş çevresinin tavsiyelerine uyarak da, kitabı yayınlamaktan vazgeçmiş. Beladan kaçmış yani… Ama Hrant'ın vurulmasıyla, bela onu arayıp bulmuş. O da hiç eyvallah dememiş…

Reste rest çekmiş.Tarih ve siyaset yazıları bir yana, Taraf gazetesindeki Kelimebaz köşesinde yazdıkları, Hrant'ı vuran, vurduran şemamok taifesini çıldırtmaya yetti… Sadece onları da değil, çok daha geniş bir kesimi de… Köşedaşları polisyazarlar üzerine geldi önce, onu Taraf'tan attırmayı da başardılar zaten.

Sonra onu korkutmak, sindirmek için, geniş bir tehdit ve karalama kampanyası devreye girdi. Geri tepti. Nişanyan geri adım atmak şurda dursun, daha da üzerlerine gitti. Kendileri geri adım atmak zorunda kaldı. Bu kez, öldürmenin kendilerine çok pahalıya mal olacağını anladılar. Anladılar anlamasına da, bunu hazım etmeleri de mümkün değildi.

Sevan Nişanyan, çekiç misali kalemiyle, kutsal sistemlerinin çürük duvarlarını yıkmakla kalmadı, onların kafasındaki Ermeni imajını da yıktı... Asıl buna öfkeleniyorlar. Asıl buna yanıyorlar.Asıl bunu affedemiyorlar… Kafalarında nasıl bir imaj oluşturmuşlardı? Ermeni açıktan itiraz etmez. Boyun eğer. Derdini ancak, merhamet dilenerek anlatır. Haksızlığı sineye çeker… Hadi itiraf edelim, birçok Kürdün kafasında da, böyle bir imaj vardır. Ez ne fileylê te me lafı, böyle bir imajın dışa vurumudur.

İşte Nişanyan bunu yıktı… Öldüremiyorlar… Hapse atamıyorlar… Kabullenmeleri de imkansız olduğuna göre, başka bir yol aradılar. Buldular da…

Nişanyan Evleri olarak bilinen küçük otellerini, kaçak yapı diye yıkma kararını aldırdılar.

İşin içinde kaçak lafı geçince, ona destek olabilecek kesimleri saf dışı bırakacaklarını hesap ettiler. Çok da yanlış bir hesap değildi doğrusu. Sol çevre, işin içine sermaye girince, hele kaçak kavramı da buna eşlik edince, geri durdu.

Bu konuya girmeyeceğim, mesele uzar. İsteyen internetten bu konuda bilgi sahibi olabilir.

Yine de şu kadarını söyleyelim. Nişanyan Evleri'ni yıkıma götürecek, kanun, kural, her neyse, bütün Türkiye'ye uygulanırsa, ayakta kaç bina kalır, kimse bilemez. Nişanyan Evleri'nin bulunduğu köyün, başta karakolu, camii ve okulu olmak üzere, hepsinin yıkılması gerekiyor.

Yani dava doğrudan doğruya siyasidir ve ona göre tavır almak gerekiyor.

Zaten Nişanyan da, baştan itibaren, meselenin siyasi olduğunu bilerek, siyasi tavır almaya başladı. Aynı köyde Hodri Meydan adıyla 12 metrelik bir taştan kule inşa etti.

Sonra da oradaki malını mülkünü Nesin Vakfı'na bağışladı.

Öyle anlaşılıyor ki, bunlar yine Nişanyan ile başa çıkamayacak, oturup 'ah eski günler, vah eski günler!' diye dizlerini dövecekler.

Aman Nişanyan!

Değneği elinden bırakma!

Deus Ex Machina

2 Mart günü Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, maiyetinde devasa bir Devlet heyetiyle birlikte Şirince'ye geldi. Köy meydanında zülfiyare dokunmayan 'yapıcı' bir konuşma yaptıktan sonra doğru Nişanyan Evlerine geldi. Tüm kibarlığımla kuleye buyur ettim. Kabul etmedi. Vali ve kaymakam beyler, kültür varlıkları genel müdürü ve özel idare genel sekreteriyle birlikte beni yemeğe davet etti. Kahveden sonra Matematik Köyünü ziyaret etme teklifimi kırmadı. Bir süre başbaşa görüşme fırsatı da bulduk.
Ziyaret basına şöyle yansıdı.

Kültür Bakanı Günay: 'Şirince 'Kültür Turizm Koruma Bölgesi' Olacak'

(3 Mart 2011, Sesonline.net)

Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, Şirince'den yükselen 'imdat' çığlığı sonrası, duyarlı kamuoyunu baskısı ile İzmir valiliği ve İzmir İl Genel Meclisi'nin gazabından kurtulan Türkiye'nin en güzel köylerinden biri olan Şirince'yi ziyaret etti.

Bakan Günay, Şirince'nin 'kültür, turizm, koruma, gelişme bölgesi' olacağını duyurdu. Günay, ''Plan yetkisi bize geçecek. Buradaki plan isimlerini yeniden turizm amaçlı gözden geçireceğiz. Belediye, özel idare bize yardımcı olacak ama nihai kararı biz vereceğiz. Bölgeyi koruma altına almış olacağız. Vatandaşı mağdur etmeyeceğiz'' dedi.

Bakan Günay, Şirince'deki yıkım kararlarına ilişkin, kimseye özel düşmanlık ya da kayırma yapmalarının söz konusu olmayacağını ifade etti. Bakan Günay, ''Sit alanında kaçak olarak inşa edildikleri'' gerekçesiyle İzmir İl Özel İdaresi Encümeni tarafından geçen yıl eylül ayında yıkım kararı alınan 22 yapının bulunduğu tarihi Şirince köyünü ziyaret etti.

Şirince'de köylülerle görüşen Bakan Günay, yıkım kararıyla ilgili kimseyi mağdur etmek istemediklerini, köyün geleceğinin ''yanlış bir gidişe

mahkum edilmemesi gerektiğini’’ kaydetti.

Bakan Günay, yıkım kararı hakkında İzmir Valisi Cahit Kıraç ile görüştüğünü, yanlış anlaşılma olmasın diye binaları kendi gözüyle görüp vatandaşlarla konuşmak için Şirince’ye geldiğini anlatarak, ‘‘Bazı yanlışlıklar var ki koruma kurulları kabul etmemiş. Mahkemeler de kabul etmemiş. Mahkeme kararını dinlemezsem ben mesul olurum. O zaman dedik bir süre verelim. Herkes yanlışını düzeltsin. Belki bazıları ben ekip göndermeden düzeltmeye kalkar. Bazısı var ki projesini götürecek kuruldan olur alacak, bazıları kaldıracak yapıyı. Bazısı metrekarelerini düzeltecek. Birbirimize yardımcı olacağız. Şirince’de gelecekte çocukların güç durumda kalacağı bir ortam ortaya çıkmasın istiyoruz. İnatlaşma içinde değil anlayış içinde olursak gelecekte hepimizin memnun olacağı bir Şirince ortaya çıkar. İş inatlaşmaya dökülürse mahkeme kararı, kurul kararı var. Bunu uygulayın dersem üzülürüm. Üzülmeden, anlayış içinde birbirimize yardımcı olalım. Bugün burada gördüklerimizi tespit edeceğiz. Bu konuda özel bir komisyon çalışacak ‘ dedi.

Bakan Günay, Şirince’nin ‘kültür, turizm, koruma, gelişme bölgesi’ olmasının köye katkısına ilişkin sorusu üzerine ‘‘Plan yetkisi bize geçecek. Buradaki plan isimlerini yeniden turizm amaçlı gözden geçireceğiz. Belediye, özel idare bize yardımcı olacak ama nihai kararı biz vereceğiz. Bölgeyi koruma altına almış olacağız. Vatandaşı mağdur etmeyeceğiz’’ şeklinde cevap verdi.

Nişanyan Evleri ile ilgili soruya karşılık Bakan Günay, ‘‘Kimseyle kişisel olarak meşgul değilim. Koyduğumuz kurallara herkes uyacak. Kimseye özel kayırma da yıkım gayreti de yok’’ dedi. Bakan Günay daha sonra ‘‘Nişanyan Evleri’’ butik otel işletmesinin de aralarında yer aldığı yapılarda incelemede bulundu.

Şirince köyünde, aralarında Sevan Nişanyan tarafından işletilen ‘‘Nişanyan Evleri’’ butik otel işletmesinin de bulunduğu 22 yapı için ‘‘sit alanında kaçak olarak inşa edildikleri’’ gerekçesiyle İzmir İl Özel İdaresi Encümeni tarafından geçen yıl Eylül ayında yıkım kararı alınmış, 17 Şubat’ta yıkım kararının uygulaması kamuoyu baskısı üzerine, Kültür ve Turizm Bakanlığı’ndan gelen yazı dikkate alınarak ertelenmişti.

O Bayrak İndi

Bakanın ziyaretinin ertesi günü sıcağı sıcağına bir barış jesti yapma gereğini duydum. Küçük bir törenle Hodri Meydan Kulesi'nin bayrağını indirdim. İnternette yeni isim yarışması açtım.

(3 Mart 2011, Nişanyan blog)

Bu sabah hazin bir törenle salyangozlu bayrağı Hodri Meydan Kulesinin gönderinden indirdik. 'Ti' sesi çıkarabilen trompetimiz olmadığından o vecibemizi yerine getiremedik. Kendimizi anavatana katılan Hatay Cumhuriyeti gibi hissettik.

'Hodri Meydan Kulesi – Zalimin aczini görmek ve göstermek için inşa edildi' yazan yazıtımızı, artık işlevi kalmadığı için, bir örtüyle örttük. Yeni ad belli olduğunda sökeceğiz. Gören gördü, görülecek olan görüldü. Barış eli uzatma vaktidir.

Kulenin yeni adını bulmak için dün akşam facebook'ta ödüllü bir yarışma açtım. An itibariyle 289 katılım geldi. 'Hrant Dink Kulesi' önerisini, yanlış yorumlanacağı için maalesef reddetmek zorunda kaldım. Birlik ve Beraberlik Kulesi, Sabahattin Ali Kulesi, Gargamel Kulesi, Hacıyatmaz Kulesi, Selanikli Sarı Mustafa Paşa Kulesi, Bu Da Mı Gol Değil Kulesi, Soft Hodri Meydan Kulesi, Malum Kule, Adıgüzel Kulesi, Masumiyet Kulesi, Parmaklıburgaz, Nişan Taşı, Taş Akkule, Ucube Kule, Kule-i Hayriye, Tavır Tower, Vatan Millet Tower, Yurtta Sulh Cihanda Sulh Kulesi, Yüce Önder Kim İl Sung Kulesi önerileri mansiyon aldı. Atakule olsun, zeytinyağı satış yeri açılsın önerisi ciddi bulunmadı. Göçmen Kuşları ve Yaban Hayatı İzleme ve Gözlemleme Kulesi? Bu olabilir sanki.

Önümüzdeki günler ve aylar, öyle görülüyor ki, bürokrasiyle çetin bir pazarlık dönemi olacak. Saçak çekim payları, kadastro paftaları, taks'lar ve kaks'lar konuşulacak. Bana ve Ali'ye Allahtan sabır dilemekten başka elinizden bir şey gelmez.

İşimiz kolay değil. Dün, Kültür Bakanından hariç, hayatımda konuşmadığım kadar Devlet insanıyla konuşma fırsatı buldum. İçim

karardıkça karardı. Turizm nedir, neden yapılır? Koruma nedir, neyi neden korumak gerekir? Doku nedir? Tarih nedir? Güzel nedir? İnsan olanla nasıl konuşulur? Bunları bilen bir tane Allahın kuluna denk gelsek mesele kalmayacak. Ama heyhat, kamu sektöründe zor.

Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay hakkında gıyabında çok olumlu sözler iştimiştim. Tanıştık, sohbet ettik. Dört dörtlük bir insan izlenimini edindim. Şirince'deki sorunu tüm yönleriyle doğru olarak kavradığından emin oldum. Rahatladım. Öyle bir bakanlığın başında olduğu için kendisi adına üzüldüm, memleket adına sevindim. Ne saklayayım, Ak Parti adına da sevindim.

Memlekette aklı ve yüreği çalışan adam hiç az değil. İş ki, Devlet'e diş geçiremiyorlar.

Göçmen Kuşlar ve Yaban Hayatı

Ertesi gün kulenin yeni adı ilan edildi. Hayal kırıklığı ifade edenlere facebook'ta şu notu geçme gereğini duydum: 'Absürd mizahın gücünü küçümseyen arkadaşlar var anlaşılan. Hiç endişeniz olmasın, bir tümen askerden daha etkilidir.'

Hodri Meydan Kulesi'nde Bayrak İndi

(4 Mart 2011, basın bildirisi)

Kule Göçmen Kuşları ve Yaban Hayatı İzleme ve Gözlemleme Kulesi olarak hizmet vermeye devam edecek

Yazar ve dilbilimci Sevan Nişanyan'ın Şirince köyünde inşa ettiği Hodri Meydan Kulesi'nin adı 'Göçmen Kuşları ve Yaban Hayatı İzleme ve Gözlemleme Kulesi' olarak değiştirildi. Kulenin üzerinde bulunan salyangoz simgeli Nişanyan bayrağı da dün Şirince köyünde düzenlenen bir törenle gönderden indirildi.

Törende konuşan Nişanyan, 'Kültür Bakanımız Sayın Ertuğrul Günay'ın önceki günkü açıklamalarından sonra daha yapıcı bir tutum göstermek gerekiyor. Gören gördü, görülmesi gereken görüldü. Şimdi barış eli uzatma zamanı,' dedi.

Şirince köyündeki kaçak yapıların yıkım kararı üzerine geçtiğimiz Ağustos ayında 'gelecekleri varsa görecekleri var' diyen Nişanyan, yıkım kararlarına tepki olarak inşa ettiği Hodri Meydan Kulesi'nin üzerine 'Zalimin aczini görmek ve göstermek için inşa edildi' yazılı bir plaket koydurmuştu.

Dört ay önce hizmete açılan kule, Şirince köyüne gelen turistlerin yoğun ilgi odağı olmaya devam ediyor.

Bakan Günay: Nişanyan'dan Allah Bizi Kurtarsın

Birkaç gün sonra Ertuğrul Günay Radikal gazetesinde çıkan röportajında bu konuya değindi.

(14 Mart 2011, Radikal)

Sevan Nişanyan'ın evlerinin yıkımını engellediniz. Onu kurtarmayı niye bu kadar beklediniz?
Onun kurtarılacak hali yok, Nişanyan'dan Allah bizi kurtarsın! Şaka tabii. Benim bu latifeme o alınmaz diye yapıyorum. Kendisi son derece sivri dilli bir insan ve bir diyalogsuzluk yaratmış. Yaptığı işlerin çoğu makul ve zarif. Bazı şişmeler olmuş, onları törpüleyeceğine söz verdi. İşi ticarileştirdiği de olmuş, bu da bir gerçek. Bir de bir kule dikmiş ki…

Siz rahatsız oldunuz diye kulenin ismini değiştirmiş şimdi…
Ne yapmış, Ertuğrul Kulesi mi?

Yok Kuşları Gözetleme Kulesi…
İyi bari.

Şirince Köyü İmar Esasları

Şu günlerden itibaren mimarlarla, şehir plancılarıyla, genel müdürlerle, müdürlerle, genel sekreterlerle, genel sekreter yardımcılarıyla, daire başkanlarıyla oturup yeni imar esaslarının ıvırını zıvırını konuşmamız gerekecek. Sonuçta ne çıkar bilinmez. Kitabın bundan sonraki kısmının çok ilginç olacağını sanmıyorum. Sürecin başında neler hayal ettiğimizi buraya yazayım ki, yarın öbür gün bir yerlere vardığımızda geri dönüp, 'ne safmışız o zamanlar' diye hayret edebilelim.

(7 Mart 2011)

Şirince Köy Konseyi tarafından yeni yapılacak imar planı bizce şu temel esaslara uymalıdır.

Usul

Şirince köyü içinde ve çevresinde bina yapımı, tadilatı ve onarımı için Köy Konseyinin ön onayı şarttır.
Her türlü onarım ve tadilat ile taban alanı 50 metrekareyi aşmayan basit ek yapılarda Konsey, uygun gördüğü takdirde, mimari projeye gerek olmaksızın, sözlü anlatım veya basit çizim üzerinden onay verebilir. Onay yazılı olarak verilir ve yapılacak işin tam niteliğini belirtir.

Mimari proje gerektiren işlerde Konsey, projeyi en geç 30 gün içinde değerlendirerek onay, red veya değişiklik önerilerini ilgili mercilere bildirir.

Konsey bu belgede sayılan bağlayıcı kuralların yanısıra köyün mimari ahengine, geleneksel dokunun gereklerine ve turistik ihtiyaçlara ilişkin kendi değerlendirmelerini gözönüne almaya yetkilidir.
Onaya uygun olarak bitirilen işler için Konsey tasdik belgesi verir.

Genel İlkeler

Köy içindeki konut ve konaklama tesislerinin geleneksel Şirince ev tarzına uyması esastır. Köy yerleşim sınırı dışında yapılacak yapılar geleneksel

Şirince ev tarzına VEYA köy civarının ve Ege bölgesinin geleneksel bağ evi tarzına uymak zorundadır.

Köy içinde ve çevrede betonarme karkas yapı yasaktır. Tüm evler yığma kârgir usulüyle yapılır. Ancak kat arası tabliyeler ve istinat duvarları betonarme olabilir. İstisnai hallerde taş duvarla tamamen kamufle edilmek şartıyla betonarme kolon kullanılabilir.

Ahşap 'bungalow' tipi yapılar, hazır ahşap evler ve prefabrik yapılar yasaktır.

Köy İçinde Konut ve Konaklama Tesisleri

2007 tarihli imar planının izin verdiği parsellerde VE mevcut yapı harabesinin bulunduğu yerlerde yeni konut yapılabilir. [İmar planının imar izinleri tartışmaya açılırsa işin içinden çıkılamaz.]

İmar Planının öngördüğü hacimler dikkate alınmayacaktır. Mümkün olan her yerde köyün geleneksel yapısına uygun olarak BİTİŞİK NİZAM yapılaşma tercih edilecektir.

Ön cephe bitişik parsellerdeki evlerle aynı yönde olacaktır. Ancak zorunlu hallerde, çevre evlerle uyum göstermesi koşuluyla, yan cephe öne verilebilir.

Dik yerlerde çatı kotu, arka sıradaki çatı kotundan bir kat (270 ila 300 cm) alçak VEYA ön sıradaki çatı kotundan bir kat yüksek olacaktır. Ön sıra ile arka sıra arasında kot farkının 270'ten kısa olduğu yerlerde ve çarşı içi havalisinde yeni yapıların çatı kotu, bitişik parsellerdeki en yüksek çatının kotunu aşamaz.
Önceki maddede belirtilen kot sınırlamalarını aşmamak şartıyla evler, zemin eğimine uygun olarak iki veya üç katlı olabilir.

Bodrum katı yasaktır. Zemin kat tabanı ön sokakla bir veya sokaktan en çok 1 metre yükseklikte olabilir.
Zemin katta yığma taş yapı zorunludur. Taş duvar yatay işlenecek, 'yapıştırma' ve 'kaplama' yöntemi kullanılmayacaktır. Toprak veya beton

harç kullanılabilir.

Üst kat pencereleri 1/2 boyutlarında ahşap doğrama olacak, 150 cm’den alçak ve 200 cm’den yüksek olmayacak, bir cephedeki pencerelerin hepsi aynı hizada olacak, ara mesafeleri eşit olacak ve kasa eninin 1.25 katından daha geniş olmayacaktır. Dış cephede demir, alüminyum ve plastik doğrama yasaktır.

Erdem Konağı tarzında gömme teraslar hariç taraça ve balkon yasaktır. Düz çatı yasaktır.

Çatı eğimi %20 ila %30 olacaktır. Tüm çatılar evin cephesi adedince akıntılı olacaktır. Alaturka kiremit kullanmak zorunludur. Eski (çıkma) kiremit tercih edilecektir. Çatı üstü güneş enerjisi depoları yasaktır. Güneş enerjisi panoları çevreyi rahatsız etmemek şartıyla çatı üstünde veya yerde kullanılabilir.

80 santimetreyi aşmamak ve özel mülk olan komşu parsele taşmamak şartıyla çıkma ve cumba yapılabilir. Cumba tek cephede, çıkma en çok iki cephede olabilir. Birbirine bitişik iki cephede çıkma varsa bunlar köşede birleşecek, ayrı ayrı çıkma yapılmayacaktır.

Üst katlar bağdadi (çit) veya yığma tuğla tekniğiyle yapılabilir. Çit ve tuğla duvarlar sıvanacak ve beyaz badana yapılacaktır. Pencere ve kapılar herhangi bir koyu renge boyanabilir.

Konutların iç düzeni serbesttir. Ancak Konsey tavsiye niteliğinde kararlar alabilir.

Bahçe ve avlu dış duvarları yığma taştan yapılacaktır. Eski tip kiremitli kapı çatısı ve çardaklar tercih edilecektir. Ferforje parmaklık yasaktır.

Burada sayılan standartlara aykırı olan mevcut yapılarda her türlü müdahale, yapıyı mümkün mertebe geleneksel tarza uygun hale getirme yönünde yapılacaktır. Konsey onarım onayı vermeden önce varolan aykırı unsurların bir bölümünün veya tümünün düzeltilmesini şart koşabilir.

Mücavir Alandaki Yapılar

Köy yerleşim alanı dışında a) 5 dönümden küçük parsellerde konut ve konaklama amaçlı olmayan (kümes, ahır, depo, havuz gibi) basit işlevsel yapılar, b) asgari 5 dönümde toplam %5 taban oturumunu aşmamak şartıyla köy ve çiftlik evi tarzında konutlar ve aynı nitelikte konaklama tesisleri, c) toplam %20 taban oturumunu aşmamak ve geleneksel kırsal mimari tarzına aykırı olmamak şartıyla eğitim ve sağlık tesisleri kurulabilir.

Toplu konut ve 'site' projeleri yasaktır. Birbirine eş ikiden fazla müstakil konut yapımını içeren projeler onaylanmaz.

Yapılar iki kattan yüksek olamaz. Geleneksel Şirince köy mimarisi tercih edilir. Ancak Ege bölgesinin eski bağ evleri tarzında, yığma taştan, bir veya iki katlı, geleneksel köy üslubuna aykırı olmayan binalar yapılabilir. Düz çatı kullanılabilir. Balkon ve teras yapılabilir.

Kapalı yapılar ile sokak, otopark, avlu ve taraça gibi kaplama zeminler ve su havuzları dışında, her parselin en az %60 yüzeyinin yeşil alan (bahçe, tarla, orman veya makilik) olarak korunması şarttır.

Sıradışı Yapılar

Gerek köy içinde gerek mücavir alanda, cami, hamam, müze, çeşme, kule, okul ve benzeri konut dışı önemli yapılar, Türkiye'nin herhangi bir köy veya kasabasının geleneksel ve tarihi mimarisinden emsal gösterilmek VE Şirince'nin mimari bütünlüğüne aykırı olmamak şartıyla inşa edilebilir.

Çarşı Bölgesi

Dükkân ve seyyar tezgâhların açılabileceği çarşı bölgesi haritada belirtilmiştir. Bu alan dışında dükkân ve seyyar tezgâh açılamaz.

Şirince'nin geleneksel mimarisinde çarşı ve dükkan emsali bulunmadığı için, dükkân düzenlemelerinde geleneksel mimariye uygunluk talep edilmez. Ancak çarşı bölgesinde yapılan her türlü uygulamanın çarşı geneliyle uyumlu olması, geleneksel yapı malzemesi kullanması, 'köy'

fikrine aykırı olmaması, diğer işletmeleri rahatsız etmemesi ve göze hoş gelmesi koşulları aranır.

Işıklı reklamlar ve büyük tabelalar yasaktır. Plastik ve ‘ondülin’ çardaklar yasaktır.

Ortak Alanlar ve Hizmet Yapıları

Sokaklar eski usul taş kaplama VEYA granit paket taşıyla yapılacaktır. Ortada su akıntısı bırakılacaktır.
Mevcut İmar Planında öngörülen park ve rekreasyon alanları a) gereksiz olduğu, b) özel mülke zarar verdiği ve c) spekülatif kazanca yol açacağı için terkedilmelidir. Köyün çevresi Türkiye’nin en güzel park ve rekreasyon alanlarından biridir.

Ruhsatsız olan mevcut okul binası yıkılarak Şirince’nin tarihi dokusuna yakışan güzel bir okul yapılmalıdır.

Kaya Mezarı

Kitap tamamlanıp piyasaya çıktıktan yaklaşık bir yıl sonra Şirine bu kez kayamezarımın açılışı dolayısıyla yenidn ulusal medyaya konu oldu. Bu bölüm, doğal olarak, Şirince Meydan Muharebelerinin Mufassal Tarihçesi kitabının basılı versiyonunda bulunmuyor.

Açılışa Davet

Şirince'de Kaya Mezarı Açılıyor

(7 Şubat 2012, basın bildirisi)

Yazar ve dilbilimci Sevan Nişanyan'ın İzmir'in Şirince köyünde yaptırdığı tarihi kaya mezarı 19 Şubat Pazar günü törenle açılıyor. Şirince Köyü yakınındaki Kayserkaya mevkiinde yekpare kayadan oyulan mezar, altı metre yükseklikte ve dörtbuçuk metre eninde İyon tarzı bir tapınak cephesinden oluşuyor.

Konuya ilişkin konuşan Nişanyan, 'Kaya mezarı geleneği eski Anadolu kültürlerinde yaygındır. Bu geleneğin ikibin küsur yıldan beri ilk örneğini gerçekleştirdiğim için mutluyum. En ince ayrıntısına kadar eski örneklere sadık kalmaya çalıştık,' dedi.

Kaya mezarının Muğla'nın Dalyan kasabasındaki mezarların taklidi olduğuna ilişkin eleştirileri cevaplayan Nişanyan, yaptığı mezarın Dalyan'dakilerle benzerliği olmadığını savundu. Fethiye'nin Yaka köyünde bulunan Bellerofon Mezarını örnek aldığını belirten Nişanyan, yüzden fazla

antik kaya mezarını incelediğini, ancak hiçbirini bire bir kopya etmediğini vurguladı.

Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay'ın kaya mezarına ilişkin olarak söylediği 'Her önüne gelen taklit eser yapamaz, inceleme sonucu gereği yapılacak,' şeklindeki ifadesini değerlendiren Nişanyan, 'Sayın bakan tam bir Devlet adamı gibi konuşmuş,' dedi.

Öldükten sonra bu mezara gömülmeyi şimdilik düşünmediğini söyleyen Nişanyan, bu konudaki soruları 'öldükten sonra düşünürüz,' diye cevaplandırdı.

Kaya mezarının açılış töreni 19 Şubat Pazar günü saat 14.00'te Şirince köyünde yapılacak. Törende helva ve sınırsız miktarda şarap dağıtılacak.

Kayamezarın Öyküsü

(7 Şubat 2012, Nişanyan blog)

Matematik Köyü'nün tam karşısında bir kaya vardı, çıplak kuru bir şey, şöyle:

(Matematik Köyünden görünen.)

Buna bir müddet trene bakar gibi baktıktan sonra bir gün aniden gördüm neyin eksik olduğunu. Aha! Şuydu eksik olan:

(Fotoshop'tur. Ağustos 2008 çalışması.)

Tam o sırada Matematik Köyüne bir anıt yapma düşüncesi var, heykelciler gelip gidiyor. 'Budur' diye ilan ettim. Pek inanmadılar, gülümsediler filan, ama fikir kafamda şekillenmişti bir kere. Hesap yaptım. Bir şeyi çok isteyince bende gerçeklik algısı biraz kayma yapıyor, yirmi bine çıkartırım diye kendimi ikna ettim. Var mı fanteziye ayıracak o kadar param? Var. O sırada arabam yoktu, eski Marea'yı Çine'de pert etmişim. Yeni araba alacağıma bunu yaparım diye düşündüm. Yıllık amortisman hesabı yaparsan kesin doğru yatırım. Araba dediğin bilemedin on sene gider. Bu nereden bakarsan ikibin sene – şayet Türklerin eline düşmezse.
Sonunda altmışbin lirayı geçti tabii, ama olsun, niyet önemli.

Peki amaç ne? Amacı inanın bilmiyorum. İçimden öyle geldi. Ama düşündükçe aklıma şunlar geliyor:

Bir, 1989'da Likya hakkında bir kitap yazmışım. O sırada oradaki bütün kaya mezarlarını gezmişim, hayran olmuşum, yok bundan daha romantik bir görüntü diye düşünmüşüm, neden bir Allahın kulu akıl etmez böyle bir şey yapmayı diye hayret etmişim; modern çağ insanı aptal herhalde yahut köle, ruhu ufalmış diye felsefe yapmışım. Hatta Mehmet Aksoy'a sormuşum (hani şu Kars'taki şeyi yapan) kaça malolur böyle bir şey diye, o da trilyonumsu bir hesap çıkarmış. O günden beri zihnimin bir köşesinde konu uykuya yatmış, uyanacağı günü beklemiş.

İki, herhangi bir çıkara veya küçük hesaba dayanmayan bir jest yapmak şu dünyada mümkün müdür diye ne zamandan beri aklımı kurcalayan bir konu var. Gerçek özgürlük– eğer özgürlük diye bir şey varsa – budur: seni esir alan nefsini, köle kılan çıkarını ve sosyal mecburiyetleri hepten bir kenara itip bir şeyi sadece 'güzel' olduğu için yapabiliyor musun? 'Topluma faydalı bi şey yapsaydın' deme bana, 'topluma faydalı' denilen şeylerin üstünde kaçınılmaz olarak çıkar hesabının gölgesi vardır. 'Ahireti düşün' de deme bana: ahiret hesabı gözeterek yapılan her şey mutlak bir ahlak yoksunluğunun işaretidir, 'bedeli yoksa kılımı kıpırdatmam' diyen bencilliğin başka türlü söylenişidir.
Ayrıca vaktiyle Kant okumuşuz, üçüncü kritik üstünde de haftalarca kafa patlatmışız. 'Güzellik, her türlü çıkar hesabının üstünde olan şeydir' diye kalmış aklımın bir köşesinde.

Üç, tam o sırada yeniçerilerin bana suikast yapmaya hazırlandıkları resmen ortaya çıkmış. Ekip kurmuşlar, gözlem yapmışlar. O yüzden sabah akşam jandarma polis eskortuyla dolaşıyorum, sözde 'koruyacaklar', külahıma anlat. Olacağı varsa olur diye düşündüm; pek de kederlenmedim doğrusu. 'Korunmaya' çalışıp hayatımı zindan etmenin tam da bunların istediği tuzağa düşmek olacağına kanaat getirdim. En güzel cevap nedir? Parmak göstermek! Eh, bundan güzel parmak mı olur? (O sıralar daha Hodri Meydan Kulesi yoktu, o 2010'da geldi.)

Dört, megalomani? Vallahi bilmem. Belki. Ali öyle diyor, ama çok da haklı olduğunu sanmıyorum.

Oymaca Faslı

15 Nisan 2009'da taşa ilk çekici vurduk. Temiz kayayı bulmak için önce bozuk yüzeyi bir 50-60 santim tıraşlamak gerekiyordu. Benim aceleciliğim yüzünden onu eksik yaptık, sonradan çok zorluk çıkardı. O yaz hemen hemen her gün Aynur'la beraber kayada çalıştık, mermer tozu yutmaktan az daha silikozis oluyorduk. Otoyol tünelinde çalışmış olmaktan başka referansı olmayan üç ameleyle bir yıla yakın kaba yontu işini yaptık. Sonra mermerci ustam Halis, bir yıl boyu o kaba işin tesviyesiyle uğraştı. Bu kış ince işler için İzmir'den Kâmil ustayla oğlu Fatih'i buldum. Önce iş çok iyi yürüdü, tepedeki akroterleri, Medusa başını, İyonik başlıkları çıkardık. Eski Yunanca ve Eski Ermenice birer yazıt kazdık. Son günlerde, yaştı kuruydu derken, ne yazık ki onlar da biraz cıvıttı. Geride daha iki üç aylık iş var aslında: kapı ve pencere detayları tamamlanacak, revakın iç duvarlarına kabartma sahneler yapılacak, iç tavan kasetlenecek. Ama sabrım gene tükendi, önümüzdeki günlerde iskeleyi sökmeye karar verdim.

(İskele yüzünden ancak böyle daracık açı alınabiliyor. 10 Ocak 2012 civarı.)

Bürokratik Süreç

İlk başladığımda jandarma bölük komutanına gittim, başkasından duyma benden duy diye projeyi anlattım. Sevan Bey izin alsaydın keşke dedi. Peki kimden izin alacağım? Anıtlar Kurulu? Şaka herhalde, ortada tarihi eser yok ki onların yetkisine girsin. Özel İdare? Onların işi imar planı yapmak, binaların ruhsata uygunluğunu denetlemek, alakası yok. Kaymakam Beye söylesen? Adamcağız kendi gölgesinden korkan bir memur, neye göre izin verecek? Ne yapacağı belli, benim dilekçeyi top yapıp kapı kapı gezdirecek, arada da dua edecek ki top kendisine geri gelmeden tayini çıksın, bu beladan kurtulsun. Bir dost ortamında İmar İşleri Müdürü ile sohbet ettik. Sevan Bey Buca Belediye Başkanı onca sene uğraştı ama dağdaki Fantoma anıtı için izin çıkarabildi, gel seni onunla tanıştırayım dedi. Mersi, almayayım dedim. Hayat kısa, bürokratik budalalıkla ziyan edecek vaktim yok. Ayrıca öyle bir ucubeyi yaptırabilen adamla benim ne işim olur?

(Buca belediye başkanı ve eseri)

İnanmayacaksınız, tam altı ay kıvrım kıvrım kıvrandılar, bir kulp bulamadılar. Kaymakamlıkta, valilikte, bakanlıkta, benim bildiğim en az on toplantı yapıldı bu Nişanyan'la nasıl başa çıkacağız diye. Sonunda topu Orman İdaresine attılar. Meğer benim anıt yaptığım yer teorik olarak ormanmış. Eh, Orman Kanununun 17. maddesi açık, ormanda 'her çeşit bina ve ağıl inşası, tarla açılması, yerleşilmesi' yasakmış. Bina mı yapıyorum? Binanın hukuki tanımı İmar Kanununda var, yaptığım şey bina değil. Ağıl değil. Tarla açmıyorum. Yerleşmeye – şimdilik – niyetim yok. Mülkiyetime geçirmiyorum. Daha ne? Olsun, dediler, davayı açtılar. Savunma yapmaya tenezzül etmedim. Hakime hanım altı ay hapsi dayadı, iyi halden bir ay kesti, sonra insaflı biri olduğundan tecil etti. Öylece kaldı.

Yetinmediler. Özel İdare memuru Emin geldi. ‘O ne?’ diye sordu. ‘Hiiçç, anıt’ dedim. ‘Atatürk anıtı gibi bir şey mi’ dedi. ‘Allah korusun’ dedim. ‘Öyle dediğine göre Fethullah Gülen anıtıdır’ dedi. Yemin ediyorum, tanıklar da var. ‘Hah, tam üstüne bastın, öyle yapacaktık ama hoca efendi yeterince fotojenik değil diye vazgeçtik, onun yerine Yunan tapınağı yapıyoruz’ dedim. Gitti mühürledi. Yasadışı olduğu apaçık olan bir mühür. Özel idarenin öyle bir yetkisi yok. Bina değil, ruhsata tabi yapım değil. Dağda oyuk açmanın ruhsata tabi olduğu nerede görülmüş? Gittim Özel İdare Müdürüyle konuştum, hak verdi, yanlış işlem olmuş biliyoruz dedi. Ama Türk Adaleti affetmez, mühür bozmadan da bir dava açtılar. Savunma yapmadım, duruşmalara gitmedim. Geçen hafta çıkan beş aylık mahkûmiyet ondandır.

Bu da yetmemiş. Geçen ay (Aralık 2011) bir de ne duyalım? İzmir bilmemkaç numaralı Koruma Kurulu bizim kayayı ‘arkeolojik sit’ ilan etmemiş mi? Adamların düştüğü çaresizliğin düzeyini tahayyül edebiliyor musunuz? Arkeolojik sit dediği yer Allahın kuru bir kayası. Çıkıyor etraftan gerçi üç beş parça geç-Bizans çömlek kırıntısı, ama ona bakarsan Antakya’dan Çanakkale’ye kadar hangi tarlayı eşelersen çıkar bir şeyler. Garibanlar gerekirse Selçuk’un gecekondu apartmanlarını bile tarihi eser ilan etmeye hazırlar, yeter ki Sevan’la baş edebilsinler!
Geçen hafta Kurul’dan da gelip gitmeye başladılar. Eli kulağındadır, yakında 2863’ten de dava açarlar. İki ila beş senedir onun ederi.

Dün basından bir arkadaş sordu, duygu ve düşünceleriniz nedir diye. ‘Sikimde bile değil’ dedim. Feministler kızacak gene ama olsun, doğru cevap budur.

S. şıkkı!

Ne Yani Herkes mi Kayamezarı Yapsın

(16 Şubat 2012, Nişanyan blog)

Aklı başında sayılacak insanlardan gelen bir eleştiri var. Diyorlar ki, şimdi herkes kalkıp canının istediği yere kayamezarı – yahut kayacamii, kayaapartmanı, kayamustafa tapınağı – yapmaya kalksa doğru olur mu? Ne demiş Kant, üçüncü değil ikinci kritikte? Yaptığın işi evrenselleştiremiyorsan etik bir temele oturtamazsın.
Şimdi iki ihtimal var. Ya 'ay pardon yanlış olmuş' deyip vaz geçeceğim. Ya da dipsiz laf repertuarımdan uygun bir cevap bulmaya çalışacağım. İkincisini deneyeyim.

Soru bir: Kayacamii, kayaapartmanı vs. yapmak kötü müdür? Bence değildir. Özgündür. Bu memleketin bilmem kaç yüzyıldan beri en büyük derdi yeniye geçit vermemesidir. Özgün, yani orijinal olan, hazırın peşinden gitmeyen, yaratıcılık kıvılcımı taşıyan her eylem teşvik edilmelidir. Çokluğun tercihine aykırı da olsa teşvik edilmelidir. 'Yüksek' kültürü temsil etme iddiasındaki senin ve benim hoşlanmadığımız işler de olsa teşvik edilmelidir. Çılgın olur kayaapartmanı. Üf!

Kayakemal maskında da itiraz edeceğimiz şey işin biçimi değil içeriğidir. Yoksa biri kalkıp dağın birine sevdiği şairin anıtını oysa ne güzel olur.

Soru iki: Her önüne gelen yapabilsin mi? Peki yapmasın diyelim. Kimin yapıp kimin yapmayacağına kim karar verecek? Feşmekân bakanlığının ödlek memurları mı? Belediye encümeni mi? Mimarlar ve mühendisler odası mı? Başbakan mı? Bu insanların, toplum vasatının üstünde bir bilgeliğe veya estetik duyarlığa sahip olduğundan emin misin? Rousseau'nun hayal ettiği o ortak kamusal aklı üretebileceklerini gözün kesiyor mu?

Mevzuat mı dedin? TC mevzuatının, devlet memurlarının ardını korumaktan öte bir ortak aklı temsil ettiğine inanıyor musun?

Derin sulara sürükler bu sorular bizi. Düşün, eğer bir ülkede kamu otoritesini elinde tutanlar o ülkedeki eğitim ve tecrübe sahibi insanların –

onu bırak, para ve itibar sahibi olanların bile – akıl ve bilgelik açısından fersahlarca gerisine düşmüşse, o devlet ayakta kalmalı mıdır? Hatta o devlete devlet denebilir mi? Devlet postuna bürünmüş olan o şey'in, kaba güçten ve silahtan başka dayanağı kalmış mıdır?

Soru üç: Devlet karar vermeyecekse kim karar verecek o zaman? Bunun cevabını inan bilmiyorum. Bu memlekette her şeye rağmen varolan bir sağduyuya – iyiyi kötüden ayırma güdüsüne – güvenmekten başka çare yok elimizde. Teker teker, vakaya göre karar vereceksin. Aklına ve vicdanına güvendiğin insanların sesine kulak vereceksin. Temel birkaç işarete bakacaksın. Özgünse iyidir. Vasatın yoluna ters gidiyorsa iyidir. Devletin memurları karşı çıkıyorsa iyidir. Yapan adam kalbi temiz birine benziyorsa iyidir.

'Kalbi temiz', 'akıl ve vicdan', 'sağduyu', 'vasat' – bunlar bilimsel kavramlar değil deme bana sakın. Bürokrat gibi değil insan gibi düşün. Göreceksin, daha sağlam işaret direkleridir bunlar. Daha iyi yol gösterirler.

Doğruyu garantilemezler belki, ama en azından fahiş hatalar yapmanı engellerler.

Yapımcının Kılavuzu

(20 Şubat 2012, Nişanyan blog)

Sanat tarihçileri için biraz da işin ayrıntısına girelim.

Tepe *akroter'*ine 13 dilimli klasik bir palmet yaptık. Halis başladı, incesini Fatih tamamladı. Köşe akroterlerine sağ ön ayağını kaldırmış birer grifon düşünüyordum. Kabasını yanlış kestiğimiz için yapamadık. Onun yerine tepedeki palmetin yarısını iki yana simetrik olarak yerleştirdik.

Alınlığın üstüne iki katlı ve profilli *sima* güzel olurdu. Yanlış karar verdim, çünkü sabırsızlık ettim. Oysa bu işte sabır şart. Alınlık şimdi biraz zayıf duruyor. *Geison'*un (üçgen alınlığın alt çerçevesinin yani) üstünü ince bir profille tamamlasak daha güzel duracaktı.

Gorgoneion kem gözden korur. Halk arasında Medusa diye bilinir, her tapınağın üstünde vardır. Zeus'un kalkanında da Medusa başı bulunur. Bizimkini Fatih yaptı. İtalyan Rönesansına ait güzel bir gravür buldum, onu model aldık. Sonra patates kabuğu ve sirkeden oluşan bir bulamaçla kararttık. Bence karartmak iyi olmadı. Takmaymış gibi durdu. Bıraksak iki-üç yüzyılda kendiliğinden kararırdı zaten.

Medusa'nın fonundaki spiral izleri canımı sıkmaya devam ediyor. Kâmil usta velonlayacaktı, iskelenin en üst katına çıkmaktan korktuğu için devamlı işi salladı. Sonunda yapılmadan kaldı. Ben de korkuyordum gerçi en üst kata çıkmaktan, insanın başı dönüyor. Aşağıdan anlaşılmaz diye kendimizi avuttuk, ama bal gibi anlaşılıyor işte.
*Dentil'*ler nedense tüm örneklerde hep tek sayıda oluyor. 17 diye planlamıştım, son anda işçiliği azaltmak için 15'e düşürdük. Önden iki santim kadar tıraşlayıp *geison*un altında bir gölge hattı oluştursak nefis olacaktı. Böyle bırakınca dişler sanki aşırı vurgulu oldular. İki uçtaki bitimler de hayli amatörcedir.

*Arşitrav'*ın *fascia'*ları (sütun üstü hizasındaki üç tane yatay çizgi) güzel oldu. Gözümü korkutan bir işti. Fırat usta iki günde jilet gibi tertemiz çıkardı.

Soldaki *anta*’nın başlığı nefis çıktı. Kâmil ustanın el işidir. Sağdaki maalesef çok çürük bir yere denk geldi, kırıldı. Yama yapmak zorunda kaldık. Tüm yapıttaki tek yapıştırma işi oradadır. Derin yatak açıp içeriden demirle bağladık.

Sola evrensel dil olan Yunancayı, sağa Ermeniceyi yazmayı doğru buldum. Soldaki kitabede ΣΗΒΑΝ ΕΠΟΙΗΣΕΝ ΜΝΕΜΟΝΕΥΣΑΤΕ, sağdakinde Շինեց Սեւան Նշանեան ի թվ ՌՆԿԲ յամի տն ՍԺԲ yazıyor. Fatih usta Ermenicenin kavislerini vermekte epey zorlandı. Üç defa üstünden geçtik.

Sütun başlıklarını Kâmil’le Serdar yaptılar. Kaba kesimi yamuk yumuk ve fazla dar olduğundan tam istediğim boyutu tutturamadılar. *Ekhinus*’ta normal olarak üç yumurta olması gerekirken ikiyle yetindik. Son gün benim zorumla *abakus*a (boynuzların üstündeki incecik kademeye) ince bir kavis verdik. Uzaktan anlaşılmıyor ama güzel oldu.

Sütun gövdeleri aylarca uğraştırdı. Sağdakinin alt kısmı feci yamuk kesildi; düzeltmenin imkânı yok. Gene de yukarıya doğru hafif bir *entasis* (daralma) verebildik. Soldakinin doğal çatlağı beni o kadar endişelendirmiyor. Kırılsa da bence güzel durur.

Sütun ayakları biraz gelişigüzel yapıldı. Haddinden büyük bir *plinth* üstüne oldukça oransız iki tane *torus* (dışbükey halka) yerleştirdik. Gereken oyma ucunu İzmir’den bir türlü getirtemediğimiz için aradaki *trokhilus*’u (içbükey halkayı) doğru dürüst açamadık. Klasik Efes tarzı yapsaydık halbuki üç torus iki trokhilus işlememiz gerekirdi.

Antalara belki ince birer kaide yaparız diye alt kısmını kaba kesip bırakmalarını istemiştim. O iş de öyle kaldı. İki tarafta bayağı çirkin birer basamak, gözü yormaya devam ediyor.

Sol antanın sol yanağında kesilmeden kalan yeri hiç söylemiyorum bile.

*

İçeride daha epeyce yapacak iş var. Peyderpey olacak. Kâmil usta ayrılırken çok duygusallaştı, haftaya geri geliyorum dedi. Ama ben yoruldum. Para da bitti. Belki yaza bir hamle daha yaparız.

Yapılacak işler: Portikonun tavanı düzeltilecek, kaset doğrama yapılacak. Çok iş çıkarmazsa her kasetin ortasına birer çiçek de yaptırmayı düşünüyorum.

Kapı ve pencere detayları işlenecek. Kapının üstüne akanthus yaprağı yapılacak. İki pencerenin altına alçak kabartma birer grifon oyulacak.

Sol cepheye figüratif bir kabartma yaptırmayı düşünüyorum. Belki bir grup zırhlı Pers askerine karşı, bedenini arkaya doğru eğmiş, silahsız ve çıplak bir figür olabilir. Bıyık da yapar mıyım bilmem.

*Kella'*yı daha oymadık. O kadar masrafa şimdilik girmek ister miyim, ondan da pek emin değilim.

*

Koruma Kurulundan arkeolog veya sanat tarihçisi arkadaşlar merak edip gelirse, onlara daha da ayrıntılı anlatırım memnuniyetle. Yeter ki alçakgönüllülükle ve dostlukla gelsinler. Devlet memuru olduklarını bir an için unutsunlar.

Kayamezarı Neden Yapılır?

(21 Şubat 2012, Nişanyan blog)

2008'in Mayıs ayında emniyet ve jandarmadan üst düzey görevliler ayrı ayrı aradılar, bana suikast düzenleneceğine dair duyum alındığını bildirdiler. Durum son derece kritikmiş. Korumasız bir yere kıpırdamamam gerekiyormuş. Evimin etrafındaki tepelere jandarma erleri mevzilendi. İlçe pazarına domates almaya inerken önden iki jandarma aracı, arkadan iki sivil polis aracı bana eşlik etmeye başladı – göremediklerim de cabası. İstanbul'da o dönem ders verdiğim üniversiteyi polisler sardı. Bir yandan emniyetten telefonlar geliyor, aman bizden habersiz bir yere gitmeyin, jandarmaya da sakın güvenmeyin diye. Havaalanının bekleme salonunda benim görebildiğim en az üç sivil arkadaş, gazete okur gibi yapıyorlar, bir yandan gözleri bende, birileriyle haberleşiyorlar.

Bu hadise, birbuçuk yıl kadar sonra 'Balyoz Harekât Planı' adı verilen dava çerçevesinde mahkemeye intikal etti. 2011'in başlarında basına da yansıdı. Orgeneral rütbesi taşıyan birtakım şahısların, benim de aralarında bulunduğum birkaç kişi hakkında suikast planları yaptığı anlaşıldı. Ekip görevlendirmişler, gözetleme yapmışlar.

Planlarını neden gerçekleştirmediklerini bilmiyorum. Belki engellendiler. Belki de yöntem değiştirdiler. 2008 Haziranında, eşimle aramda geçen bir olayı bahane ederek, aleyhime basın yoluyla kahredici bir karalama kampanyası açtılar. Bilfiil vurmaktansa karakter cinayetinin daha ucuza mal olacağını hesapladılar. Tetikçi bulması da öyle daha kolay üstelik.

*

Dönelim 2008'e. Etrafım silahlı adamlarla sarıldığında durup düşündüm. Bunlar mı beni koruyacak? Güleyim bari! Vurmak istedikten sonra vururlar, engel olmak için yapabileceğim hiçbir şey yok. Kendimi korumaya çalışarak hayatımı zehir etmek de anlamsız, tam onların istediği tuzağa düşmek olur.

Üzüldüm mü? Vurulmadığım sürece üzülmenin manası yok. Vurulduktan sonra da zaten üzülmeye gerek kalmaz. Yeterince dolu dolu yaşamışım zaten. Güvercin tedirginliğiyle yaşamak da benim yapabileceğim şey değil. Kuş olsam, ben devekuşu olurdum – hem dik kafalı, hem meraklı, hem de biraz şaşkın.

Kaya mezarı projesi işte o günlerde doğdu. Öleceksem bari şanımla öleyim dedim. Amerikan filmlerinde gördüğümüz şık bir el hareketi vardır, orta parmağı kaldırmak suretiyle yapılır. O el hareketinin kalıcı ve güzel bir örneğini yapmaya karar verdim.

*

Tek motivasyon bu değildi şüphesiz. O sırada Matematik Köyüne bir anıt yaptırma projesi var. Heykeltıraşlar gelip gidiyor, soyut şeyler, modern şeyler tasarlanıyor. Oysa anıt dediğin, bugün gelip yarın geçecek modalara kulak asmamalı. Bugün ne ifade ediyorsa bin sene sonra da aynı şeyi ifade etmeli. Otuz senede çürüyecek bir şey değil, bin sene kalacak bir şey olmalı. Misal: antik Anadolu kültürlerinden kalan mezar anıtları!

İşin bir de felsefi yönü var. Herhangi bir çıkara veya küçük hesaba dayanmayan bir jest yapmak şu dünyada mümkün müdür? Ne zamandan beri aklımı kurcalayan bir konuydu bu. Gerçek özgürlük– eğer özgürlük diye bir şey varsa – budur: seni esir alan nefsini, köle kılan çıkarını ve sosyal mecburiyetleri hepten bir kenara itip bir şeyi sadece 'güzel' olduğu için yapabiliyor musun? 'Güzellik, her türlü çıkar hesabının üstünde olan şeydir' demiş Kant, ne güzel demiş.

*

1989'da Likya hakkında bir rehber kitap yazmıştım. O dönemde yüze yakın kaya mezarını ziyaret etmiş, hepsini fotoğraflamış, detaylarını incelemiştim. Ustalarımı yanıma alıp birkaçını yeniden görmeye gittim. 'Yapabilir miyiz?' diye kendimize sorduk. Pek inanmadık ama 'Allah büyük' deyip işe başladık.

15 Nisan 2009’da kayaya ilk çekici vurduk. O günden düne dek, üç yıldan iki ay eksik süre çalıştık. Çekiç, keski ve spiral kesici gücüyle yaklaşık elli metreküp kaya oyduk. Şantiyeye traktör girmediğinden, iki eşek satın alıp çıkan molozu onlara taşıttık. Sütunları kesmekte çok zorlandık. İnce işlerden tam ümidimizi kesmişken, alaylı heykeltıraş Kâmil usta ile oğlu Fatih’i bulduk. Enfes bir Medusa başı ile sütun başlıklarını çıkardılar. Görenler bile tam inanmadığı için tekrar belirtmekte yarar var. Her şeyi yekpare yerli kayadan oyduk. Herhangi bir parça getirip oraya takmadık. Kayanın içinde o tapınak zaten vardı. Biz taşın fazlasını kesip, içindeki cevheri ortaya çıkardık.

*

Bundan ikibin sene sonra Türkiye Cumhuriyeti’nin şu ilk evresinden geriye pek bir iz kalacağını tahmin etmiyorum. Etrafımızda gördüğümüz her şey köksüz, her şey temelsiz, her şey çürük. Yalnız binalar değil, kurumlar ve fikirler de öyle. Ufak bir depremde moloz yığınına dönüşecek şeyler hepsi.

Belki Şirince kaya mezarı kalır. ‘O karanlık devirde bile güzeli arayan insanlar varmış demek,’ diye hatırlayıp sevinirler.

‘İnceleme sonucunda gereği yapılacaktır’ diyen Kültür ve Turizm Bakanlığının memurları yıkmazsa tabii.

Bonus Bölüm: 60 Yıl Öncesi

Sabahattin Ali'nin en iyi hikâyelerinden biri Şirince hakkındadır. 1947'de yazılmıştır. Sabahattin Ali bu hikâyenin yayımlanmasından iki ay sonra bir emniyet ajanı tarafından kafasına sopa ile vurularak öldürülmüştür.

O günden beri de hiçbir şey değişmemiştir.

Sabahattin Ali - Çirkince

Çirkince öyle güzel bir yerdir ki 1909 yılında Çirkince köyünde doğan Yunanlı yazar Dido Sotiriyu ‘Benden selam söyle Anadolu’ya’ adlı eserinde, ‘Şu yeryüzünde cennet diye bir yer varsa, bizim Kırkınca – Şirince cennetin bir parçası olması gerekir’ demektedir. ‘Gece yarısını bir saat geçe Alsancak’tan kalkıp Ankara’ya gidecek olan tren için birkaç gün önce bilet almıştım. Nedense aklıma esti, ‘son günü İzmir’de kalıp dolaşmaktansa sabah treniyle Selçuk’a gider, Efesos harabelerini gezer, akşamı ederim. Gece yarısı, nasıl olsa oradan geçecek olan Ankara trenine biner, yoluma koyulurum,’ dedim. Öyle de yaptım.

Selçuk’a gelince, çantamı, önünü kebapçılarla üzümcülerin doldurduğu, istasyon kahvesine emanet ederek, hemen yola düzüldüm. Güneş iyice yakmaya başlamadan bu kırk beş dakikalık yolu almak, ölü şehrin harabelerinde akşama kadar dolaşmak istiyordum. Fakat daha Erkekler Gymnasium’unun kapısındayken içime bir gariplik çöktü.

Her İzmir’e gelişimde muhakkak bir kere uğradığım bu harabeler, sanki seneden seneye daha harap oluyor, binlerce yıl önce aralarında bazı insanların insanlar gibi yaşadığı mermerler bile, kendilerini asırlarca örtüp koruyan anlayışlı toprağın altından çıkarıldıklarına küsmüşçesine, kararıp kirleniyordu. İçinde vücutları ve ruhları güzel insanların yetiştirildiği Gymnasium’un mozaikleri, şimdi birbirini kovalayan keçilerin tırnakları altında dağılmaktaydı. Coşkun bayramların, spor oyunlarının kutlandığı Hypodrom’un göbeğine muhacirler tütün ekmişler, kenardaki kuru yapraklı bir çardağın altında sıtmadan titreşerek yatıyorlardı. Sayısı bir zamanlar bin üç yüzü geçen ve bugün elimize ancak elli kadarı gelebilen o harikulade tragedya ve komedyaların oynandığı tiyatronun geniş ve serin artist gardropları şimdi tek tük gelen seyyahlarla, buraya yerleşmiş olan birkaç aileye ve keçi çobanlarına kenef vazifesini görüyordu. Sokakların mermer kaldırımları arasından fırlayan böğürtlenlerin kalınlaşan kökleri, binlerce yılın boğamadığı bu beyaz taşları çatlatıp parçalıyor; yelkenleri pırıl pırıl gemilerle dolu limanı şehre bağlayan iki yanı heykelli, geniş Arkadya caddesi, şimdi bütün ovayı kaplayan bataklığın iki adam boyundaki sazları arasına dalıp kayboluyordu. Sokaklarının ortasındaki mermer satış tezgahları hala sapasağlam duran, bol çeşmeli Agora’nın dükkanları

toprakla dolmuş, içlerinde yabani incir ağaçları, mersinler, zakkumlar, böğürtlenler türemişti. Raflarındaki on binlerce papirüsle kafalara aydınlık düşünceler dolduran kütüphanenin pek bozulmamış merdivenlerinden çıkıp, kurucusunun çıra isleriyle kararmış mezarına girmek isteyince, karanlık uykularından uyandırılan yarasalar hırsla insanın yüzüne çarpıyorlardı. Daha yapıldığı günlerde bir zelzele ile yıkılan mabedin kalın sütunları, insafsız bir tanrının hışmından korkup secdeye kapanmış gibi, hep aynı istikamete uzanmış ve parçalanmışlardı. Küçük ve zarif Odeon tiyatrosunu örten sararmış otların arasında kertenkeleler dolaşıyor, Kızlar Gymnasium'undan tek ayakta kalan şey, yarı yıkılmış büyük bir kapı, 'Girmeyin, ağlarsınız!' der gibi dudaklarını büküyordu.

Harabelerin bulunduğu tepeyi, gittikçe hızlanan adımlarla dolaştım, Eshabıkehf mağaralarının önünde bir an durup düşündüm. Bembeyaz bir şehrin arka yamacındaki bu kapkara dağ içi mezarlarında yüzlerce yıl uyudukları rivayet edilen yedi Hıristiyanın hikayesi, bana bu anda, dünyanın bir daha eşini görmediği aydınlık eski Yunan medeniyeti üzerine çekilen karanlık örtünün bir timsali gibi geldi. Öğle sıcağı bastırmıştı. Çatlak ve ağdalı meyvelerini iri yapraklar arasında gizleyen incirlerin gölgesine girince karnımın iyice acıkmış olduğunu fark ettim. Birkaç yemiş koparıp ağzıma attım; içim daha çok bayıldı. Bir an önce karnımı doyurmak niyetiyle, sürülmüş incir bahçelerinin tezekleri arasında ikide bir tökezleyerek, kasabanın yolunu tuttum. Duvarları yıkılmaya başlamış parkımsı bir yerle ilkokulun arasından geçen ağaçlı caddenin sonunda çarşı başlıyordu. Dükkan kılıklı postanenin karşısında ve biraz ilerisinde, yeni yapıldığı zevksizliğinden belli beton bir binanın önünde, üzerlerine damalı örtüler serilmiş birkaç masa vardı. Oturup yemek istedim, 'Kalmadı' dediler; bira istedim, çorba gibi çıktı. Güç halle bir peynirli yumurta yaptırdım, rüzgarın süpürüp getirdiği gübreli tozlarla biberlenen bu yemekten birkaç lokma aldıktan sonra pis pis düşünmeye başladım: Daha saat iki bile değildi. Bineceğim trene demek ki daha on iki saatten fazla vardı. Akşama kadar ne yapacaktım? Haydi, kaleyi, İsa Bey Camii'ni filan gezdim, akşamı ettim diyelim. Ondan sonra ne halt edecek, nerede oturacaktım? Bir meyhane bulup kafayı çeksem, sonra bir kahveye girip pineklesem bile, bu küçük kasabada 22:45 ajansından sonra her yerin kapandığını tecrübelerimle biliyordum. Düşündükçe önümde duran bu on iki saat, bana sonu gelmez bir hapislik gibi korkunç görünmeye başladı.

Hırsımdan yerimde duramadım, kalkıp istasyona doğru yürüdüm. Yüksek Roma kemerlerinin yanındaki külüstür kamyonları, şerbetçileri seyrederken gözüm karşı taraftaki sırtlara ilişti. Kendi kendime adeta haykırdım:

‘Çirkince’ye giderim yahu!’

Evet, en iyi çare buydu. Şimdi bir at tedarik edip Çirkince köyüne gider, akşama kadar kalır, gece mehtapta ağır ağır dönerdim. Hatırladığıma göre yol bir buçuk iki saat çekiyordu. Gece onda yola düzülsem, on iki sıralarında gelirdim ki, geri kalan birkaç saat de nasıl olsa geçerdi.

Selçuk, eski adıyla Ayasuluğ kasabasının şimal tarafındaki sırtların arkasına düşen bu güzel köye, otuz sene önce, dokuz on yaşında bir çocukken gelip birkaç gün kalmıştım. Annem ve beş yaşındaki erkek kardeşimle beraber, Çanakkale’de asker olan babamın yanından, Çivril’de asker olan dedemin yanına gidiyorduk. Babam bizi bir gambotla Bandırma’ya kadar getirmiş, trene bindirmiş, İzmir’deki bir arkadaşına yazdığı mektubu annemin eline verip dönmüştü. Babamın bu arkadaşı bizi İzmir’de iki üç gün evinde misafir ettikten sonra, Punta’dan Aydın trenine bindirmişti. Şimdi düşünüyorum da, o karmakarışık devirde, o berbat yolculuk şartları içinde annem gibi beceriksiz bir kadının iki küçük çocukla bu kadar uzun yolculuğa nasıl çıktığına hala şaşıyorum. Neyse, bulursa kömürle, fakat daha çok odunla işleyen Aydın treni bizi yirmi dört saatte Selçuk istasyonuna getirdi. Fakat orada trenin artık gidemeyeceği, lokomotifin bozulduğu bildirildi. İstasyondaki bir yüzbaşı, yolumuza ancak dört beş gün sonra devam edebileceğimizi söyledi, vaziyetimizi öğrenince bize alaka gösterdi. Cephelerde her gün yüzlerce subayın öldüğü, yüzlerce subay ailesinin memleket içinde perişan kaldığı o günlerde, silah arkadaşları arasında, birbirlerinin ailelerini korumak hususunda, yazılmamış hatta konuşulmamış bir mukavele var gibiydi. İstasyondaki yüzbaşı da, bir parça işinden baş alınca yanımıza sokuldu:
‘Dinar ve Çivril cihetine tren kaldırıncaya kadar bekleyeceksiniz. Fakat burası sıtmalı, berbat bir yerdir. Çocuklar sıcaktan perişan olur. Otel filan bulmaya da imkan yok. Sizi Çirkince’ye götüreyim. Bizim çocuklar da orada. Ben de vakit buldukça ata atlayıp gidiyorum. Rahatsız olursanız da kusura bakmazsınız!’

Annem biraz mırın kırın ettikten sonra, açık bir asker arabasına yüklendik. Yanımıza iki sakat nefer takıldı, ağır ağır Çirkince'nin yolunu tuttuk.

Orada kaldığımız bir hafta, çocukluğumun en unutulmaz günleridir. Ovayı aşıp dağ yoluna tırmanmaya başlar başlamaz, incir ağaçlarının yerini zeytinler ve çamlar alıyordu. Yükseldikçe manzara güzelleşiyor, sıcaktan bunalan Selçuk Ovası, sıtma yuvası Cellat Bataklığı bile, taze boyalarla çizilmiş parlak bir tablo halinde iki yanımıza seriliyordu. Küçük Menderes, bir cıva şeridi gibi, kızgın güneşin altında buğulanarak, ta uzaklara, sislere gömülen denize uzanıyordu.

Hele Çirkince… Hele bu yedi, sekiz yüz hanelik dağ köyü… Daha uzaktan, çamların ve zeytinliklerin arkasından, hafif çivitli beyaz evlerinin camları parıldayan, meydanlarını iri çınarların gölgelediği küçük Rum kasabası… Bu kadar güzel bir yere nasıl olup da Çirkince adını verdiklerine çocukluğumdan beri şaşar dururdum. Muntazam kaldırımlı tertemiz sokaklarında, bizi misafir eden yüzbaşının kızları ve mahallenin Rum çocukları ile nasıl koşuşmuş, iğde ve ayva dallarından yaptığımız kağnıları katır tırnaklarıyla nasıl süslemiş, çam kabuğundan kayıkları her köşe başında şarıl şarıl akan çeşmelerin yalaklarında nasıl yüzdürmüş, karaağaçlara tırmanıp kopardığımız yaprakları kuzulara nasıl yedirmiştik. Ve sık çalılar arasında topladığımız kuzukulaklarını dişlerimiz kamaşıncaya kadar nasıl yemiş ve doymamıştık. Selçuk'un sıcağından ve sıtmasından kaçmış birkaç subay ve memur ailesiyle senelerden beri buraya yerleşmiş Giritli bir kahveciden başka, köyün bütün halkı Rumdu. Hepsinin ovada incir bahçeleri, dağın sırtlarında zeytinlikleri vardı. Yazın sabahın erkeninde, kadınlı erkekli, bütün köy halkı atlara binip ovaya iniyor, incirlerini işliyor, akşam serinliğinde tekrar uzun bir süvari kolu halinde güle oynaşa köye dönüyorlardı. Kışa doğru zeytin mahsulünü de böyle kaldırırlarmış. Ova köylerindeki sarı benizli, şiş karınlı insanları burada görmek mümkün değildi. Gündüzleri köy boşalınca geride kalan iki büklüm ihtiyarların bile yanakları al aldı. Akşam yemeklerini yedikten sonra hep sokağa dökülürler, mandolin çalan delikanlılarla yumuşak sesli kızlar, şarkılar söyleyerek kalabalık gruplar halinde dolaşırlardı. Koskocaman bir kiliseleri, dört tane ilkokulları, bir tane de gimnazları vardı. Pazarları çınarlı meydandaki gazinoların bahçeleri tertemiz giyinmiş insanlarla dolar taşar, karı koca zarif bir karafadan rakılarını içerlerken etraflarında çocuklar

oynaşır, ihtiyar kadınlar siyah yünden atkı örerlerdi. Çoğu Sakız biçimi tek katlı evlerin her zaman açık duran kapılarından içeri bakınca, güzel döşenmiş bir sofanın ortasında, üzeri dantel örtülü ceviz masalar, kenarında oyma çerçeveli konsol aynaları görünürdü. Civardaki Türk köyleri ile araları pek iyiydi. Etrafa kendilerini o kadar sevdirmişlerdi ki, seferberlikte diğer mıntıkaların Rumları gibi Anadolu'nun içlerine sürülmemişler, yerlerinde kalmışlardı.

Bütün bunlar şimdi gözlerimin önünde canlanıvermişti. Ufacık bir çocukken orada dinlediklerimi, ayrıldıktan sonra orası hakkında evde konuşulan ve anlatılanları hatırladıkça, tekrar oraya gitmek isteği içimde karşı konulmaz bir duruma geldi. Hatta geç kalıp treni kaçırmak pahasına da olsa, çocukluğumun bu sihirli köyüne muhakkak gidecektim.

Mesele at bulmaktaydı. İstasyon şefine sordum, sanki Türkçe anlamıyormuş gibi şaşkın şaşkın yüzüme baktı. Bavulları bıraktığım kahveciye başvurdum, beni öyle bir sorguya çekti ki, casus diye şüphelendiğini fark edip lafı kısa kestim. Tam bu sırada yanımda sakallı, kasketli, bir elinde eğri bir baston, öbüründe cam tespih ile ihtiyar bir adam belirdi. Yüzü yabancı değildi:

'Sizinle üç sene önce Efes harabelerinde tanışmıştık!' diye kendini tanıttı. O zaman hatırladım. Emekli bir ilkokul öğretmeniydi. Senelerden beri buraya yerleşmiş, birkaç incir bahçesi edinmiş, kızlarını burada evlendirmişti. Lügatlı konuşmaya, sözleri arasına divan edebiyatından beyitler karıştırmaya ve eski Yunan tarihine meraklı biri olacaktı. Galiba beraber rakı da içmiştik. Ve o, bir sırasını getirip başvekilden kaza kaymakamına kadar, birçok makam sahipleri hakkında yazdığı, esprisi orta, fakat vezinleri düzgün hicviyelerini birer birer okumuştu.

'Safa geldiniz! Buyurunuz bir kahve içelim!' diyerek yanıbaşındaki iskemleye çöktü. Ben, günümün geri kalan kısmını, onun hicviyelerini ikinci defa dinlemeye hasretmek korkusuyla bir türlü oturamayarak:

'Teşekkür ederim, fakat ben bir at bulup Çirkince'ye kadar gitmek istiyordum' diye mırıldandım.

‘Çirkince’ye mi… Önce teşrif buyrulmuş muydu?-

‘Çocukluğumda bir kere gitmiştim. Hafızamda çok güzel bir köy olarak yer etmiş şimdi hatırlayınca muhakkak gitmek arzusu duydum. Fakat vasıta bulamıyorum!’

‘Merak etmeyin, şimdi bizim damada haber yollarız, bir at hazırlar gönderir. Siz istirahat buyurun!’
Biraz durup kendi kendine söylenirmiş gibi dudaklarını kıpırdatarak tespihini çektikten sonra yüzüme baktı:

‘Mamafih Çirkince’ye gitmenizi tavsiye etmem. Şimdi orda birkaç muhacir ailesinden başka kimse yok. Sıcakta boşuna yorulacaksınız!’

‘Önemli değil!’

‘Gene de siz bilirsiniz… Mademki bir kere azmettiniz… Kendiniz görüp hükmünüzü veriniz!’

Bu son sözleri söylerken, ak sakallarıyla cıgaradan sararmış bıyıklarının arasında tuhaf bir gülümseme geçer gibi oldu. Fakat ben bunun üzerinde durmaya vakit bulamadan o, önümüzden geçen bir çocuğu çağırarak at getirtmek üzere damadına koşturdu. Sonra bana döndü:

‘Harabeleri gezdiniz herhalde. Ayağınızın tozundan belli… Nasıl buldunuz?’

‘Evvelce de gezmiştim.-

‘Ben de evvelce gezdiğinize göre nasıl bulduğunuzu sormak istedim!’

‘Çok bakımsız… Her tarafı ot ve çalı bürümüş. Korkarım birkaç sene sonra şehir yeniden örtünüp kaybolacak.

Ve gelecek nesiller yeniden araştırmaya ve kazı yapmaya mecbur kalacaklar!’

Hafifçe güldü, kaşlarını kaldırdı:

‘Biz harabı tahripte bile üstadız, mamuru tahripte neyiz? Kıyas buyurun!’

Sol eliyle bıyıklarını yana, sakalını aşağıya doğru sıvazladı:

‘Hele Çirkince’ye gidin gelin de, görüşürüz. Ben ajans vaktine kadar bu kahvedeyim. Hatıralarınızın mezarını ziyaretiniz uzun sürmeyecektir, tebşir edebilirim.’

İsmini hatırlayamadığım ihtiyar öğretmenin lügatlı konuşmalarını daha fazla dinlemeye fırsat kalmadan eski bir Çerkez eyeri kapatılmış doru bir kısrak önümüze çekildi. Atladığım gibi Çirkince’nin yolunu tuttum. Ovada atı süratliye kaldırdım. İki yanımda, incirlerin altında, hasırlar üzerine yemişler serilmişti. Yol kenarında, kirli beyaz gömlekli, donsuz çocuklar, ellerinde birer çomakla, hayvanın nallarından kalkan tozda kayboluverdiler. Bayıra tırmanmaya başlayınca otuz sene evvel geçtiğim yolu çok güzel hatırladım. Fakat o eski taş döşeli yol, şimdi bozulmuş, yer yer diz boyu çukurlarla dolmuştu. İki yanımızda uzanan zeytinlikler yıllardan beri sürülmediği için her tarafı ot sarmıştı. Dağa doğru yükseldikçe başlayan çamlıkların bir hayli seyrekleştiğini, taze kesilmiş, dört beş yaşında çam fidanlarının körpe yaralarında reçinelerin pıhtılaştığını fark ettim. Uzaktan ve yukarıdan bakınca Selçuk Ovası, Küçük Menderes yine eskisi gibi parlak renklerle uzanıyor, Cellat Gölü’nün yerinde şimdi tütün tarlaları ve kanallar görünüyordu. Fakat beş on sene önce açılan bu kanalların, sular bastıkça kenarlarındaki tarlaları kemirdikleri, köşelerinden bucaklarından birer parça alıp tekrar bataklığa çevirdikleri, şekillerinin bozulmaya başlamasından ve yer yer görünen sazlıklardan belliydi.

İçime, Efesos’un perişan hali karşısında duyduğum acıya benzer bir gariplik çöktü. Kimbilir Çirkince’yi de ne halde bulacaktım. Hatta bir aralık atı çevirip gerisingeriye dönmeyi bile düşündüm. Fakat tam bu sırada, bir dönemeci kıvrılır kıvrılmaz, çivitli beyaz evleri, iri çınarlarıyla köyü karşımda buldum.

Yıllarca görmediğim bir hasretime kavuşmuş gibi yüreğim hopladı. Sabahtan beri gördüklerimin ve duyduklarımın tesiriyle, artık Çirkince’yi

de yerinde bulamayacağımdan korkmaya başlamıştım. Halbuki işteÇirkince, tıpkı otuz sene önceki gibi, güler yüzüyle orada duruyordu.

Boynundan ve sağrısından sicim sicim terler süzülen atın karnına dokundum, öne doğru eğilip gözlerimi kapayarak, geçmiş zamanın ve pırıl pırıl hatıralarımın içine doğru dörtnala atıldım. Gözlerimin önünde annemin, kardeşimin, beraber oynadığımız arkadaşlarımın, sokakları dolduran insanların hep birden gülümseyen aydınlık yüzleri; kulaklarımda mermer çeşme yalaklarına akan berrak suların, şarkı söyleyen kızların, rüzgarda atlas gibi hışırdayan karaağaç yapraklarının ve sabahın ilk güneşiyle doğrulmaya çalışan çiy düşmüş tarlaların sesi… Burnumda fırından yeni çıkmış tepsi ekmeklerinin, taze kesilmiş çayırların ve tepedeki çamların arasından süzülüp akan rüzgarın kokusu vardı. Altımdaki attan daha hızlı soluyarak doğruldum ve gözlerimi açtım.

Dizginleri o kadar şiddetle çekmişim ki, hayvan başını hızla geriye attı ve göğsüme çarptı. Bunun acısıyla mı, yoksa gördüğüm manzaranın tesiriyle mi bilmiyorum, birdenbire başım döndü, sersemledim, aşağı yuvarlanmamak için hemen indim ve alnımı eyere dayayarak bir müddet bekledim. Biraz kendime gelince, dizginleri dirseğime geçirerek yavaş yavaş köyün içine girdim.

Burası benim otuz sene önce gördüğüm, içinde en güzel günlerimi geçirdiğim yer değildi. Şu sağ tarafımda kapısız, penceresiz, çatısız yükselen dört duvar, bir zamanlar bahçesinde yüzlerce çocuğun oynadığı mektep olamazdı. Şu önümdeki ulu çınarın dibinde, böyle bataklık ortasında bir taş yığını değil, dört gözlü bir mermer çeşme olacaktı.

Köyü baştan başa dolaştım. Bu sekiz yüz evli küçük kasabada, şimdi belki elli aile bile oturmuyordu. Buraya mübadil olarak yerleştirilen muhacirler, tütüncü oldukları için incirlerini, zeytinliklerini yok pahasına satmışlar, hatta birçok ağaçları kışın kesip yakmışlar, sonra her biri bir tarafa dağılmışlardı. Ortalıkta insan görünmüyordu. Belki yirmi seneden beri el sürülmemiş gübre ve süprüntü ile kaldırımları görünmez hale gelen sokaklarda, bazan gözlerinin rengi bile anlaşılmayacak kadar kirli bir çocuk peyda oluyor, bir yabancının geçtiğini fark eder etmez, arkasından çekmeye çalıştıkları keçinin ipini bıraktığı gibi kayboluyordu. Yıllardır boş duran

evlerin ne kapıları, ne pencereleri, hatta ne de döşemeleri kalmıştı. Sekiz on odalı koskoca evlerin sahipleri bile, pencerelerine tahta çiviledikleri bir yer odasına dolmuşlar, öteki odaların dolap kapılarına ve çerçevelerine kadar bütün tahta kısımları kışın söküp yakmışlardı. Onları, karlı havada birkaç yüz metre ötedeki çam ormanlarına gitmekten alıkoyan mukaddes tembellik karşısında garip bir ürperti duyarak dolaşmama devam ettim. İçinde insan bulunan bazı evlerin kapıları arkasından, yahut pencerelerdeki tahtaların arasından, ürkek gözlerin beni seyrettiğini fark ediyor ve her an biri yakama yapışıp:

‘Ne işin var burada?’ diye soracakmış gibi kuşkulu yürüyordum.

Bir zamanlar bizi misafir eden yüzbaşının evini buldum. Kapı merdiveninde ihtiyar bir adam çömelmişti. Sordum:

‘Burada siz mi oturuyorsunuz?’

Uzun uzun yüzüme baktıktan sonra, ‘evet’ makamında başını salladı ve:

‘Ha!’ dedi.

‘Seferberlikte biz de burada oturmuştuk. İçeri girip gezebilir miyim?’

Tekrar yüzüme baktı, baştan aşağı bir süzdü:

‘Gez, ne olacak!’ dedi. Yerinden kalktı, birinci katta, sağdaki odanın kapısını örttükten sonra önüme düştü.

Evin eski eşyasından ortada bir tek şey: Büyük bir konsol aynası kalmıştı. Onun da çerçevesi kırılıp dağılmış, yer yer sırları dökülmüştü. Yukarı kata çıkan merdivenin trabzanları sökülmüştü. İhtiyar:

‘Yukarıda bir şey yok. Nesine bakacaksın?’ diyerek birinci basamakta durdu.

‘Olsun… Çocukluğum bu evde geçti!’ diye bir yalan attım.

‘Sen bilirsin!’

Yukarı kattaki odalarında bütün kapıları, pencereleri sökülmüştü. Henüz döşemelere dokunulmamıştı ama, bütün duvarlar, hatta tavanlar bile, sanki kazma vurularak yıkılmış, delinmişti. Yanımdaki ihtiyara şaşkın şaşkın bakarak:

‘Ne olmuş buralara?’ diye sordum.

‘Bizden evvel gelenler para aramışlar… Namussuz gavurların paralarını nereye sakladıkları bilinmez ki..’
Yerler keçi, koyun pislikleriyle doluydu. İhtiyar, bunu da izah etti:

‘Kış günü yukarı katlar soğuk oluyor, biz aşağıda oturur, hayvanları buraya kaparız. Pencerelere de birer çuval asarız… Ne yapacaksın, fıkaralık..’

Sizin zeytininiz, inciriniz yok mu?’

‘Ne gezer… Bu köyde değil, Selçuk’ta bile ağacı olan kaç kişi var ki… Fıkaralık… Biz sattık, üç dört beyin elinde toplandı… Biz onlara işçi gideriz…-

Pencereden bahçeye bakacak oldum, gözlerim kendiliğinden kapanıverdi. Eskiden kayısı, erik ağaçlarının sıra sıra dizildiği, ortasında bir duvar gibi dümdüz şimşir fidanlarının uzandığı, beyaz güllerin asma gibi evin duvarını sardığı, yolları çakıl döşeli bahçede şimdi bir köşeye yaslanmış ve eski kapılardan yapılmış bir tavuk kümesinden başka hiçbir şey yoktu.

İhtiyara üstünkörü bir ‘eyvallah’ savurarak merdivenleri ikişer ikişer indim ve sokağa fırladım. Ben geçerken, kadınların kapandığı odanın kapısı azıcık aralandı, dört beş yaşlarında, beyaza yakın sarı saçlı, kırmızı yüzlü, kara dişli bir çocuk üst dudağında tozlanmış ve kurumaya yüz tutmuş iki sümük çizgisiyle, sırıtır gibi beni süzdü, sonra içeri kaçtı.

Sanki bütün bu günün yorgunluğu şu anda üzerime çöküvermişti. Dizlerim titriyor, sırtıma varıncaya kadar her tarafım sızlıyor, kafamın içi uğulduyordu. Dizginleri koluma geçirerek yürüdüm. Yollarda, tavuklar da

dahil olmak üzere, her türlü hayvan pisliğinden, karpuz kavun kabuğundan, çeşit çeşit süprüntüden adım atacak yer yoktu. Evlerin su yolları, çukurları dolmuş, tıkanmış olacak ki, çirkefler kapıların altında açılmış deliklerden sokağa akıyor, orada bulduğu pisliklerin altında kaybolarak ortalığa keskin ve yapışkan bir koku yayıyordu.
Eskiden dört beş gazinonun süslediği geniş, çınarlı meydanın bir köşesinde küçük bir kahve ile, önünde iki teneke masa gözüme ilişti. Yarım saat olsun dinlenmek üzere oraya gittim, hayvanı bir ağaca bağlayarak arkalıksız tahta iskemlelerden birine oturdum.

Uzun boylu, uzun kır bıyıklı, ihtiyarlıktan hafif kamburlaşmış bir adam, karanlık kahveden dışarı çıktı. Beni baştan aşağı süzdükten sonra, kocaman yumruklarını, ‘Burada ne işin var?’ der gibi masaya dayayarak sordu:

‘Kahve mi?’

‘Evet, sade olsun!’

İri pabuçlarını sürüyerek gitti, biraz sonra iki fincan kahve ile birlikte geldi. Kendisi de bir iskemle çekip karşıma oturdu:

‘Hayır ola? İş için mi geldiniz?’

O zaman bu adamı hatırlar gibi oldum, sorduğuna cevap vereceğim yerde, adeta yerimden fırlayarak:

‘Siz ne zamandan beri bu köydesiniz?’ dedim.

‘Elli sene oluyor herhalde… Babam bu köye yerleştiğinde ben on beş yaşında vardım… Öyle ya… elli sene olacak.’

Şimdi onu iyice hatırlamıştım. Otuz sene önce bu köyde oturan tek Müslüman, bu Giritli kahveciydi. O da bizim misafir kaldığımız yüzbaşıyı, çocuklarını, hatta beni ve kardeşimi hatırladı. Buraya hangi hayalin peşine takılarak geldiğimi öğrenince gözlerini yüzüme dikti, hiçbir şey söylemeden, o da aynı hayalleri arayıp bulmak istiyormuş gibi daldı.

Sevgili bir ölünün başında bekleşen iki acılı insan gibi, konuşmaktan çekinerek, bir saat kadar karşı karşıya oturduk. Üç dört adım ötedeki hayvan kımıldadıkça nalların kaldırım taşlarından çıkardığı donuk, tok seslerden, bir de ulu çınarların yüksek dallarındaki hafif uğultudan başka artalıkta çıt yoktu.

Gitmek için doğrulurken dayanamadım, daha çok kendi kendime söyler gibi mırıldandım:

‘Bizim elimize geçen her yer böyle mi olacak!’

Karşımdaki, bir hakarete uğramış gibi yüzüme sert bir bakış fırlatarak adeta bağırdı:

‘Bizim ne kabahatimiz var be?’

Eliyle kalktığım iskemleyi işaret etti, kabahatli bir çocuk gibi hemen oturdum. O, gözlerinin sert, fakat aynı zamanda dalgın bakışını hep üstümde tutarak, devam etti:

‘Buraya getirip oturttukları mübadillerin de kabahati yoktu. İskeçe’nin, Kavala’nın tütüncüleri… zeytinden, incirden ne anlasınlar? Ağaç dediğin bakım ister, masraf ister… Kıymetini bilmeyene nimetini verir mi? Muhacirler iki sene üst üste mahsul alamayınca ya kestiler, ya sattılar… Cahillikle fakirlik bir olmuş, Sultan Süleyman’ın mülkü dağılmış… Zaten tefviz işleri de seneler sürdü. Dünyanın dalavereleri döndü. Gelenlerin çoğu meteliksizdi. Para yedirip işlerini gördüremeyince hepsi bir yana dağıldı… Ne olacak? Rumeli’nde koca çiftlik bırakan adama yüz ağaç zeytin düşmedi de, köyünde bir baskısı olan burada üç fabrikaya sahip çıktı. Senin anlayacağın, hakkı olan alamadı, hakkı olamayan binlerce aldı. Ama onlara yaradı mı? Ne gezer!.. Anafor malın kıymetini bilmediler, yok fiyatına elden çıkardılar. Buraların eskiden kalma bir iki derebeyi vardı. Kimi İzmir’de, kimi Ankara’da oturur… hepsini onlar kapattı… Emvali metrukeden, ağacı on kuruşa, on beş kuruşa zeytin, incir bahçesi satın aldılar… ‘Malımı satmam!’ diye inat edenler de en sonunda boyun eğdi. Ne yapsın?.. Para da, devlet de ağaların elinde. Bunlarla baş olur mu?.. Patronlar istemedikçe, kimse ağacının meyvesini toplatacak işçi bulamaz.

Çoluk çocuk kendisi toplasa, yağını çıkartacak fabrika bulamaz. Evvela dört senelik mahsulünü, sonra kökünü satar, alır başını gider.-

Önündeki teneke masayı ezmek ister gibi yumruğunu bastı, gözlerini uzun müddet etrafta gezdirdi, sonra devam etti:

‘Burası eskiden ne idi, şimdi ne oldu!.. Ama sebebi var. Eskiden burada oturan herkesin kendine göre malı vardı. İncirden, zeytinden ne alırsa burda yer, burda bırakırdı. Bütün bu gördüğün dağların, ovaların nimeti hep burda kalırdı. Şimdi buraların sahibi olan beyler, ne alıyorlarsa başka yere götürüyorlar. Apartman dikiyor, köşk alıyorlar. Otomobillere, karılara yatırıyorlar. İşçilik diye burada bıraktıkları, aldıklarının binde birini tutmaz. Kalanlar da bununla işte bu kadar geçinebilir… O senin bildiğin Çirkince de işte bu hale gelir… Cennet gibi yerler virane oldu diye gavurda keramet, Müslümanda kabahat arama!.. Eskiden buraların sahipleri burada yaşar, burada işlerdi. Sen sahipli memleketi sahipsiz eden beylerin yakasına yapış… Bir daha da öyle demin konuştuğun gibi konuşma… Bizim elimize geçen her yer neden böyle olsun? Burası bizim elimize geçti mi ki? Merak etme, milletin eline bir şey geçmedi; ovalar, dağlar üç beş fırsat düşkününün elinde toplandı… İşte o kadar…’

Yerinden kalktı, önüne bakarak biraz durdu, sonra:

‘Haydi sana güle güle!’ diyerek kahveye girdi.

Bağladığım yerde huysuzlanmaya başlayan atı çözdüm, eski Çerkez eyerine atlayarak geldiğim yoldan geri döndüm. Gözlerimi hayvanın iki kulağı arasından ayırmamaya gayret ediyordum. Ovaya ininceye kadar neler düşündüm, hatırlamıyorum. Hayatımda kafamın içini bu derece bomboş bulduğum bir an yoktur. Selçuk’a varmadan önce ovada, tozlu yollarda, sağa, sola saatlerce dolaştım. Atı bazan kendi haline bıraktım, bazan çılgın gibi sürdüm. Nihayet, bütün vücudum sızlar bir halde, istasyona döndüm.. Vakit epeyce ilerlemiş olacaktı. İstasyon kahvesinde iki üç kişi oturmuş, domino oynuyorlardı. İhtiyar öğretmen bir köşede, çenesini bastonuna dayamış, uyukluyor gibiydi. Atın nal seslerini duyunca doğrulup bana doğru birkaç adım geldi. Ben yere atlayınca dizginleri elimden aldı, kahveci çırağına teslim etti:

‘Biraz gezdir de, kaşansın… Sonra eve götürürsün! Ocağa seslen de bize iki sade kahve yapsınlar…’

Masanın başında bir müddet hiç konuşmadan oturduk. Sükutu ilk bozan o oldu:

‘Nasıl? Çirkince’yi gördünüz mü?’

‘Evet, gördüm!’

Bu sözlerin ağzımdan bir küfür gibi çıktığını fark ettim, adamcağızı kırmış olmayayım, diye yüzüne baktım. Bana, ‘Kendiniz görüp hükmünüzü veriniz’ dediği zamanki gibi garip bir gülümseyişi vardı. Ağır ağır doğruldu:

‘Bendenize müsaade… Yaş ilerledi, uyku bastırıveriyor. Kahveci de ışıkları söndürdü. Bundan istiskal çıkar… Mamafih siz yolcusunuz, tren vaktine kadar beklersiniz, zaten bir şey kalmadı.’

Gitmek üzereyken durdu, tekrar bana döndü.

‘Müsaade buyurursanız’ dedi, ‘zatıalinizi haddim olmayarak bir hususta tenvir edeyim. Teşrif buyurduğunuz köye hala Çirkince diyorsunuz. Halbuki orası artık Çirkince tesmiye edilmiyor. Kaza kaymakamı ile parti erkan-ı devr-i cumhuriyette böyle güzel bir vatan köşesinin adını Çirkince olarak bırakmayı uygun bulmadılar, Dahiliye Vekaleti’ne müracaat ederek değiştirttiler. Şimdi oranın ismi Şirince’dir… Ya… Şirince…’

Tekrar arkasını döndü, beni, bütün lambaları sönmüş olan istasyonda tek başıma bırakarak, bastonunu sürüye sürüye uzaklaştı.